

H

ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΚΟΣΜΑ

Δ. Φ. ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΟΥ Α' ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Αρ. βιβλ. 45156
Πηροδ' ουροζα

ΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

ΔΙ ΤΡΕΙΣ ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΙ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ",

44 — ΕΝ ΘΑΩ: ΣΤΑΔΙΟΥ — 44

1920

[Ἡ προκειμένη έκδοσις περιλαμβάνουσα τοὺς ἐν τῇ Β' τάξει τοῦ Γυμνασίου κατὰ τὸ ἐπίσημον πρόγραμμα ἐρμηνευομένους τρεῖς Ὀλυμπιακοὺς τοῦ Δημοσθένους εἶναι διηρημένη εἰς τρία μέρη· ἐν μὲν τῷ πρώτῳ μέρει περιέχεται τὸ κείμενον διηρημένον εἰς μικρὰς μεθοδικὰς ἐνοτήτας, ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ, α') εἰσαγωγή, ἐν ἧ' λόγος γίνεται περὶ τῆς πολιτικῆς καταστάσεως τῶν Ἀθηνῶν, μετὰ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ Δημοσθένους, περὶ τοῦ βίου τοῦ Δημοσθένους καὶ τῶν λόγων αὐτοῦ, περὶ τοῦ Φιλίππου καὶ περὶ τῆς Ὀλύμπου, β') εἰσαγωγή εἰς ἕκαστον τῶν ἐρμηνευομένων λόγων, γ') σημειώσεις ἐρμηνευτικαὶ καὶ πραγματικαὶ· τελευταῖον ἐν τῷ τρίτῳ μέρει—ὅπου ἔχει ἀραιοθεθῆ ἀπὸ τῶν ἀντιτύπων, ἅτινα θὰ κυκλοφορήσωσι πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν—περιέχονται α) ὁπορτικαὶ ἀναλύσεις τῶν τριῶν Ὀλυμπιακῶν καὶ τὰ αἰσθητικὰ αὐτῶν· πρὸς δὲ τούτοις καὶ κατάλληλοι ἐρωτήσεις, δι' ὧν θὰ ὀδηγῶνται οἱ μαθηταὶ ὑπὸ τοῦ διδάσκοντος νὰ ἐκφέρωσιν ἐκάστοτε τὰς προσηκουσὰς ἡθικὰς κρίσεις.

Βοηθήματα ἐν τῇ ἐργασίᾳ ἡμῶν εἶχομεν τα ἑξῆς:

- 1) Die Attische Beredsamkeit, Dritte Abteilung, Erster Abschnitt: Demosthenes, von Fr. Blass, Leipzig 1877.
- 2) Ausgewählte Reden des Demosthenes, erklärt von A. Westermann und E. Rosenberg, Berlin 1899.
- 3) Demosthenes, Ausgewählte politische Reden von Heinr. Reich, Leipzig und Berlin 1902.
- 4) Ausgewählte Reden des Demosthenes, erklärt von A. Deuerling, Gotha 1903.
- 5) Demosthenes. Die Olynthischen und Philippischen Reden nebst der Rede über den Frieden von Hans Windel, Bielefeld und Leipzig 1905.
- 6) Demosthenes, Ausgewählte Reden von C. Rehdantz, F. Blass und K. Phur, Leipzig und Berlin 1909.
- 7) Sept Philippiques de Démosthène par Charles Baron, Paris 1894.
- 8) Les harangues de Démosthènes par Henri Weil, Paris 1912.
- 9) Δημοσθένους Φιλίππικοι ὑπὸ Κ. Ἡροκλεῖους Βασιάδου, ἐν Ἀθήναις 1895.
- 10) Ἐγχειρίδιον Ἀρχαιολογίας τοῦ Δημοσίου βίου τῶν Ἑλλήνων ὑπὸ Γιάβετ-Πολίτου, ἐν Ἀθήναις 1897.
- 11) Ὅδηγος πρὸς μεθοδικὴν διδασκαλίαν τῶν ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς σχολείοις καὶ Γυμνασίοις διδασκομένων μαθημάτων ὑπὸ Ἀχιλ. Τζατζανίου, ἐν Ἀθήναις. Τεύχ. Α' 1913—Τεύχ. Β' 1917].

Πᾶν γνήσιον ἀντίτυπον φέρει τὴν ὑπογραφήν τοῦ συγγραφέως καὶ τὴν σφραγίδα τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς «Ἑστίας».

Ives Ross





ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΣ Α.

Ἀντὶ πολλῶν ἄν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, χρημάτων ὑμᾶς 1
 ἐλέσθαι νομίζω, εἰ φανερόν γένοιτο τὸ μέλλον συνοίσειν τῇ
 πόλει, περὶ ὧν νυνὶ σκοπεῖτε. ὅτε τοίνυν τοῦθ' οὕτως ἔχει,
 προσήκει προθύμως ἐθέλειν ἀκούειν τῶν βουλομένων συμβου-
 λεύειν, οὐ γὰρ μόνον, εἴ τι χρήσιμον ἐσκεμμένος ἦκει τις,
 τοῦτ' ἄν ἀκούσαντες λάβοιτε, ἀλλὰ καὶ τῆς ὑμετέρας τύχης
 ὑπολαμβάνω πολλὰ τῶν δεόντων ἐκ τοῦ παραχρῆμ' ἐνόις ἄν
 ἐπελθεῖν εἰπεῖν, ὥστ' ἐξ ἀπάντων βράδιαν τὴν τοῦ συμφέρον-
 τος ὑμῖν αἴρεσιν γένεσθαι. ὁ μὲν οὖν παρῶν καιρὸς, ὧ ἄνδρες 2
 Ἀθηναῖοι, μόνον οὐχὶ λέγει φωνὴν ἀφίεις, ὅτι τῶν πραγμά-
 των ὑμῖν ἐκείνων αὐτοῖς ἀντιληπτέον ἐστίν, εἴπερ ὑπερ-
 ρίας αὐτῶν φροντίζετε· ἡμεῖς δ' οὐκ οἶδ' ὅτινά μοι δύνηεν
 ἔχειν τρόπον πρὸς αὐτά.

Ἔστι δὲ τὰ γ' ἐμοὶ δοκοῦντα, ψηφισασθαι τὴν ἔδην τὴν
 βοήθειαν καὶ παρασκευάσασθαι τὴν ταχίστην ἐνθένδε
 βοηθήσῃτε καὶ μὴ πάθητε ταῦτόν, καὶ πρότερον ἡμετέ-
 ρου δὲ πέμπειν, ἥ τις ταχέως ἐρεῖ καὶ παρέσται τοῖς πρά-
 γμασιν· ὡς ἐστὶ μάλα ταῦτα τοῦτο θέος, μὴ πανοῦργος ὢν καὶ δει- 3
 νὸς ἄνθρωπος ἀνάγκη χρῆσθαι, τὰ μὲν εἰκων, ἡνίκ' ἄν
 τύχη, τὰ δ' ἀπεικὼν (ἀξιοπίστος δ' ἄν εἰκότως φαίνοιτο), τὰ
 δ' ἡμᾶς διαβάλλων καὶ τὴν ἀπουσίαν τὴν ἡμετέραν, καταστρέ-
 ψηται καὶ παρασπᾶσθαι τι τῶν ὄντων πραγμάτων.

Οὐ μὲν γὰρ, ἐπιεικῶς, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦθ', ὃ δυσμά- 4
 χώτατον ἐστὶ τῶν Φιλίππου πραγμάτων, καὶ βέλτιστον ὑμῖν.
 τὸ γὰρ δύναι πάντων ἐκείνων ἐν' ὄντα κύριον καὶ ῥητῶν καὶ

ἀπορρήτων, καὶ ἅμα στρατηγὸν καὶ δεσπότην καὶ ταμίαν, καὶ πανταχοῦ αὐτὸν παρεῖναι τῷ στρατεύματι, πρὸς μὲν τὸ τὰ τοῦ πολέμου ταχὺ καὶ κατὰ καιρὸν πράττεσθαι πολλῶ προέχει, πρὸς δὲ τὰς καταλλαγὰς, ἃς ἂν ἐκεῖνος ποιήσαιτ' ἄσμενος πρὸς Ὀλυνθίους, ἐναντίως ἔχει. ὁ δὴλον γάρ ἐστι τοῖς Ὀλυνθίοις, ὅτι νῦν οὐ περὶ δόξης οὐδ' ὑπὲρ μέρους χώρας πολεμοῦσιν, ἀλλ' ἀναστάσεως καὶ ἀνδραποδισμοῦ τῆς πατρίδος, καὶ ἴσασιν, ἃ τ' Ἀμφιπολιτῶν ἐποίησε τοὺς παραδόντας αὐτῷ τὴν πόλιν καὶ Πυθναίων τοὺς ὑποδεξαμένους· καὶ ὅλως ἄπιστον, οἶμαι, ταῖς πολιτείαις ἢ τυραννίς, ἄλλως τε κὰν ὁμορον χώραν ἔχωσιν.

6 Ταῦτ' οὖν ἐγνωκότας ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ τὰλλ', ἃ προσήκει, πάντ' ἐνθυμουμένους, φημί δεῖν ἐθέλησαι καὶ παροξυνθῆναι καὶ τῷ πολέμῳ προσέχειν, εἴπερ ποτέ, καὶ νῦν γοήματ' εἰσφέροντας προθύμως καὶ αὐτοὺς ἐξιόντας καὶ μηδὲν ζοντας. οὐδὲ γὰρ λόγος οὐδὲ σιγήφεις ἔθ' ὑμῖν τοῦ μή 7 τὰτα ποιεῖν ἐθέλειν ὑπολείπεται. νυνὶ γάρ, ὃ πάντες ἐθροβύλως, Ὀλυνθίους ἐκπολεμήσαι δεῖν Φιλίππῳ, γέγον' αὐτόματον, καὶ τοῦθ' ὡς ἂν ὑμῖν μάλιστα συμφέροι. εἰ μὲν γὰρ ὑφ' ἡμῶν ἐπισηθέντες ἀνείλοντο τὸν πόλεμον, σφαλεροὶ σύμμαχοι καὶ μέχρι ταῦτ' ἂν ἐγνωκότες ἦσαν ἴσως· ἐπειδὴ 8 ἐκ τῶν πρὸς αὐτοὺς ἐλημάτων μισοῦσιν, βεβαίαν εἰκὸς ἔχθραν αὐτοὺς ὑπὲρ ἡμῶν ἔχονται καὶ πεπόνθασιν ἔχειν.

8 Οὐ δεῖ δὴ τοιοῦτον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, παραπεπτωκότα καιρὸν ἀφείναι, οὐδὲ παθεῖν ταυτόν, ἐπεὶ πολλὰκις πρότερον πεπόνθατε. εἰ γάρ, ὅθ' ἤκομεν Εὐβοέων, ἡμῶν ἕως ἐπὶ τουτὶ καὶ παρήσαν Ἀμφιπολιτῶν Ἰέραξ καὶ Στρατόν, ἴθιαν τὴν τὸ βῆμα, κελεύοντες ἡμᾶς πλεῖν καὶ παραλῶν προπόλιν, τὴν αὐτὴν παρειχόμεθ' ἡμεῖς ὑπὲρ ἡμῶν Ἀμφιθυμίαν, ἢ ὑπὲρ τῆς Εὐβοέων σωτηρίας, εἴχετ' ἀρνημένοι πόλιν καὶ τε καὶ πάντων τῶν μετὰ ταῦτ' ἂν ἦτ' ἀπηνάξαι.

πραγμάτων. καὶ πάλιν, ἤνικα Πύδνα, Ποτεΐδαια, Μεθώνη, Πα-
 γασαί, τάλλα, ἵνα μὴ καθ' ἕκαστα λέγων διατριβῶ, πολιορκού-
 μεν' ἀπηγγέλλετο, εἰ τότε τούτων ἐνὶ τῷ πρώτῳ προθύμῳ καὶ
 ὡς προσήκειν ἐβοηθήσαμεν αὐτοί, ῥάονι καὶ πολὺ ταπεινότερω
 νῦν ἂν ἐχρώμεθα τῷ Φιλίππῳ. νῦν δὲ τὸ μὲν παρὸν βεῖ προσιέμε-
 ναι, τὰ δὲ μέλλοντ' αὐτόματ' οἰόμενοι σχήσειν καλῶς ἠϋξήσα-
 μεν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Φίλιππον ἡμεῖς καὶ κατεστήσαμεν
 τηλικούτον, ἡλικὸς οὐδεὶς πῶ βασιλεὺς γέγονε Μακεδονίας.
 νυνὶ δὴ καιρὸς ἦκει τις, οὗτος δ' τῶν Ὀλυνθίων, αὐτόματος τῆ
 πόλει, ὅς οὐδενός ἐστιν ἐλάττων τῶν προτέρων ἐκείνων.

⊕ Καὶ ἔμοιγε δοκεῖ τις ἂν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δίκαιος λογι-
 στής τῶν παρὰ τῶν θεῶν ἡμῖν ὑπεργγμένων καταστάς, καίπερ
 οὐκ ἐχόντων ὡς δεῖ πολλῶν, ὅμως μεγάλην ἂν ἔχειν αὐτοῖς
 χάριν, εἰκότως· τὸ μὲν γὰρ πόλλ' ἀπολωλεκέναι κατὰ τὸν
 πόλεμον τῆς ἡμετέρας ἀμελείας ἂν τις θεῖν' δικαίως, τὸ δὲ
 μήτε πάλαι τοῦτο πεπονθέναι, πεφηνέναι τέ τιν' ἡμῖν συμμα-
 χίαν τούτων ἀντίρροπον, ἂν βουλώμεθα χρῆσθαι, τῆς παρ'
 ἐκείνων εὐνοίας εὐεργέτημ' ἂν ἔγωγε θεῖν'. ἀλλ', οἶμαι, παρό-
 μοῖόν ἐστιν, ὅπερ καὶ περὶ τῆς τῶν χρημάτων κτήσεως· ἂν
 μὲν γάρ, ὅσ' ἂν τις λάβῃ, καὶ σῶσῃ, μεγάλην ἔχει τῆ τύχῃ
 τὴν χάριν· ἂν δ' ἀναλώσας λάβῃ, συνανήλωσε καὶ τὸ μεμνη-
 σθαι τὴν χάριν· καὶ περὶ τῶν πραγμάτων οὕτως· οἱ μὴ χρη-
 σάμενοι τοῖς καιροῖς ὀρθῶς οὐδ', εἰ συνέβῃ τι παρὰ τῶν θεῶν
 χρηστόν, μνημονεύουσιν· πρὸς γὰρ τὸ τελευταῖον ἐκβάν ἕκα-
 στον τῶν προῦπαρξάντων κρίνεται.

Διὸ καὶ σφόδρα δεῖ τῶν λοιπῶν ἡμᾶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, 12
 φροντίσαι, ἵνα ταῦτ' ἐπανορθωσάμενοι τὴν ἐπὶ τοῖς πεπρα-
 γμένοις ἀδοξίαν ἀποτριψώμεθα. εἰ δὲ προησόμεθ', ὦ ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι, καὶ τούτους τοὺς ἀνθρώπους, εἴτ' Ὀλυνθον ἐκείγας
 καταστρέφεται, φρασάτω τις ἐμοί, τί τὸ κωλύον ἐτ' αὐτὸν
 ἔσται βαδίζειν, ὅποι βούλεται;

13 Ἄρα λογίζεται τις ὑμῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ θεωρεῖ τὸν τρόπον, δι' ὃν μέγας γέγονεν ἀσθενής ὢν τὸ κατ' ἀρχὰς Φίλιππος; τὸ πρῶτον Ἀμφίπολιν λαβών, μετὰ ταῦτα Πύδναν, πάλιν Ποτεσδαίαν, Μεθώνην αὖθις, εἶτα Θετταλίας ἐπέβη· μετὰ ταῦτα Φεράς, Παγασάς, Μαγνησίαν πάνθ' ὃν ἐβούλετ' εὐτρεπίσας τρόπον ὄχετ' εἰς Θράκην· εἶτ' ἐκεῖ τοὺς μὲν ἐκβαλὼν, τοὺς δὲ καταστήσας τῶν βασιλέων ἠσθένησεν· πάλιν βραῖσας οὐκ ἐπὶ τὸ ῥαθυμεῖν ἀπέχλινεν, ἀλλ' εὐθὺς Ὀλυνθίοις ἐπεχείρησεν. τὰς δ' ἐπ' Ἰλλυριοὺς καὶ Παίονας αὐτοῦ καὶ πρὸς Ἀρύββαν καὶ ὅποι τις ἂν εἴποι παραλείπω στρατείας.

14 «Τί οὖν», ἂν τις εἴποι, «ταῦτα λέγεις ἡμῖν νῦν;» ἵνα γνῶτε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ αἰσθησθ' ἀμφοτέρα, καὶ τὸ πρόεσθαι καθ' ἕκαστον αἰεὶ τι τῶν πραγμάτων ὡς ἀλυσιτελές, καὶ τὴν φιλοπραγμοσύνην, ἣ χρηταὶ καὶ συζῆ Φίλιππος, ὑφ' ἧς οὐκ ἔστιν, ὅπως ἀγαπήσας τοῖς πεπραγμένοις ἡσυχίαν σχήσει. εἰ δ' ὁ μὲν, ὡς αἰεὶ τι μείζον τῶν ὑπαρχόντων δεῖ πράττειν, ἐγνωκῶς ἔσται, ἡμεῖς δ', ὡς οὐδενὸς ἀντιληπτέον ἐρρωμένως τῶν πραγμάτων, σκοπεῖσθ', εἰς τί ποτ' ἐλπὶς ταῦτα τελευτήσῃ. πρὸς θεῶν, τίς οὕτως εὐήθης ἔστιν ὑμῶν, ὅστις ἀγνοεῖ τὸν ἐκείθεν πόλεμον δεῦρ' ἤξοντ' ἂν ἀμελήσωμεν; ἀλλὰ μὴν, εἰ τοῦτο γενήσεται, δέδοικ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὴ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὡσπερ οἱ δανειζόμενοι ραδίως ἐπὶ μεγάλοις τόκοις μικρὸν εὐπορήσαντες χρόνον ὑστερον καὶ τῶν ἀρχαίων ἀπέστησαν, οὕτως καὶ ἡμεῖς ἐπὶ πολλῶ φανώμεν ἐρραθυμηκότες, καὶ ἅπαντα πρὸς ἡδονὴν ζητοῦντες πολλὰ καὶ χαλεπὰ ὢν οὐκ ἠβουλόμεθ' ὑστερον εἰς ἀνάγκην ἔλθωμεν ποιεῖν, καὶ κινδυνεύσωμεν περὶ τῶν ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ.

16 Τὸ μὲν οὖν ἐπιτιμᾶν ἴσως φήσαι τις ἂν ράδιον καὶ παντὸς εἶναι, τὸ δ' ὑπὲρ τῶν παρόντων, ὅτι δεῖ πράττειν, ἀποφαινεσθαι, τοῦτ' εἶναι συμβούλου· ἐγὼ δ' οὐκ ἀγνοῶ μὲν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦθ', ὅτι πολλάκις ὑμεῖς οὐ τοὺς αἰτίους, ἀλλὰ

τοὺς ὑστάτους περὶ τῶν πραγμάτων εἰπόντας ἐν ὀργῇ ποιείσθ',
 ἂν τι μὴ κατὰ γνώμην ἐκβῆ· οὐ μὴν οἶμαι δεῖν τὴν ἰδίαν
 ἀσφάλειαν σκοποῦνθ' ὑποστείλασθαι ^φπερὶ ὧν ὑμῖν συμφέρεῖν
 ἡγοῦμαι. Φμλοταρα

Φημὶ δὴ διχῆ ^ββοηθητέον εἶναι τοῖς πράγμασιν ὑμῖν, τῷ τε 17
 τὰς πόλεις τοῖς Ὀλυνθίοις σώζειν καὶ τοὺς τοῦτο ποιήσοντας
 στρατιώτας ἐκπέμπειν, καὶ τῷ τὴν ἐκείνου χώραν κακῶς ποι-
 εῖν καὶ τριήρεσι καὶ στρατιώταις ἐτέροις· εἰ δὲ θατέρου τού-
 των ὀλιγωρήσετε, ὀκνῶ, μὴ μάταιος ἡμῖν ἢ στρατεία γένηται.
 εἴτε γάρ, ὑμῶν τὴν ἐκείνου κακῶς ποιοῦντων, ὑπομείνας 18
 τοῦτ' Ὀλυνθον παραστήσεται, ῥαδίως ἐπὶ τὴν οἰκειάν ἐλθὼν
 ἀμυνεῖται· εἴτε β ^ββοηθησάντων μόνον ὑμῶν εἰς Ὀλυνθον, ἀκιν-
 δύνως ὄρων ἔχοντα τὰ οἴκοι προσκαθεδεῖται καὶ προσεδρεύσει
 τοῖς πράγμασι, περιέσται τῷ χρόνῳ τῶν πολιορκουμένων. δεῖ
 δὴ πολλὴν καὶ διχῆ τὴν βοήθειαν εἶναι. Φμλοταρα

Καὶ περὶ μὲν τῆς βοηθείας ταῦτα γιγνώσκω· περὶ δὲ χρη- 19
 μάτων πόρου, ἔστιν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, χρήμαθ' ὑμῖν, ἔστιν,
 ὅσ' οὐδενὶ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, στρατιωτικά· ταῦτα δ' ὑμεῖς
 οὕτως, ὡς βούλεσθε, λαμβάνετε. εἰ μὲν οὖν ταῦτα τοῖς στρα-
 τευομένοις ἀποδώσετε, οὐδενὸς ὑμῖν προσδεῖ ^φπόρου, εἰ δὲ μὴ, ^{φφφ} Δαρο-
γορατι 2
 προσδεῖ ^φμᾶλλον δ' ἅπαντος ἐνδεῖ ^φτου πόρου. «τί οὖν;» ἂν τις 20
 εἴποι «σὺ γράφεις ταῦτ' εἶναι στρατιωτικά;» μὰ Δί' οὐκ
 ἔγωγε· ἐγὼ μὲν γὰρ ἡγοῦμαι στρατιώτας δεῖν κατασκευα-
 θῆναι καὶ ταῦτ' εἶναι στρατιωτικά καὶ μίαν σύνταξιν εἶναι
 τὴν αὐτὴν τοῦ τε λαμβάνειν καὶ τοῦ ποιεῖν τὰ δεόντα· ὑμεῖς
 δ' οὕτω πως ἄνευ πραγμάτων λαμβάνειν εἰς τὰς ἐορτάς. ἔστι
 δὴ λοιπόν, οἶμαι, πάντα εἰσφέρειν, ἂν πολλῶν δέη, πολλά,
 ἂν ὀλίγων, ὀλίγα. δεῖ δὲ χρημάτων, καὶ ἄνευ τούτων οὐδὲν
 ἔστι γενέσθαι τῶν δεόντων. λέγουσι δὲ καὶ ἄλλους τινὰς
 ἄλλοι πόρους, ὧν ἔλεσθ', ὅστις ὑμῖν συμφέρεῖν δοκεῖ καὶ ἕως
 ἔστι καιρὸς, ἀντιλάβεσθε τῶν πραγμάτων.

- 21 Ἄξιον δ' ἐνθυμηθῆναι καὶ λογίσασθαι τὰ πράγματα, ἐν ᾧ καθέστηκε νυνὶ τὰ Φιλίππου. οὔτε γάρ, ὡς δοκεῖ καὶ φήσειέ τις ἂν μὴ σκοπῶν ἀκριβῶς, εὐτρεπῶς οὐδ' ὡς ἂν κάλλιστ' αὐτῷ τὰ παρόντ' ἔχει, οὔτ' ἂν ἐξήνεγκε τὸν πόλεμόν ποτε τοῦτον ἐκεῖνος, εἰ πολεμεῖν ψήθη δεήσειν αὐτόν, ἀλλ' ὡς ἐπιῶν ἅπαντα τότε ἤλπιζε τὰ πράγματα ἀναιρήσεσθαι, κατὰ διέφυσται. τοῦτο δὴ πρῶτον αὐτὸν ταράττει παρὰ γνώμην γεγονὸς καὶ πολλήν ἀθυμίαν αὐτῷ παρέχει, εἶτα τὰ τῶν Θετταλῶν.
- 22 ταῦτα γὰρ ἄπιστα μὲν ἦν δῆπου φύσει καὶ ἀεὶ πᾶσιν ἀνθρώποις, κομιδῇ δ', ὡσπερ ἦν, καὶ ἔστι νῦν τούτῳ. καὶ γὰρ Παγασὰς ἀπαιτεῖν αὐτόν εἰσιν ἐψηφισμένοι καὶ Μαγνησίαν κεκωλύκασι τειχιζεῖν. ἤκουον δ' ἔγωγέ τινων, ὡς οὐδὲ τοὺς λιμένας καὶ τὰς ἀγοράς ἐτι δώσοιεν αὐτῷ καρποῦσθαι· τὰ γὰρ κοινὰ τὰ Θετταλῶν ἀπὸ τούτων δεοὶ διοικεῖν, οὐ Φίλιππον λαμβάνειν. εἰ δὲ τούτων ἀποστερηθήσεται τῶν χρημάτων, εἰς στενὸν κομιδῇ τὰ τῆς τροφῆς τοῖς ξένοις αὐτῷ καταστήσεται.
- 23 Ἄλλὰ μὴν τὸν γε Παίονα καὶ τὸν Ἰλλυριὸν καὶ ἀπλῶς τούτους ἅπαντας ἠγεῖσθαι χρῆ αὐτονόμους ἥδιον ἂν καὶ ἐλευθέρους ἢ δούλους εἶναι· καὶ γὰρ ἀήθεις τοῦ κατακοῦειν τινός εἰσι, καὶ ἄνθρωπος ὑβριστής, ὡς φασιν. καὶ μὰ Δί' οὐδὲν ἄπιστον ἴσως· τὸ γὰρ εὖ πράττειν παρὰ τὴν ἀξίαν ἀφορμὴ τοῦ κακῶς φρονεῖν τοῖς ἀνοήτοις γίγνεται, διόπερ πολλάκις δοκεῖ τὸ φυλάξαι τὰγαθὰ τοῦ κτήσασθαι χαλεπώτερον εἶναι.
- 24 Δεῖ τοίνυν ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν ἀκαιρίαν ἐκεῖνου καιρὸν ὑμέτερον νομίσαντας ἐτοίμως συνάρασθαι πράγματα, καὶ πρεσβευομένους ἐφ' ᾧ δεῖ καὶ στρατευομένους αὐτοὺς καὶ παροξύνοντας τοὺς ἄλλους ἅπαντας, λογιζομένους εἰ Φίλιππος λάβοι καθ' ἡμῶν τοιοῦτον καιρὸν καὶ πόλεμος γένοιτο πρὸς τῇ χώρᾳ, πῶς ἂν αὐτὸν οἴεσθ' ἐτοίμως ἐφ' ὑμᾶς ἐλθεῖν; εἰτ' οὐκ αἰσχύνεσθε, εἰ μὴδ', ἃ πάθοιτ' ἂν, εἰ δύναιτ' ἐκεῖνος, ταῦτα ποιῆσαι καιρὸν ἔχοντες οὐ τολμήσετε;

Ἔτι τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μηδὲ τοῦθ' ὑμᾶς λανθα- 25
 νέτω, ὅτι νῦν αἵρεσίς ἐστιν ὑμῖν, πότερ' ὑμᾶς ἐκεῖ χρῆ πολε-
 μεῖν ἢ παρ' ὑμῖν ἐκείνον. ἐὰν μὲν γὰρ ἀντέγῃ τὰ τῶν Ὀλυμ-
 θίων, ὑμεῖς ἐκεῖ πολεμήσετε καὶ τὴν ἐκείνου κακῶς ποιή-
 σετε, τὴν ὑπάρχουσαν καὶ τὴν οἰκείαν ταύτην ἀδεῶς καρπού-
 μενοι· ἂν δ' ἐκεῖνα Φίλιππος λάβῃ, τίς αὐτὸν κωλύσει δεῦρο
 βαδίζειν; Θηβαῖοι; μὴ λίαν πικρὸν εἶπειν ἦ, καὶ συνεισθα- 26
 λοῦσιν ἐτοίμως. ἀλλὰ Φωκεῖς; οἱ τὴν οἰκείαν οὐχ οἰοί τ' ὄντες
 φυλάττειν, ἐὰν μὴ βοηθήσῃθ' ὑμεῖς; ἢ ἄλλοσ τις; « ἄλλ', ὦ τᾶν,
 οὐχὶ βουλήσεται.» τῶν ἀτοπωτάτων μέντ' ἂν εἴη, εἰ, ἃ νῦν
 ἀνοίαν ὀφλισκάνων ὁμως ἐκλαλεῖ, ταῦτα δυνηθεῖς μὴ πράξει!

Ἄλλὰ μὴν ἡλίκα γ' ἐστὶ τὰ διάφορα ἐνθάδ' ἢ ἢ κεί πολε- 27
 μεῖν, οὐδὲ λόγου προσδεῖν ἡγοῦμαι. εἰ γὰρ ὑμᾶς δεήσειεν
 αὐτοὺς τριάκονθ' ἡμέρας μόνας ἔξω γενέσθαι καὶ ὄσ' ἀνάγκη
 στρατοπέδῳ χρωμένους τῶν ἐκ τῆς χώρας λαμβάνειν, μηδενὸς
 ὄντος ἐν αὐτῇ, πολεμίου λέγω, πλείον' ἂν οἶμαι ζημιωθῆναι
 τοὺς γεωργοῦντας ὑμῶν ἢ ὄσ' εἰς ἅπαντα τὸν πρὸ τοῦ πόλεμον
 δεδαπάνησθε. εἰ δὲ δὴ πόλεμός τις ἦξει, πόσα χρῆ νομίσαι
 ζημιώσεσθαι; καὶ πρόσεσθ' ἢ ὕβρις καὶ ἔθ' ἢ τῶν πραγμάτων
 αἰσχύνῃ, οὐδεμιᾶς ἐλάττων ζημίας τοῖς γε σώφροσιν.

Πάντα δὴ ταῦτα δεῖ συνιδόντας ἅπαντας βοηθεῖν καὶ ἀπω- 28
 θεῖν ἐκείσε τὸν πόλεμον, τοὺς μὲν εὐπόρους, ἔν' ὑπὲρ τῶν
 πολλῶν, ὧν — καλῶς ποιοῦντες — ἔχουσι, μίκρ' ἀναλίσκον-
 τες τὰ λοιπὰ καρπῶνται ἀδεῶς, τοὺς δ' ἐν ἡλικίᾳ, ἵνα τὴν
 τοῦ πολεμεῖν ἐμπειρίαν ἐν τῇ Φιλίππου χώρα κτησάμενοι
 φοβεροὶ φύλακες τῆς οἰκείας ἀκεραίου γένωνται, τοὺς δὲ λέγον-
 τας, ἔν' αἰ τῶν πεπολιτευμένων αὐτοῖς εὐθυναὶ βράδια γένων-
 ται, ὡς, ὅποι' ἄτ' ἂν ὑμᾶς περιστῇ τὰ πράγματα, τοιοῦτοι
 κριταὶ καὶ τῶν πεπραγμένων αὐτοῖς ἔσεσθε. χρηστὰ δ' εἶη
 παντὸς εἶνεκα.

ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΣ Β.

- 1 Ἐπὶ πολλῶν μὲν ἄν τις ἰδεῖν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δοκεῖ μοι τὴν παρὰ τῶν θεῶν εὖνοιαν φανεράν γιγνομένην τῇ πόλει, οὐχ ἥμισυ δ' ἐν τοῖς παροῦσι πράγμασιν· τὸ γὰρ τοὺς πολεμήσοντας Φιλίππῳ γεγενῆσθαι καὶ χώραν ὄμορον καὶ δύνάμιν τινα κεκτημένους καί, τὸ μέγιστον ἀπάντων, τὴν ὑπὲρ τοῦ πολέμου γνώμην τοιαύτην ἔχοντας, ὥστε τὰς πρὸς ἐκείνον διαλλαγὰς πρῶτον μὲν ἀπίστους, εἶτα τῆς ἑαυτῶν πατρίδος νομίζειν ἀνάστασιν, δαιμονία τινὶ καὶ θεία παντάπασιν
- 2 ἔοικεν εὐεργεσίᾳ. δεῖ τοίνυν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τούτ' ἤδη σκοπεῖν αὐτοὺς, ὅπως μὴ χείρους περὶ ἡμᾶς αὐτοὺς εἶναι δόξομεν τῶν ὑπαρχόντων, ὡς ἔστι τῶν αἰσχυρῶν, μᾶλλον δὲ τῶν αἰσχίστων, μὴ μόνον πόλεων καὶ τόπων, ὧν ἡμῶν ποτε κύριοι, φαίνεσθαι προῖεμένους, ἀλλὰ καὶ τῶν ὑπὸ τῆς τύχης παρασκευασθέντων συμμάχων καὶ καιρῶν.
- 3 Τὸ μὲν οὖν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν Φιλίππου βῶμην διαξιέναι καὶ διὰ τούτων τῶν λόγων προτρέπειν τὰ δέοντα ποιεῖν ὑμᾶς οὐχὶ καλῶς ἔχειν ἠγοῦμαι. διὰ τί; ὅτι μοι δοκεῖ πάνθ', ὅσ' ἂν εἴποι τις ὑπὲρ τούτων, ἐκείνῳ μὲν ἔχειν φιλοτιμίαν, ἡμῖν δ' οὐχὶ καλῶς πεπραχθαι, ὁ μὲν γὰρ ὅσῳ πλείον' ὑπὲρ τὴν ἀξίαν πεποίηκε τὴν αὐτοῦ, τοσοῦτ' ἁθυμαστότερος παρὰ πᾶσι νομίζεται· ὑμεῖς δ' ὅσῳ χείρον ἢ προσήκε κέχησθε τοῖς πράγμασιν, τοσοῦτ' πλείον' αἰσχύνῃ ὠφλήκατε.
- 4 ταῦτα μὲν οὖν παραλείψω. καὶ γὰρ εἰ μετ' ἀληθείας τις, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, σκοποῖτο, ἐνθένδ' ἀναυτὸν ἴδοι μέγαν γεγενημένον, οὐχὶ παρ' αὐτοῦ. ὧν οὖν ἐκεῖνος μὲν ὀφείλει το

ὕπερ αὐτοῦ πεπολιτευμένοις χάριν, ὑμῖν δὲ δίκην προσήκει λαβεῖν, οὐχὶ νῦν ὀρώ τὸν καιρὸν τοῦ λέγειν· ἅ δὲ καὶ χωρὶς τούτων ἔνι καὶ βέλτιόν ἐστιν ἀκηκοέναι πάντας ὑμᾶς καὶ μεγάλα, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατ' ἐκείνου φαίνοιτ' ἂν ὀνειδῆ βουλομένοις ὀρθῶς δοκιμάζειν, ταῦτ' εἰπεῖν πειράσομαι.

Τὸ μὲν οὖν ἐπίορκον καὶ ἄπιστον καλεῖν ἄνευ τοῦ τὰ 5 πεπραγμένα δεικνύουσι λοιδορίαν εἶναι τις ἂν φήσειε κενὴν δικαίως· τὸ δὲ πάνθ', ὅσα πώποτ' ἔπραξε, διεξιόντ' ἐφ' ἅπασιν τούτοις ἐλέγχειν καὶ βραχέος λόγου συμβαίνει δεῖσθαι καὶ δυοῖν ἔνεχ' ἡγοῦμαι συμφέρον εἰρήσθαι, τοῦ τ' ἐκείνον, ὅπερ καὶ ἀληθὲς ὑπάρχει, φαῦλον φαίνεσθαι καὶ τοὺς ὑπερεκπεπληγμένους ὡς ἄμαχόν τινα τὸν Φίλιππον ἰδεῖν, ὅτι πάντα διεξελήλυθεν, οἷς πρότερον παρακρουόμενος μέγας ἠϋξήθη, καὶ πρὸς αὐτὴν ἤκει τὴν τελευταίην τὰ πράγματ' αὐτῷ.

Ἐγὼ γάρ, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, σφόδρ' ἂν ἡγούμην καὶ 6 αὐτὸς φοβερὸν τὸν Φίλιππον καὶ θαυμαστόν, εἰ τὰ δίκαια πράττονθ' ἐώρων ἠϋξημένον· νῦν δὲ θεωρῶν καὶ σκοπῶν εὐρίσκω τὴν μὲν ἡμετέραν εὐήθειαν τὸ κατ' ἀρχάς, ὅτ' Ὀλυνθίους ἀπήλαυδόν τινες ἐνθένδε βουλομένους ὑμῖν διαλεχθῆναι, τῷ τὴν Ἀμφίπολιν φάσκειν παραδώσειν καὶ τὸ θρυλούμενον ποτ' ἀπόρρητον ἐκεῖνο κατασκευάσαι, τούτῳ προσαγαγόμενον, τὴν δ' Ὀλυνθίων φιλίαν μετὰ ταῦτα τῷ Ποτείδαιαν 7 οὔσαν ὑμετέραν ἐξελεῖν καὶ τοὺς μὲν πρότερον συμμάχους ὑμᾶς ἀδικῆσαι, παραδοῦναι δ' ἐκείνοις, Θετταλοὺς δὲ νῦν τὰ τελευταῖα τῷ Μαγνησίαν παραδώσειν ὑποσχέσθαι καὶ τὸν Φωκικὸν πόλεμον πολεμήσειν ὑπὲρ αὐτῶν ἀναδέξασθαι. ὅλως δ' οὐδεὶς ἔστιν, ὅστιν' οὐ πεφενάκιεν ἐκεῖνος τῶν αὐτῷ χρησαμένων· τὴν γὰρ ἐκάστων ἄνοιαν ἀεὶ τῶν ἀγνοούντων αὐτὸν ἐξαπατῶν καὶ προσλαμβάνων οὕτως ἠϋξήθη.

Ὡσπερ οὖν διὰ τούτων ἤρθη μέγας, ἡνίχ' ἕκαστοι συμ- 8 φέρον αὐτὸν ἑαυτοῖς ψόντό τι πράξειν, οὕτως ὀφείλει διὰ τῶν

αὐτῶν τούτων καὶ καθαιρεθῆναι πάλιν, ἐπειδὴ πάνθ' εἶνεχ' ἑαυτοῦ ποιῶν ἐξεληλέγκται. καιροῦ μὲν δῆ, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πρὸς τοῦτο πάρεστι Φιλίππῳ τὰ πράγματα· ἢ παρελθόν τις ἐμοί, μᾶλλον δ' ὑμῖν δεῖξάτω, ἢ ὡς οὐκ ἀληθῆ ταῦτ' ἐγὼ λέγω ἢ ὡς οἱ τὰ πρῶτ' ἐξηπατημένοι τὰ λοιπὰ πιστεύουσιν ἢ ὡς οἱ παρὰ τὴν αὐτῶν ἀξίαν δεδουλωμένοι Θετταλοὶ νῦν οὐκ ἂν ἐλεύθεροι γένοιεντ' ἄσμενοι.

- 9 Καὶ μὴν εἴ τις ὑμῶν ταῦτα μὲν οὕτως ἔχειν ἤγειται, οἶεται δὲ βία καθέξειν αὐτὸν τὰ πράγματα, τῷ τὰ χωρία καὶ λιμένας καὶ τὰ τοιαῦτα προειληφέναι, οὐκ ὀρθῶς οἶεται. ὅταν μὲν γὰρ ὑπ' εὐνοίας τὰ πράγματα συστήῃ καὶ πᾶσι ταῦτα συμφέρη τοῖς μετέχουσι τοῦ πολέμου, καὶ συμπνεῖν καὶ φέρειν τὰς συμφορὰς καὶ μένειν ἐθέλουσιν ἄνθρωποι· ὅταν δ' ἐκ πλεονεξίας καὶ πονηρίας τις ὥσπερ οὗτος ἰσχύσῃ, ἢ πρώτη πρόφασις καὶ μικρὸν πταῖσμ' ἅπαντ' ἀνεγαίτισε καὶ διέλυσεν. οὐ γὰρ ἔστιν, οὐκ ἔστιν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀδικοῦντα καὶ ἐπιποροῦντα καὶ ψευδόμενον δύναμιν βεβαίαν κτήσασθαι, ἀλλὰ τὰ τοιαῦτ' εἰς μὲν ἅπαξ καὶ βραχὺν χρόνον ἀντέχει, καὶ σφόδρα γ' ἤνθησεν ἐπὶ ταῖς ἐλπίσιν, ἂν τύχῃ, τῷ χρόνῳ δὲ φωράται καὶ περὶ αὐτὰ καταρρεῖ. ὥσπερ γὰρ οἰκίας, οἶμαι, καὶ πλοίου καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων τὰ κάτωθεν ἰσχυρότατ' εἶναι δεῖ, οὕτω καὶ τῶν πράξεων τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ὑποθέσεις ἀληθεῖς καὶ δικαίας εἶναι προσήκει. τοῦτο δ' οὐκ ἐνὶ νῦν ἐν τοῖς πεπραγμένοις Φιλίππῳ.

- 11 Φημί δῆ δεῖν ὑμᾶς τοῖς μὲν Ὀλυνθίοις βοηθεῖν, καὶ ὅπως τις λέγει κάλλιστα καὶ τάχιστα, οὕτως ἀρέσκει μοι πρὸς δὲ Θετταλοὺς πρεσβείαν πέμπειν, ἢ τοὺς μὲν διδάξει ταῦτα, τοὺς δὲ παροξυνεῖ· καὶ γὰρ νῦν εἰσιν ἐψηφισμένοι Παγασὰς
12 ἀπαιτεῖν καὶ περὶ Μαγνησίας λόγους ποιῆσθαι. σκοπεῖσθε μέντοι τοῦτο, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅπως μὴ λόγους ἐροῦσι μόνον οἱ παρ' ἡμῶν πρέσβεις, ἀλλὰ καὶ ἔργον τι δεικνύειν

ἔξουσιν ἐξεληλυθότων ἡμῶν ἀξίως τῆς πόλεως καὶ ὄντων ἐπὶ τοῖς πράγμασιν, ὡς ἅπας μὲν λόγος, ἂν ἀπῆ τὰ πράγματα, μάταιόν τι φαίνεται καὶ κενόν, μάλιστα δ' ὁ παρὰ τῆς ἡμετέρας πόλεως· ὅσῳ γὰρ ἐτοιμότατ' αὐτῷ δοκοῦμεν χρῆσθαι, τοσοῦτῳ μᾶλλον ἀπιστοῦσι πάντες αὐτῷ. πολλήν δὲ τὴν 13 μετὰστασιν καὶ μεγάλην δεικτέον τὴν μεταβολήν, εἰσφέροντας, ἐξιόντας, ἅπαντα ποιῶντας ἐτοίμως, εἴπερ τις ὑμῖν προσέξει τὸν νοῦν. κὰν ταῦτ' ἐθελήσῃθ' ὡς προσήκει καὶ δὴ περαίνειν, οὐ μόνον, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰ συμμαχικὰ ἀσθενῶς καὶ ἀπίστως ἔχοντα φανήσεται Φιλίππῳ, ἀλλὰ καὶ τὰ τῆς οἰκείας ἀρχῆς καὶ δυνάμεως κακῶς ἔχοντ' ἐξελεγχθήσεται.

Ὅλως μὲν γὰρ ἡ Μακεδονικὴ δύναμις καὶ ἀρχὴ ἐν μὲν 14 προσθήκη μερίς ἐστί τις οὐ μικρά, οἷον ὑπῆρξέ παθ' ὑμῖν ἐπὶ Τιμοθέου πρὸς Ὀλυνθίους· πάλιν αὖ πρὸς Ποτεΐδαιαν Ὀλυνθίοις ἐφάνη τι τοῦτο συναμφοτέρον· νυνὶ Θετταλοῖς στασιάζουσι καὶ τεταραγμένοις ἐπὶ τὴν τυραννικὴν οἰκίαν ἐβοήθησεν· καὶ ὅποι τις ἂν, οἶμαι, προσθῆ κὰν μικρὰν δύναμιν, πάντ' ὠφελεῖ· αὐτὴ δὲ καθ' αὐτὴν ἀσθενὴς καὶ πολλῶν κακῶν ἐστὶ μεστή. καὶ γὰρ οὗτος ἅπασιν τούτοις, οἷς ἂν τις μέγαν αὐτὸν 15 ἠγήσαιοτο, τοῖς πολέμοις καὶ ταῖς στρατείαις, ἔτ' ἐπισφαλεστέραν ἢ ὑπῆρχε φύσει κατεσκευάκεν αὐτῷ.

Μὴ γὰρ οἴεσθε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς αὐτοῖς Φιλίππον τε χαίρειν καὶ τοὺς ἀρχομένους, ἀλλ' ὁ μὲν δόξης ἐπιθυμεῖ καὶ τοῦτ' ἐζήλωκε καὶ προήρηται πράττων καὶ κινδυνεύων, ἂν συμβῆ τι, παθεῖν, τὴν τοῦ διαπράξασθαι ταῦθ', ἃ μῆδεις πάποτ' ἄλλος Μακεδόνων βασιλεὺς, δόξαν ἀντὶ τοῦ ζῆν ἀσφαλῶς ἠρημένος· τοῖς δὲ τῆς μὲν φιλοτιμίας τῆς ἀπὸ 16 τούτων οὐ μέτεστιν, κοπτόμενοι δ' αἰεὶ ταῖς στρατείαις ταύταις ταῖς ἄνω κάτω λυποῦνται καὶ συνεχῶς ταλαιπωροῦσιν, οὔτ' ἐπὶ τοῖς ἔργοις οὔτ' ἐπὶ τοῖς αὐτῶν ἰδίοις ἐώμενοι διατρίβειν, οὔθ' ὅσ' ἂν ποιήσωσιν οὕτως, ὅπως ἂν δύνωνται, ταῦτ' ἔχοντες

διαθέσθαι κεκλειμένων τῶν ἐμπορίων τῶν ἐν τῇ χώρᾳ διὰ τὸν πόλεμον.

- 17 Οἱ μὲν οὖν πολλοὶ Μακεδόνων πῶς ἔχουσι Φιλίππῳ, ἐκ τούτων ἂν τις σκέψαιτ' οὐ χαλεπῶς· οἱ δὲ δὴ περὶ αὐτὸν ὄντες ξένοι καὶ πεζέταιροι δόξαν μὲν ἔχουσιν, ὡς εἰσὶ θαυμαστοὶ καὶ συγκεκροτημένοι τὰ τοῦ πολέμου, ὡς δ' ἐγὼ τῶν ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ γεγενημένων τινὸς ἤκουον, ἀνδρὸς οὐδαμῶς
- 18 οὔου ψεύδεσθαι, οὐδένων εἰσὶ βελτίους. εἰ μὲν γάρ τις ἀνὴρ ἐστὶν ἐν αὐτοῖς οἷος ἔμπειρος πολέμου καὶ ἀγώνων, τούτους μὲν φιλοτιμίᾳ πάντας ἀπωθεῖν αὐτὸν ἔφη, βουλόμενον πάνθ' αὐτοῦ δοκεῖν εἶναι τὰ ἔργα (πρὸς γὰρ αὐ τοῖς ἄλλοις καὶ τὴν φιλοτιμίαν ἀνυπέρβλητον εἶναι)· εἰ δέ τις σώφρων ἢ δίκαιος ἄλλως, τὴν καθ' ἡμέραν ἀκρασίαν τοῦ βίου καὶ μέθην καὶ κορδακισμοὺς οὐ δυνάμενος φέρειν, παρεῶσθαι καὶ ἐν οὐδενὸς εἶναι μέρει τὸν τοιοῦτον.
- 19 Λοιποὺς δὴ περὶ αὐτὸν εἶναι ληστὰς καὶ κόλακας καὶ τοιοῦτους ἀνθρώπους, οἷους μεθυσθέντας ὀρχεῖσθαι τοιαῦτα, οἷ ἐγὼ νῦν ὀκνῶ πρὸς ὑμᾶς ὀνομάσαι. δῆλον δ' ὅτι ταῦτ' ἐστὶν ἀληθῆ· καὶ γὰρ οὐδ' ἐνθένδε πάντες ἀπήλαινον ὡς πολὺ τῶν θαυματοποιῶν ἀσελγεστέρους ὄντας, Καλλίαν ἐκείνον τὸν δημόσιον καὶ τοιοῦτους ἀνθρώπους, μίμους γελοίων καὶ ποιητὰς αἰσχροῦν ἄσμάτων, ὧν εἰς τοὺς συνόντας ποιοῦσιν ἕνεκα τοῦ γελασθῆναι, τούτους ἀγαπᾶ καὶ περὶ αὐτὸν ἔχει.
- 20 Καίτοι ταῦτα, καὶ εἰ μικρὰ τις ἠγείται, μεγάλα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δείγματα τῆς ἐκείνου γνώμης καὶ κακοδαιμονίας ἐστὶ τοῖς εὐ φρονοῦσιν. ἀλλ', οἶμαι, νῦν μὲν ἐπισκοτεῖ τούτοις τὸ κατορθοῦν· αἱ γὰρ εὐπραξίαι δειναὶ συγκρύψαι τὰ τοιαῦτ' ὀνειδῆ· εἰ δέ τι πταίσει, τότε ἀκριβῶς αὐτοῦ ταῦτ' ἐξετασθήσεται. δοκεῖ δ' ἔμοιγε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δείξειν οὐκ εἰς
- 21 μακρᾶν, ἂν οἷ τε θεοὶ θέλωσι καὶ ὑμεῖς βροῦλήσθε. ὡσπερ γὰρ ἐν τοῖς σώμασιν, ἕως μὲν ἂν ἐρρωμένος ἦ τις, οὐδὲν ἐπαισιθά-

νεται, ἐπὶ δ' ἀρρώστημά τι συμβῆ, πάντα κινεῖται, καὶ
 ῥῆγμα καὶ στρέμμα καὶ ἄλλο τι τῶν ὑπαρχόντων σαθρῶν
 ἦ, οὕτω καὶ τῶν πόλεων καὶ τῶν τυράννων, ἕως μὲν ἂν ἕξω
 πολεμῶσιν, ἀφανῆ τὰ κακὰ τοῖς πολλοῖς ἐστίν, ἐπειδὴν
 δ' ὁμορος πόλεμος συμπλακῆ, πάντ' ἐποίησεν ἐκδηλα.

Εἰ δέ τις ὑμῶν, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν Φίλιππον εὐτυ- 22
 χοῦνθ' ὄρων ταύτῃ φοβερὸν προσπολεμῆσαι νομίζει, σῶφρο-
 νος μὲν ἀνθρώπου λογισμῶ χρηταί· μεγάλη γὰρ ῥοπή, μάλ-
 λον δ' ὄλον ἢ τύχη παρὰ πάντ' ἐστὶ τὰ τῶν ἀνθρώπων πρά-
 γματα· οὐ μὴν ἀλλ' ἔγωγε, εἴ τις αἵρεσίν μοι δοίῃ, τὴν τῆς
 ἡμετέρας πόλεως τύχην ἂν ἐλοίμην, ἐθελόντων, ἃ προσήκει,
 ποιεῖν ὑμῶν αὐτῶν καὶ κατὰ μικρόν, ἢ τὴν ἐκείνου· πολὺ γὰρ
 πλείους ἀφορμὰς εἰς τὸ τὴν παρὰ τῶν θεῶν εὐνοίαν ἔχειν
 ὄρω ὑμῖν ἐνούσας ἢ κείνῃ. ἀλλ', οἶμαι, καθήμεθ' οὐδὲν ποι- 23
 οῦντες· οὐκ ἔνι δ' αὐτὸν ἀργοῦντ' οὐδὲ τοῖς φίλοις ἐπιτάττειν
 ὑπὲρ αὐτοῦ τι ποιεῖν, μή τί γε δὴ τοῖς θεοῖς. οὐ δὴ θαυμα-
 στόν ἐστίν, εἰ στρατευόμενος καὶ πονῶν ἐκείνος αὐτὸς καὶ
 παρῶν ἐφ' ἅπασιν καὶ μήτε καιρὸν μήθ' ὥραν παραλείπων
 ἡμῶν μελλόντων καὶ ψηφίζομένων καὶ πυνθανομένων περι-
 γίγνεται. οὐδὲ θαυμάζω τοῦτ' ἐγώ· τοῦναντίον γὰρ ἂν ἦν θαυ-
 μαστόν, εἰ μηδὲν ποιοῦντες ἡμεῖς ὦν τοῖς πολεμοῦσι προσή-
 κει τοῦ πάντα ποιοῦντος περιῆμεν.

Ἄλλ' ἐκεῖνο θαυμάζω, εἰ Λακεδαιμονίοις μὲν ποτε, ὃ 24
 ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὑπὲρ τῶν Ἑλληνικῶν δικαίων ἀντήρατε,
 καὶ πόλλ' ἰδίᾳ πλεονεκτῆσαι πολλάκις ὑμῖν ἐξόν, οὐκ ἠθελή-
 σατε, ἀλλ' ἔν' οἱ ἄλλοι τύχωσι τῶν δικαίων, τὰ ὑμέτερ' αὐτῶν
 ἀνηγίσκετ' εἰσφέροντες καὶ προεκινδυνεύετε στρατευόμενοι,
 νυνὶ δ' ὀκνεῖτ' ἐξιέναι καὶ μέλλετ' εἰσφέρειν ὑπὲρ τῶν ὑμε-
 τέρων αὐτῶν κτημάτων, καὶ τοὺς μὲν ἄλλους σεσώκατε πολ-
 λάκις πάντας καὶ καθ' ἓν αὐτῶν ἐν μέρει, τὰ δ' ὑμέτερ' αὐτῶν
 ἀπολωλεκότες κάθησθε. ταῦτα θαυμάζω, καὶ ἔτι πρὸς τοῦ- 25

τοῖς, εἰ μὴδεὶς ὑμῶν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δύναται λογίσασθαι, πόσον πολεμεῖτε χρόνον Φιλίππῳ, καὶ τί ποιοῦντων ὑμῶν ὁ χρόνος διελήλυθεν οὗτος. ἴστε γὰρ δήπου τοῦθ', ὅτι μελόντων αὐτῶν, ἐτέρους τινὰς ἐλπίζόντων πράξειν, αἰτιωμένων ἀλλήλους, κρινόντων, πάλιν ἐλπίζόντων, σχεδὸν ταῦθ' ἀπέρυνυι ποιοῦντων, ἅπας ὁ χρόνος διελήλυθεν.

- 26 Εἴθ' οὕτως ἀγνωμόνως ἔχετε', ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὥστε, δι' ὧν ἐκ χρηστῶν φαῦλα τὰ πράγματα τῆς πόλεως γέγονεν, διὰ τούτων ἐλπίζετε τῶν αὐτῶν πράξεων ἐκ φαύλων αὐτὰ χρηστὰ γενήσεσθαι; ἀλλ' οὐτ' εὐλογον οὐτ' ἔχον ἐστὶ φύσιν τοῦτό γε· πολὺ γὰρ ῥᾶον ἔχοντας φυλάττειν ἢ κτήσασθαι πάντα πέφυκεν. νῦν δ' ὅτι μὲν φυλάξομεν, οὐδὲν ἐστὶν ὑπὸ τοῦ πολέμου λοιπὸν τῶν πρότερον, κτήσασθαι δὲ δεῖ. αὐτῶν οὖν ἡμῶν ἔργον τοῦτ' ἤδη.
- 27 Φημί δὴ δεῖν εἰσφέρειν χρήματα, αὐτοὺς ἐξιέναι προθύμως, μὴδὲν ἀτιμᾶσθαι, πρὶν ἂν τῶν πραγμάτων κρατήσητε, τήνκαῦτα δ' ἀπ' αὐτῶν τῶν ἔργων κρίναντας τοὺς μὲν ἀξίους ἐπαίνου τιμᾶν, τοὺς δ' ἀδικούντας κολάζειν, τὰς προσφάσεις δ' ἀφελεῖν καὶ τὰ καθ' ὑμᾶς ἐλλείμματα· οὐ γὰρ ἔστι πικρῶς ἐξετάσαι, τί πέπρακται τοῖς ἄλλοις, ἂν μὴ παρ' ὑμῶν αὐτῶν πρῶτον ὑπάρξῃ τὰ δέοντα.
- 28 Τίνος γὰρ εἶνεκ', ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νομίζετε τοῦτον μὲν φεύγειν τὸν πόλεμον πάντας, ὅσους ἂν ἐκπέμφητε στρατηγούς, ἰδίους δ' εὐρίσκειν πολέμους, εἰ δεῖ τι τῶν ὄντων καὶ περὶ τῶν στρατηγῶν εἰπεῖν; ὅτι ἐνταῦθα μὲν ἐστὶ τᾶθλα, ὑπὲρ ὧν ἐστὶν ὁ πόλεμος, ὑμέτερα· Ἀμφίπολις κἂν ληφθῆ, παραχρήμ' ὑμεῖς κομμείσθε· οἱ δὲ κίνδυνοι τῶν ἐφεστηχότων ἴδιοι, μισθὸς δ' οὐκ ἔστιν· ἐκεῖ δὲ κίνδυνοι μὲν ἐλάττους, τὰ δὲ λήμματα τῶν ἐφεστηχότων καὶ τῶν στρατιωτῶν, Λάμφακος, Σίγειον, τὰ πλοῖα, ἃ συλῶσιν. ἐπ' οὖν τὸ λυσιτελοῦν αὐτοῖς
- 29 ἕκαστοι χωροῦσιν. ὑμεῖς δ', ὅταν μὲν εἰς τὰ πράγματ' ἀπο-

βλέψητε φαύλως ἔχοντα, τοὺς ἐφεστηκότας κρίνετε, ὅταν δὲ δόντες λόγον τὰς ἀνάγκας ἀκούσητε ταύτας, ἀφίετε. περίεστι τοίνυν ὑμῖν ἀλλήλοις ἐρίζειν καὶ διεστάναι, τοῖς μὲν ταῦτα πεπεισμένοι, τοῖς δὲ ταῦτα, τὰ κοινὰ δ' ἔχειν φαύλως.

Πρότερον μὲν γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατὰ συμμορίας εἰσφέρειτε, νυνὶ δὲ πολιτεύεσθε κατὰ συμμορίας. ῥήτωρ ἡγεμῶν ἑκατέρων καὶ στρατηγὸς ὑπὸ τούτῳ καὶ οἱ βοησόμενοι τριακόσιοι· οἱ δ' ἄλλοι προσενεμέθησθ' οἱ μὲν ὡς τούτους, οἱ δ' ὡς ἐκείνους. δεῖ δὴ ταῦτ' ἐπανέντας καὶ ὑμῶν αὐτῶν ἔτι 30 καὶ νῦν γενομένους κοινὸν καὶ τὸ βουλευέσθαι καὶ τὸ λέγειν καὶ τὸ πράττειν ποιῆσαι. εἰ δὲ τοῖς μὲν, ὥσπερ ἐκ τυραννίδος ὑμῶν, ἐπιτάττειν ἀποδώσετε, τοῖς δ' ἀναγκάζεσθαι τριηραρχεῖν, εἰσφέρειν, στρατεύεσθαι, τοῖς δὲ ψηφίζεσθαι κατὰ τούτων μόνον, ἄλλο δὲ μηδ' ὀτιοῦν συμπονεῖν, οὐχὶ γενήσεται τῶν δεόντων ὑμῖν οὐδὲν ἐν καιρῷ· τὸ γὰρ ἡδίκημένον ἀεὶ μέρος ἐλλείψει, εἴθ' ὑμῖν τούτους κολάζειν ἀντὶ τῶν ἐχθρῶν ἐξέσται.

Λέγω δὴ κεφάλαιον, πάντας εἰσφέρειν ἀφ' ὧν ἕκαστος 31 ἔχει τὸ ἴσον· πάντας ἐξιέναι κατὰ μέρος, ἕως ἂν ἅπαντες στρατεύσησθε· πᾶσι τοῖς παριοῦσι λόγον διδόναι καὶ τὰ βέλτισθ' ὧν ἂν ἀκούσηθ' αἰρεῖσθαι, μὴ ἂν ὁ δεῖν' ἢ ὁ δεῖν' εἴπη. κἂν ταῦτα ποιῆτε, οὐ τὸν εἰπόντα μόνον παραχρῆμ' ἐπαινέσεσθε, ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς ὕστερον, βέλτιον τῶν ὄλων πραγμάτων ὑμῖν ἐχόντων.

ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΣ Γ.

Προίμιον

- 1 Οὐχὶ ταῦτ' ἀριστά μοι γινώσκεις, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅταν τ' εἰς τὰ πράγματ' ἀποβλέψω καὶ ὅταν πρὸς τοὺς λόγους, οὓς ἀκούω· τοὺς μὲν γὰρ λόγους περὶ τοῦ τιμωρῆσθαι Φίλιππον ὁρῶ γιγνομένους, τὰ δὲ πράγματ' εἰς τοῦτο προήκοντα, ὥσθ', ὅπως μὴ πεισόμεθ' αὐτοὶ πρότερον κακῶς, σκέψασθαι δεόν. οὐδὲν οὖν ἄλλο μοι δοκοῦσιν οἱ τὰ τοιαῦτα λέγοντες ἢ τὴν ὑπόθεσιν, περὶ ἧς βουλευέσθε, οὐχὶ τὴν οὖσαν
- 2 παριστάντες ὑμῖν ἀμαρτάνειν. ἐγὼ δ', ὅτι μὲν ποτ' ἐξῆν τῇ πόλει καὶ τὰ αὐτῆς ἔχειν ἀσφαλῶς καὶ Φίλιππον τιμωρῆσθαι, καὶ μάλ' ἀκριβῶς οἶδα· ἐπ' ἐμοῦ γάρ, οὐ πάλαι, γέγονε ταῦτ' ἀμφοτέρω· νῦν μέντοι πέπεισμαι τοῦθ' ἱκανὸν προλαβεῖν ἡμῖν εἶναι τὴν πρώτην, ὅπως τοὺς συμμάχους σώσομεν. ἐὰν γὰρ τοῦτο βεβαίως ὑπάρξῃ, τότε καὶ περὶ τοῦ τίνα τιμωρῆσεται τις καὶ ὃν τρόπον ἐξέσται σκοπεῖν· πρὶν δὲ τὴν ἀρχὴν ὀρθῶς ὑποθέσθαι, μάταιον ἡγοῦμαι περὶ τῆς τελευτῆς ὄντινον ποιεῖσθαι λόγον.)
- 3 (Ὁ μὲν οὖν παρῶν καιρὸς, εἴπερ ποτέ, πολλῆς φροντίδος καὶ βουλῆς δεῖται· ἐγὼ δ' οὐχ, ὅτι χρὴ περὶ τῶν παρόντων συμβουλεύσαι, χαλεπώτατον ἡγοῦμαι, ἀλλ' ἐκεῖν' ἀπορῶ, τίνα χρὴ τρόπον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πρὸς ὑμᾶς περὶ αὐτῶν εἰπεῖν. πέπεισμαι γὰρ ἐξ ὧν παρῶν καὶ ἀκούων σύνοῖδα, τὰ πλείω τῶν πραγμάτων ἡμᾶς ἐκπεφευγῆναι τῷ μὴ βούλεσθαι τὰ δεόντα ποιεῖν ἢ τῷ μὴ συνιέναι. ἀξιῶ δ' ὑμᾶς, ἂν μετὰ παρρησίας ποιῶμαι τοὺς λόγους, ὑπομένειν, τοῦτο θεωρῶντας, εἰ τάληθ' ἴσθαι λέγω καὶ διὰ τοῦτο, ἵνα τὰ λοιπὰ βελτίω γένηται·

ὄρατε γάρ, ὡς ἐκ τοῦ πρὸς χάριν δημηγορεῖν ἐνίοις εἰς πᾶν
προελήλυθε μοχθηρίας τὰ παρόντα.

Ἄναγκαῖον δ' ὑπολαμβάνω μικρὰ τῶν γεγενημένων πρῶ- 4
τον ὑμᾶς ὑπομνήσαι. μέμνησθε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτ' ἀπηγ-
γέληθ' Ἰφιλιππος ὑμῖν ἐν Θράκῃ τρίτον ἢ τέταρτον ἔτος τοῦτ'
Ἡραῖον τεῖχος πολιορκῶν. τότε τοίνυν μὴν μὲν ἦν μαιμακτη-
ριῶν· πολλῶν δὲ λόγων καὶ θορύβου γιγνομένου παρ' ὑμῖν
ἐψηφίσασθε τετταράκοντα τριήρεις καθέλκειν καὶ τοὺς μέχρι
πέντε καὶ τετταράκοντ' ἐτῶν αὐτοὺς ἐμβαίνειν καὶ τάλανθ'
ἑξήκοντ' εἰσφέρειν, καὶ μετὰ ταῦτα διελθόντος τοῦ ἐνιαυτοῦ 5
τούτου ἑκατομβαιῶν, μεταγεινιῶν, βοηδρομιῶν· τούτου τοῦ
μηνὸς μόγις μετὰ τὰ μυστήρια δέκα ναῦς ἀπεστείλατ' ἔχοντα
κενὰς Χαρίδημον καὶ πέντε τάλαντ' ἀργυρίου. ὡς γὰρ ἠγγέληθ'
Ἰφιλιππος ἀσθενῶν ἢ τεθνεώς, ἦλθε γὰρ ἀμφοτέρα, οὐκέτι
καιρὸν οὐδένα τοῦ βοηθεῖν νομίσαντες ἀφείτ', ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι, τὸν ἀπόστολον. ἦν δ' οὗτος ὁ καιρὸς αὐτός· εἰ γὰρ τότε
ἐκεῖσ' ἐβοηθήσαμεν, ὡσπερ ἐψηφισάμεθα, προσθύμω, οὐκ ἂν
ἠνώχλει νῦν ἡμῖν ὁ Φίλιππος σωθεῖς.)

Τὰ μὲν δὴ τότε πραχθέντ' οὐκ ἂν ἄλλως ἔχοι· νῦν δ' ἑτέρου 6
πολέμου καιρὸς ἦκει τις, δι' ὃν καὶ περὶ τούτων ἐμνήσθηγν,
ἵνα μὴ ταῦτ' ἀπάθητε. τί δὴ χρησόμεθ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
τούτῳ; εἰ γὰρ μὴ βοηθήσετε παντὶ σθένει κατὰ τὸ δυνατόν,
θεάσασθ', ὃν τρόπον ὑμεῖς ἐστρατηγηκότες πάντ' ἔσεσθ' ὑπὲρ
Φιλίππου. ὑπῆρχον Ὀλύμπιοι δυνάμιν τινα κεκτημένοι, καὶ 7
διέκειθ' οὕτω τὰ πράγματα· οὔτε Φίλιππος ἐθάρρει τούτους
οὔθ' οὗτοι Φίλιππον. ἐπράξαμεν ἡμεῖς κάκεινοι πρὸς ἡμᾶς
εἰρήνην· ἦν τοῦθ' ὡσπερ ἐμπόδισμα τι τῇ Φιλίππῳ καὶ δυσ-
χερές, πόλιν μεγάλην ἐφορμεῖν τοῖς ἑαυτοῦ καιροῖς διηλλα-
γμένην πρὸς ἡμᾶς. ἐκπολεμήσαι δεῖν φόμεθα τοὺς ἀνθρώπους
ἐκ παντὸς τρόπου καὶ πάντας ἐθρύλουν τοῦτο· πέπρακται
νῦν τοῦθ' ὀπωσθήποτε.

- 8 Τὶ οὖν ὑπόλοιπον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πλὴν βοηθεῖν ἐρρω-
 μένως καὶ προθύμως; ἐγὼ μὲν οὐχ ὄρω· χωρὶς γὰρ τῆς περι-
 στάσης ἂν ἡμᾶς αἰσχύνῃς, εἰ καθυφείμεθά τι τῶν πραγμάτων,
 οὐδὲ τὸν φόβον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μικρὸν ὄρω τὸν τῶν μετὰ
 ταῦτα, ἐχόντων μὲν ὡς ἔχουσι Θηβαίων ἡμῖν, ἀπειρηκότων
 δὲ χρήμασι Φωκέων, μηδενὸς δ' ἐμποδῶν ὄντος Φιλίππου τὰ
 παρόντα καταστρεφαιμένη πρὸς ταῦτ' ἐπικλίνει τὰ πράγματα.
- 9 ἀλλὰ μὴν εἴ τις ὑμῶν εἰς τοῦτ' ἀναβάλλεται ποιῆσειν τὰ
 δέοντα, ἰδεῖν ἐγγύθεν βούλεται τὰ δεινά, ἐξὸν ἀκούειν ἄλλοθι
 γιγνόμενα, καὶ βοηθοὺς ἑαυτῷ ζητεῖν, ἐξὸν νῦν ἑτέροις αὐτὸν
 βοηθεῖν· ὅτι γὰρ εἰς τοῦτο περιστήσεται τὰ πράγματα, ἐὰν τὰ
 παρόντα προώμεθα, σχεδὸν ἴσμεν ἅπαντες δήπου.
- 10 «Ἄλλ' ὅτι μὲν δὴ δεῖ βοηθεῖν», εἶποι τις ἂν, «πάντες ἐγνώκα-
 μεν καὶ βοηθήσομεν τὸ δ' ὅπως, τοῦτο λέγε». μὴ τοίνυν, ὦ ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι, θαυμάσητε, ἂν παράδοξον εἶπω τι τοῖς πολλοῖς.
 νομοθέτας καθίσατε. ἐν δὲ τούτοις τοῖς νομοθέταις μὴ θῆσθε
 νόμον μηδένα (εἰσὶ γὰρ ὑμῖν ἱκανοί), ἀλλὰ τοὺς εἰς τὸ παρὸν
 βλάπτοντας ὑμᾶς λύσατε.
- 11 Λέγω δὲ τοὺς περὶ τῶν θεωρικῶν, σαφῶς οὕτως, καὶ τοὺς
 περὶ τῶν στρατευομένων ἐνίοις, ὧν οἱ μὲν τὰ στρατιωτικὰ
 τοῖς οἴκοι μένουσι διανέμουσι θεωρικά, οἱ δὲ τοὺς ἀτακτοῦντας
 ἀθροῦς καθιστᾶσιν, εἶτα καὶ τοὺς τὰ δέοντα ποιεῖν βουλομέ-
 νους ἀθυμοτέρους ποιοῦσιν. ἐπειδὴν δὲ ταῦτα λύσητε καὶ τὴν
 τοῦ τὰ βέλτιστα λέγειν ὁδὸν παράσχητ' ἀσφαλῆ, τηνικαῦτα
- 12 τὸν γράφονθ', ἃ πάντες ἴσθ' ὅτι συμφέρει, ζητεῖτε. πρὶν δὲ
 ταῦτα πράξαι, μὴ σκοπεῖτε, τίς εἰπὼν τὰ βέλτισθ' ὑπὲρ ὑμῶν
 ὑφ' ὑμῶν ἀπολέσθαι βουλήσεται· οὐ γὰρ εὐρήσετε, ἄλλως τε
 καὶ τούτου μόνου περιγίγνεσθαι μέλλοντος, παθεῖν ἀδίκως τι
 κακὸν τὸν ταῦτ' εἰπόντα καὶ γράψαντα, μηδὲν δ' ὠφελῆσαι
 τὰ πράγματα, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ λοιπὸν μᾶλλον ἔτι ἢ νῦν τὸ
 τὰ βέλτιστα λέγειν φοβερώτερον ποιῆσαι.

Καὶ λύειν γ', ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς νόμους δεῖ τούτους
 τοὺς αὐτοὺς ἀξιοῦν, οἵπερ καὶ τεθείκασιν· οὐ γὰρ ἐστὶ δίκαιον ¹³
 τὴν μὲν χάριν, ἣ πᾶσαν ἔβλαπτε τὴν πόλιν, τοῖς τότε θεῖσιν *eng 21*
 ὑπάρχειν, τὴν δ' ἀπέχθειαν, δι' ἧς ἂν ἅπαντες ἄμεινον πρά-
 ξαιμεν, τῷ νῦν τὰ βέλτιστ' εἰπόντι ζημίαν γενέσθαι. πρὶν δὲ
 ταῦτ' εὐτρεπίσαι, μηδαμῶς, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μηδέν' ἀξι-
 οὔτε τηλικούτον εἶναι παρ' ὑμῖν, ὥστε τοὺς νόμους τούτους
 παραβάντα μὴ δοῦναι δίκην, μηδ' οὕτως ἀνόητον, ὥστ' εἰς
 προὔπτον κακὸν αὐτὸν ἐμβαλεῖν.

Οὐ μὴν οὐδ' ἐκεῖνό γ' ὑμᾶς ἀγνοεῖν δεῖ, ὧ ἄνδρες Ἀθη- ¹⁴
 ναῖοι, ὅτι ψήφισμ' οὐθενὸς ἀξιόν ἐστίν, ἂν μὴ προσγένηται
 τὸ ποιεῖν ἐθέλειν τὰ γε δόξαντα προθύμως ὑμᾶς. εἰ γὰρ
 αὐτάρκη τὰ ψηφίσματ' ἦν ἣ ὑμᾶς ἀναγκάζειν, ἃ προσήκει,
 πράττειν ἢ περιῶν ἐγράφη διαπράξασθαι, οὐτ' ἂν ὑμεῖς, πολλὰ
 ψηφίζόμενοι, μικρά, μᾶλλον δ' οὐδὲν ἐπράττετε τούτων, οὔτε
 Φίλιππος τοσοῦτον ὑβρίζει χρόνον· πάλαι γὰρ ἂν εἵνεκά γε
 ψηφισμάτων ἐδεδῶκε δίκην. ἀλλ' οὐχ οὕτω ταῦτ' ἔχει τὸ ¹⁵
 γὰρ πράττειν, τοῦ λέγειν καὶ χειροτονεῖν ὕστερον ὄν τῇ τάξει,
 πρότερον τῇ δυνάμει καὶ κρείττον ἐστίν. τοῦτ' οὖν δεῖ προσεί-
 ναι, τὰ δ' ἄλλ' ὑπάρχει καὶ γὰρ εἰπεῖν τὰ δέοντα παρ' ὑμῖν
 εἶσιν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δυνάμενοι, καὶ γινῶναι πάντων
 ὑμεῖς ὀξύτατοι τὰ ῥηθέντα· καὶ πράξει δὲ δυνήσεσθε νῦν, ἐὰν
 ὀρθῶς ποιῆτε.

Τίνα γὰρ χρόνον ἢ τίνα καιρόν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦ ¹⁶
 παρόντος βελτίω ζητεῖτε; ἢ πόθ', ἃ δεῖ, πράξετε, εἰ μὴ νῦν;
 οὐχ ἅπαντα μὲν ἡμῶν προσέληφε τὰ χωρὶ' ἄνθρωπος, εἰ δὲ
 καὶ ταύτης κύριος τῆς χώρας γενήσεται, πάντων αἰσχίστα
 πεισόμεθα; οὐχ οὖς, εἰ πολεμήσαιεν, ἐτοιμῶς σώσειν ὑπι-
 σχνούμεθα, οὗτοι νῦν πολεμοῦσιν; οὐκ ἐχθρός; οὐκ ἔχων τὰ
 ἡμέτερα; οὐ βάρβαρος; οὐχ ὅ,τι ἂν εἴποι τις; ἀλλὰ πρὸς ¹⁷
 θεῶν πάντ' ἔασαντες καὶ μόνον οὐχὶ συγκατασκευάσαντές

αὐτῷ τότε τοὺς αἰτίους οἵτινες τούτων ζητήσομεν; οὐ γὰρ αὐτοὶ γ' αἴτιοι φήσομεν εἶναι, σαφῶς οἶδα τοῦτ' ἐγώ. οὐδὲ γὰρ ἐν τοῖς τοῦ πολέμου κινδύνοις τῶν φυγόντων οὐδεὶς ἑαυτοῦ κατηγορεῖ, ἀλλὰ τοῦ στρατηγοῦ καὶ τῶν πλησίων καὶ πάντων μᾶλλον, ἤττηνται δ' ὅμως διὰ πάντας τοὺς φυγόντας δήπου· μένειν γὰρ ἐξῆν τῷ κατηγοροῦντι τῶν ἄλλων· εἰ δὲ τοῦτ' ἐποίει ἕκαστος, ἐνίκων ἄν.

- 18 Καὶ νῦν, οὐ λέγει τις τὰ βέλτιστα· ἀναστὰς ἄλλος εἰπάτω, μὴ τοῦτον αἰτιάσθω. ἕτερος λέγει τις βελτίω· ταῦτα ποιεῖτ' ἀγαθῇ τύχῃ. «ἀλλ' οὐχ ἡδέα ταῦτα». οὐκέτι τοῦθ' ὁ λέγων ἀδικεῖ, πλὴν εἰ δέον εὐξασθαι παραλείπει· εὐξασθαι μὲν γάρ, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ῥάδιον, εἰς ταῦτ' ἅπανθ', ὅσα βούλεται τις, ἀθροίσαντ' ἐν ὀλίγῳ· ἐλέσθαι δέ, ὅταν περὶ πραγμάτων προτεθῆ σκοπεῖν, οὐκέθ' ὁμοίως εὐπορον, ἀλλὰ δεῖ τὰ βέλτιστ' ἀντὶ τῶν ἡδέων, ἂν μὴ συναμφοτέρ' ἐξῆ, λαμβάνειν.
- 19 «Εἰ δέ τις ἡμῖν ἔχει καὶ τὰ θεωρικὰ ἔαν καὶ πόρους ἐτέρους λέγειν στρατιωτικούς, οὐχ οὗτος κρείττων;» εἶποι τις ἄν. φήμ' ἐγωγε, εἴπερ ἔστιν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι· ἀλλὰ θαυμάζω, εἴ τῷ ποτ' ἀνθρώπων ἢ γέγονεν ἢ γενήσεται, ἂν τὰ παρόντ' ἀναλώσῃ πρὸς ἃ μὴ δεῖ, τῶν ἀπόντων εὐπορήσαι πρὸς ἃ δεῖ. ἀλλ', οἶμαι, μέγα τοῖς τοιοῦτοις ὑπάρχει λόγους ἢ παρ' ἐκάστου βούλησις· διόπερ ῥᾶστον ἀπάντων ἐστὶν αὐτὸν ἐξαπατῆσαι· ὃ γὰρ βούλεται, τοῦθ' ἕκαστος καὶ οἶεται, τὰ δὲ
- 20 πράγματα πολλάκις οὐχ οὕτω πέφυκεν. ὁρᾷτ' οὖν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ταῦθ' οὕτως, ὅπως καὶ τὰ πράγματ' ἐνδέχεται καὶ δυνήσεσθ' ἐξιέναι καὶ μισθὸν ἔξετε. οὐ τοι σωφρόνων οὐδὲ γενναίων ἐστὶν ἀνθρώπων, ἐλλείποντάς τι δι' ἐνδειαν χρημάτων τῶν τοῦ πολέμου εὐχερῶς τὰ τοιαῦτ' ὀνειδῆ φέρειν, οὐδ' ἐπὶ μὲν Κορινθίους καὶ Μεγαρέας ἀρπάσαντας τὰ ὄπλα πορεύεσθαι, Φίλιππον δ' ἔαν πόλεις Ἑλληνίδας ἀνδραποδίξασθαι δι' ἀπορίαν ἐφοδίων τοῖς στρατευομένοις.

Καὶ ταῦτ' οὐχ ἴν' ἀπέχθωμαί τισιν ὑμῶν, τὴν ἄλλως προή- 21
 ρημαι λέγειν· οὐ γὰρ οὕτως ἄφρων οὐδ' ἀτυχῆς εἰμ' ἐγώ,
 ὥστ' ἀπεχθάνεσθαι βούλεσθαι μηδὲν ὠφελεῖν νομίζων· ἀλλὰ
 δικαίου πολίτου κρίνω τὴν τῶν πραγμάτων σωτηρίαν ἀντι-
 τῆς ἐν τῇ λέγειν χάριτος αἰρεῖσθαι· καὶ γὰρ τοὺς ἐπὶ τῶν
 προγόνων ἡμῶν λέγοντας ἀκούω, ὥσπερ ἴσως καὶ ὑμεῖς, οὓς
 ἐπαινοῦσι μὲν οἱ παριόντες ἅπαντες, μιμοῦνται δ' οὐ πάνυ,
 τοῦτω τῷ ἔθει καὶ τῷ τρόπῳ τῆς πολιτείας χρῆσθαι, τὸν
 Ἀριστείδην ἐκείνον, τὸν Νικίαν, τὸν ὁμώνυμον ἑμαυτῷ, τὸν
 Περικλέα. ἐξ οὗ δ' οἱ διερωτῶντες ὑμᾶς οὗτοι πεφήνασι ῥήτο- 22
 ρες «τὶ βούλεσθε; τὶ γράψω; τὶ ὑμῖν χαρίσωμαι;» προπέπο-
 ται τῆς παραυτίκα χάριτος τὰ τῆς πόλεως πράγματα καὶ
 τοιαυτὶ συμβαίνει, καὶ τὰ μὲν τούτων πάντα καλῶς ἔχει, τὰ
 δ' ὑμέτερ' αἰσχροῦς.

Καίτοι σκέψασθ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἃ τις ἂν κεφάλαι' 23
 εἰπεῖν ἔχοι τῶν τ' ἐπὶ τῶν προγόνων ἔργων καὶ τῶν ἐφ' ὑμῶν.
 ἔσται δὲ βραχὺς καὶ γνώριμος ὑμῖν ὁ λόγος. οὐ γὰρ ἄλλο-
 τρείοις ὑμῖν χρωμένοις παραδείγμασιν, ἀλλ' οἰκείοις, ὦ ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι, εὐδαίμοσιν ἔξεστι γενέσθαι.

Ἐκεῖνοι τοίνυν, οἷς οὐκ ἐχαρίζονθ' οἱ λέγοντες οὐδ' ἐφί- 24
 λουν αὐτούς, ὥσπερ ὑμᾶς οὗτοι νῦν, πέντε μὲν καὶ τετταρά-
 κοντ' ἔτη τῶν Ἑλλήνων ἤρξαν ἐκόντων, πλείω δ' ἢ μύρια
 τάλαντ' εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἀνήγαγον, ὑπήκουε δ' ὁ ταύτην
 τὴν χώραν ἔχων αὐτοῖς βασιλεύς, ὥσπερ ἐστὶ προσῆκον
 βάρβαρον Ἑλλησι, πολλὰ δὲ καὶ καλὰ καὶ πεζῇ καὶ ναυμα-
 χοῦντες ἔστησαν τρόπαι' αὐτοῖ στρατευόμενοι, μόνου δ' ἀνθρώ-
 πων κρείττω τὴν ἐπὶ τοῖς ἔργοις δόξαν τῶν φθονούτων
 κατέλιπον.

Ἐπὶ μὲν δὴ τῶν Ἑλληνικῶν ἦσαν τοιοῦτοι· ἐν δὲ τοῖς 25
 κατὰ τὴν πόλιν αὐτὴν θεάσασθ', ὅποιοι ἐν τε τοῖς κοινοῖς καὶ
 ἐν τοῖς ἰδίοις. δημοσίᾳ μὲν τοίνυν οἰκοδομήματα καὶ κάλλη

- τοιαῦτα καὶ τσαῦτα κατεσκευάσαν ἡμῖν ἱερῶν καὶ τῶν ἐν
 τούτοις ἀναθημάτων, ὥστε μηδενὶ τῶν ἐπιγιγνομένων ὑπερ-
 26 βολὴν λελειφθαι· ἰδία δ' οὕτω σώφρονες ἦσαν καὶ σφόδρ' ἐν
 τῇ τῆς πολιτείας ἡθεί μόνοντες, ὥστε τὴν Ἀριστείδου καὶ
 τὴν Μιλιτιάδου καὶ τῶν τότε λαμπρῶν οἰκίαν, εἴ τις ἄρ' οἶδεν
 ὑμῶν, ὅποια ποτ' ἐστίν, ὄρᾳ τῆς τοῦ γείτονος οὐδὲν σεμνοτέ-
 ραν οὔσαν· οὐ γὰρ εἰς περιουσίαν ἐπράττετ' αὐτοῖς τὰ τῆς
 πόλεως, ἀλλὰ τὸ κοινὸν αὔξειν ἕκαστος ᾤετο δεῖν. ἐκ δὲ
 τοῦ τὰ μὲν Ἑλληνικὰ πιστῶς, τὰ δὲ πρὸς τοὺς θεοὺς εὐσε-
 βῶς, τὰ δ' ἐν αὐτοῖς ἴσως διοικεῖν μεγάλην εἰκότως ἐκτήσαντ'
 εὐδαιμονίαν.
- 27 Τότε μὲν δὴ τοῦτον τὸν τρόπον εἶχε τὰ πράγματ' ἐκείνοις,
 χρωμένοις οἷς εἶπον προστάταις· νυνὶ δὲ πῶς ἡμῖν ὑπὸ τῶν
 χρηστῶν τῶν νῦν τὰ πράγματ' ἔχει; ἄράγ' ὁμοίως καὶ παρα-
 πλησίως; οἷς — τὰ μὲν ἄλλα σιωπῶ, πόλλ' ἂν ἔχων εἶπειν,
 ἀλλ' ὅσης ἅπαντες ὄρατ' ἐρημίας ἐπειλημμένοι, Λακεδαιμο-
 νίων μὲν ἀπολωλότων, Θηβαίων δ' ἀσχόλων ὄντων, τῶν
 δ' ἄλλων οὐδενὸς ὄντος ἀξιόχρεω περὶ τῶν πρωτείων ἡμῖν
 ἀντιτάξασθαι, ἐξὸν δ' ἡμῖν καὶ τὰ ἡμέτερ' αὐτῶν ἀσφαλῶς
 28 ἔχειν καὶ τὰ τῶν ἄλλων δίκαια βραβεύειν, ἀπεστερήμεθα μὲν
 χώρας οἰκείας, πλείω δ' ἢ χίλια καὶ πεντακόσια τάλαντ'
 ἀνηλώκαμεν εἰς οὐδὲν δέον, οὓς δ' ἐν τῇ πολέμῳ συμμάχους
 ἐκτησάμεθα, εἰρήνης οὔσης ἀπολωλέκασιν οὗτοι, ἐχθρὸν
 δ' ἐφ' ἡμᾶς αὐτοὺς τηλικούτον ἠσκήκαμεν. ἢ φρασάτω τις ἐμοὶ
 παρελθόν, πόθεν ἄλλοθεν ἰσχυρὸς γέγονεν ἢ παρ' ἡμῶν
 αὐτῶν Φίλιππος.
- 29 «Ἄλλ', ὦ τᾶν, εἰ ταῦτα φαύλως, τὰ γ' ἐν αὐτῇ τῇ πόλει
 νῦν ἄμεινον ἔχει». καὶ τί ἂν εἶπειν τις ἔχει; τὰς ἐπάλλξεις,
 ἃς κοιῶμεν, καὶ τὰς ὁδοὺς, ἃς ἐπισκευάζομεν, καὶ κρήνας
 καὶ λήρους; ἀποβλέψατε δὴ πρὸς τοὺς ταῦτά πολιτευομέ-
 νους, ὧν οἱ μὲν ἐκ πτωχῶν πλούσιοι γέγονασιν, οἱ δ' ἐξ ἀδά-

ξων ἔντιμοι, ἔνιοι δὲ τὰς ἰδίας οἰκίας τῶν δημοσίων οἰκοδομημάτων σεμνοτέρας εἰσὶ κατεσκευασμένοι· ὅσῳ δὲ τὰ τῆς πόλεως ἐλάττω γέγονεν, τοσοῦτῳ τὰ τούτων ἠϋξήται.

Τί δὴ τὸ πάντων αἴτιον τούτων, καὶ τί δὴ ποθ' ἅπαντ' εἶχε 30
καλῶς τότε καὶ νῦν οὐκ ὀρθῶς; ὅτι τότε μὲν πράττειν καὶ στρατεύεσθαι τολμῶν αὐτὸς ὁ δῆμος δεσπότης τῶν πολιτευομένων ἦν καὶ κύριος αὐτὸς ἀπάντων τῶν ἀγαθῶν, καὶ ἀγαπητὸν ἦν παρὰ τοῦ δήμου τῶν ἄλλων ἐκάστῳ καὶ τιμῆς καὶ ἀρχῆς καὶ ἀγαθοῦ τινος μεταλαβεῖν· νῦν δὲ τοῦναντίον κύριοι 31
μὲν οἱ πολιτευόμενοι τῶν ἀγαθῶν καὶ διὰ τούτων ἅπαντα πράττεται, ὑμεῖς δ' ὁ δῆμος ἐκνευρισμένοι καὶ περιηρημένοι χρήματα, συμμάχους, ἐν ὑπηρέτου καὶ προσθήκης μέρει γεγέννησθε, ἀγαπῶντες, ἐὰν μεταδιδῶσι θεωρικῶν ὑμῖν ἢ Βοηδρόμια πέμψωσιν οὔτοι, καὶ τὸ πάντων ἀνδρειότατον, τῶν ὑμετέρων αὐτῶν χάριν προσοφείλετε. οἱ δ' ἐν αὐτῇ τῇ πόλει καθεῖρξαντες ὑμᾶς ἐπάγουσιν ἐπὶ ταῦτα καὶ τιθασεύουσι χειροθήεις αὐτοῖς ποιοῦντες.

Ἔστι δ' οὐδέποτε, οἶμαι, μέγα καὶ νεανικὸν φρόνημα λαβεῖν 32
μικρὰ καὶ φαῦλα πράττοντας· ὅποι' ἄττα γὰρ ἂν τάπιτηδεύματα τῶν ἀνθρώπων ἦ, τοιοῦτον ἀνάγκη καὶ τὸ φρόνημ' ἔχειν. ταῦτα μὰ τὴν Δήμητρον οὐκ ἂν θαυμάσαιμι, εἰ μείζων εἰπόντι μοι γένοιτο παρ' ὑμῶν βλάβη τῶν πεποιηκότων αὐτὰ γενέσθαι· οὐδὲ γὰρ παρρησία περὶ πάντων ἀεὶ παρ' ὑμῖν ἐστίν, ἀλλ' ἔγωγ', ὅτι καὶ νῦν γέγονε, θαυμάζω.

Ἐὰν οὖν ἀλλὰ νῦν γ' ἔτι, ἀπαλλαγέντες τούτων τῶν ἐθῶν, 33
ἐθελήσγητε στρατεύεσθαι τε καὶ πράττειν ἀξίως ὑμῶν αὐτῶν, καὶ ταῖς περιουσίαις ταῖς οἴκοι ταύταις ἀφορμαῖς ἐπὶ τὰ ἔξω τῶν ἀγαθῶν χρήσησθε, ἴσως ἂν, ἴσως, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τέλειόν τι καὶ μέγα κτήσαισθ' ἀγαθὸν καὶ τῶν τοιούτων λημμάτων ἀπαλλαγείητε, ἃ τοῖς ἀσθενοῦσι παρὰ τῶν ἰατρῶν σιτίσις διδομένοις ἔοικεν. καὶ γὰρ ἐκεῖν' οὔτ' ἰσχὺν ἐντίθησιν

οὐτ' ἀποθνήσκειν ἐᾶ· καὶ ταῦθ', ἃ νέμεσθε νῦν ὑμεῖς, οὔτε τοσαῦτ' ἐστίν, ὥστ' ὠφέλειαν ἔχειν τινὰ διαρκῆ, οὐτ' ἀπογνόντας ἄλλο τι πράττειν ἐᾶ, ἀλλ' ἔστι ταῦτα τὴν ἐκάστου βραθυμίαν ὑμῶν ἐπαυξάνοντα.

- 34 «Οὐκοῦν σὺ μισθοφορὰν λέγεις;» φήσει τις. καὶ παραχρῆμά γε τὴν αὐτὴν σύνταξιν ἀπάντων, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἵνα τῶν κοινῶν ἕκαστος τὸ μέρος λαμβάνων, ὅτου δέοιθ' ἡ πόλις, εἰς τοῦθ' ὑπάρχουσι. ἔξεστιν ἄγειν ἡσυχίαν οἴκοι μένων βελτίων, τοῦ δι' ἔνδειαν ἀνάγκη τι ποιεῖν αἰσχροδὸν ἀπηλλαγμένος. συμβαίνει τι τοιοῦτον οἷον καὶ τὰ νῦν στρατιώτης αὐτὸς ὑπάρχων ἀπὸ τῶν αὐτῶν τούτων λημμάτων, ὥσπερ ἐστὶ δίκαιον ὑπὲρ τῆς πατρίδος. ἔστι τις ἔξω τῆς ἡλικίας ἡμῶν ὅσ' οὗτος ἀτάκτως νῦν λαμβάνων οὐκ ὠφελεῖ, ταῦτ' ἐν ἴσῃ τάξει λαμβάνων, πάντ' ἐφορῶν καὶ διοικῶν, ἃ χρὴ πράττεσθαι.
- 35 Ὅπως δ' οὐτ' ἀφελῶν οὔτε προσθεῖς πλὴν μικρῶν, τὴν ἀταξίαν ἀνελὼν εἰς τάξιν ἤγαγον τὴν πόλιν, τὴν αὐτὴν τοῦ λαβεῖν, τοῦ στρατεύεσθαι, τοῦ δικάζειν, τοῦ ποιεῖν τοῦθ', ὅ,τι καθ' ἡλικίαν ἕκαστος ἔχει καὶ ὅτου καιρὸς εἶη, τάξιν ποιήσας. οὐκ ἔστιν, ὅπου μῆδὲν ἐγὼ ποιῶσι τὰ τῶν ποιούντων εἶπον ὡς δεῖ νέμειν, οὐδ' αὐτοὺς μὲν ἀργεῖν καὶ σχολάζειν καὶ ἀπορεῖν, ὅτι δ' οἱ τοῦ δεινὸς νικῶσι ξένοι, ταῦτα πυνθάνεσθαι ταῦτα γὰρ νυνὶ γίγνεται. καὶ οὐχὶ μέμφομαι τὸν ποιούντά τι τῶν δεόντων ὑπὲρ ὑμῶν, ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν ἀξιώ πράττειν ταῦθ', ἐφ' οἷς ἐτέρους τιμᾶτε, καὶ μὴ παραχωρεῖν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῆς τάξεως, ἣν ὑμῖν οἱ πρόγονοι τῆς ἀρετῆς μετὰ πολλῶν καὶ καλῶν κινδύνων κτησάμενοι κατέλιπον.

Σχεδὸν εἰρηχ', ἃ νομίζω συμφέρειν· ὑμεῖς δ' ἔλοισθ', ὅ,τι καὶ τῇ πόλει καὶ ἅπασιν συνοίσειν ὑμῖν μέλλει.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

I. Πολιτική κατάσταση τῶν Ἀθηνῶν μέχρι τῆς ἐμφανίσεως τοῦ Δημοσθένους.

Ἡ ἡγεμονία τῶν Ἀθηνῶν καταλυθεῖσα διὰ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου ἤρξατο ἀναδημιουργομένη κατὰ τὸν μετὰ τοῦτον ἐκτραγένη πόλεμον μεταξὺ Θηβῶν καὶ Σπάρτης. Τὰ κατὰ θάλασσαν περιφανῆ κατορθώματα τῶν Ἀθηναίων στρατηγῶν Χαβορίου καὶ Τιμοθέου, αἱ στρατιωτικαὶ μεταρρυθμίσεις τοῦ Ἴφικράτους καὶ ἡ σόφρων πολιτικὴ τοῦ Καλλιστράτου συνετέλεσαν ὥστε νὰ δημιουργηθῇ (ἐν ἔτει 377) ἀθηναϊκὴ συμμαχία ἢ δημοσπονδία περιλαμβοῦσα περὶ τὰς 70 πόλεις, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἦτο ἡ Χίος, ἡ Τένεδος, ἡ Μυτιλήνη, τὸ Βυζάντιον, ἡ Χαλκίς καὶ ἄλλαι. Οὕτως ἡ ἡγεμονία περὶήθη καὶ πάλιν εἰς τοὺς Ἀθηναίους.

Ἄλλ' ἡ ἡγεμονία αὕτη δὲν διετηρήθη ἐπὶ μακρόν· οἱ Ἀθηναῖοι μὴ τηρήσαντες τὰς πρὸς τοὺς συμμάχους τοὺς ταχθέντας ὑπὸ τὴν ἡγεμονίαν τῶν ἀναληφθείσας ὑποχρεώσεις, ἀλλ' ἐπιδοθέντες εἰς πιέσεις καὶ ἀργυρολογίαν αὐτῶν προεκάλεσαν τὸν λεγόμενον συμμαχικὸν πόλεμον, καθ' ὃν αἱ Ἀθηναῖαι ἐπὶ τριετίαν ὄλην (358-355) ἠναγκάσθησαν νὰ πολεμήσωσι κατὰ τῶν ἀποστασῶν ἰσχυροτάτων συμμαχίδων, τῆς Χίου, Ρόδου, Κῶ καὶ τοῦ Βυζαντίου, βοηθουμένων ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς ἐν Καρίᾳ Ἀλικαρνασοῦ Μανσώλου. Κατὰ τὸν πόλεμον τοῦτον οἱ Ἀθηναῖοι μικρὰς ἐπιτυχίας ἔσχον· φοβηθέντες δὲ τέλος τὰς ἀπειλὰς τοῦ βασιλέως τῆς Περσίας Ἀρταξέρξου τοῦ Ὠχοῦ, ὅτι θ' ἀποστείλῃ μέγαν στόλον πρὸς βοήθειαν τῶν συμμάχων, ἠναγκάσθησαν νὰ συνάψωσιν εἰρήνην (355) μετὰ τῶν ἀποστατῶν συμμάχων παρέχοντες εἰς αὐτοὺς πλήρη ἀνεξαρτησίαν καὶ ἀνεχόμενοι τὴν πλήρη σχεδὸν διάλυσιν τῆς ἀθηναϊκῆς ἡγεμονίας.

Ἡ διάλυσις αὕτη τῆς ἡγεμονίας συνεπέφερε τὴν ἐκπτώσιν πάσης ἐν γένει δυνάμεως τῶν Ἀθηναίων, οἰκονομικῆς τε καὶ ἠθικῆς. Ἐν αὐταῖς ταῖς Ἀθήναις κατέπεσε τὸ γενναῖον φρόνημα

καὶ ἐξέλιπε πᾶσα πολιτικὴ ἐνέργεια, τείνουσα εἰς τὴν ἀνάγκησιν τῆς παλαιᾶς ἰσχύος. Ὁ δῆμος ἀπὸ τῆς μετὰ τῶν συμμάχων συναφθείσης εἰρήνης ἠκολούθει τὰς πολιτικὰς ἀρχὰς τοῦ δημαγωγοῦ Εὐβούλου, ὅστις πρόγραμμα εἶχε τὴν ἐγκατάλειψιν τῆς ἀρχαίας φιλοδοξίας καὶ τὴν ἐκ παντὸς τρόπου ἐπιδίωξιν τῆς εἰρήνης καὶ τῆς εὐζωΐας τοῦ ἰδιώτου. Οἱ πολῖται ἀπληροῦντο ἤδη γὰρ στρατεύουσι οἱ ἴδιοι μεταχειριζόμενοι τὰ ξενικὰ στρατεύματα, ἐν δὲ τῇ ἐκκλησίᾳ ἐφήριζον μὲν πολλά, εἶτα δ' ὅμως ὀλίγα ἢ οὐδὲν ἐξετέλουν τὸ σύστημα τῶν **λειτουργιῶν** κατ' ὄνομα μόνον διετηροῦντο, ἀφ' οὗ οἱ πλουσιώτατοι κατώρθωσαν ἢ ἀποφεύγωσιν αὐτάς, ἐπιβαρυνόμενων δυσαναλόγως τῶν ὀλιγώτερον πλουσίων. Ἐν τῷ δὲ ἡ πολιτεία ἔφθινεν, ἠῤῥξανον αἱ τρυφαὶ καὶ αἱ ἀναπαύσεις τοῦ ἰδιωτικοῦ βίου. Οἱ ἰδιωτικοὶ οἴκοι ἀνηγείροντο μεγαλοπρεπεῖς, αἱ ἐσοδαὶ καὶ πανηγύρεις κατ' οὐδὲν ἠλαττοῦντο τῆς παλαιᾶς μεγαλοπρεπειᾶς. Χορῆμα ἄφθονον κατεσπαταλοῦτο διὰ τὴν ὡς οἶόν τε μεγαλοπρεπεστέραν διεξαγωγὴν τῶν θεατρικῶν παραστάσεων τέλος δὲ οὐδέποτε κατεβάλλετο μεγαλυτέρα φροντίς περὶ τὴν εἰς τοὺς πολλοὺς τακτικὴν διανομὴν τῶν **θεωρικῶν** χρημάτων.

Οὕτως εἶχον τὰ τῆς πολιτείας τῶν Ἀθηνῶν κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ἐν μέσῳ δὲ τῆς τοιαύτης καταστάσεως τῆς πολιτείας ἐμφανίζεται ὁ Δημοσθένης.

II. Δημοσθένης.

α') Βίος Δημοσθένους.

Ὁ Δημοσθένης, υἱὸς Δημοσθένους, ἐκ τοῦ ἐν Ἀττικῇ δήμου Παιανίας, κειμένου κατὰ τοὺς ἀνατολικοὺς πρόποδας τοῦ Ὑμητιοῦ, ἐγεννήθη τῷ 383 π. Χ. Καὶ ὁ μὲν πατὴρ του εὐπόρος ὢν ἐκέκτητο ἐν Ἀθήναις δύο ἐργαστήρια, μαχαιροποιεῖον καὶ θρονοποιεῖον, ἡ δὲ μήτηρ του — Κλεοβούλη ὀνομαζομένη — κατήγετο ἐκ Σκυθίας.

Ἐπταετὴς μόλις γενόμενος ὁ Δημοσθένης ἀπώλεσε τὸν πατέρα του, ὅστις ἀποθνήσκων κατέλιπε τρεῖς ἐπιτρόπους τῶν ἀνηλίκων τέκνων, τοῦ υἱοῦ καὶ τῆς θυγατρὸς. Ἄλλ' οἱ ἐπίτροποι δὲν ἐφάνησαν ἀξιώπιστοι, διότι τὴν καταλειφθεῖσάν περιουσίαν, ἀνεροχομένην εἰς δέκα πέντε τάλαντα, δηλ. περίπου εἰς ἐπτακοσίας εἴκοσι χιλιά-

δας σημερινῶν δραχμῶν, διεσπάθησαν σχεδὸν τελείως, ἐν ᾧ ἡδύ-
ναντο νὰ διπλασιάσωσιν αὐτὴν εὐσυνειδήτως διαχειριζόμενοι. Ὡσαύ-
τως οὗτοι καὶ τῆς παιδεύσεως τοῦ Δημοσθένους ἡμέλησαν ἄλλ' οὗτος
φιλομαθῆς ὢν καὶ ἐπιμελῆς ἐμόρφωσεν ἑαυτὸν μαθητεύσας παρὰ
τῷ ῥήτορι Ἰσαίῳ, τῷ Χαλκιδεῖ, καὶ μελετήσας τοὺς λόγους τοῦ
Ἰσοκράτους, τὰ συγγράμματα τοῦ Πλάτωνος καὶ τὴν ἱστορίαν τοῦ
Θουκυδίδου, ἣν, ὡς λέγεται, δεκάκις ἀντέγραψε καὶ μέγα μέρος
αὐτῆς ἀπεμνημόνευσεν.

Ἐνῆλιξ γενόμενος κατεδίωξε δικαστικῶς τοὺς ἐπιτρόπους ὑπὸ
τὴν ὄδηγιάν τοῦ διδασκάλου του Ἰσαίου καὶ κατώρθωσε μικρὸν
μόνον μέρος τῆς πατρικῆς περιουσίας ἢ ἀναλάβῃ. Διὰ τοῦτο ἀναγ-
κασθεὶς νὰ φροντίσῃ περὶ τῆς ἀναπληρώσεως τῆς ἀπολεσθείσης
περιουσίας ἐγένετο λογογράφος· ὡς τοιοῦτος συντάττει λόγους
δικανικούς ὑπὲρ ἄλλων καὶ μεγάλως ἐξετιμᾷτο. Ἀλλὰ τὴν δόξαν
αὐτοῦ ἐκπῆσατο ἐκ τῶν πολιτικῶν λόγων καὶ τῆς πολιτικῆς ἐνε-
ργείας κατὰ Φιλίππον, τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας, ὅστις ὁσημέ-
ραι ἀψανάμενος διενεοῖτο ἢ ἀρξῆ ὅλης τῆς Ἑλλάδος· τοῦτο καθο-
ρῶν ὁ Δημοσθένης εἰργάζετο ἐκ παντὸς τρόπου ἢ ἀννύσῃ τὸ
φρόνημα τῶν συμπολιτῶν ἀγαμιμνήσκων αὐτοὺς τὰ ἐν Μαραθῶνι,
ἐν Σαλαμῖνι καὶ ἐν Πλαταιαῖς τρόπαια τῶν προγόνων. Καὶ ἔνθεν
μὲν ἐπολέμει κατὰ τῶν Φιλιππιζόντων, ἔνθεν δ' ἐφρόντιζε ἢ ἀνεύρη
συμμάχους τῶν Ἀθηναίων ὅτε δ' ἐπρέσβευσεν εἰς Θήβας, κατώρ-
θωσε νὰ διαλλάξῃ τὰς τέως ἀσπόνδους πόλεις, Ἀθήνας καὶ Θήβας,
καὶ νὰ καταστήσῃ αὐτὰς συμμάχους· ἀλλ' ἡ συμμαχία αὕτη κατε-
στράφη διὰ τῆς ἐν Χαιρωνείᾳ ἡττης (338).

Καὶ μετὰ τὴν ἐν Χαιρωνείᾳ ἡτταν ὁ Δημοσθένης οὔτε τὸ θάο-
ρος ἀπέβαλεν οὔτε ἔπαυσε μισῶν τοὺς Μακεδόνας· ἐν ἀρχῇ μάλι-
στα τῆς βασιλείας τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου (336) ἐπέτευχεν, ἵνα οἱ
Ἀθηναῖοι καὶ οἱ Θηβαῖοι ἀποσιῶσι τῆς μακεδονικῆς κυριαρχίας·
ἀλλ' ὁ Ἀλέξανδρος ἐπελθὼν κατὰ τῶν Θηβῶν καὶ καταστρέψας
αὐτὰς ἐξήτησεν εἶτα παρὰ τῶν Ἀθηναίων τὴν παράδοσιν τοῦ
Δημοσθένους καὶ ἄλλων τινῶν στρατηγῶν καὶ πολιτικῶν ἐκ τῶν
ιδίως ὑποκινησάντων καὶ ὑποστηριξάντων τὴν ἀποστασίαν τῶν
Θηβαίων τῇ παρεμβάσει δ' ὅμως τοῦ μακεδονίζοντος ῥήτορος
Δημάδου ἢ παράδοσις αὕτη ἀπεσοβήθη.

Τῷ 324 κατηγορηθεὶς ὁ Δημοσθένης ὡς δωροδοκῆσας ἐν τῇ

δίκη τοῦ Ἀρπάλου, ταμίον τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου, φυγόντος μετὰ πολλῶν χρημάτων ἐξ Ἀσίας εἰς Ἀθήνας, κατεδικάσθη εἰς πρόστιμον πενήκοντα ταλάντων, μὴ δυνάμενος δὲ ν' ἀποτίσῃ τὸ ποσὸν αὐτὸ ἔφυγεν εἰς Αἴγυρον καὶ ἐκεῖθεν εἰς Τροισζήνα. Καὶ ἔγραφε μὲν καὶ πρὸς τὴν βουλὴν καὶ πρὸς τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων δικαιολογούμενος καὶ παρακαλῶν ν' ἀνακληθῆ, ἀλλ' αἱ παρακλήσεις αὐταὶ εἰς οὐδὲν ὠφέλουν καὶ μόνον μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀλεξάνδρου (323), ὅτε αἱ Ἀθηναίαι, τὸ Ἄργος καὶ ἡ Κόρινθος ἐπανέστησαν κατὰ τῆς μακεδονικῆς ἀρχῆς, ἐπῆλθε μεταβολὴ τις τῶν διαθέσεων τοῦ δήμου· διότι οὗτος μαθὼν ὅτι ὁ Δημοσθένης, κἀπερ φυγὰς, συνώδευσε τοὺς Ἀθηναίους πρέσβεις, τοὺς κηρύσσοντας τὸν κατὰ τῶν Μακεδόνων πόλεμον, ἀνεκάλεσεν αὐτὸν πανηγυρικῶς.

Μετὰ τὴν ἀνάκλησίν του ὁ Δημοσθένης ἐξηκολούθει τὸν κατὰ τῶν Μακεδόνων ἀγῶνα· ἀλλ' ὅτε τῷ 322 αἱ Ἀθηναίαι ἐκρωιεύθησαν καὶ φρουρὰ μακεδονικὴ ἐγκαθιδρούθη ἐν αὐταῖς, κατεδιώχθη ὑπὸ τοῦ διοικητοῦ τῆς Μακεδονίας Ἀντιπάτρου. Καὶ κατώρθωσε μὲν νὰ καταφύγῃ εἰς τὸν ἐν Καλαυρίᾳ (τῆν Πύρρον) ναὸν τοῦ Ποσειδῶνος, ἀλλ' οἱ στρατιῶται τοῦ Ἀντιπείρου ἀπέσπασαν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ βωμοῦ. Εὐτυχῶς ὅμως ὁ ὄητος ἔφευγε μεθ' ἑαυτοῦ δηλητήριον ἐντὸς δακτυλίου ἢ γραφικοῦ καλάμου καὶ πῦν αὐτὸ ἀπέφυγε τὰς ὕβρεις τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ δι' ἐκουσίου θανάτου (κατὰ τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 322).

Οἱ οἰκήτορες τῆς Καλαυρίας ἤγειραν ἐντὸς τοῦ περιβόλου τοῦ ναοῦ τοῦ Ποσειδῶνος μνήμα τοῦ ὄητος καὶ ἐπὶ αἰῶνας πολλοὺς ἐξηκολούθουν τιμῶντες τὴν μνήμην αὐτοῦ. Ἀλλὰ καὶ οἱ συμπολιταὶ τοῦ ὄητος τεσσαράκοντα καὶ δύο ἔτη μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐπήφισαν, ἵνα ὁ πρεσβύτατος τῶν ἀπὸ τοῦ γένους αὐτοῦ ἔχη σίτησιν ἐν τῷ Πρωτανείῳ, καὶ ἀνήγειραν ἐν τῇ ἀγορᾷ χαλκοῦν τοῦ ὄητος ἀνδριάντα, ἐφ' οὗ ἐχαράχθη τὸ πολυθρόβητον ἐπίγραμμα:

Εἶπε ἴσῃ δόμῃ γνώμῃ, Δημοσθένης, εἶπες,
οὔ ποτ' ἂν Ἑλλήνων ἦξεν Ἄσῃς Μακεδόν.

β') Λόγοι Δημοσθένους.

Ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Δημοσθένους περιήλθον εἰς ἡμᾶς 61 λόγοι τούτων οἱ μὲν 15 εἶναι συμβουλευτικοὶ ἢ δημηγορίαι, οἱ δὲ λοιποὶ

δικανικοί. Τῶν συμβουλευτικῶν, δηλ. τῶν λόγων τῶν ἀπαγγελθέντων ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ δήμου, σπουδαιότατοι εἶναι οἱ **Φιλιππικοί**, οἱ Ὀλυνθιακοὶ καὶ ὁ περὶ τῆς εἰρήνης· τῶν δὲ δικανικῶν ἔχομεν δύο εἶδη: 1) λόγους δικανικοὺς δημοσίους, ἀπαγγελθέντας δηλ. ἐν δημοσίαις δίκαις, ὧν σπουδαιότατος εἶναι ὁ περὶ τοῦ **στεφάνου**, καὶ 2) λόγους δικανικοὺς ἰδιωτικούς, ἀπαγγελθέντας δηλ. ἐν ἰδιωτικαῖς δίκαις.

Ἐν πᾶσι τοῖς λόγοις τοῦ Δημοσθένους καταφαίνεται μεγαλεῖον ψυχῆς, σαφήνεια, γοργότης καὶ σφοδρότης τῆς ἐκφράσεως, σαρκασμοὶ πικροί, ποικιλία ῥητορικῶν σχημάτων καὶ τρόπων λεκτικῶν καὶ ἐν γένει πάντα, ὅσα προσδίδουσιν εἰς αὐτοὺς **δεινότητα** καὶ **ἕψος**.

Ἐκαστος τῶν λόγων συνίσταται ἐκ πέντε μερῶν, τοῦ **προοιμίου**, τῆς **διηγήσεως**, τῆς **προθέσεως**, τῆς **πίστεως** καὶ τοῦ **ἐπιλόγου**. Τούτων τὸ κυριώτερον μέρος εἶναι τὸ τρίτον—ἡ **πρόθεσις**—, ἐν ᾧ ἀναπτύσσεται ἡ πρότασις τοῦ ῥήτορος· τὸ μέρος τοῦτο προπαρασκευάζει μὲν ἡ **διήγησις**, συμπληροῖ δὲ καὶ **ἐξηγεῖ** ἡ **πίστις**.

III. Περιληπτικὴ ἱστορία τοῦ Φιλίππου.

Ὁ Φίλιππος, υἱὸς τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας Ἀμύντου τοῦ Β', ἐγεννήθη τῷ 382 π. Χ. Δεκαπενταετῆς περίπου τὴν ἡλικίαν ἤχθη ὡς ὄμηρος ὑπὸ τοῦ Πελοπίδου εἰς Θήβας, ἐνθα ἔτυχεν ἑλληνοικωτάτης μορφώσεως. Μετὰ τριετῆ δ' ἐν Θήβαις διαμονὴν ἐπανῆλθεν εἰς Μακεδονίαν καί, ὅτε ὁ ἀδελφός του Περδίκκας ἐφονεύθη ἐν τινι πρὸς τοὺς Ἰλλυριοὺς μάχῃ, ἀνεκηρύχθη αὐτὸς βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας (τῷ 359).

Ὁ Φίλιππος ἀναλαβὼν τὴν βασιλείαν ἔσωσε τὴν Μακεδονίαν ἀπὸ τοὺς εἰσβαλόντας εἰς αὐτὴν Ἰλλυριοὺς καὶ Παίονας, ἐστερέωσε τὸν θρόνον του κατὰ τῶν ἀντιπαινητῶν αὐτοῦ καὶ ὠργάνωσε τὸν μακεδονικὸν στρατὸν κατὰ τὰς ἀπαιτήσεις τῆς νέας πολεμικῆς τέχνης. Ἀμέσως δὲ κατόπιν θέλων νὰ συνδέσῃ στενώτερον τὴν Μακεδονίαν μετὰ τῆς θαλάσσης ἐστράφη πρὸς τὴν Χαλκιδικὴν χερσόνησον καὶ ἐκυρίευσεν τὴν Ἀμφίπολιν (357), ἀξιολογωτάτην τῶν ἑλληνικῶν ἀποικιῶν εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Θράκης, καὶ τὰς ἐπὶ τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου κτήσεις τῶν Ἀθηναίων Πύδναν (357) καὶ Ποτεΐδαιαν (356). Καὶ ταύτην μὲν ἔδωκεν εἰς τοὺς Ὀλυνθίους

ἵνα προσοικειωθῆ αὐτούς, ἀλλὰ συγχρόνως προσκληθεὶς ὑπὸ Θρακῶν εἰς βοήθειαν κατέλαβε τὰς πέραν τοῦ Στρουμόνος Κορινθίδας, ἠΰξησεν αὐτὰς μετονομάσας Φιλίππους καὶ ἐγένετο κύριος τοῦ Παγγαίου.

Μετὰ ταῦτα προσκληθεὶς ὑπὸ τῶν ἐν Λαρίσῃ Ἀλευαδῶν κατὰ τοῦ τυράννου τῶν Φερῶν Λυκόφρονος ἔσπευσεν εἰς Θεσσαλίαν



ΦΙΛΙΠΠΟΣ

καὶ τὰς αὐτόθι καταπιεζομένας πόλεις ἐπροσιάτευσεν. Κατὰ τὰ πρῶτα δὲ ἤδη ἔτη τοῦ ἐν Ἑλλάδι ἐκρηγέντος Φωκικοῦ ἢ ἱεροῦ πολέμου (355-346), ὅτε οἱ Φωκεῖς ὑπὸ τὸν Ὀνόμαρχον εἶχον εἰσβάλει εἰς τὴν Θεσσαλίαν, ὁ Φίλιππος, ἀφ' οὗ ἐκυρίευσεν τὴν Μεθώνην καὶ κατηδάφισεν αὐτήν (353), ἐζήτησε νὰ λάβῃ μέρος ἐνεργὸν εἰς τὰς

ἐσωτερικὰς διενέξεις τῆς Ἑλλάδος. Ἐπὶ τῇ προσκλήσει δὲ τῶν Θεσσαλῶν εἰσῆλασε καὶ πάλιν εἰς τὴν Θεσσαλίαν, ἐξεδίωξε τοὺς Φωκεῖς, καθήρξε τὴν ἐν Φεραῖς τυραννίδα, κατέλαβεν τὰς Παρασὰς καὶ τὴν Μαγνησίαν καὶ προεχώρησεν ἤδη μέχρι Θερμοπυλῶν ἀλλ' εὐρὸν αὐτὰς προκατεϊλημμένας ὑπὸ ἀθηναϊκοῦ στρατοῦ ἠναγκάσθη νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν Μακεδονίαν (352).

Μετὰ μικρὰν ἐν Μακεδονίᾳ ἀνάπαισιν ἐξεστράτευσεν καὶ πάλιν κατὰ τῶν ἐν Χαλκιδικῇ Χερσονήσῳ πόλεων καὶ πολλὰς ἐξ αὐτῶν ὑπέταξεν. Ἐν ἔτει δὲ 349 προσέβαλε τὴν μεγίστην τῶν ἐκεῖ πόλεων Ὀλυνθον καὶ κυριεύσας αὐτὴν διὰ προδοσίας κατέστρεψε (348). Μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Ὀλυνθον κατώρθωσε νὰ ὑποτάξῃ τὴν Φωκίδα καὶ νὰ ἐσέλθῃ ἀκωλύτως διὰ τῶν Θερμοπυλῶν, μεθ' ὃ συγκαλέσας τὸ ἀμφικτυονικὸν συνέδριον ἀνεκηρύχθη ὑπ' αὐτοῦ ἀμφικτύων ἀντὶ τῶν καθαιρεθέντων Φωκέων (346).

Ἐπιστρέψας ἐκ Φωκίδος εἰς Μακεδονίαν ἐστράφη πρὸς Β. κατὰ τῶν Θρακῶν, οὓς νικᾷ καὶ προσλαμβάνει παρὰ τὸν Πόντον τὴν Ἀπολλωνίαν καὶ Ὀδησσὸν (τὴν σημερινὴν Βάρναν)· ἐπελθὼν δὲ κατὰ τῶν ἐν Προποντίδι Ἑλληνικῶν πόλεων καταλαμβάνει τὴν Σηλυβρίαν καὶ πολιορκεῖ τὴν Πέρονθον καὶ τὸ Βυζάντιον· στρατὸς δ' ὁμοῦς ἀθηναϊκὸς ἀποσταλεῖς κατὰ τοῦ Φιλίππου ἀναγκάζει αὐτὸν νὰ λύσῃ τὴν πολιορκίαν τῶν πόλεων καὶ νὰ ἀπέλθῃ ἐκείθεν.

Μετὰ ταῦτα ὑποκινήσας διὰ τῶν ἐν Ἑλλάδι φίλων του νέον ἱερὸν πόλεμον καὶ προσκληθεὶς ν' ἀναλάβῃ τὴν διεξαγωγὴν αὐτοῦ εἰσῆλθε μετὰ πολυαριθμοῦ στρατοῦ εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ μέρος μὲν τοῦ στρατοῦ του ᾤδενσε κατὰ τῆς Ἀμφίσης, ἣν ἐκνόησε καὶ κατέστρεφεν, αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς κυρίας δυνάμεως κατέλαβεν αἰφνιδίως τὴν ὀχυρὰν Ἐλάτειαν (338). Τότε τῇ ἐνεργείᾳ τοῦ Δημοσθένους συνεμάχησαν αἱ τέως ἄσπονδοι πόλεις Ἀθῆναι καὶ Θῆβαι καὶ ἀντιπαραταχθεῖσαι ἐν Χαιρωνείᾳ κατὰ τοῦ Φιλίππου ἠττήθησαν ὀλοσχερῶς. Διὰ τῆς ἐν Χαιρωνείᾳ νίκης ὁ Φίλιππος ἐγένετο κύριος ὅλης σχεδὸν τῆς Ἑλλάδος. Ἐν δὲ τῷ συγκληθέντι ὑπ' αὐτοῦ ἐν Κορίνθῳ κοινῷ συνεδρίῳ τῶν Ἑλλήνων ἀνεκηρύχθη ἡγεμονία αὐτοκρατορῶ συμμάχου τῆς Ἑλλάδος διὰ τὴν κατὰ τῶν Περσῶν ἐκστρατείαν (337).

Ἐπιστρέψας εἰς Μακεδονίαν ὁ Φίλιππος ἤρρισε νὰ παρασκευάζεται διὰ τὴν ἐκστρατείαν αὐτήν. Ἀλλ' αἰφνης ἐν τῷ μέσῳ τῶν παρασκευῶν του ἐδολοφονήθη ὑπὸ τινος τῶν σωματοφυλάκων του, Πανσανίου καλουμένου (336).

IV. Συνοπτικὴ ἱστορία τῆς Ὀλύνθου.

Ἡ Ὀλυνθος ἦτο ἐκ τῶν ἀξίων πλείστου ὅσου λόγου πόλεων τῆς ἀρχαιότητος. Κτισθεῖσα, ὡς λέγεται, ἐπὶ τῶν Τρωϊκῶν κεῖται ἐν τῇ Χαλκιδικῇ χερσονήσῳ ἐπὶ τῆς ΒΔ πλευρᾶς τοῦ Τορωναίου κόλπου· τὸ καὶ ἀρχὰς ὠκίσθη ὑπὸ ἀποίκων Βοττιαίων — Θρακικοῦ τινος φύλου —, ἔπειτα δὲ περὶ τοὺς χρόνους τῶν Περσικῶν πολέμων ὑπὸ Χαλκιδέων.

Ἀπὸ τῶν Περσικῶν ἡ Ὀλυνθος ἤρξατο ν' αὐξάνῃ ταχέως καὶ ἐντὸς ὀλίγου χρόνου ἀπέκτησε δύναμιν μεγάλην, ὥστε ἀπέβη τὸ κέντρον τῶν ἐν Χαλκιδικῇ χερσονήσῳ πόλεων. Ἀλλὰ τοῦ χρόνου προϊόντος κατέστη φόρου ὑποτελὴς τοῖς Ἀθηναίοις καὶ ἵνα ἀπαλ-

λαγῇ ἀπὸ τῆς τυραννικῆς ἡγεμονίας αὐτῶν ἀπεστάτησεν ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων ἅμα τῇ ἐκρήξει τοῦ πελοποννησιακοῦ πολέμου (431) καὶ προσεχώρησε πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους. Ὡς ἐκ τούτου συνέβησαν πόλεμοι ἀλλεπάλληλοι μεταξὺ Ἀθηναίων καὶ Ὀλυνθίων, οἵτινες διεξαχθέντες ἐν Χαλκιδικῇ μετ' ἐπιμονῆς καὶ πείσματος ἐτελείωσαν μετὰ τὸ τέλος τοῦ πελοποννησιακοῦ πολέμου, ὅτε κατεστράφησαν καὶ αἱ Ἀθῆναι (404).

Μετὰ τὴν πτώσιν τῶν Ἀθηναίων ἡ Ὀλυνθος ἀπηλλάγη μὲν τῶν Ἀθηναίων, ἀλλὰ περιήλθεν εἰς τὴν ἡγεμονίαν τῆς Σπάρτης, ἣς ἐγένετο φόρου ὑποτελής. Περὶ τοὺς χρόνους δὲ τῆς Ἀνταλκιδείου εἰρήνης (387) ἤρξατο ν' ἀναλαμβάνη τὴν προτέραν τῆς δύναμιν πλείστα πόλεις τῆς Χαλκιδικῆς — 32 καὶ ὑπερέκεινα — προσεχώρησαν τῇ Ὀλύνθῳ ὡσαύτως πλείστα φῦλα τοῦ μαχίμου Θρακικοῦ ἔθνους ἐγένοντο ὑπήκοα τῶν Ὀλυνθίων καὶ ἠκολούθουν αὐτοὺς ἐν πολέμῳ. Ἐσκέπτοντο δὲ οἱ Ὀλύνθιοι καὶ νὰ ἐξασφαλίσωσι τὰς κτήσεις αὐτῶν διὰ συμμαχιῶν πρὸς ξένας πόλεις καὶ παγώσωσι τὴν μεγάλην αὐτῶν ἀρχὴν πρὸς τὸν σκοπὸν δὲ τούτου ἐζήτησαν νὰ συνάψωσι συμμαχίαν μετὰ τῶν Ἀθηναίων καὶ Θηβαίων τῷ 383 π. Χ. Τὰ σχέδια ταῦτα προσεκάλεσαν τὴν παρέμβασιν τῶν Λακεδαιμονίων ὡς ἐκπληρωτῶν τῆς Ἀνταλκιδείου εἰρήνης καὶ μετὰ πόλεμον διαρκέσαντα τέσσαρα ἔτη (383-379) κατελύθη ἡ ἀρχὴ τῆς Ὀλύνθου, ἣτις ἐγένετο πάλιν φόρου ὑποτελής τοῖς Λακεδαιμονίοις.

Μετὰ τὴν ἐν Λεύκτροις μάχην (371), ὅτε κατελύθη ἡ ἡγεμονία τῆς Σπάρτης, ἔπαυσεν ἡ Ὀλυνθος νὰ εἶναι φόρου ὑποτελής εἰς τὴν Σπάρτην ἀλλὰ δὲν κατώρθωσε πλέον ν' ἀπολαύσῃ ἐν εἰρήνῃ καὶ ἡσυχίᾳ τῆς ἀνεξαρτησίας αὐτῆς. Ἡ κατάληψις τῆς Ἀμφίπολεως ἐν Θράκῃ ὑπὸ ἀποίκων Χαλκιδέων ἐκ τῆς Χαλκιδικῆς προσεκάλεσε πόλεμον μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν Ἀθηναίων, οἵτινες εἶχον δικαίωμα καὶ ἀξιώσεις ἐπὶ τῶν παλαιῶν ἐνταῦθα κατακτήσεων αὐτῶν πέμψαντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι ἐκεῖ τῷ 364 τὸν στρατηγὸν Τιμόθεον μετὰ στόλου καὶ προσβαλόντες τὴν Ἀμφίπολιν οὐδὲν κατώρθωσαν τοὺς Ὀλυνθίους ὅμως καὶ τοὺς συμμάχους αὐτῶν Χαλκιδεῖς πολιορκήσαντες στεγῶς πάνταχόθεν ἀφῆρσαν ἀπ' αὐτῶν τὴν Ποτείδαίαν καὶ Τορώνην.

Νέαν φάσιν — καὶ δὴ τὴν τελευταίαν — λαμβάνουσι τὰ πράγματα τῆς Ὀλύνθου, ὅτε ἀνέβη εἰς τὸν θρόνον τῆς Μακεδονίας

Φίλιππος ὁ Β' (359). Οὗτος ἀφ' οὗ ἔσωσε κατ' ἀρχὰς τὴν Μακεδονίαν ἀπὸ τοῦ εἰσβαλόντος εἰς αὐτὴν Ἰλλυριοῦς καὶ Παίονας καὶ ἔστερέωσε τὸν θρόνον του κατὰ τῶν ἀνταπαιτητῶν αὐτοῦ ἐπιτομή πρὸς τὴν Χαλκιδικὴν χερσόνησον καὶ ἐκυρίευσεν τὴν Ἀμφίπολιν καὶ Πύδναν (τῷ 357)· ὀλίγον δὲ μετὰ ταῦτα (τῷ 356) τῇ συμπράξει τῶν Ὀλυνθίων τὴν Ποτεΐδειαν ταύτην τὴν πόλιν, ἀνήκουσαν τοῖς Ἀθηναίοις, καθὼς καὶ τὸν Ἀνθεμοῦντα — πόλιν, περὶ ἧς ἤριζον ἀπὸ μακροῦ οἱ Ὀλυνθιοὶ καὶ οἱ Μακεδόνες — παρεχώρησε τοῖς Ὀλυνθίοις θέλων νὰ περιποιηθῇ αὐτοῦς· βραδύτερον δ' ὅμως (τῷ 349) ἐπῆλθε καὶ κατ' αὐτῆς τῆς Ὀλύνθου καὶ κυριεύσας τὴν πόλιν διὰ προδοσίας δύο Ὀλυνθίων, τοῦ Λασθένους καὶ Εὐθυκράτους, κατέστρεψεν αὐτὴν (κατὰ τὸ φθινόπωρον τοῦ 348)· ἔκτοτε ἡ Ὀλυνθος δὲν ἀνεστήθη· λείψανά τινα αὐτῆς σώζονται περὶ τὴν σημερινὴν θέσιν «ἅγιος Μάμας».

I.
ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΣ Α.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ὁ Φίλιππος κατὰ τὸν πόλεμον, τὸν ἐκραγέντα μετὰ τὴν ἄλωσην τῆς Ἀμφιπόλεως μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῶν Ἀθηναίων, κατόρθωσε νὰ συνταχθῶσιν οἱ Ὀλυνθιοὶ μετ' αὐτοῦ καὶ παρεχώρησεν εἰς αὐτοὺς δύο πόλεις, τὴν Ποτείδαίαν καὶ τὸν Ἀνθεμοῦντα· οἱ Ὀλυνθιοὶ βλέποντες τὰς τοιαύτας πρὸς αὐτοὺς διαθέσεις τοῦ Φιλίππου ἐθεώρουν ἑαυτοὺς εὐτυχεῖς καὶ ἀσφαλεῖς καὶ ἐπίστευον ὅτι ὁ Φίλιππος θὰ ἤρκειτο εἰς τὰς ἤδη κτηθείσας χώρας καὶ θὰ ἔφινε τὴν Ὀλυνθον μετὰ τῶν συμμαχίδων τῆς ὑφισταμένην ὡς ἀνεξάρτητον πολιτείαν παρὰ τὰ σύνορα τοῦ μακεδονικοῦ βασιλείου.

Ἄλλ' ὅτε ὁ Φίλιππος προεχώρησε πρὸς τὴν Θράκην, ὅτε καθυτέταξε τὴν Θεσσαλίαν καὶ κατέβαλε τοὺς Φωκεῖς, ἀπέβη δὲ σαφὲς καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς τυφλώττοντας πῶς συνήθιζε νὰ φέροται πρὸς τοὺς φίλους καὶ συμάχους, τότε καὶ οἱ Ὀλυνθιοὶ δὲν ἠδύναντο πλέον νὰ ἐξακολουθῶσιν ἀπατῶμενοι περὶ τῶν καθ' ἑαυτοὺς. Ἐκρινον λοιπὸν καλὸν νὰ πέμψωσι πρέσβεις εἰς Ἀθήνας καὶ νὰ ἰσηνεύσωσι πρὸς τοὺς Ἀθηναίους (τῷ 352 π. X.).

Τὸ διάβημα τοῦτο τῶν Ὀλυνθίων ὁ Φίλιππος ἐθεώρησε μὲν ὡς ἐχθρικόν, ἀλλὰ δὲν ἐπεχείρησε κατ' αὐτῶν πόλεμον ἀμέσως· ἤρκεσθη ἐπὶ τοῦ παρόντος νὰ εἰσβάλῃ (τῷ 351) εἰς τὴν Χαλκιδικὴν καὶ νὰ ἐπιδείξῃ τοῖς Ὀλυνθίοις ἀπειλητικῶς τὰς στρατιωτικὰς του δυνάμεις. Τῷ 349 ὅμως λαβὼν ὡς πρόφασιν τὴν ἄρνησιν τῶν Ὀλυνθίων ν' ἀποδώσωσι τὸν καταφυγόντα εἰς τὴν πόλιν αὐτῶν ἀδελφόν του Ἀρριδαῖον κηρύττει ὀριστικῶς τὸν πόλεμον κατὰ τῶν Ὀλυνθίων· οὗτοι βλέποντες τὸν ἐπικείμενον κίνδυνον ἀποσιέλλουσιν εἰς Ἀθήνας πρέσβεις ζητοῦντες συμμαχίαν καὶ ταχεῖαν βοήθειαν.

Ἐπὶ τῇ ἀφίξει τῶν Ὀλυνθίων πρέσβεων συνέρχονται οἱ Ἀθηναῖοι εἰς ἐκκλησίαν· κατὰ ταύτην ἔλαβον τὸν λόγον πολλοὶ ῥήτορες, ἐκφράσαντες ἐνδοιασμοὺς διὰ τὴν ἀποστολὴν βοηθείας εἰς Ὀλυνθον· τελευταῖον ἀναβαίνει εἰς τὸ βῆμα ὁ Δημοσθένης καὶ ἀπαγγέλλει τὸν Ἀ' Ὀλυνθιακὸν — κατὰ τὸ θέρος τοῦ 349 —, ἐν ᾧ ὑποδεικνύει τοῖς Ἀθηναίοις, τί ὀφείλουσιν οὗτοι νὰ πράξωσιν ἐν τῇ προκειμένῃ περιστάσει.

Σ Η Μ Ε Ι Ω Σ Ε Ι Σ

§ 1 — 2 πρὸς αὐτά.

Ἐναντὶ πολλῶν κτλ., ἡ φυσικὴ σειρὰ τῶν λέξεων: νομίζω ὑμᾶς ἐλέσθαι ἂν ἀντὶ πολλῶν χρημάτων. — αἰροῦμαι (τι) ἀντί τινος = προτιμῶ τι ἀντί τινος. — εἰ φανερόν γένοιτο, ἀντικμ. τοῦ ἐλέσθαι ἂν = τὸ φανερόν γενέσθαι· τούτου ὑποκμ.: τὸ μέλλον συνοίσειν τῇ πόλει = ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον μέλλει νὰ ὠφελήσῃ τὴν πατρίδα. — περὶ ὧν σκοπεῖτε, συναπτόεν τῷ «εἰ φανερόν γένοιτο». — περὶ ὧν... = περὶ τούτων, περὶ ὧν... = ὡς πρὸς ταῦτα, περὶ ὧν... = ὡς πρὸς τὴν (προκειμένην) ὑπόθεσιν, περὶ ἧς... — σκοπῶ περὶ τινος = σκέπτομαι περὶ τινος. — ὅτε, ἐνταῦθα αἰτλγκ. = ἐπειδὴ. — προθύμως, συναπτόεν τῷ ἀκούειν. — ἐθέλειν... τῶν βουλομένων, τὸ μὲν ἐθέλειν = ἔχειν τὴν ἀπόφασιν, τὸ δὲ βούλεσθαι = ἐπιθυμεῖν, ἔχειν τὴν διάθεσιν. — ἐσκεμμένος = προεσκεμμένος, προμελετημένος. — ἤκω = παρόρχομαι (ἐπὶ τὸ βῆμα) = ἀναβαίνω εἰς τὸ βῆμα. — ἂν... λάβοιτε = δύνασθε νὰ ἐννοήσητε. — ἀκούσαντες, μετχ. χρονκ. — τῆς ὑμετ. τύχης κτλ., ἡ φυσικὴ σειρὰ τῶν λέξεων: (τὸ) ἐπελθεῖν ἂν ἐνίοις εἰπεῖν ἐκ τοῦ παραχρῆμα πολλά τῶν δεόντων ὑπολαμβάνω τῆς ὑμετέρας τύχης. — (τὸ) ἐπελθεῖν ἂν ἐνίοις κτλ., ἀντικμ. τοῦ: ὑπολαμβάνω τῆς ὑμετέρας τύχης. — ἐπέρχεται τινι (μετ' ἀπρμφ.) = ἔρχεται εἰς τὸν νοῦν τινος (νά...), — (τὸ) ἐπελθεῖν ἂν ἐνίοις εἰπεῖν, κατ' ἐννοίαν = τὸ ὅτι δύνανται τινες (ἐξ ὑμῶν) ἐκ στιγμιαίας ἐμπνεύσεως νὰ εἴπωσιν. — ἐκ τοῦ παραχρῆμα = ἐκ τοῦ προχείρου, ἄνευ προπαρασκευῆς. — ὑπολαμβάνω τῆς ὑμετέρας τύχης (γενκ. κατηγορηματικῆ) = νομίζω ἴδιον τῆς τύχης σας. — τὴν... αἴρεσιν, ὑποκμ. τοῦ: γενέσθαι, οὐ κτγρμ. τὸ: ὀφθίαν. — αἴρεσις = ἐκλογή. — ὑμῖν, ἡ δτικ. συναπτέα τῷ: αἴρ. γενέσθαι. — ὁ παρῶν καιρὸς... = ὁ παρῶν καιρὸς λέγει μόνον οὐχὶ φωνὴν ἀφιεῖς. — καιρὸς = περίστασις, εὐκαιρία. — μόνον οὐχὶ = σχεδόν μετριάζει τὸ: φωνὴν ἀφιεῖς. — φωνὴν ἀφήμι = ἐκβάλλω φωνήν, φωνάζω. — τῶν πραγμ... = ἀντιληπτέον ἔστιν ὑμῖν αὐτοῖς τῶν πραγμάτων ἐκείνων = δεῖ ὑμᾶς αὐτοὺς

ἀντιλαβέσθαι τῶν πραγμάτων ἐκείνων. — ἀντιλαμβάνομαι
 τινος, κυρίως=πιάνομαι ἀπὸ τινος· ἐνταῦθα=ἐπιλαμβάνομαι τινος,
 ἀναμιγνύομαι, ἐπεμβαίνω ἐνεργῶς εἰς τι. — τὰ πράγματα ἐκεῖνα=τὰ
 ἐκεῖ (δηλ. ἐν Ὀλύμφῳ) πράγματα. — ἡμεῖς οὐκ...=ἡμεῖς δοκοῦμέν
 μοι ἔχειν πρὸς αὐτὰ οὐκ οἶδα ὄντινα τρόπον = ἡμεῖς φαινό
 μεθα ὅτι πρὸς αὐτὰ (τὰ πράγματα) διακείμεθα δὲν γνωρίζω πῶς.

Περὶ ὧν νυνὶ σκοπ., τότε οἱ Ἀθηναῖοι ἐσκέπτοντο ἂν πρέπει
 ν' ἀποστείλωσι βοήθειαν εἰς τοὺς Ὀλυνθίους ἢ ὄχι. — οὕτως ἔχει,
 ὅτι δηλ. προτιμᾶτε τὸ συμφέρον τῆς πατρίδος ἀντὶ πολλῶν χρη
 μάτων. — ἐσκεμμένος... ἐπελθεῖν, ἄλλοι μὲν τῶν ῥητόρων τῶν
 Ἀθηναίων ἠγόρευον προμελετημένοι καὶ προπαρεσκευασμένοι,
 ἄλλοι δὲ ἄνευ προπαρασκευῆς, ἐκ τοῦ προχείρου· ὁ Δημοσθ. ἀνέ
 θαινεν εἰς τὸ βῆμα πάντοτε προπαρεσκευασμένος. — τοῦτ' ἂν ἀκ.
 λάβοιτε — πολλὰ τῶν δεόντων ἐκ τοῦ παρ. ἐνίοις ἂν ἐπελθ.
 εἰπεῖν, ἢ ἔννοια: εἰσθε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἱκανοὶ ὄχι μόνον νὰ
 ἐννοήσητε τοὺς προπαρεσκευασμένους λόγους τῶν ῥητόρων, ἀλλὰ
 καὶ οἱ ἴδιοι νὰ ἐκφέρητε εὐστόχους γνώμας ἄνευ προπαρασκευῆς,
 ἐκ τοῦ προχείρου, ὑπὸ τὴν ἔμπνευσιν τῶν προστατευόντων τὰς
 Ἀθήνας θεῶν (πρβλ. καὶ Γ' Ὀλυνθ. § 15 «καὶ γὰρ...»). —
 ἦκει, οἱ λαμβάνοντες τὸν λόγον ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ὠμίλου ἀπὸ τοῦ
 βήματος καὶ οὐχὶ ἐκ τῆς θέσεώς των· φράσεις δὲ συνήθεις περὶ
 τῶν ἀγορευόντων ῥητόρων ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ εἶναι αἱ ἐξῆς: ἀνίστα
 σθαι, παριέναι, παρεῖναι ἐπὶ τὸ βῆμα, ἦκειν, πρόσοδον ἢ πάρο
 δον ποιεῖσθαι, ἀναβαίνειν εἰς τὸ πλῆθος. — τῆς ὑμετέρας
 τύχης, ὁ ῥήτωρ πολλάκις ἐξυμνεῖ τὴν τύχην τῶν Ἀθηναίων (πρβλ.
 καὶ Β' Ὀλυνθ. § 2, § 22): περὶ αὐτῆς ὑπῆρχεν ὁ ἐξῆς μῦθος: ὁ
 Ποσειδῶν ὀργισθεὶς κατὰ τῶν Ἀθηναίων, διότι προετίμησαν νὰ
 τεθῶσιν ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Ἀθηναῆς, κατηράσθη αὐτοὺς νὰ
 σκέπτονται πάντοτε κακῶς· ἀλλ' ἡ Ἀθηναῖα ἀντηχηθήη πάντα τὰ
 κακῶς ἐσκεμμένα νὰ μεταβάλλωνται πρὸς ὄφελος τῶν Ἀθηναίων.
 — ἐξ ἀπάντων, δηλ. τῶν λεχθέντων. — ὥστ'... ῥαδίαν τὴν...
 αἴρεσιν γενέσθαι, ἐπόμενον εἶναι ν' ἀποδαίνη τοῖς Ἀθηναίοις
 εὐκολοῦς ἢ ἐκλογὴ τῆς κρείττονος γνώμης (τοῦ συμφέροντος),
 ἀφ' οὗ οὔτοι — κατὰ τὸν ῥήτορα — εἶναι ἱκανοὶ εἰς τί; πρβλ. ἀνω
 τέρω: τοῦτ'... ἂν λάβοιτε — πολλὰ τῶν δεόντων κτλ. — αὐτῶν,
 δηλ. τῶν ἐν Ὀλύμφῳ πραγμάτων.

§ 2 ἔστι—3.

"Ἔστι δὴ τὰ γ' ἐμοὶ δοκοῦντα = ἃ δὴ γ' ἐμοὶ δοκεῖ, ἔστι ταῦτα· κατ' ἔννοιαν = λοιπὸν ἢ ἰδική μου γνώμη εἶναι. — ἥδη = εὐθύς, ἄνευ ἀναβολῆς. — παρασκευάζομαι τὴν ταχίστην (δηλ. δδόν) = παρασκευάζομαι τάχιστα. — ὅπερ καὶ πρότερον = ὅπερ πρότερον (δηλ. ἐπάθετε). — ἦτις... ἐρεῖ καὶ παρέσται..., ἀναφρκ. τελκ. προτάσεις = ἵνα αὕτη... εἶπη καὶ παραγένηται. — πάρειμι τοῖς πράγμασι (τῶν Ὀλυνθίων) = παρευρίσκομαι εἰς τὰ πράγματα, παρακολουθῶ ἐκ τοῦ πλησίον μὲ προσοχὴν τὴν ἐξελίξιν τῶν (ἐν Ὀλύνθῳ) πραγμάτων. — ὡς, αἰτλγ. — ἔστι τοῦτο (ὑποκμ.) δέος (κτγρμ.), κατ' ἔννοιαν = τοῦτο φοβητέον (ἔστιν) ἡμῖν = τοῦτο δεῖ ἡμᾶς φοβεῖσθαι. — μὴ = μήπως συναπτέον τῷ τρέψηται καὶ παρασπάσσηται. — ὦν, μετχ. αἰτλγκ. — δεινὸς (μετ' ἀπρμφ.) = ἐπιτήδειος (εἰς τὸ νά...). — ἄνθρωπος = ὁ ἄνθρωπος. — χρῶμαι πράγμασι = ἐπωφελοῦμαι (τὰς) περιστάσεις. — τὰ μὲν... τὰ δέ... τὰ δέ = ἄλλοτε μὲν... ἄλλοτε δέ... ἄλλοτε δέ. — εἰκῶν... ἀπειλῶν... διαβάλλων, μετχ. τροπκ. — ἦνικ' ἂν (= ὅταν) τύχη, δηλ. εἰκῶν. — ἀξιόπιστος δ' ἂν... φαίνοιτο = καὶ τότε (δηλ. εἰ ἀπειλοῖη) θὰ ἐφαίνετο ἀξιόπιστος. — ἡμᾶς διαβ. καὶ... ἡμ., τὸ β' ἀντικμ. (τὴν ἀπουσίαν) προσδιορίζει ἀκριθέστερον τὸ α' (ἡμᾶς)· κατ' ἔννοιαν = διαβάλλων ἡμᾶς εἰς τοὺς Ὀλυνθίους ὅτι δὲν παρευρισκόμεθα πλησίον τῶν πρὸς ὑποστήριξιν τῶν. — τρέπομαι καὶ παρασπῶμαι τι τῶν ὄλων πραγμάτων = τρέπω μὲ τὸ μέρος μου (πρὸς ὄφελός μου) καὶ παρασύρω σπουδαῖόν τι σημεῖον τῆς ἄλλης πολιτικῆς καταστάσεως.

Τὴν βοήθειαν, δηλ. τὴν ὑπὸ τῶν Ὀλυνθίων ζητουμένην. — ἐνθένδε, ἐξ Ἀθηνῶν, ἦτοι μὲ δυνάμεις συγκεκλιμένας ἐκ πολιτῶν, οὐχὶ ἐκ ξένων. — ὅπερ καὶ πρότερον, ὑπαινίσσεται ὁ ῥήτωρ τὰς ἀπολείας τῶν πόλεων Ἀμφιπόλεως, Πύδνης, Ποτειδαίας καὶ ἄλλων, τὰς ὀφειλομένας εἰς τὴν ῥαθυμίαν τῶν Ἀθηναίων (πρβλ. § 8, § 9). — πρεσβείαν πέμπειν, δηλ. πρὸς τοὺς Ὀλυνθίους. — ταῦτ(α), δηλ. τὰς ὑπὲρ αὐτῶν (τῶν Ὀλυνθίων) ἀποφάσεις ἡμῶν. — ἄνθρωπος, πολλάκις οὕτω περιφρονητικῶς ὀνομάζει τὸν Φίλιππον ὁ Δημοσθ. — εἰκῶν, ὡς ὅτε παρέδωκε τοῖς Ὀλυνθίοις τὴν Ποτειδαίαν καὶ τὸν Ἀνθεμοῦντα (βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 41· πρβλ. καὶ Β' Ὀλυνθ. § 7).

— ἀξιόπιστος ἂν εἰκότως, καθ' ὅσον πολλὰ πόλεις μέχρι τοῦδε εἶχον δοκιμάσει τὴν ἀπειλήν τοῦ Φιλίππου πραγματοποιηθεῖσαν. — *τρέπηται καὶ παρ. τι τῶν ὄλων παρ.*, ἔαν δηλ. ὁ Φίλιππος κατορθώσῃ νὰ συμφιλιωθῇ πάλιν μετὰ τῶν Ὀλυνθίων ἢ παρακωλύσῃ τὴν διαπραγματευομένην συμμαχίαν μεταξὺ Ὀλύνθου καὶ Ἀθηνῶν.

§ 4 — 5.

Οὐ μὴν ἀλλ(ὰ) = ἀλλ' ὅμως· τὸ πλήρες θὰ ἦτο· οὐ μὴν γενήσεται τοῦτο, ἀλλ(ὰ). — *ἐπιεικῶς* = σχεδόν· κατ' ἔννοιαν = δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι· μετριάξει τὸ· καὶ βέλτιστον ὑμῖν (δηλ. ἐστί), μεθ' οὗ πρέπει νὰ συναφθῇ = εἶναι καὶ ὠφελιμώτατον εἰς σᾶς = σᾶς ὠφελεῖ τὰ μάλιστα. — *δύσμαχος* = δυσπολέμητος. — *τῶν Φ. πραγμάτων*, γενικ. διαιρετικ. τοῦ ὅ. — *ὁ δυσ. ἐ. τῶν Φ. πραγμ.*, κατ' ἔννοιαν = ὅπερ καθιστᾷ τὸν Φίλιππον λίαν δυσπολέμητον. — *τὸ ... εἶναι ... καὶ (τό) ... παρεῖναι*, ὑποκείμενα τοῦ *προέχει καὶ ἔχει*. — *τὸ εἶναι πάντων ... = τὸ εἶναι ἐκεῖνον, ὄντα ἕνα, κύριον πάντων*. — *καὶ ῥητῶν καὶ ἀπορρητῶν*, ἐπεξήγησις τοῦ· *πάντων*. — *ῥητὸς* = ὁ λεγόμενος, περὶ οὗ δύναται νὰ γίνηται λόγος. — *ἀπορρητος* = ὁ μὴ λεγόμενος, περὶ οὗ δὲν πρέπει νὰ γίνηται λόγος, μυστικός. — *δεσπότης* = ἀπόλυτος κύριος, ἔχων ἀπεριόριστον ἐξουσίαν. — *πρὸς μὲν τὸ τά ... = πρὸς μὲν τὸ πράττεσθαι τὰ τοῦ πολέμου ταχῶν* (ἐπίρρ.) *καὶ κατὰ καιρόν*, κατ' ἔννοιαν = ὡς πρὸς μὲν τὴν ταχεῖαν καὶ ἔγκαιρον διεξαγωγὴν τῶν πολεμικῶν του ἐπιχειρήσεων. — *πολλῶ προέχει* (ἀμτὸτ.) = (τοῦτο [δηλ. *τό ... εἶναι ... καὶ ... παρεῖναι*]) εἶναι μέγα πλεονέκτημα. — *πρὸς δὲ τὰς ... = ὡς πρὸς δὲ τὰς ...* — *καταλλαγῇ* = συμφιλίωσις. — *ἂν ... ποιήσαιτο*, δηλ. *εἰ βούλοιντο Ὀλύνθιοι*. — *ἄσμενος*, κτηγρμ. τοῦ ὑποκειμένου (*ἐκεῖνος*) σημαῖνον τρόπον = *ἄσμένως*. — *ἐναντίως ἔχει* = (αὐτὸ τοῦτο [δηλ. *τό ... εἶναι ... καὶ ... παρεῖναι*]) φέρει ἐναντίον ἀποτέλεσμα (δηλ. εἶναι μειονέκτημα). — *ὑπὲρ μέρους χώρας* = πρὸς ὑπεράσπισιν μέρους τινὸς τῆς χώρας των. — *ἀλλ' ἀναστ ... = ἀλλ' ὑπὲρ ἀναστάσεως καὶ ...*· ἐναυθα ἢ ὑπὲρ = πρὸς ἀπὸκρουσιν, πρὸς ἀποφυγὴν. — *ἀνάστασις* = καταστροφή. — *ἀνδραποδισμὸς* = ὑποδούλωσις. — *ἂ τ' Ἀμφιπ. ... = ἂ τ' ἐποίησε τοὺς παραδόντας τῶν Ἀμφιπολιτῶν* (= ἐκεῖνους τῶν

Ἀμφιπολιτῶν, οἱ παρέδωσαν) τὴν πόλιν αὐτῶ καὶ (ἃ ἐποί-
ησε) τοὺς ὑποδεξαμένους τῶν Πυθναίων (= ἐκείνους τῶν
Πυθναίων, οἱ ὑπεδέξαντο). — ποιῶ τί τινα = κάμνω τι εἰς τινα.
— ὄλωσ = ἐν γένει. — ἀπιστον (κτγρμ.) ταῖς πολιτείαις ἢ τυραν-
νίς (ἔστι) = ἢ τυραννίς εἶναι τι, εἰς ὃ δὲν δίδουσι πίστιν τὰ δημο-
κρατικά πολιτεύματα. — ἄλλως τε καὶ = καὶ μάλιστα. — ὄμορος,
ον = ὄχων τὰ αὐτὰ ὄρια μετὰ τινος, γειτονικός. — ἔχωσι, ὑποκμ.;

Τοῦθ', ὅ... τῶν Φ. πραγμ., [δηλ. τὸ εἶναι π... καὶ π.
παρεῖναι... — κύριον... ἀπορρήτων, ὁ Φίλ. ἐπραττεν ὅσα
αὐτὸς μόνος ἔκρινε κατάλληλα χωρὶς νὰ προλέγη διὰ τῶν ψηφι-
σμάτων μηδὲ νὰ συσκέπτηται ἐν τῷ φανερῷ — ὡς συνέβαιναν ἐν
Ἀθήναις διὰ τὴν φύσιν τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος — . —
στρατηγὸν καὶ δεσπότην, ἐν ᾧ ἐν Ἀθήναις οἱ στρατηγοὶ δὲν
ἦσαν ἀπόλυτοι κύριοι· τοῦτοις δὲν ἐπετρέπετο νὰ πράττωσι τι παρὰ
τὰ ψηφισθέντα ὑπὸ τοῦ δήμου. — ταμίαν, ὁ Φίλ. διέθετε τοὺς
θησαυροὺς τοῦ κράτους, ὡς ἔκρινε καλόν, ἄνευ τῶν ὀχληρῶν δια-
τυπώσεων, εἰς ἃς ὑπέκειντο αἱ δημοκρατικαὶ πολιτεῖαι. — παντα-
χοῦ... παρεῖναι, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, οἵτινες διεξ-
ἤγον τὸν κατὰ τοῦ Φιλίπ. πόλεμον πάντοτε διὰ μισθοφορικῶν
στρατευμάτων καὶ ἀνέθετον ἐνίοτε τὴν διοίκησιν τοῦ στρατοῦ εἰς
ἄρχοντα οὐχὶ οἰκειον, ἀλλὰ ξένον. — ἃ τ' Ἀμφιπολ. ἐποίησε...,
ὁ Φίλ. εἰσελθὼν εἰς τὴν Ἀμφίπολιν καὶ τὴν Πύδναν διέταξε νὰ
φονευθῶσιν οἱ παραδώσαντες αὐτῷ τὰς δύο ταύτας πόλεις· οὗτοι,
ὡς ἐξάγεται ἐκ τοῦ συμπεράσματος, εἰς ὃ καταλήγει ὁ ῥήτωρ
(ὄλωσ ἀπιστον κτλ.), ἦσαν ἀρχηγοὶ τῶν ἐν τῇ Ἀμφιπόλει καὶ
Πύδνῃ δημοκρατικῶν.

§ 6 — 7.

Ἐγνωκότας... ἐνθυμουμένους, μετχ. αἰτλγν. — γιννώσκω
= ἐννοῶ. — ἃ προσήκει, [δηλ. ἐνθυμεῖσθαι. —] ἐνθυμοῦμαι τι
= σκέπτομαι τι, ἔχω τι πρὸ ὀφθαλμῶν. — ἐθελῆσαι [καὶ παρ.
καὶ... προσέχειν] = καὶ ἐθελῆσαι καὶ παρ. καὶ... 'προσέχειν'
καὶ τὰ τρία ἀπρμφ. εἶναι ὑποκμ. τοῦ δεῖν, ὅπερ ἐξαρτ. ἐκ τοῦ
φημί. — ἐθέλω. (ἄνευ ἀντικμ.) = ἔχω τὴν ἀγαθὴν θέλησιν (τὴν
προθυμίαν). — παροξύνομαι = ἐξάπτομαι, ἐξεγείρομαι. — προσέχω
(τὸν νοῦν) τινὶ = ἔχω ἐστραμμένην τὴν προσοχὴν μου εἰς τι.

εἶπερ ποτὲ καὶ νῦν = τώρα περισσότερο ἢ ἄλλοτε· τὸ πλήρες θὰ ἦτο: εἶπερ ποτὲ ἠθελήσατε καὶ παρωξύνθητε καὶ προσέσχετε, καὶ νῦν δεῖ ἐθελῆσαι καὶ παροξυνθῆναι καὶ προσέχειν. — εἰσφέροντας . . . ἐξιόντας . . . ἔλλειποντας, μετχ. τροπικαί. — εἰσφέρω χρήματα = εἰσφέρω εἰσφορὰν = πληρώνω τὸν φόρον (τὸν ἐν καιρῷ πολέμου ἐπιβαλλόμενον πρὸς πολεμικὰς παρασκευάς). — αὐτοὺς = ὑμᾶς αὐτούς. — ἐξέρχομαι = ἐκστρατεύω. — καὶ μηδέν . . ., ὁ καὶ = καὶ ἐν γένει. — ἔλλείπω τι = ὑστερῶ εἰς τι. — σκῆψις, κυρίως = βάσις, ἐφ' ἧς στηρίζεται τις· ὅθεν = πρόφασις, δικαιολογία. — οὐδὲ λόγος οὐδὲ σκ. ἔθ' (= ἔτι) ὑμῖν . . . ὑπολείπεται = δὲν ἔχετε πλέον κανένα λόγον καὶ καμμίαν πρόφασιν. — τοῦ μή . . . = τοῦ μή ἐθέλειν ποιεῖν τὰ δέοντα. — νυνὶ = τώρα δά. — θρυλῶ τι = συνεχῶς ὁμιλῶ περὶ τίνος, συχνάκις ἐπαναλαμβάνω τι. — τέως = μέχρι τοῦδε. — Ὀλυμπίους ἐκπ. δεῖν Φ., ἐπεξήγησις τοῦ ὁ (ἐθρύλου) = ὅτι δηλ. πρέπει νά . . . — ἐκπολεμήσαι, ὡς ὑποκμ. νοητέα ἢ αἰτιατκ. ἡμᾶς' τὸ ἀπρμφ. εἶναι ὑποκμ. τοῦ δεῖν. — ἐκπολεμῶ (-έω) τινά τινα = περιπλέκω τινὰ εἰς πόλεμον πρὸς τινα. — αὐτόματος, ὄν = ἀφ' ἑαυτοῦ κινούμενος = ἀφ' ἑαυτοῦ. — γίγνεται τι αὐτόματον = γίνεται τι ἀφ' ἑαυτοῦ, μόνον του. — καὶ ταῦτα = καὶ μάλιστα. — ὡς ἂν ὑμῖν μ. συμφέροι = κατὰ τρόπον λίαν συμφέροντα εἰς ὑμᾶς. — ἀναιροῦμαι τὸν πόλεμον = ἀναλαμβάνω, ἐπιχειρῶ τὸν πόλεμον. — σφαλ. σύμμαχοι, δηλ. ἦσαν ἂν. — σφαλερὸς = ἄστατος, ἀβέβαιος. — μέχρι του (= τινός) = (μόνον) ἐπὶ τινα χρόνον. — ταῦτ' ἂν ἐγνωκότες ἦσαν = θὰ εἶχον ταύτην τὴν γνώμην (ἔτι δηλ. ὤφειλον νά πολεμῶσι πρὸς Φίλ.). — ἐκ τῶν . . ., ἢ ἐκ σημαίνει αἰτίαν = ἔνεκα. — τὰ πρὸς αὐτοὺς ἐγκλήματα = δυσἀρέσκεια, παράπονα, ἀναφερόμενα εἰς ἑαυτοὺς (= ἰδιά των). — βεβαίαν . . . = εἰκός (ἔστι) ἔχειν αὐτοὺς βεβαίαν τὴν ἐχθρὰν ὑπὲρ . . . — βέβαιος = διαρκής. — εἰκός (δηλ. ἔστι) = ἐπόμενον εἶναι. — τῆν ἐχθρὰν = τὴν (κατὰ τοῦ Φιλ.) ἐχθρὰν των. — αὐτούς, ὑποκμ. τοῦ ἔχειν, ὅπερ ὑποκμ. τοῦ εἰκός (ἔστι). — ὑπὲρ ὧν = ἔνεκα τούτων, τὰ ὅποια. — φοβοῦνται, δηλ. μὴ πάθωσιν.

Ταῦτ(α), τὰ προειρημένα (δηλ.;). — τᾶλλ' . . . πάντα, δηλ. τὴν παρὰ τοῖς ἄλλοις ὑπόληψιν καὶ δόξαν, τοὺς ἐπαπειλοῦντας κινδύνους κ.τ.τ. Ὁ Δημοσθ. πάντοτε νοεῖ καὶ ἀφίγει νά ἐνωσῶσι περισ-

σότερα τῶν ὄσων λέγει· οὕτω κατωτέρω «μηδὲν ἐλλείποντας», «τάλλα» (§ 9). — **χρ. εισφέροντας**, ἐν καιρῷ πολέμου ἐτάσσειτο διὰ ψηφίσματος τοῦ δήμου φόρος ἕκτακτος πρὸς πολεμικὰς παρασκευὰς ἀναλόγως τῆς περιουσίας τῶν τελούντων αὐτῶν (ἢ **εἰσφορὰ** λεγομένη)· τὴν εἰσφορὰν ὑπεχρεοῦντο νὰ εἰσφέρωσι πάντες οἱ πολῖται, ἐξαιρουμένων τῶν ὄλων ἀπόρων· πολλοὶ ὅμως τῶν Ἀθην. κατώρθωνον ν' ἀποφεύγωσιν αὐτὴν προσποιούμενοι ὅτι ἦσαν πένητες. — **χρ. εισφέροντας** — **καὶ αὐτοὺς ἐξιόντας**, πολλάκις ὁ Δημοσθ. συνημμένως αὐτὰ ἐκφέρει, διότι ἀμφοτέρω ἦσαν ἀναγκαιότατα πρὸς τὴν ἐπιτυχῆ τοῦ πολέμου ἔκβασιν (πρβλ. Β' Ὀλυνθ. § 13, § 24, § 27, § 31). — **αὐτοὺς**, καὶ οὐχὶ ἄλλους, δηλ. ξένους. — **αὐτόματον**, ἄνευ δηλ. τῆς ἐνεργείας τῶν Ἀθηναίων. — **εἰ μὲν γὰρ** κ.τ.λ., ταῦτα ἐκθέτουσι τὸν ὠφελιμώτατον τρόπον, καθ' ὃν **αὐτόματον γέγονεν**, ὃ πάντες ἐθρύνουσι τῶς. — **τὸν πόλεμον**, δηλ. τὸν κατὰ τοῦ Φιλ. πόλεμον, ὃν ἤδη πολεμοῦσιν. — **μισοῦσι**, δηλ. τὸν Φιλ. — **αὐτοὺς**, δηλ. τοὺς Ὀλυνθίους. — **ὑπὲρ ὧν φοβοῦνται**, οἱ Ὀλύνθιοι φοβοῦνται μήπως ὁ Φιλ. ὡς ἄσπονδος ἐχθρὸς πάσης ἐλευθέρως πολιτείας καταστρέψῃ τὴν πατρίδα των (πρβλ. § 5 «**ἀλλ' ἀναστάσεως καὶ ἀνδραποδισμοῦ τῆς πατρίδος**»). — **πεπόνθασιν**, ἴσως ὑπονοεῖ ἐνταῦθα ὁ ῥήτωρ τὴν στρατιωτικὴν ἐπίδειξιν, ἣν ἔκαμεν ὁ Φιλ. κατὰ τῆς Ὀλύνθου ἐν ἔτει 351 βλ. εἰσχ. ἐν σελ. 45.

§ 8—9.

Δῆ = λοιπόν. — **παραπεπιτωκῶς καιρὸς** = εὐκαιρία, ἣτις (ἀνεπίστως) ἔχει παρουσιασθῆ. — **ἀφείναι**, ὡς ὑποκμ. τοῦ ἀπρμφ. νοητέα ἢ αἰτιατκ.: **ὕμας**· τὸ ἀπρμφ. τοῦτο, ὡς καὶ τὸ **παθεῖν**, εἶναι ὑποκμ. τοῦ **δεῖ**. — **ἀφίημι καιρὸν** = ἀφίνω νὰ μοῦ διαφύγῃ εὐκαιρία. — **ἤδη** = μέχρι τοῦδε. — **εἰ γὰρ, ὁδ'** . . . **ἡμεῖς** = διότι ἐὰν ἡμεῖς κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον, ὅτε . . . — **ἤκομεν Εὐβ. βεβοηθηκότες** = εἵχομεν ἐπανέλθει (εἰς Ἀθήνας) ἐκ τῆς ἐκστρατείας, ἣν εἵχομεν ἐπιχειρήσει πρὸς βοήθειαν τῶν Εὐβοέων. — **πάρειμι ἐπὶ τὸ βῆμα** = ἔχω παρουσιασθῆ εἰς τὸ βῆμα. — **Ἀμφιπολιτῶν**, γενκ. διαιρτκ. τοῦ: **Ἴέραξ καὶ Στρατοκλῆς**· κατ' ἔννοιαν = ὡς ἀντιπρόσωποι τῆς Ἀμφιπόλεως. — **πλεῖν** = ἐκπλεῖν. — **τὴν πόλιν** = τὴν ἑαυτῶν πόλιν. — **παρέχομαι προθυμίαν** = δεικνύω

προθυμίαν. — ἦν περ... , ποῖον τὸ β. τῆς ἀναφρ. προτάσεως ; — εἵχει(ε) ἄν... καὶ... ἄν ἦτε ἀπηλλαγμένοι=θά καταλαμβάνετε... καὶ θά ἦσθε ἀπηλλαγμένοι ἀπόδοσις τοῦ ὑποθ. λόγου τὸ ἡγρούμενον: εἰ παρειχόμεθ(α). — τὰ πράγματα = αἱ φροντίδες, οἱ περισπασμοί. — ἠνίκα = ὅτε. — τᾶλλα, δηλ. χωρία (=δυσυρραὶ θέσεις). — τᾶλλα, ἵνα μὴ... , τὸ πλήρες: τᾶλλα, σιωπῶ δὲ τὰ ὀνόματα αὐτῶν, ἵνα μὴ... — καθ' ἕκαστα (δηλ. τὰ χωρία) λέγω = ἀναφέρω (τὰ χωρία) ἐν πρὸς ἓν. — διατριβῶ (δηλ. τὸν χρόνον)=χρονοτριβῶ. — πολιορκούμενα, κτηγρμτκ. μετοχὴ ἑξαρτωμένη ἐκ τοῦ ἀπηγγέλλετο· ἐτέθη κατὰ τὸ γένος τοῦ πλησιεστέρου ὑποκμ.: τᾶλλα. — εἰ... τούτων ἐνὶ τῷ πρώτῳ... ἐβοηθήσαμεν αὐτοί=ἐὰν ἡμεῖς αὐτοὶ (αὐτοπροσώπως) ἡρχόμεθα εἰς βοήθειαν ἐνὲς ἐκ τούτων (τῶν χωρίων) καὶ μάλιστα τοῦ πρώτου (δηλ. τῆς Πύδνης). — ῥάδιος (δηλ. πολεμεῖσθαι) = εὐκολος πρὸς καταπολέμησιν. — ἄν ἐχρώμεθα τῷ Φιλ.= θά εἴχομεν νὰ κάμωμεν μὲ ἕνα Φίλιππον. — προῖεμενοι... οἰόμενοι, μετχ. αἰτλγκ. — τὸ παρὸν αἰεὶ προῖεμαι = ἀμελῶ (καταφρονῶ) τὴν ἐκάστοτε παρουσιαζομένην εὐκαιρίαν. — τὰ μέλλοντι(α) αὐτόματα σχήσει καλῶς = τὰ μέλλοντα θά λάβωσι μόνον τῶν καλῶν ἐκδοσιν. — τηλικούτος, ἡλικός = τόσον μέγας, ὅσος. — πῶ (πάντοτε μετ' ἀρνήσεως) = μέχρι τοῦδε. — ἦκει = ἔχει παρουσιασθῆ. — οὔτις ὁ τῶν Ὀλυμπίων, ἐπεξήγησις τοῦ καιρός τις = δηλ. αὕτη (ἡ εὐκαιρία) ἢ ὑπὸ τῶν Ὀλυμπίων παρεχομένη. — οὔδενός ἐλάττων = οὐκ ἐλάττων (ἄλλου) τινός. — ἐλάττων ἐστὶ = εἶναι κατώτερος, ὕστερεῖ κατὰ σπουδαιότητα. — τῶν προτέρων ἐκείνων, δηλ. καιρῶν.

Τοιοῦτον... παραπ. καιρόν, ἐννοεῖται ἡ εὐκαιρία, ἣν οἱ Ὀλυμπιοὶ παρέχουσι νῦν τοῖς Ἀθηναίοις ζητοῦντες τὴν βοήθειαν αὐτῶν κατὰ τοῦ Φιλίπ. — ὅπερ... πεπόνθατε, τοῦτο ἐκτίθεται εὐθὺς κατωτέρω: εἰ γάρ... καὶ πάλιν... — Εὐβ. βοηθηκότες, ἐννοεῖται ἡ εἰς Εὐβοίαν ἐκστρατεία τῶν Ἀθην. ὑπὸ τὸν Τιμόθεον (ἐν ἔτει 357), ἧς ἡ αἰτία ἡ ἐξῆς: ἐκ τῶν δύο ἐν Εὐβοίᾳ πολιτικῶν κομμάτων τὸ μὲν ἐν ἐξήτησε τὴν βοήθειαν τῶν Θεβαίων, τὸ δὲ ἄλλο τὴν τῶν Ἀθην. καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν οἱ Θεβαῖοι οὐδὲν ἐμπόδιον ἀπαντήσαντες ὑπερίσχυσαν ὕστερον δμως ἐλθόντες οἱ Ἀθηναῖοι ἐνίκησαν τοὺς Θεβαίους καὶ ἠνάγκασαν αὐτοὺς ν' ἀπέλθωσι τῆς νήσου. Ταύτης τῆς ἐκστρατείας μετέσχε καὶ ὁ Δημοσθ. ὡς

τριήραρχος ἐθελοντής· δι' αὐτὸ καὶ τὸ β. εἰς α' πρόσωπον (*ἤκομεν*). — *παρήσαν* . . . ἐπὶ τὸ β., βλ. ἐν σελ. 47 «*ἤκει*». — *Ἰέραξ καὶ Στρατοκλῆς*, οὗτοι ἐστάλησαν εἰς Ἀθήνας τῷ 358/7 ὑπὸ τῶν Ἀμφιπολιτῶν ἐπιθυμούντων νὰ παραδώσωσι τὴν πόλιν τοῖς Ἀθην., διότι ὁ Φίλ. ἠτοιμάζετο νὰ πολιορκήσῃ αὐτήν. — ἐπὶ τοῦτ' τὸ β., δηλ. τὸ ἐν Πνυκί, ἐφ' οὗ ἴστατο ὁ ῥήτωρ. — *τὴν πόλιν*, δηλ. τὴν Ἀμφίπολιν. — *τὴν αὐτὴν παρειχόμεθ'* . . ., οἱ Ἀθην. ἀπέκρουσαν τὰς προτάσεις τῶν Ἀμφιπολιτῶν ἀφ' ἑνὸς μὲν ὡς εὐρισκόμενοι τότε ἀρκούντως ἐνησχολημένοι εἰς τὸν συμμαχικὸν πόλεμον, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὡς λαβόντες παρὰ τοῦ Φιλ. τὴν διαβεβαίωσιν ὅτι αὐτὸς θὰ καταλάβῃ τὴν Ἀμφίπολιν ὑπὲρ αὐτῶν. — *εἶχει ἄν* . . ., διότι ὁ Φίλ. δὲν θὰ ἐτόλμα νὰ προσβάλῃ τὴν Ἀμφίπολιν κατεχομένην ὑπὸ τῶν Ἀθην., ὡς φαίνεται καὶ ἐκ τοῦ ὅτι ἐπεζήτησεν οὗτος διὰ δόλου νὰ μὴ σταλῇ βοήθεια, διαβεβαιῶν τοὺς Ἀθην. ὅτι ὑπὲρ αὐτῶν θὰ καταλάβῃ τὴν Ἀμφίπολιν. — *πάντων τῶν . . . πραγμάτων*, ἃ παρέσχε τοῖς Ἀθην. ὁ μακρὸς καὶ ἀτυχὴς πόλεμος, ὃν ἀνέλαβον οὗτοι κατὰ τοῦ Φιλίπ. (ἀπὸ τοῦ 357) πρὸς ἀνάκτησιν τῆς Ἀμφιπόλεως. — *Πύδνα, Ποτ* . . ., ἡ Πύδνα κατελήφθη ὑπὸ τοῦ Φιλίπ. τῷ 357, ἡ Ποτεΐδαια τῷ 356, ἡ Μεθώνη τῷ 353, αἱ Παγασαὶ τῷ 352· βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 37/38. — *τᾶλλα*, δηλ. Φεραί, Μαγνησία, Θρακικαὶ τινες πόλεις (§ 13). — *προθύμως* . . . αὐτοί, εἰς τὰς πολιορκουμένας πόλεις ἐστάλησαν βοήθειαι, ἀλλ' αὐταὶ ὡς ἐλθοῦσαι ἀργὰ — μετὰ τὴν ἐκπόρθησιν τῶν πόλεων — καὶ ὡς ἀποτελούμεναι ἐκ μισθοφορικοῦ στρατοῦ οὐδὲν κατώρθωσαν. — *νυνὶ δὴ*, διὰ τούτων ἐπανέρχεται εἰς τὰ ἐν § 8 προειρημένα: «οὐ δεῖ . . . ἀφεῖναι», ἀφ' ὧν ἀπεμακρύνθη διὰ τὴν εἰσαγωγὴν παραδειγμάτων. — *αὐτόματος*, διότι οἱ Ὀλύμπιοι αὐθόρμητοι ἐζήτησαν τὴν βοήθειαν τῶν Ἀθην. — *τῶν προτέρων ἐκεινῶν (καιρῶν)*, δηλ. ποίων;

§ 10—11.

Ἐμοιγε δοκεῖ = ἐγὼ τοὐλάχιστον νομίζω. — *ἄν*, οὗτος ἀνήκει τῷ ἔχειν, πρὸ τοῦ ὁποίου ἐπαναλαμβάνεται. — *τις . . . καταστάς*, ἡ μετχ. ὑποθκ. = *εἴ τις κατάσταίη*. — *καθίσταται δίκαιος λογιστής τινος* = ὀρθῶς ὑπολογίζω τι. — *τὰ παρὰ τῶν θεῶν τινα ὑπεργμένα* (τοῦ β. *ὑπάρχειν*) = αἱ εὐεργεσίαι, τὰς ὁποίας οἱ

θεοὶ οἴκοθεν (πρῶτοι) ἔχουσι κάμει εἰς τινα.— *καίπερ οὐκ ἔχ.* ὡς δεῖ (δηλ. ἔχειν) πολλῶν=ἄν καὶ πολλὰ (πράγματά μας) δὲν εὐρίσκονται εἰς ἣν κατάστασιν πρέπει νὰ εὐρίσκωνται.— *ἔχω χάριν τινι* = χρεωστῶ, γνωρίζω χάριν εἰς τινα.— *ἄν... ἄν ἔχειν*, τὸ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ *δοκεῖ* = ὅτι ἤθελε χρεωστεῖ.— *τό... ἀπολωλεκέναι (ἡμᾶς)*, ἀντικμ. τοῦ *ἄν θείη* = τὸ νὰ ἔχωμεν χάσει.— *τῆς ἡμετέρας ἀμελείας*, γενκ. κατηγρμτκ. τοῦ *ἄν τις θείη* = δύναται τις νὰ (τὸ) θεωρήσῃ ὡς προελθὸν ἐκ τῆς ἰδικῆς μας ἀμελείας = δύναται τις νὰ (τὸ) ἀποδώσῃ εἰς τὴν ἰδικὴν μας ἀμέλειαν.— *τὸ μῆτε πεπονθέναι (ἡμᾶς), πεφηνέναι τε* = τὸ νὰ μὴ ἔχωμεν πάθει...., καὶ τὸ νὰ ἔχῃ προσέτι παρουσιασθῇ.— *πάλαι* = πρὸ πολλοῦ.— *ἀντίρροπός τιнос* = ἰσόσταθμος, ἴσου βάρους πρὸς τι.— *συμμαχία ἀντίρροπός τιнос* = συμμαχία δυναμένη ν' ἀντισταθμίσῃ τι.— *χρησθαι*, δηλ. *αὐτῇ (τῇ συμμαχίᾳ)*.— *χρωμαί τινι* = κάμνω (καλῆν) χρῆσιν τινος = ἐπωφελοῦμαι τι.— *τῆς παρ' ἐκ. εὐνοίας εὐεργέτημα(α)* = ὡς εὐεργεσίαν ὀφειλομένην εἰς τὴν (πρὸς ἡμᾶς) εὐνοϊαν ἐκείνων.— *παρόμοιόν ἐστιν, ὅπερ... = τοῦτο παρόμοιόν ἐστιν ἐκείνω, ὅπερ (ἐστί) καί... = κατ' ἔννοϊαν* = εἰς ταύτας (τὰς ὑπὸ τῶν θεῶν παρεχομένης εὐεργεσίας) συμβαίνει τὸ αὐτό, τὸ ὅποιον συμβαίνει καὶ εἰς τὴν ἀπόκτησιν τῶν χρημάτων.— *γάρ*, διασαφητικός.— *σώξω* = διαφυλάττω, διατηρῶ.— *ἀναλώσας λάθῃ* = ἀνεπαισθήτως ἐξοδεύσῃ.— *συνανήλωσε* (γνωμικὸς ἀόριστος) *καὶ τὸ μεμνήσθαι τῆν χάριν* = μαζὶ μὲ τὰ χρήματα (τὰ ὅποια ἔλαβε) ἀποβάλλει καὶ τὴν ἀνάμνησιν τῆς ὀφειλομένης εὐεργεσίας.— *καὶ περὶ τῶν πραγμάτων (τῶν πολιτικῶν) οὕτως* = οὕτω καὶ ὡς πρὸς τὰς δημοσίας ὑποθέσεις.— *οὐδ' εἰ συνέβη... μνημον.* = καὶ εἰ συνέβη... οὐ μνημονεύουσι.— *χρηστὸν* = ἀγαθόν, καλόν.— *οὐ μνημογεύω* = λησμονῶ.— *πρὸς τό... = κατὰ τό... = συμφώνως πρὸς τό... = τὸ ἐκβάν* = ἡ ἐκβασίς.— *τὰ προῦπάρξαντα* = τὰ πρότερον γενόμενα.— *κρίνεται*, ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων.

Τῶν παρὰ τῶν θ. ἡμῖν ὑπηρ., νοοῦνται αἱ εὐνοϊκαὶ περιστάσεις, ἃς οἱ θεοὶ εὐνοιοῦντες τοῖς Ἀθην. πάντοτε παρεῖχον αὐτοῖς· πρὸλ. Β΄ Ὀλυνθ. § 1, § 2, § 22.— *κατὰ τὸν πόλεμον*, ἐννοεῖται ὁ περὶ τῆς Ἀμφιπόλεως πόλεμος, κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ὁποίου οἱ Ἀθηναῖοι ἔχασαν τὰς πόλεις, ἃς ὁ ῥήτωρ ἀνωτέρω (ἐν § 9) ἐμνη-

μόνευσε· πρβλ. καὶ Β' Ὀλυμπ. § 25. — *πάλαι*, δηλ. κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ πολέμου. — *τοῦτο*, δηλ. τὸ ἀπολωλεμένα. — *τούτων*, δηλ. τῶν ἀπολωλότων. — *συμμαχίαν*... *ἀντίρροπον*, ἐννοεῖ τὴν συμμαχίαν τῆς Ὀλύμπου, ἣτις ἀξίζει ὅσον αἱ ἀπολεσθεῖσαι πόλεις· περὶ τῆς δυνάμεως δέ, ἣν εἶχεν ἡ Ὀλύμπος, βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 40· πρβλ. καὶ Β' Ὀλυμπ. § 1. — *παρ' ἐκείνων*, δηλ. τῶν θεῶν. — *ἄν*... *λάθῃ*, δηλ. ὅσ' ἂν τις λάβῃ.

§ 12.

Διό = διὰ τοῦτο. — *καὶ* (ἐπιτακτ.) *σφόδρα* = πολὺ σοβαρῶς. — *τῶν λοιπῶν* (οὐδ.) *ἡμᾶς*... *φροντίσαι* = νὰ σκεφθῶμεν δι' ἑ, τι μᾶς ὑπολείπεται ἐκ τῆς τύχης. — *ἐπανορθωσάμενοι*, μετχ. τροπκ. — *ἐπανορθοῦμαι* *τι*, κυρίως = ἐπαναφέρω *τι* πεπτωκὸς εἰς τὴν θέσιν του· εἶτα — ὡς ἐναῦθα — = ὀρθῶς χρησιμοποιῶ *τι*. — *ἀδοξία* = κακὴ φήμη, ὄνειδος. — *ἐπὶ τινι* = διὰ *τι*. — *ἀποτρίβομαι* *τι* = ῥίπτω *τι* μακρὰν ἀπ' ἐμοῦ, ἐξαλείφω. — *προῖεμαι* *τινα* = ἀφίνω *τινὰ* εἰς τὴν τύχην του. — *εἴτ(α)* = καὶ (ἐὰν) ἔπειτα. — *καταστρέφομαι* *τινα* = καθυποτάττω *τινὰ*. — *φράζω* = λέγω. — *τί*... *ἔτι* = τί τέλος πάντων.

Διό, ἐπειδὴ δηλ. οἱ θεοὶ μᾶς παρέχουσι τόσῃ λαμπρὰν εὐκαιρίαν (ποίαν;). — *τῶν λοιπῶν*, διὰ τούτων ὁ ῥήτωρ ἐννοεῖ τὰ πλεονεκτηήματα, ἅτινα θὰ ἔχωσιν οἱ Ἀθην. ἐκ τῆς μετὰ τῶν Ὀλυμπθίων συμμαχίας. — *ταῦτ(α)*, δηλ. τὰ λοιπά. — *ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις*, ποία ἢ μέχρι τοῦδε διαγωγὴ τῶν Ἀθην., δι' ἣν οὗτοι ὑπέπεσον εἰς αἰσχύνην καὶ ἀδοξίαν; πρβλ. § 8, § 9. — *καὶ τούτους*..., δηλ. τοὺς Ὀλυμπθίους, ὧν οἱ πρέσβεις παρευρίσκοντο ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ. — *καὶ (τούτους)*, ὡς δηλ. ἀφήσαμεν καὶ τοὺς Ἀμφιπολίτας, Πυθναίους καὶ λοιποὺς (πρβλ. § 8, § 9). — *ὅποι βούλεται*, δηλ. ἐπ' Ἀττικὴν (ὡς φαίνεται ἐκ τῶν § 15 καὶ § 25).

§ 13.

Τὸν τρόπον, δι' ὃν = τίνι τρόπῳ, πῶς. — *ὧν*, μετχ. ἐνδτκ. — *τὸ κατ' ἀρχὰς* = κατ' ἀρχάς. — *τὸ πρῶτον* = κατὰ πρῶτον. — *λαβῶν*, μετχ. χρονκ. — *λαμβάνω* = καταλαμβάνω, κυριεύω. — *Πύθναν*... *Ποτείδ*... *Μεθώνην*, ταῦτα — ὡς καὶ τὸ Ἀμφιπολιν — εἶναι ἀντικμ. τοῦ λαβῶν. — *πάλιν* = κατόπι. — *αὐθις* = μετὰ ταῦτα. — *ἐπιβαίνω Θεσσαλίας* = πατῶ εἰς τὴν Θεσσαλίαν,

εἰσελεύω εἰς τὴν Θεσσ. — *πάνθ'* (οὐδ.) = ἐν συντόμῳ ὅλα τὰ ἐκεῖ. — *ὄν ἐβούλ...* = *εὐτρεπίσας* (μετχ. χρονκ.) *ὄν τρόπον ἐβούλετο*. — *εὐτρεπίζω τι* = τακτοποιῶ τι. — *ὄν τρόπον ἐβούλετο* = ὅπως ἤθελε. — *οἴχομαι* = ἔχω ἀπέλθει· ὁ παρτικ. *ῥόχμην* ἔχει ἐνταῦθα σημασίαν ἀορίστου. — *οἱ μὲν... οἱ δέ* = ἄλλοι μὲν... ἄλλοι δέ. — *ἐκβάλλω τινά* = ἐκδιώκω, ἐκθρονίζω τινά. — *καθίστημι τινά* = ἐγκαθιστῶ τινά. — *τῶν βασιλέων*, γενκ. διαιρτικ. τοῦ: *τοὺς μὲν... τοὺς δέ*. — *ῥαῖσας*, μετχ. χρονκ. — *ῥαῖζω* (*ῥάων*) = ἀναλαμβάνω ἐκ νόσου, καλυτερεύω. — *ἀποκλίνω ἐπὶ τὸ ῥάθυμειν* = τρέπομαι πρὸς τὴν ὀκνηρίαν, παραδίδομαι εἰς ἀνάπαυσιν. — *ἐπιχειρῶ τινι* = προσβάλλω τινά. — *τάς δ' ἐπ' Ἴλλ. καί...* = *τάς δὲ στρατείας αὐτοῦ ἐπ' Ἰλλυριοὺς καὶ Παίονας καὶ πρὸς Ἀρ...* παραλείπω. — *ἐπὶ τινά* = πρὸς τινά = κατὰ τινος. — *καὶ ὅποι τις ἂν εἴποι* (δηλ. στρατείας αὐτὸν ποιήσασθαι) = *καὶ ὅπου ἄλλοῦ δύναται τις νὰ εἴπῃ* (ὅτι αὐτὸς ἐξεστράτευσε).

Ἀμφίπολιν, ταύτην ἐκυρίευσεν ὁ Φίλιπ. τῷ 357 π. X.· βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 37. — *Πύδναν, Ποτ., Μεθ.*, πότε ἐκυριεύθησαν αἱ πόλεις αὗται; βλ. ἀνωτέρω ἐν σελ. 54. — *Θεσσαλίας ἐπέβη*, ἐν ἔτει 352 προσκλήθεις ὑπὸ τοῦ θεσσαλικοῦ λαοῦ καὶ τῶν Ἀλευαδῶν κατὰ τῶν τυράννων τῶν Φερῶν Ἀγκόφρονος καὶ Πειθολάου· βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 38. — *Φεράς, Παγασάς, Μαγνησίαν*, ἐκ τούτων τὰς μὲν Παγασάς καὶ τὴν Μαγνησίαν κατέλαβεν ὁ Φίλιπ. ἔχων τὴν ἀπόφασιν μηδέποτε ν' ἀποδώσῃ (πρβλ. § 22 καὶ Β' Ὀλυνθ. § 11), εἰς δὲ τὰς Φεράς, τὴν πόλιν τῶν τυράννων, ἀπέδωκε τὴν αὐτονομίαν. — *πάνθ'*, δηλ. τὰ ἐν τῇ Θεσσαλίᾳ. — *ῥάχετο εἰς Θράκην*, ἐν ἔτει 352. — *ἐκεῖ*, δηλ. ἐν Θράκῃ. — *τοὺς μὲν... τοὺς δέ... τῶν βασιλέων*, ἐλθὼν ὁ Φίλιπ. εἰς Θράκην εὔρε τοὺς υἱοὺς τοῦ Κότυρος — τοῦ βασιλέως τῆς Θράκης —, ἦτοι τὸν Κερσοδλέπτην, τὸν Ἀμάδοκον καὶ τὸν Βηρισάδην, ἐρίζοντας περὶ τῆς βασιλείας· ἐκ τούτων τὸν μὲν Κερσοδλέπτην ἐξεδίωξε τῆς ἀρχῆς, τὸν δὲ Ἀμάδοκον καὶ Βηρισάδην ἀνεβίβασεν εἰς τὸν θρόνον. — *Ὀλυνθίοις ἐπεχείρησεν*, νοεῖται ἢ στρατιωτικῇ ἐπίδειξις, ἣν ἔκαμεν ὁ Φίλιπ. κατὰ τῆς Ὀλύνθου ἐν ἔτει 351· βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 45. — *τάς ἐπ' Ἴλλ. καὶ Παίονας... στρατείας*, γενομένας ἐν ἔτει 355. — *πρὸς Ἀρρύβαν*, κατὰ τοῦτου ἐξεστράτευσεν ὁ Φίλιπ. πιθανῶς ἐν ἔτει 352 π. X. — *τάς...* *παραλείπω*, ὡς προκαλοῦσας ὀλίγον τὸ ἐνδιαφέρον.

§ 14 — 15.

Τί = πρὸς τίνα σκοπόν. — *ἂν τις εἴποι* = ἴσως εἶπη τις. — *ἵνα...*,
 τελικὴ πρότασις ἐξαρτωμένη ἐκ τῆς νοουμένης προτάσεως: *λέγω*
ταῦτα. — *αἰσθάνομαι* = ἐννοῶ. — *καὶ τό...*, *καὶ τήν...*, ἐπ-
 εξήγησις τοῦ ἀμφοτέρω = ἀφ' ἑνὸς μὲν τό... ἀφ' ἑτέρου δὲ
 τήν... — *τὸ προῖεσθαι...* = ὡς ἀλυσιτελής (*ἔστι*) *τὸ προῖ-*
εσθαι ἀεὶ καθ' ἕκαστόν τι τῶν πραγμάτων. — ὡς = πόσον. —
ἀλυσιτελής = ἀνωφελής, ἐπιζήμιος. — *τὸ προῖεσθαι ἀεὶ καθ'*
ἕκ. τι τῶν πραγμ. = τὸ ν' ἀφίνωμεν πάντοτε νὰ φεύγουν ἀπὸ
 μέσα ἀπὸ τὰ χέρια μας αἱ παρουσιαζόμεναι εὐκαιρίαι πρὸς δρᾶσιν,
 ἢ μία μετὰ τὴν ἄλλην. — *φιλοπραγμοσύνη* = ἀκατάπαυστος ἐνα-
 σχόλησις εἰς πολλὰ. — *χρῶμαι καὶ συζῶ τῇ φιλοπραγμοσύνῃ* =
 ζῶ καὶ κινουμαι ἐν τῇ φιλοπρ. = ἢ φιλοπρ. εἶναι ἀχώριστος σύν-
 τροφος ἐμοῦ, εἶναι μέρος τῆς υπάρξεώς μου. — *ὕφ' ἧς* = ἕνεκα
 τῆς ὁποίας. — *οὐκ ἔστιν, ὅπως ἀγαπήσας...* *σχῆσει = οὐκ*
ἔστιν, ὅπως ἀγαπήσει... *καὶ ἡσυχίαν σχῆσει.* — *οὐκ ἔστιν,*
ὅπως = δὲν εἶναι δυνατόν νά... — *ἀγαπῶ τι* = ἀρκοῦμαι εἰς τι.
 — *ὁ μὲν, ὡς ἀεὶ...* = ὁ μὲν ἐγνωκῶς ἔσται, ὡς δεῖ πράττειν
ἀεὶ τι μείζον τῶν ὑπαρχόντων, ἡμεῖς δ' (ἐγνωκότες ἐσόμεθα)
ὡς... — *ἐγνωκῶς ἔσται, τετελεσμ. μέλλων.* — *γινώσκω ὡς =*
σχηματίζω (μορφώνω) γνώμην ὅτι. — *πράττειν = νὰ προσπαθῇ*
νὰ κατορθώσῃ. — *τὰ ὑπάρχοντα = τὰ ἤδη πεπραγμένα.* — *ἀντι-*
ληπτέον (ἔστιν) = δεῖ ἡμᾶς ἀντιλαβέσθαι. — *ἀντιλαμβάνο-*
μαί τινος = ; (πρβλ. § 2). — *ἐρρωμένως = ἐνεργῶς.* — *τὰ πρά-*
γματα = αἱ ὑποθέσεις (τῆς πόλεως). — *σκοποῦμαι = σκέπτομαι.* —
εἰς τί ποτ' ἐλπίς (ἔστι) ταῦτα τελευτῆσαι, κατ' ἔννοιαν =
ποῖαν τέλος πάντων ἔχθασιν ταύτης τῆς καταστάσεως πρέπει νὰ
περιμένῃ τις. — *εὐήθης = ἀνόητος.* — *ὅστις = ὥστε.* — *τὸν ἐκει-*
θεν πόλεμον δεῦρ' ἤξοντα = τὸν ἐκεῖ πόλεμον ἐκεῖθεν δεῦρ'
ἤξοντα. — *τὸν αὐτὸν τρόπον, ὡσπερ = κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον,*
καθ' ὅν. — *ῥαδίως = ἀπερισκέπτως.* — *ἐπὶ μεγάλοις τόκοις*
= μὲ μεγάλους τόκους. — *μικρὸν χρόνον = ἐπ' ὀλίγον.* — *εὐπο-*
ρήσαντες = ἐπὶ εὐπορήσωσι. — *εὐπορῶ = ζῶ ἐν εὐτυχίᾳ.* —
τὰ ἀρχαῖα = τὰ πατρικὰ κτήματα. — *ἀπέστησαν, γνωμικὸς ἀόρι-*

στος. — ἀφίσταμαί τινος = ἀπομακρύνομαί τινος, χάνω τι. — ἐπὶ πολλῶ (τόκῳ) ἐρραθυμηκότες = ὅτι μὲ μεγάλην μας θυσίαν (ζημίαν) διήρξαμεν νωθροὶ (= ἀπελαύσαμεν τὴν ἡσυχίαν καὶ ἀνάπαυσιν). — ζητοῦντες, δηλ. ποιεῖν ἢ μετχ. αἰτλγκ. — ποιῶ ἅπαντα πρὸς ἡδονὴν = κάμνω (μόνον) πᾶν ὅ, τι μ' εὐχαριστεῖ. — πολλὰ καὶ χαλεπ... = (δέδοικα μὴ) ὕστερον εἰς ἀνάγκην ἔλθωμεν ποιεῖν πολλὰ καὶ χαλεπὰ ὧν... — πολλὰ καὶ χαλεπὰ = πολλὰ δυσάρεστα. — ὧν (= τούτων, ᾧ), ἢ γενκ. ἐκ τοῦ πολλά. — τὰ ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ = τὰ ὑπάρχοντα (τὰ κτήματα) ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ.

Καθ' ἕναστον... τι τῶν πραγμάτων, ἐννοεῖ ὁ ῥήτωρ τὰς περιστάσεις τὰς παρουσιασθείσας τοῖς Ἀθην. πρὸς ἐπιτυχῆ καταπολέμησιν τοῦ Φιλίπ., ὡς ὅτε οὗτος ἐπολιόρκει τὴν Ἀμφίπολιν, Πύδναν καὶ τὰς ἄλλας πόλεις, περὶ ὧν λόγος ἐγένετο ἀνωτέρω ἐν § 9. — τὸν ἐκείθεν, δηλ. πόθεν; — δεῦρο, δηλ. εἰς τὴν Ἀττικὴν. — εἰ τοῦτο γενήσεται, δηλ. εἰ δεῦρο ἦξει ὁ πόλεμος. — ἐπὶ μεγάλοις τόκοις, ὁ μέγιστος τόκος παρὰ τοῖς ἀρχαίοις συνήθως ἦτο 36 ἐπὶ ἑκατόν. — εὐπορήσαντες, ἕνεκα τῶν χρημάτων, τὰ ὅποια ἐδανείσθησαν. — τῶν ἀρχαίων, νοοῦνται τὰ πατρικὰ κτήματα, ἦτοι οἰκοί, ἀγροί, ἔπιπλα, σκευὴ, ἃ ἐδίδοντο τοῖς δανεισταῖς ὡς ὑποθήκη. — ἐπὶ πολλῶ... ἐρραθυμηκότες, ἢ ἔννοια: ἐὰν ὁ πόλεμος διὰ τὴν ἀμέλειάν μας ἔλθῃ εἰς τὴν Ἀττικὴν, τότε ὅλοι θὰ κατανοήσωμεν ὅτι πολὺ ἀκριβὰ ἠγοράσαμεν τὴν ἀφροντισίαν μας αὐτὴν, ὅχι μόνον ἀπολέσαντες τὰς ἐν Θράκῃ καὶ Μακεδονίᾳ πόλεις, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν ἐν αὐτῇ τῇ Ἀττικῇ ὑπαρχόντων μας κινδυνεύοντες. — πολλὰ καὶ χαλεπά, ἐννοεῖ ὁ ῥήτωρ τὴν εἰσφοράν, τὴν αὐτοπρόσωπον στρατείαν κ.τ.π. — ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ, δηλ. ἐν τῇ Ἀττικῇ.

§ 16.

Ἐπιτιμῶ = κατακρίνω. — παντὸς (γενκ. κατγρμτκ.) εἶναι = ὅτι εἶναι ἴδιον παντὸς = ὅτι πᾶς τις δύναται (νὰ πράττῃ τοῦτο, δηλ. τὸ ἐπιτιμᾶν). — τὸ δ' ὑπέρ... = τὸ δὲ ἀποφαίνεσθαι ὅ, τι δεῖ πράττειν ὑπὲρ τῶν παρόντων. — ἀποφαίνομαι (γνώμην) ὅ, τι... = ἐκφράζω τὴν γνώμην μου περὶ τοῦ τί... = ὑποδεικνύω τί... — πράττειν, ὑποκμ. τοῦ ἀπρμφ. τό: τινά. — ὑπὲρ τῶν

παρόντων = ἐν ταῖς παρούσαις περιστάσεσιν. — τοῦτ' = τοῦτο ἀκριβῶς. — εἶναι, καὶ τὸ ἀπρμπτ. τοῦτο — καθὼς καὶ τὸ προηγούμενον ([παντός] εἶναι) — ἐκ τοῦ φῆσαι ἄν. — συμβούλου, γενκ. κτηρμτκ. = ; — οὐι πολλάκις... , ἐπεξήγησις τοῦ τοῦθ'. — οὐι πολλάκις ὑμεῖς οὐ τοὺς αἰτ... = οὐι πολλάκις ὑμεῖς, ἄν τι μὴ κατὰ γνώμην ἐκβῆ, οὐ τοὺς αἰτίους, ἀλλὰ... — ἐν ὄργῃ ποιοῦμαι τινα = ὀργίζομαι κατὰ τινος. — οἱ ὕστατοι περὶ τῶν πραγμ. εἰπόντες = ἐκεῖνοι, οἵτινες τελευταῖον ὠμίλησαν περὶ τῆς ὑποθέσεως. — οὐ κατὰ γνώμην ἐκβαίνει τι = δὲν ἀποβαίνει τι κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν (τινός) = ὑπόθεσίς τις λαμβάνει κακὴν ἔκβασιν. — οὐ μὴν οἶμαι δεῖν = ἀλλ' ὅμως φρονῶ ὅτι δὲν πρέπει. — σκοποῦντα, δηλ. ἐμέ. — σκοπῶ τὴν ἰδίαν ἀσφάλειαν = ἀποθλέπω εἰς τὴν ἀτομικὴν μου ἀσφάλειαν. — ὑποστέλλομαι περὶ τινος = ἐκ φόβου ἀποσιωπῶ τι. — περὶ ὧν = περὶ τούτων, ἄ.

Τοῦτ' (εἶναι), δηλ. τό... ἀποφαίνεσθαι. — τοὺς αἰτίους, δηλ. τῆς κακῆς ἐκβάσεως τῆς ὑποθέσεως. — οὐ μὴν οἶμαι..., ἡ ἔννοια: ἄν καὶ γνωρίζω ὅτι σεῖς ὀργίζεσθε κτλ., ἐν τούτοις φρονῶ ὅτι δὲν πρέπει χάριν τῆς ἀτομικῆς μου ἀσφαλείας νὰ φοβηθῶ καὶ νὰ μὴ εἶπω ὅτι θεωρῶ συμφέρον τῆ πατρίδι.

§ 17 — 18.

Διχῆ = κατὰ δύο τρόπους, διὰ διπλῆς ἐνεργείας. — βοηθητέον ἔστιν ὑμῖν τοῖς πράγμα. = δεῖ ὑμᾶς βοηθεῖν τοῖς πράγμασιν. — βοηθῶ τοῖς πράγμασιν = ἐπανορθῶ τὴν (κακῶς ἔχουσαν) κατάστασιν τῶν πραγμάτων. — τῷ τε... σώζειν καὶ... στρ. ἐκπέμπειν, καὶ τῷ... κακῶς ποιεῖν, ἐπεξήγησις τοῦ διχῆ = ἀφ' ἐνός μὲν μὲ τὸ νὰ σώζητε καὶ ν' ἀποστέλλητε στρατιώτας, ἵνα κατορθώσωσι τοῦτο, ἀφ' ἑτέρου δὲ μὲ τὸ νὰ βλάπτητε = ἀφ' ἐνός μὲν σώζοντες (=προσπαθοῦντες νὰ σώζητε)... διὰ τῆς (ἐντεῦθεν) ἀποστολῆς στρατιωτῶν πρὸς ἐπιτυχίαν τούτου, ἀφ' ἑτέρου δὲ βλάπτοντες... — τοῖς Ὀλυνθίοις, δτκ. χαριστικ. — θάτερον = τὸ ἕτερον = τὸ ἐν ἐκ τῶν δύο. — ὀκνῶ = φοβοῦμαι. — ἡμῖν (δοτκ. ἠθικῆ)... γένηται = μᾶς ἀποβῆ. — εἴτε παραστήσεται... εἴτε προσκαθεδεῖται καὶ προσεδρεύσει, ἡγούμενα ὑποθτκ. λόγων. τοῦ α' ὑποθτκ. λόγου ἢ ἀπόδοσις: ῥαδίως... ἀμυνεῖται, τοῦ β' περιέσται... τὰ δύο κῶλα ἄς ἀποδοθῶσιν εἰς τὴν νέαν, ὡσεὶ

ἦτο: εἰ γὰρ ὑμεῖς τὴν ἐκείνου (χώραν) κακῶς ποιήσετε, ὑπο-
 μένας τοῦτ' Ὀλυμπον παραστήσεται καὶ (εἶτα) ῥαδίως
 ἀμυνεῖται· εἰ δὲ βοηθήσετε ὑμεῖς εἰς Ὀλ. μόνον... προσε-
 δεύσει τοῖς πράγμα. καὶ περιέσται... — ὑπομένω τι = ἀνέ-
 χομαι τι, ἀφίνω νὰ γίνῃ τι. — παρίσταμαι Ὀλυμπον = καθυπο-
 τάττω τὴν Ὀλυμπον. — ῥαδίως, συναπτόεν τῷ ἀμυνεῖται (δηλ.
 ὑμᾶς). — ἐλθὼν = ἐπανελθὼν. — ἀμύνομαι τινα = ἀποκρούω τινὰ
 ἀπ' ἑαυτοῦ. — βοηθῶ εἰς Ὀλυμπον = ἐκπέμπω βοήθειαν εἰς
 Ὀλυμπον. — ἀκινδύνως ἔχει τὰ οἴκοι = οὐδένα κίνδυνον δια-
 τρέχει ἡ πατρίς. — προσκαθέξομαι = κάθημαι ἐνώπιον πόλεως
 καὶ πολιορκῶ αὐτήν. — προσεδρεύω = προσκαθέξομαι. — προσ-
 καθεδεῖται καὶ προσεδρεύσει τοῖς πρ. = θὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν
 πολιορκίαν (τῶν ἐν τῇ Χαλκιδικῇ πόλει) καὶ θὰ ἐπιμείνη εἰς
 αὐτήν. — περιεμί τινος = ὑπερισχύω τινός. — τῷ χρόνῳ = με-
 τὸν καιρόν. — διχῆ, κτηγρι. ἐπέχον θέσιν ἐπιθέτου = διτήν.

Τὰς πόλεις, ἔννοσονται αἱ ἐν τῇ Χαλκιδικῇ πόλεις, αἱ σύμμα-
 χαι τῶν Ὀλυμπίων (βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 40), ἃς τότε ἐπολιορκεῖ ὁ
 Φίλιππος ἢ Ὀλυμπος δὲν ἐπολιορκεῖτο ἀκόμη. — τοῦτο, δηλ. τὸ
 σώζειν τὰς πόλεις τοῖς Ὀλυμπ. — ἐκπέμπειν, πόθεν; — τὴν
 ἐκείνου χώραν, δηλ.; — ἐτέροις, δηλ. διὰ στρατιωτῶν διαφόρων
 ἀπὸ τοῦ πρώτους, τοὺς ἐκπεμφθησομένους πρὸς σωτηρίαν τῶν ἐν
 Χαλκιδικῇ πόλεων. — (ὑπομένας) τοῦτο, δηλ. τὸ κακῶς ποι-
 εῖν. — ῥαδίως... ἀμυνεῖται, διότι μετὰ τὴν πτώσιν τῆς Ὀλύμπου
 θὰ ἠδύνατο νὰ συγκεντρώσῃ πάσας τὰς δυνάμεις του.

§ 19 — 20.

Ταῦτα γινώσκω = ἔχω ταύτην τὴν γνώμην. — περὶ πόρου
 χρημάτων, προσδιορισμὸς ἀναφορᾶς = ὡς πρὸς τὸν πόρον τῶν
 χρημάτων· πόρος δὲ χρημάτων = τρόπος τοῦ πορίζεσθαι (εὐρί-
 σκειν) χρήματα = χρηματικὰ μέσα = χρήματα. — χρήματα στρα-
 τιωτικὰ = χρήματα προωρισμένα διὰ τοὺς στρατιώτας. — τῶν
 ἄλλων ἀνθρώπων = τῶν ἄλλων Ἑλλήνων. — ὡς βούλεσθε,
 διασαφεῖ τὸ: οὕτως = δηλ. ὅπως σὰς ἀρέσκει (καὶ οὐχὶ ὅπως πρέ-
 πει). — λαμβάνετε, κατ' ἔννοιαν = λαμβάνετε καὶ χρησιμοποιεῖτε
 (δαπανᾶτε). — οἱ στρατευόμενοι = οἱ ἐστρατεύοντες. — ἀποδί-
 δωμί τί τινι = ἀποδίδω, ὡς ὀφείλω, τι εἰς τινα. — προσδεῖ τινί

τινος = χρειάζεται τις ακόμη και άλλο τι. — **μᾶλλον δ(ὲ)** = ἢ διὰ νὰ εἶπω ὀρθότερον. — **ἄπαντος ἐνδεῖ** (δηλ. ὑμῖν) **τοῦ πόρου** = ἔχετε ἔλλειψιν ὀλοκλήρου τοῦ στρατιωτικοῦ πόρου = σὰς λείπει ὄλον τὸ διὰ τοὺς στρατιώτας ἀπαιτούμενον χρηματικὸν ποσόν. — **ἂν τις εἴποι** = ; — **γράφω** = ἐγγράφως προτείνω. — **μὰ Δί' οὐκ ἔγωγε** (δηλ. **γράφω ταῦτ' εἶναι στρατιωτικά**), κατ' ἔννοιαν = θεὸς νὰ φυλάξῃ, ὄχι! — **ἐγὼ μὲν γὰρ ἠγοῦμαι**, κατ' ἔννοιαν = φρονῶ μόνον ὅτι... — **κατασκευάζω στρατιώτας** = ἐτοιμάζω, καταρτίζω στρατιώτας. — **μίαν σύνταξιν εἶναι τὴν αὐτὴν τοῦ τε λ. καὶ τοῦ π.** τὰ δέοντα = νὰ εἶναι μία καὶ ἡ αὐτὴ τάξις (τὸ αὐτὸ σύστημα) ἐν τῇ λήψει τῶν χρημάτων καὶ ἐν τῇ ἐκτελέσει τοῦ καθήκοντος· κατ' ἔννοιαν = νὰ τακτοποιηθῶσιν οὕτω τὰ πράγματα, ὥστε οἱ λαμβάνοντες χρήματα νὰ ἐκτελῶσι (χάριν ἀνταλλάγματος τῶν λαμβανομένων παρὰ τῆς πολιτείας) καὶ τὸ καθήκόν των (δηλ. στρατιωτικὴν ἢ ἄλλην τινὰ δημοσίαν ὑπηρεσίαν). — **ἄνευ πραγμάτων**, διασαφεί τὸ **οὕτω πως** = χωρὶς δηλ. νὰ ἐκτελήτε τὸ καθήκόν σας. — **ὑμεῖς δέ**, δηλ. **ἠγεῖσθε δεῖν**, ἐξ οὗ ἐξαρτ. τὸ **λαμβάνειν**. — **εἰς τὰς ἑορτάς** = διὰ τὰς ἑορτάς, διὰ νὰ ἑορτάζητε. — **δὴ** = λοιπὸν (ἄφ' οὗ τὰ πρὸς πόλεμον χρήματα νομίζετε ὅτι πρέπει νὰ λαμβάνητε διὰ τὰς ἑορτάς). — **ἔστι λοιπὸν** = ὑπολείπεται. — **εἰσφέρειν**, ὑποκμ. τοῦ: **ἔστι λοιπὸν**. — **ἔστι** (μετ' ἀπαρμφ.) = εἶναι δυνατὸν (νὰ...). — **λέγουσι δέ... καὶ... ἄλλοι...** = ἄλλοι προτείνουσι καὶ... — **ὦν**, γενκ. διαιρετκ. τῆς ἐννοουμένης πρὸ τοῦ **ὅστις** ἀντωνυμίας **ἐκεῖνον**. — **ὑμῖν**, συναπτέα ἢ δοτκ. τῷ **δοκεῖ**. — **ἀντιλαμβάνομαι τινος** = ; (§ 2).

Χρήματα ... **στρατ.**, ἐννοεῖ ὁ ῥήτωρ τὰ **θεωρικά**, περὶ ὧν βλ. Γ' Ὀλυθ. § 11. — **ταῦτα**, δηλ. τὰ προωρισμένα ὡς στρατιωτικά. — ὡς **βούλεσθε**, δηλ. εἰς ἑορτάς καὶ ἀγῶνας ἐν τῷ θεάτρῳ. — **μὰ Δί' οὐκ ἔγωγε**, ὁ Δημοσθ. ἀποφεύγει νὰ ὑποβάλλῃ πρότασιν μετατροπῆς τῶν θεωρικῶν εἰς στρατιωτικά, διότι φοβεῖται μήπως κατηγορηθεὶς ὡς προτείνων παράνομα (καθ' ὅσον ὑπῆρχε νόμος κελεύων τὰ στρατιωτικά νὰ διανέμωσιν εἰς τὸν δῆμον ὡς θεωρικά) καταδικασθῇ εἰς χρηματικὸν πρόστιμον ἢ — ἐν περιπτώσει μὴ ἐγκαίρου ἀποτίσεως τούτου — εἰς **ἀτιμίαν** (= στέρησιν τῶν πολιτικῶν δικαωμάτων) — καὶ δῆμευσιν τῆς περιουσίας του· πρβλ. καὶ Γ' Ὀλυθ. § 12. — **στρατιώτας κατασκευασθῆναι**, ἐπομένως οἱ

Ἄθηναῖοι δὲν εἶχον στρατιώτας, οἱ δὲ ὑπάρχοντες ἦσαν ἄχρηστοι, ὡς ξένοι καὶ κακῶς μισθοδοτούμενοι. — τοῦ ποιεῖν τὰ δέοντα, δηλ. τοῦ στρατεύεσθαι, τοῦ δικάζειν, τοῦ ποιεῖν τοῦθ' ὅτι καθ' ἡλικίαν ἕκαστος ἔχει καὶ ὅτου καιρὸς εἶη (πρβλ. Γ' Ὀλυμπ. § 35). — ἀνευ πραγμάτων = οὐ ποιοῦντες τὰ δέοντα (δηλ. ;). — εἰσφέρειν, περὶ τῆς εἰσφορᾶς, ἣν οἱ Ἄθηναῖοι καθ' ὑπερβολὴν ἀπεστρέφοντο, βλ. ἐν σελ. 52. — ἂν πολλῶν δέη πολλά κτλ., διὰ τὴν ἀδηλον τοῦ πολέμου ἔκθασιν. — λέγουσι... ἄλλοι, ὑπονοοῦνται οἱ ῥήτορες οἱ πρὸ τοῦ Δημοσθ. ἐμιλήσαντες. — ὦν, δηλ. τῶν προτεινομένων ὑπ' ἄλλων καὶ ὑπὸ τοῦ Δημοσθένους.

§ 21 — 22.

Τὰ πράγμ. ἐν ᾧ καθ. . . . = ἐν ᾧ καθέστηκε νυνὶ τὰ πράγματα τὰ Φιλίππου = εἰς ποίαν κατάστασιν εὐρίσκονται τῶρα τὰ πράγματα τοῦ Φιλίπ. (= εὐρίσκεται ὁ Φίλιπ.). — οὔτε γάρ. . . . = τὰ γὰρ παρόντα (= τὰ παρόντα) αὐτῷ οὔτε (οὕτως) εὐτρεπῶς ἔχει, ὡς δοκεῖ καὶ φήσεί τις ἂν μὴ σκοπῶν ἀκριβῶς, οὐδ' (οὕτως ἔχει) ὡς ἂν κάλλιστα (ἔχει). — τὰ παρόντα αὐτῷ = τὰ πράγματα αὐτοῦ (δηλ. τοῦ Φιλίπ.) ἐπὶ τοῦ παρόντος. — εὐτρεπῶς ἔχει τι = εἶναι παρεσκευασμένον (τακτοποιημένον) τι. — μὴ σκοπῶν ἀκριβῶς = ἐξετάζων ἐπιπολαίως. — οὐδ' (οὕτως ἔχει) ὡς ἂν κάλλιστα (ἔχει), κατ' ἔννοιαν = οὐδ' ἐν καλλίστῃ καταστάσει εἶναι. — ἐκφέρω πόλεμον = κηρύττω πόλεμον. — πολεμεῖν δεήσειν αὐτὸν = ὅτι θὰ παραστῇ ἀνάγκη νὰ διεξάγῃ (πραγματικῶς) αὐτὸν (τὸν πόλεμον). — ὡς ἐπιῶν = ὡσάν ἐξ ἐφόδου τὸ πλήρες θὰ ἦτο: οὕτως ὡς ἐπιῶν τις ἀναιρεῖται. — ἀναιροῦμαι τι = ἀναρπάζω τι, γίνομαι κύριός τινος. — κᾶτα = καὶ εἶτα. — διέψευσαι = ἠπατήθη. — παρὰ γνώμην = παρὰ προσδοκίαν. — γεγονός, μετχ. αἰτλγκ. — τὰ τῶν Θετταλῶν = οἱ Θετταλοί. — ταῦτα (δηλ. τὰ τῶν Θετταλῶν), κατ' ἔννοιαν = οὗτος ὁ λαός. — φύσει καὶ αἰεί, ἀμφοτέρω τὰ ἐπιρρ. προσδιορίζουσι τὸ ἦν, τὸ α' τροπικῶς, τὸ β' χρονικῶς. — πᾶσιν ἀνθρ., ἡ δοτκ. αὐτῆ — ὡς καὶ ἡ κατωτέρω τοῦτ' — ἀνήκει τῷ ἄπιστα. — κομιδῇ = λίαν κομιδῇ δ(έ), δηλ. ἄπιστα = ἀπιστότατα δέ. — ἀπαιτῶ τί τινα = ἀπαιτῶ τι παρά τινος. — ψηφίζομαι (μετ' ἀπρμφ.) = ἀποφασίζω (νά...). — ἀκούω τινός,

ὡς... = ἀκούω παρά τινος ὅτι... — τοὺς λιμένας καὶ τὰς ἀγο-
 ρὰς = τὰς προσόδους τῶν λιμένων καὶ τῶν ἀγορῶν. — καρποῦ-
 σθαι, καθαρῶς τελκ. ἀπρμφ. = ἕνα καρπῶται. — τὰ κοινὰ τὰ τῶν
 Θεσσαλῶν = ἡ πολιτεία τῶν Θεσσαλῶν. — δέοι, ἐξακολουθεῖ ὁ
 διὰ τοῦ ὡς ἀρξάμενος πλάγιος λόγος (ὡς... δώσοιεν). — διοικεῖν,
 τὸ ὑποκμ. ὡς γενικὸν καὶ ἀόριστον (τινὰ) παραλείπεται. — λαμ-
 βάνειν, ἐκ τοῦ ἀπὸ τούτων νοητέα ἢ αἰτιατικ. ταῦτα. — εἰς
 κομιδῇ στενὸν καθίσταται τί τι = εὐρίσκεται τις εἰς πολὺ στε-
 νόχωρον θέσιν μέ τι. — τὰ τῆς τροφῆς τοῖς ξένοις = ἡ τροφή
 τῶν ξένων = ἡ συντήρησις τῶν μισθοφόρων.

Τὸν πόλεμον τοῦτον, ποῖον πόλεμον ἔννοεῖ; — ἅπαντα... τὰ
 πράγματα, δηλ. τῶν Ὀλυνθίων. — τότε, ὅτε δηλ. ἐξήνεγκε τὸν
 πόλεμον. — τοῦτο, δηλ.; — τούτω, δηλ. τῷ Φιλίππῳ. — Παγα-
 σὰς ἀπαιτεῖν... καὶ Μαγνησίαν, περὶ τῆς ἐπεμβάσεως τοῦ Φιλίπ-
 που ἐν Θεσσαλίᾳ καὶ τῆς καταλήψεως ὑπ' αὐτοῦ τῶν Παγασῶν καὶ τῆς
 Μαγνησίας βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 38. πρὸς βλ. ὡσαύτως § 13 καὶ Β'
 Ὀλυνθ. § 11. — κενωλύκασι, οὐχὶ διὰ τῆς βίας, ἀλλὰ διὰ λόγων
 πρὸς βλ. Β' Ὀλυνθ. § 11 «... περὶ Μαγνησίας λόγους ποιεῖσθαι...».
 — τοὺς λιμένας καὶ τὰς ἀγοράς..., τὰς ἐκ τῶν λιμένων τῶν καὶ
 ἀγορῶν προσόδους οἱ Θεσσαλοὶ εἶχον παραχωρήσει τῷ Φιλίπ-
 πῳ μετὰ τὴν ὑπ' αὐτοῦ ἔξωσιν τῶν τυράννων τῶν Φερῶν. — ἀπὸ τού-
 των, δηλ. τῶν ἐκ τῶν λιμένων καὶ ἀγορῶν προσόδων.

§ 23.

Ἄλλὰ μὴν... γε = ἀλλ' ἀληθῶς, ἀλλ' ὅμως, πρὸς τούτοις. —
 τὸν Π. καὶ τὸν Ἰλ... = χρῆ ἡγεῖσθαι (τινα) τὸν Π. καὶ τὸν
 Ἰλλ. καὶ ἀπλῶς τ. ἀπ. ἡδίων ἂν εἶναι αὐτονομῶς καὶ ἐλ. ἢ
 δούλους. — ὁ Παίων καὶ ὁ Ἰλλυριὸς = οἱ Παίονες καὶ οἱ
 Ἰλλυριοί. — ἀπλῶς = ἐν γένει. — ἡδίων ἂν εἶναι... = ὅτι...
 εὐχαιριστότερον θὰ ἦσαν... = ὅτι... θὰ προετίμων νὰ εἶναι... —
 καὶ γὰρ... καὶ = διότι ἀφ' ἐνδὸς μέν... ἀφ' ἑτέρου δέ... — ἀήθης
 εἰμί τινος = δὲν εἶμαι συνηθισμένος εἰς τι. — κατακούω τινός =
 ὑπακούω εἰς τινα, εἶμαι ὑπήκοός τινος. — ὑβριστής, δηλ. ἐστι. —
 ὑβριστὴς εἰμι = φέρομαι ὑβριστικῶς (ὑπερφηάνως). — οὐδὲν ἀπι-
 στον ἴσως, δηλ. ἐστι τοῦτο (τὸ ὑβριστὴν εἶναι τὸν ἀνδρωπον).
 — οὐδὲν = οὐδόλως. — ἄπιστος = ἀπίστευτος. — τὸ εὖ πράττειν

παρὰ τὴν ἀξίαν = ἢ παρ' ἀξίαν εὐτυχία. — *κακῶς φρονῶ* = σκέπτομαι ὄχι λογικῶς, φέρομαι ὑβριστικῶς (ὑπερηφάνως). — *διόπερ* = δι' ὃν λόγον, ἔνεκα τοῦ ὁποίου.

Τούτους ἅπαντας, νοοῦνται οἱ Θραῖκες, Ἡπειρώται καὶ ἄλλοι, οὓς ὁ Φίλ. εἶχεν ὑποτάξει. — *ἄνθρωπος*, δηλ. ὁ Φίλιππος.

§ 24.

Ακαιρία = ἔλλειψις εὐκαιρίας, κακὴ περίστασις. — *καιρὸν ὑμέτερον* = (ὡς) εὐκαιρίαν διὰ σᾶς. — *νομίσαντες = ἐπὶν νομίσητε.* — *ἐτοίμως* = προθύμως. — *συνάρασθαι τὰ πράγματα* = σὺν τῇ τύχῃ ἀρασθαι τὰ πράγμ. — *αἴρομαι τὰ πράγματα σὺν τινι*, κυρίως = σηκώνω τὰ πράγματα τῇ βοήθειά τινός· εἶτα — ὡς ἐνταῦθα — = ἐπιλαμβάνομαι τῶν πραγμάτων τῇ βοήθειά τινός. — *καὶ πρεσβ... καὶ στρατ... καὶ παροξύνοντας*, μετχ. τροπικαί. — *πρεσβεύομαι* = ἀποστέλλω πρέσβεις. — *ἐφ' ἃ δεῖ* (δηλ. *πρεσβεύεσθαι*) = δι' ὅσα εἶναι ἀνάγκη. — *αὐτοῦς* = ; (πρβλ. § 9 «*ἐβοηθήσαμεν αὐτοῖς*»). — *λογιζομένους, εἰ Φίλ... πῶς ἂν... ἐλθεῖν*, ἀνωμαλία συντάξεως· κανονικῶς θὰ εἶχεν οὕτως: *λογιζομένους ὡς, εἰ Φ. λάβοι... καὶ πόλ. γένοιτο... , ἐτοίμως ἂν ἔλθοι ἐφ' ὑμᾶς.* — *πρὸς τῇ χώρᾳ* (δηλ. *τῇ ἡμετέρᾳ*) = πλησίον τῆς χώρας μας. — *πῶς... ἐτοίμως* = μετὰ πόσης προθυμίας. — *ἂν, συναπτόεν τῷ ἐλθεῖν.* — *εἴτ(α)... ; = καὶ τότε... ; = καί... ;* — *εἰ μὴδ'... = εἰ (καίπερ) καιρὸν ἔχοντες μὴδὲ ταῦτα (οὐ) τολμήσετε ποιῆσαι, εἰ δύναιτ(ο) ἐκείνος.*

Τὴν ἀκαιρίαν, τὴν ἐκτεθεῖσαν ἐν § 21-23 (δηλ. ;). — *ἐφ' ἃ δεῖ*, ἵνα δηλ. οἱ πρέσβεις ἐκ τοῦ πλησίον παρακολουθῶσι τὰ πράγματα καὶ ἐξουδετερώσι τὰς μηχανορραφίας τοῦ Φιλίπ. (§ 2). — *τοὺς ἄλλους ἅπαντας*, ὄχι μόνον Θεσσαλοῦς, Παιόνας, Ἰλλυριοῦς, ἀλλὰ καὶ ὄλους τοὺς Ἕλληνας. — *τοιούτον καιρὸν*, ὅσον ἡμεῖς ἔχομεν κατ' ἐκείνου. — *πρὸς τῇ χώρᾳ* (δηλ. τῇ Ἀττικῇ), ὅπως νῦν γίνεται πόλεμος πρὸς τῇ χώρᾳ τοῦ Φιλίπ., ἥτις συνώρευε τοῖς Ὀλυμπίοις. — *πάθου(ε) ἂν*, δηλ. παρὰ τοῦ Φιλίπ.

§ 25 — 26.

Ἔτι τοίνυν = πρὸς τούτοις. — *μὴδὲ... λανθανέτω* = καὶ τοῦθ' ὑμᾶς μὴ λανθανέτω. — *λανθάνει τί τινα* = διαφεύγει τι

τὴν προσοχήν τινος. — ὅτι... διασαφεί τὸ: τοῦθ'. — αἴρεσις ἐστὶ
 τινι = εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν τινός ἢ ἐκλογή. — πότερ(α) = πότε-
 ρον = ποῖον ἐκ τῶν δύο = ἄν. — ἀντέχω = ἀνθίσταμαι. — τὰ
 τῶν Ὀλυνθίων = οἱ Ὀλύνθιοι. — ἡ ὑπάρχουσα καὶ ἡ οἰκεία
 αὕτη = αὕτη ἢ χώρα, ἣν ἔχετε καὶ ἣτις κληρονομικῶς ἀνήκει εἰς
 σὰς. — ἀδεῶς = ἀφόβως. — Θηβαῖοι, δηλ. κωλύσουσι; * τὸ αὐτὸ
 β. νοητέον καὶ εἰς τὸ: ἀλλὰ Φωκεῖς; — μὴ λίαν... = φοβοῦμαι
 μὴ λίαν πικρὸν ἢ εἰπεῖν (τοῦτο). — καὶ συνεισβαλοῦσι =
 οὐ μόνον οὐ κωλύσουσι, ἀλλὰ καὶ συνεισβαλοῦσι (δηλ.
 Φιλίππῳ εἰς τὴν Ἀττικὴν). — οἱ... οὐχ οἰοί τ' ὄντες = οἱ
 οὐχ οἰοί τ' εἰσί. — οἰός τ' εἰμί (μετ' ἀπρμφ.) = δύναμαι
 (νά...). — ἢ ἄλλος τις, δηλ. κωλύσει αὐτόν; — ὦ τᾶν = φίλε μου.
 — οὐχὶ βουλήσεται, δηλ. Φίλιππος δεῦρο βαδίσειν. — τῶν
 ἀτοπωτάτων ἐστὶ = εἶναι ἐν ἀπὸ τὰ πλέον παράδοξα. — εἰ...
 μὴ πράξει, ὑποκμ. τοῦ: ἂν εἴη. — ἄνοιαν ὀφλισκάνων, ἢ μετχ.
 ἐνδοκ., ὡς δηλοῖ τὸ ὅμως = εἰ καὶ ὀφλισκάνει ἄνοιαν, ὅμως...
 — ὀφλισκάνω, κυρίως = καταδικάζομαι εἰς χρηματικὸν πρόστι-
 μον· εἴτα ὀφλισκάνω ἄνοιαν = ἐπισύρω κατ' ἑμαυτοῦ τὴν κατη-
 γορίαν τῆς ἀνοησίας· ἐνταῦθα = κινδυνεύω νὰ θεωρηθῶ (ὡς) ἀνόη-
 τος. — ἐκλαλῶ = διασαλπίζω, διακηρύττω.
 * Ἐκεῖ, δηλ. ἐν Μακεδονίᾳ. — ἐὰν ἀντέχη, ὅπερ διὰ τῆς βοη-
 θείας τῶν Ἀθηναίων δύναται νὰ συμβῇ. — τὴν ὑπάρχουσαν καὶ
 τὴν οἰκείαν, ἐννοεῖ τὴν Ἀττικὴν. — ἀδεῶς, διότι θὰ λείπη ὁ
 φόβος τῆς εἰς τὴν Ἀττικὴν εἰσβολῆς τοῦ Φιλ. — ἐκεῖνα, δηλ. τὰ
 τῶν Ὀλυνθίων. — Θηβαῖοι, τὸ μεταξὺ Ἀθηναίων καὶ Θηβαίων
 μίσος ἐχρονολογεῖτο ἀπὸ πολλοῦ· τότε δὲ ἦτο εἰς τὸν ἀνώτατον
 βαθμὸν ὡς ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἢ Φωκικοῦ πολέμου (355-346), καθ' ὃν
 Θηβαῖοι, Λοκροὶ καὶ Θεσσαλοὶ ἐπολέμουν πρὸς τοὺς Φωκεῖς ὑπο-
 στηριζομένους ὑπὸ τῶν Ἀθην. καὶ Λακεδ. — ἐὰν μὴ βοηθήσῃθ'
 ὑμεῖς, ὡς ἐπραξαν τοῦτο οἱ Ἀθην. τῷ 352 καταλαβόντες τὰς Θερ-
 μοπύλας καὶ οὕτω κωλύσαντες τὸν Φίλιπ. νὰ εἰσβάλῃ εἰς τὴν
 Φωκίδα. — ἀ νῦν... ἐκλαλεῖ, δηλ. ποῖα;

§ 27.

* Ἀλλὰ μὴν... γε = ; (§ 23). — ἡλικα ἐστὶ τὰ διάφορα =
 ἡλικία ἐστὶν ἡ διαφορὰ. — ἡλικός = πόσον μέγας. — οὐδὲ λόγου

προσδεῖ = οὐδὲ λόγου ὑπάρχει προσέτι ἀνάγκη = (τοῦτο) δὲν χρειάζεται οὔτε κἂν νὰ λεχθῆ. — εἰ γὰρ ὑμᾶς . . . = εἰ γὰρ δεήσειεν ὑμᾶς αὐτούς . . . ἔξω (τῆς πόλεως) γενέσθαι καὶ λαμβάνειν (τοσαῦτα) τῶν ἐκ τῆς χώρας, ὅσα ἀνάγκη (ἐστὶ λαμβάνειν ὑμᾶς) χρωμένους στρατοπέδῳ. — εἰ δεήσειεν = ἐὰν ἤθελε παραστῆ ἀνάγκη. — ἔξω τῆς πόλεως γίννομαι = στρατοπεδεύω ἔξω τῆς πόλεως. — λαμβάνω τῶν ἐκ τῆς χώρας = λαμβάνω τῶν ἐν τῇ χώρᾳ προϊόντων . . . — χρώμαι στρατοπέδῳ = στρατοπεδεύω. — πολεμίου λέγω, παράθεσις τιθεμένη πρὸς διασάφησιν τοῦ: μηδενός· τὸ δὲ λέγω = θέλω νὰ εἶπω, ἐννοῶ. — ἄν . . . ζημιωθῆναι, ἀπόδοσις τῆς ὑποθῆκ. προτάσεως: εἰ δεήσειεν. — οἱ γεωργοῦντες = οἱ γεωργοὶ καὶ κτηματῖαι. — ὑμῶν, γενκ. διαιρηκ. — ὁ πρὸ τοῦ πόλεμος = ὁ πρότερον πόλεμος. — ζημιώσεσθαι = ζημιωθήσεσθαι (δηλ. ὑμᾶς). — πρόσσεσθ' (= πρόσσεσι) = πρὸς τῇ ζημίᾳ ἐστὶ (= ἔσται). — ἔθ' = ἔτι. — ἡ τῶν πραγμάτων αἰσχύνη = ἡ διὰ τὰς πράξεις (= ἡ διὰ τὴν διαγωγὴν ἡμῶν) καταισχύνη. — οὐδεμιᾶς ἐλάττων ζημίας = (οὔσα) οὐκ ἐλάττων ἄλλης τινὸς ζημίας. — τοῖς σώφροσιν = κατὰ τὴν κρίσιν τῶν φρονίμων. — γε, βεβαιωτικός.

Ἔξω, δηλ. τῆς πόλεως, ἀλλ' ἐντὸς τῆς Ἀττικῆς. — τὸν πρὸ τοῦ πόλεμον, ἐννοεῖ τὸν ἀπὸ τοῦ 357 περὶ ἀνακτήσεως τῆς Ἀμφιπόλεως πόλεμον, εἰς ὃν ἐδαπανήθησαν — ὡς ὁ Δημοσθ. λέγει ἐν Γ' Ὀλυνθ. § 28 — ὑπὲρ τὰ 1500 τάλαντα. — ἤξει, δηλ. εἰς Ἀττικὴν. — ἡ ὕβρις, νοεῖται ὁ χλευασμός, ἡ καταφρόνησις καὶ ἐν γένει ὁ ὑβριστικὸς τρόπος τῶν πολεμίων πρὸς τοὺς Ἀθην. — τῶν πραγμάτων, δηλ. τῶν κακῶν, τ. ἔ. τῆς ἀδρανείας καὶ νωθρότητος τῶν Ἀθην. — ζημίας, ἐνταῦθα — ὡς καὶ ἐν τοῖς ζημιωθῆναι, ζημιώσεσθαι — πρόκειται περὶ ζημίας ὑλικῆς, δηλ. φθορᾶς (ἀπωλείας) τῆς περιουσίας.

§ 28.

Συνιδόντας = ἐπὶ συνίδητε. — συνορῶ τι = λαμβάνω τι ὑπ' ὄψει. — ἀπαντας, συναπτόον τῷ βοηθεῖν. — ὦν . . . ἔχουσι = ἀέχουσι. — καλῶς ποιοῦντες = εὐτυχῶς· ἧ = καὶ δὲν τὸ λέγω διὰ νὰ τοὺς ψέξω. — οἱ ἐν ἡλικίᾳ = οἱ ἔχοντες στρατεύσιμον ἡλι-

κίαν = οἱ στρατεύσιμοι. — ἀκέραιου = ὥστε ἀκέραιον εἶναι. — ἀκέραιος = ἀβλαβής. — οἱ λέγοντες = οἱ ῥήτορες. — τὰ πεπολιτευμένα αὐτοῖς = αἱ πολιτικά αὐτῶν πράξεις, ἢ πολιτικῆ των. — εὐθύνα(ή), συνήθως κατὰ πληθυντ. εὐθυναί = λογοδοσία, ἀπολογία, ὑπεράσπισις. — ὡς, αἰτλγ. — ὅποι' ἄτι(α) = ὅποιά τινα = ὅποιαδήποτε. — περισταμαί τινα = περικυκλῶνω τινά. — τὰ πεπραγμένα αὐτοῖς = τὰ πεπολιτευμένα αὐτοῖς. — ὅποι' ἄτι' ἂν ὑμᾶς περιστῆ... τοιοῦτοι... ἔσεσθε, κατ' ἔννοιαν = κατὰ τὴν ἔκβασιν, ἣν θὰ ἔχωσι δι' ὑμᾶς τὰ πράγματα, κατὰ ταύτην θὰ κρίνητε καὶ τὴν πολιτικὴν αὐτῶν. — χρηστὰ εἶη (δηλ. τὰ πράγματα) = εἴθε ν' ἀποβῶσι τὰ πράγματα αἰσίως. — παντὸς εἵνεκα = πρὸς τὸ καλὸν ὅλων.

Πάντα... ταῦτα, ὅσα δηλ. ἀπ' ἀρχῆς εἶπεν ὁ ῥήτωρ. — **βοηθεῖν**, τίσι; — **ἐνεῖσε**, δηλ. εἰς Μακεδονίαν καὶ Χαλκιδικήν. — **τοὺς ἐν ἡλικίᾳ**, ἢ στρατεύσιμος ἡλικία ἦτο ἀπὸ τοῦ 18-60 ἔτους· κατενέμοντο δὲ αἱ 42 αὐταὶ ἡλικίαι τῶν στρατεύσιμων εἰς δύο τάξεις· 1) εἰς τοὺς ἐφήθους (τοὺς ἀπὸ 18—20 ἔτους) καὶ τοὺς ὑπὲρ 50 ἔτη γεγονότας, καὶ 2) εἰς τοὺς ὑπὲρ 20 καὶ μέχρι 50 ἐτῶν ἡλικίαν ἄγοντας· οἱ ἐν τῇ πρώτῃ τάξει, οἱ πρεσβύτατοι καὶ οἱ νεώτατοι, ἐκαλοῦντο μόνον πρὸς ἄμυναν τῆς χώρας, οἱ δ' ἐν τῇ δευτέρᾳ ἐξήρχοντο τὰς ὑπερορίας στρατείας. — **εὐθυναί**, ἐν Ἀθήναις πάντες οἱ ἄρχοντες ἐξερχόμενοι τῆς ἀρχῆς ὄφειλον νὰ δώσωσι λόγον τῶν πεπραγμένων αὐτῶν πρὸς τὰς εὐθυνούσας ἀρχάς, ἦτοι πρὸς τοὺς **λογιστάς**· οὗτοι, 10 τὸν ἀριθμὸν ὄντες, ἐξήλεγχον πάντα τὰ κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ ὑπευθύνου ἄρχοντος καὶ εἰσήγον τὰς εὐθύναις αὐτοῦ εἰς ἡλιαστικὸν δικαστήριον ἐκ 501 δικαστῶν κληρούμενον· εἰς τοιαύτην λογοδοσίαν δὲν ὑπεχρεοῦντο οἱ ῥήτορες· οὗτοι ἦσαν ἀνεύθυνοι δι' ὅσα ἀπὸ τοῦ βήματος ἔλεγον (ἐφ' ὅσον ταῦτα δὲν ὑπέβαλλον ἐγγράφως)· ἐπομένως ἐνταῦθα πρόκειται περὶ εὐθύνης ἠθικῆς. — **τοιοῦτοι κριταί**... , δηλ. ἐπιεικεῖς μὲν κριταί, ἂν ἡ ἔκβασις τῶν πραγμάτων εἶναι καλή, αὐστηροὶ δέ, ἂν εἶναι κακή.

II.

ΟΔΥΝΘΙΑΚΟΣ Β.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ὁ Δημοσθένης ἐν τῷ Α' Ὀλυνθιακῷ ὑπέδειξε τοῖς Ἀθηναίοις ὅτι πρέπει νὰ ἐνεργήσωσιν ἐρρωμένως καὶ αὐτοπροσώπως, νὰ παρασκευασθῶσι δὲ δύο στρατιαί, ὧν ἡ μὲν μία νὰ ὑπερασπίσῃ τὴν ἀπειλουμένην Ὀλυνθον, ἡ δὲ ἄλλη νὰ εἰσβάλλῃ εἰς τὴν Μακεδονίαν. Ἀλλ' ὁ Δημοσθένης δὲν εἰσηκούσθη· οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέστειλαν τοῖς Ὀλυνθίοις στρατιωτικὴν βοήθειαν ἀποτελουμένην μόνον ἐκ δισχιλίων μισθοφόρων καὶ τριάκοντα τμητρῶν ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Χάρητος. Ἡ βοήθεια αὕτη οὐδὲν κατώρθωσεν· ὁ Χάρης μὴ ἔχων νὰ μισθοδοτῇ τὸν στρατὸν δὲν ἐπολέμει πρὸς τὸν Φίλιππον, ἀλλ' ἐλήστευεν ἐμπορικὰ πλοῖα. Διὰ τοῦτο οἱ Ὀλύνθιοι στέλλουσι νέαν πρεσβείαν εἰς Ἀθήνας ζητοῦντες νέαν βοήθειαν.

Οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον μὲν συνείδησιν τοῦ κρισίμου τῆς περιστάσεως, ἀλλ' ὁ φόβος πρὸς τὸν Φίλιππον κατεῖχε τὰς ψυχὰς αὐτῶν καὶ ἐχαλάρωνε τὴν ἀγαθὴν θέλησιν. Διὰ τοῦτο ὁ Δημοσθένης ἀναλαμβάνει ἐκ δευτέρου νὰ ὁμιλήσῃ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους καὶ ἀπαγγέλλει τὸν Β' Ὀλυνθιακὸν — μετὰ παρέλευσιν ἐλαχίστου χρόνου, ἀφ' ἧς ἀπήγγειλε τὸν Α', ἦτοι κατὰ τὸ θῆρος τοῦ 349—, ἐν ᾧ προσπαθεῖ οὗτος νὰ θαρρύνῃ τοὺς Ἀθηναίους φοβουμένους τὴν δύναμιν τοῦ Φιλίππου καὶ ὑποδεικνύει αὐτοῖς τί ὀφείλουσι νὰ πράξωσιν.

Σ Η Μ Ε Ι Ω Σ Ε Ι Σ

§ 1—2.

Ἐπὶ πολλῶν, δηλ. πραγμάτων = ἐν πολλοῖς πράγμασι = εἰς πολλὰς (ἤδη) περιστάσεις. — ἂν τις ἰδεῖν... δοκεῖ μοι = κατὰ τὴν γνώμην μου δύναται τις νὰ ἴδῃ. — τῇ πόλει (= ταύτῃ τῇ πόλει), ἢ δοτκ. συναπτέα τῷ: εὖνοιαν. — οὐχ ἤκιστα = μάλιστα = κατ' ἔξοχόν. — τὸ... γεγενῆσθαι... κεκτημένους... καὶ ἔχοντας = τὸ κεκτηῆσθαι καὶ ἔχειν = τὸ νὰ ἔχωσιν. — τοὺς πολεμήσοντας, ὑποκμ. τοῦ: τὸ γεγενῆσθαι... κεκτημένους: οἱ πολεμήσοντες δὲ Φιλίππῳ = οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ διεξάγωσι πόλεμον κατὰ τοῦ Φιλίπ. — ὄμορος, ον = ; (πρβλ. Α' Ὀλυνθ. § 5). — δυνάμις τις = σημαντικὴ δύναμις. — τὸ μέγιστον ἀπάντων (= τὸ σπουδαιότατον ἀπὸ ὅλα), προεξαγγελτικὴ παράθεσις. — ὑπὲρ τοῦ πολ., ἢ ὑπὲρ = περί. — αἱ πρὸς ἐκεῖνον διαλλαγαὶ = πᾶσα μετ' ἐκεῖνου συμφιλίωσις. — ἄπιστος, ον = ἀνάξιος πίστεως. — ἀνάστασις = ; (πρβλ. Α' Ὀλυνθ. § 5). — δαιμόνιος = ὑπεράνθρωπος. — παντάπασι, συναπτέον τῷ ἔοικε. — σκοπῶ τι = προσέχω, κυτάζω τι. — ἤδη = τώρα πλέον. — αὐτοὺς = ἡμᾶς αὐτοὺς: κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τό: θεῖα εὐεργεσία. — ὅπως μὴ... δόξομεν, πλ. γία ἐρωτηματικ. πρότασις = πῶς νὰ μὴ φανῶμεν. — χείρους περὶ ἡμᾶς αὐτοὺς εἶναι... τῶν ὑπαρχόντων (δηλ. ἡμῖν ἐκ θεῶν), κατ' ἔννοιαν = ὅτι ὀλιγώτερον φροντίζομεν περὶ ἡμῶν αὐτῶν ἀπὸ τοὺς θεούς. — ὡς, σύνδ. αἰτιολγκ. — ἔστι τῶν αἰσχυρῶν, μᾶλλον δὲ τῶν αἰσχίστων, αἱ γενκ. ἐξαρτῶνται ἐκ τοῦ νοουμένου: ἐν τι κατ' ἔννοιαν = εἶναι ἐντροπή, ἵνα εἶπω δὲ ὀρθότερον μεγίστη ἐντροπή. — πόλεων καὶ τόπων, αἱ γενκ. αὐταί, καθὼς καὶ αἱ ἐπόμενα: τῶν συμμάχων καὶ καιρῶν ἐξαρτῶνται ἐκ τοῦ προῖε- μένους: τὸ προῖεμαι δὲ ἐνταῦθα συνετάχθη πρὸς γενκ. καὶ οὐχὶ — ὡς συνήθως — πρὸς αἰτιατκ., διότι = ὀλιγορῶ, ἀμελῶ. — τόποι = ὄχυραὶ θέσεις. — φαίνεσθαι προῖεμένους = φανερώς προῖε- σθαι = φανερὰ ν' ἀφίνωμεν νὰ φεύγουν ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὰ χέρια μας. — καιροὶ = εὖνοικαὶ περιστάσεις.

Ἐν τοῖς παροῦσι πράγμα., δηλ. τοῖς ἀφορῶσι τὴν Ὀλυνθον. — τοὺς πολεμήσοντας Φιλίπ., τίνες ἐννοοῦνται; — *χώραν ὄμορον*, περὶ τῆς θέσεως τῆς Ὀλύνθου βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 39· οἱ Ἀθην., ἔχοντες συμμάχους γείτονας τοῦ Φιλίπ., τί θὰ ὠφελούντο; — *δύναμιν τινα*, περὶ τῆς δυνάμεως, ἣν εἶχεν ἡ Ὀλυνθος, βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 39/40. — *ἀπίστους . . . ἀνάστασιν*, οἱ Ὀλύνθιοι πόθεν εἶχον σχηματίσει ταιούτην γνώμην περὶ τῆς μετὰ τοῦ Φιλίπ. συμφυλιώσεως; (πρὸβλ. Α΄ Ὀλυνθ. § 4 καὶ ἐξ.). — *πόλεων καὶ τόπων*, ὡς τῆς Ἀμφιπόλεως, Πύδνης, Ποτειδαίας καὶ ἄλλων (ὡς ὁ ῥήτωρ ἀπηρίθμησεν ἐν τῷ Α΄ Ὀλυνθ. § 12)· ἐκτὸς τούτων πρέπει νὰ νοηθῶσι καὶ οἱ ἀποστάντες κατὰ τὸν συμμαχικὸν πόλεμον σύμμαχοι (βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 33). — *τῶν . . . συμμάχων*, δηλ. τῶν Ὀλυνθίων, μεθ' ὧν οἱ Ἀθην. εἶχον ἤδη συνάψει συμμαχίαν. — *καιρῶν*, ἢ ἔκρηξις τοῦ Ὀλυνθιακοῦ πολέμου ἦτο κατάλληλος περίστασις τοῖς Ἀθηναίοις πρὸς καταπολέμησιν τοῦ Φιλίπ.

§ 3—4.

Τὸ . . . *διεξιέναι* = τὸ νὰ διηγῶμαι ἐκτενῶς καὶ λεπτομερῶς τὸ ἀπρμφ. τοῦτο, καθὼς καὶ τὸ κατωτέρω: (τὸ) *προτρέπειν*, εἶναι ὑποκμ. τοῦ *ἔχειν* τοῦ ἐξαρτωμένου ἐκ τοῦ ἡγοῦμαι. — *τὰ δέοντα ποιοῶ* = ἐκτελῶ τὸ καθήκον μου. — *οὐχὶ καλῶς ἔχειν ἡγοῦμαι* = νομίζω ὅτι δὲν εἶναι ὀρθόν = δὲν νομίζω ὀρθόν. — *ὅτι, αἰτλογ.* — *ὑπὲρ τούτων* = περὶ τούτων (δηλ. τῶν ἀναφερομένων εἰς τὴν ῥώμην τοῦ Φιλίπ.). — *ἔχω τινὶ φιλοτιμίαν* = παρέχω εἰς τινα δόξαν. — *ἡμῖν δ' οὐχὶ καλῶς πεπραχθαι*, τὸ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ: *μοι δοκεῖ* = ὑφ' ἡμῶν δὲ (ὅτι) δὲν ἔχουσιπραχθῆ καλῶς· ἐπομένως = εἰς ἡμᾶς δὲ δὲν φέρουσι τιμὴν. — *ὑπὲρ τὴν ἀξίαν τὴν αὐτοῦ* = παρὰ τὴν ἀξίαν του. — *θαυμασιὸς παρὰ πᾶσι νομίζομαι* = εἰς τὰ ὄμματα πάντων φαίνομαι ἀξιθαύμαστος. — *χειρὸν ἢ προσήκεν* = χειρότερον τοῦ προσήκοντος (= ἀπὸ ὅ,τι ἔπρεπε). — *κέχηρημαι τοῖς πράγμασι* = ἔχω ἐπωφεληθῆ τὰς καταλλήλους περιστάσεις. — *ὠφλήκατε*, πρμ. τοῦ ῥ. *ὀφλισκάνω*, ἕπερ κυρίως = καταδικάζομαι εἰς χρηματικὸν πρόστιμον· εἶτα *ὀφλισκάνω αἰσχύνην* = ἐπισύρω κατὰ τοῦ ἑαυτοῦ μου καταισχύνην. — *τοσοῦτον πλεῖον (α) αἰσχύνην ὠφλήκατε*, κατ' ἐννοιαν = τόσον περισσότερον ἀξιοκαταφρόνητοι· φαίνεσθε εἰς ὄλους. — *καὶ γὰρ* = γάρ. —

εἰ μετ' ἀληθείας τις... σκοποῖτο = εἰάν τις ἤθελε ἐξετάζει τὰ πράγματα ὑπὸ τὴν ἀληθῆ αὐτῶν ὄψιν.— παρ' αὐτοῦ = ἀφ' ἑαυτοῦ, διὰ τῆς ἀξίας του.— ὦν, γενκ. τῆς αἰτίας εἰς τὸ: οφείλει χάριν καί: δίκην λαβεῖν = δι' ὅσα.— οἱ ὑπὲρ τινος πολιτευόμενοι = οἱ διαχειριζόμενοι τὰ τῆς πολιτείας (= οἱ πολιτευόμενοι) πρὸς τὸ συμφέρον τινός.— δίκην λαβεῖν, δηλ. παρὰ τῶν ὑπὲρ τοῦ Φιλίπ. πεπολιτευμένων δίκην δὲ λαμβάνω παρὰ τινος = τιμωρῶ τινα τὸ παθητικὸν τούτου: δίκην δίδωμι τινι = τιμωροῦμαι ὑπὸ τινος.— τοῦ λέγειν, δηλ. ταῦτα.— χωρὶς τούτων = χωρὶς νὰ εἶπω ταῦτα (τὰ ὅποια δηλ. δὲν εἶναι ἢ κατάλληλος περιστασις νὰ εἶπω).— ἐνι = ἐνεστι = εἶναι δυνατόν ὡς ὑποκμ. νοητέον τὸ: λέγειν.— βέλτιόν ἐστι = καλόν ἐστι = ὠφέλιμον (συμφέρον) εἶναι.— καὶ μεγάλα κτλ. = καὶ (ἃ) μεγάλα ὀνειδῆ κατ' ἐκείνου φαίνουσι(ο) ἂν (ὑμῖν) βουλομένοις (= εἰ βούλοσθε) ὀρθῶς δοκιμάζειν = καὶ ὅσα δύνανται νὰ φαίνωνται ὡς μεγάλα κατηγορεῖται κατ' ἐκείνου, εἰάν θέλητε νὰ κρίνητε ὀρθῶς κατ' ἔννοιαν = καὶ ὅσα κατὰ τὴν ὀρθὴν κρίσιν (τῶν πραγμάτων) φέρουσιν εἰς ἐκείνον τὴν μεγίστην κατασχύνην.

Ἐκεῖνο, δηλ.; — ἐνθένδ(ε), δηλ. ἀπὸ τῆς ἐν Ἀθήναις ἐκκλησίας, ἐν ἣ ὑπῆρχον ῥήτορες μισθωτοὶ ὑποστηρίζοντες τὰ συμφέροντα τοῦ Φιλίπ. καὶ ἀδρανεῖς ἀκροαταί.— τοῖς ὑπὲρ αὐτοῦ πεπολιτευμένοις, τίνες ἐννοοῦνται; — βέλτιόν ἐστιν ἀκηκοέναι, διότι οἱ Ἀθην. ἀποβαλόντες τὸν φόβον θ' ἀναλάβωσι θάρρος.

§ 5.

Τὸ... καλεῖν (τὸν Φίλιππον)..., τὸ ἀπρμφ. εἶναι ὑποκμ. τοῦ εἶναι τοῦ ἐξαρτημένου ἐκ τοῦ: ἂν φήσειεν = τὸ ν' ἀποκαλῆ τις τὸν Φίλιπ... (τοῦτο) δύναται τις νὰ εἶπη ὅτι εἶναι.— ἄνευ τοῦ τὰ πεπραγμένα (δηλ. αὐτῶ—τῶ Φιλίπ.—) δεικνύναι = χωρὶς ν' ἀποδεικνύη τοῦτο διὰ τῶν πράξεων αὐτοῦ (τοῦ Φιλίπ.).— λοιδορία κενῆ = ὀνειδισμός, κακολογία ἀβάσιμος (μὴ στηριζομένη δηλ. ἐπὶ πραγμάτων).— τὸ δὲ πάνθ'... = τὸ δὲ διεξιέναι (τινὰ) πάνθ', ὅσα (Φίλ.) ἔπραξε πώποτε, καὶ (τὸ) ἐλέγχειν αὐτὸν (ιοιοῦτον ὄντα) ἐφ' ἅπασιν τούτοις, συμβαίνει καὶ δεῖσθαι λόγου βραχέος κτλ.— πώποτε = ποτέ.— ἐφ' ἅπασιν τούτοις, δηλ. ὅσα πώποτ' ἔπραξε.— ἐλέγχω τινὰ ἐπὶ τινι = στηριζόμε-

νος εἰς τι ἐξελέγχω τινά.—*συμβαίνει δεῖσθαι*, κατ' ἔννοιαν = εὐτυχῶς (τοῦτο) ἔχει χρεῖαν.—*δυσὶν ἔνεκα* = διὰ δύο αἰτίας.—*εἰρησθαι*, ὑποκμ. τούτου τὸ: τὸ... ἐλέγχειν.—*τοῦ... φαίνεσθαι (ἔνεκα) καὶ τοῦ... ἰδεῖν (ἔνεκα)*, ἐπεξήγησις τοῦ *δυσὶν ἔνεκα* = ἵνα ἐκεῖνος... φαίνεται (ὑμῖν) καὶ ἵνα οἱ ὑπερεκπ... ἴδωσιν (= ἀναγνωρίσωσιν).—*ὑπάρχει* = ἐστίν.—*φαῦλος* = μηδαμινός, ἀνάξιος λόγου.—*οἱ ὑπερεκπεπληγμένοι τὸν Φίλιπ.* = οἱ μετὰ θαυμασμοῦ καὶ ἐκπλήξεως προσδλέποντες τὸν Φίλιπ.—*ἄμαχος* = ἀκαταμάχητος, ἀκαταγώνιστος.—*πάντα διεξέρχομαι* = ἐξαντλῶ πᾶν μέσον.—*πρότερον*, ἀποδοτέον τῆ παρακρουόμενος καὶ τῆ: *μέγας ἠϋξήθη*.—*παρακρούομαι* = ἐξαπατῶ.—*μέγας ἠϋξήθη* = ἠϋξήθη ὥστε ἐγένετο μέγας.—*πρὸς αὐτὴν τὴν τελ.* ἦκει τὰ πράγμ. *αὐτῷ* = ἡ αὔξησις τοῦ ἔχει φθάσει (ἤδη) ἀκριβῶς εἰς τὸ τέλος τῆς.

§ 6-7.

Ἐγώ... καὶ αὐτὸς = καὶ ἐγὼ αὐτός.—*σφόδρα*, ἀποδοτέον τῆ: *φοβερόν* καὶ τῆ *θαυμαστόν*.—*τὰ δίκαια πράττοντα...* ἠϋξημένον, ἢ α' μετχ. προσδιορίζει τροπικῶς τὴν β', ἥτις εἶναι κατηγρημτκ. ἐξαρτημένη ἐκ τοῦ εἰρῶν = ὅτι (αὐτός—δ Φίλιπ.—) ἔχει αὔξησθαι διὰ δικαίων πράξεων.—*εὐρίσκω τὴν μὲν... = εὐρίσκω (τὸν Φίλιπ.) προσαραγόμενον τὴν μὲν ἡμετέραν εὐήθειαν... τῷ... φάσκειν... καί... , τὴν δ' Ὀλυνθίων φιλίαν τῷ... ἐξελεῖν καί... , Θετταλοὺς δὲ τῷ... ὑποσχέσθαι καί... — εὐήθεια* = ἀπονηρία, ἀπλότης.—*τὸ κατ' ἀρχάς* = κατ' ἀρχάς.—*ὅτ' Ὀλυνθίους* = τότε, ὅτε πρέσβεις Ὀλυνθίων...—*ἀπελαύνω* = ἐκδιώκω.—*βουλομένους*, μετχ. ἐπιθκ.—*διαλέγομαι τινι* = συζητῶ μετὰ τινος, ὁμιλῶ (ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ) πρὸς τινά.—*τῷ... φάσκειν παραδώσειν καὶ (τῷ)... κατασκευάσαι* = μὲ τὸ ὅτι ἐδεβαίωνεν ὅτι θὰ παραδῶσῃ... καὶ μὲ τὸ ὅτι ἐπενόησεν (= πανούργως ἐμηχανεύθη).—*τὸ θρυλούμενόν ποτε ἀπόρρ. ἐκεῖνο* = τὸ περίφημον ἐκεῖνο μυστικόν, τὸ ὅποιον διεδίδετό ποτε.—*τούτω*, ὁστκ. ὀργανικὴ ἐπαναλαμβάνουσα τὰ προηγούμενα ἀπρμφ.: *τῷ... φάσκειν... καὶ (τῷ) !.. κατασκευάσαι*.—*προσαραγόμενον*, μετχ. κατηγρημτκ. ἐξαρτημένη ἐκ τοῦ *εὐρίσκω* προσάγομαι *δέ τινά* = δελεάζω τινά.—*τὴν δ' Ὀλυνθίων φιλίαν*, δηλ. *προσαραγόμενον*.—*τῷ... ἐξελεῖν* = μὲ τὸ

ὅτι ἐκυρίευσεν... — ὑμᾶς, ἐπεξήγησις τοῦ: τοὺς πρότερον συμμάχους. — Θετταλοὺς δέ, δηλ. προσαγαγόμενον. — νῦν τὰ τελευταῖα = τώρα τελευταῖον. — τῷ... ὑποσχέσθαι καὶ (τῷ)... ἀναδέξασθαι = μὲ τὸ ὅτι ὑποσχέθη... καὶ ἀνέλαβε... — πόλεμον πολεμῶ = διεξάγω πόλεμον. — ὅλως = ἐν συντόμῳ. — πεφενάκικε, πρκμ. τοῦ β. φενακίζω = ἀπατῶ. — τῶν αὐτῷ χρησαμένων, ἢ γενκ. ἔξαρτ. ἐκ τοῦ οὐδεὶς· χρῶμαι δέ τινα = ἔρχομαι εἰς σχέσεις πρὸς τινα. — τὴν ἐκάστων ἀνοίαν κτλ. = αἶε τὴν ἀνοίαν ἐκάστων τῶν ἀγνοούντων αὐτὸν ἐξαπατῶν καὶ προσλαμβάνων. — αἶε = ἐκάστοτε. — ἀνοία = ἀνοησία. — ἐκάστων... τῶν ἀγνοούντων αὐτὸν = ἐνὸς ἐκάστου ἐξ ἐκείνων, οἵτινες δὲν ἐγνώριζον αὐτὸν (δηλ. τοὺς ἀπατηλοὺς τρόπους αὐτοῦ). — καὶ = καὶ οὕτω. — προσλαμβάνω (τὴν ἀνοίαν) = παίρνω μὲ τὸ μέρος μου, προσθέτω εἰς τὰς δυνάμεις μου (τοὺς ἀνοήτους).

Καὶ αὐτός, ὅχι δηλ. μόνον οἱ ὑπερεκπεπληγμένοι τὸν Φίλιπ. — ὅτ' Ὀλυνθίους ἀπήλαυον... , τῷ 357 π. Χ., ὅτε ὁ Φίλιπ. ἐπολιόρκει τὴν Ἀμφίπολιν, οἱ Ὀλύνθιοι φοβούμενοι τὴν αὐξάνουσαν δύναμιν τοῦ Φιλίπ., ἔπεμψαν πρέσβεις εἰς Ἀθήνας καὶ προέτειναν τοῖς Ἀθην. συμμαχίαν ἐναντίον τοῦ Φιλίπ.: ἀλλ' ὁ Φίλιπ. θέλων νὰ ματαιώσῃ τὴν συμμαχίαν αὐτὴν ἀπέστειλεν εἰς Ἀθήνας κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον πρέσβεις καὶ δι' αὐτῶν ὑποσχέθη τοῖς Ἀθηναίοις τὴν παράδοσιν τῆς Ἀμφιπόλεως· τοῦτο ἀκούσαντες οἱ Ἀθην. δὲν ἤθελον νὰ συζητήσωσι μετὰ τῶν Ὀλυνθίων πρέσβεων περὶ συμμαχίας κατὰ Φιλίπ., ἀλλ' ἀπέπεμψαν αὐτοὺς. — ἐνθὲνδε, δηλ.; πρβλ. § 4. — τὸ θρυλούμενόν ποτε ἀπόρητον... , οἱ Ἀθην. διακαῶς ποθοῦντες τὴν ἀνάκτησιν τῆς Ἀμφιπόλεως ἔπεμψαν τῷ 358 π. Χ. πρέσβεις πρὸς τὸν Φίλιπ. καὶ συνεφώνησαν μετ' αὐτοῦ, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι νὰ δώσωσι τῷ Φιλίπ. τὴν Πύδναν, ἣν οὗτοι κατεῖχον ἀκόμῃ, ὁ δὲ Φίλιπ. καταλαμβάνων τὴν Ἀμφίπολιν νὰ δώσῃ αὐτὴν τοῖς Ἀθηναίοις· ἵνα δὲ μὴ γνωσθῇ ἡ συμφωνία αὐτῇ τοῖς Πυδναίοις, δὲν ἀνεκοίνωσαν οἱ πρέσβεις τῷ δήμῳ ταύτῃ, ἀλλὰ μυστικῶς ἐνήργουν μετὰ τῆς βουλῆς· ὡς ἐκ τούτου οἱ Ἀθηναῖοι ἔκαμνον μὲν πολὺν λόγον περὶ τοῦ ἀνακοινωθέντος τῇ βουλῇ μυστικοῦ, ἠγνόουν δ' ὅμως τὸ περιεχόμενον αὐτοῦ. Πᾶν ὅτι ὁ Φίλιπ. συνεφώνησε μετὰ τῶν Ἀθηναίων δὲν ἐτήρησεν· διότι τῷ 357 καταλάβων τὴν Ἀμφίπολιν ὅχι μόνον δὲν παρέδωκεν αὐτὴν, ἀλλ' ἀπ'

ἐναντίας εἰσβαλὼν εἰς τὴν Πύδναν κατέλαβε καὶ ταύτην. — τοὺς μὲν πρότερον συμμάχους ὑμᾶς, ὁ Φίλιπ. διὰ τῶν περὶ τῆς Ἀμφιπόλεως δεθεισῶν τῷ 358 ὑποσχέσεων τοῖς Ἀθην. εἶχε συνάψει συμμαχίαν μετ' αὐτῶν. — ἀδικῆσαι, διὰ τῆς ἀφαιρέσεως ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων τῆς Ποτειδαίας, τῆς κτήσεως αὐτῶν. — παραδοῦναι δ' ἐκείνοις (δηλ. τὴν Ποτειδαίαν), ἐν ἔτει 356 βραδύτερον δ' ὅμως τῷ 349 ἐπῆλθεν ὁ Φίλιπ. καὶ κατ' αὐτῶν τῶν Ὀλυμπίων περὶ τοῦ πράγμ. βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 41. — Θετταλοὺς δέ . . . , ὁ Φίλιπ. προσκληθεὶς ὑπὸ τοῦ θεσσαλικοῦ λαοῦ καὶ τῶν Ἀλευαδῶν κατὰ τῶν τυράννων τῶν Φερῶν Λυκόφρονος καὶ Πειθολάου ἦλθεν εἰς Θεσσαλίαν τῷ 356 καὶ αὐθις τῷ 352 (βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 38) εἰρηνεύσας δὲ αὐτὴν καὶ καθαιρέσας τὴν ἐν Φεραίς τυραννίδα (τῷ 352) κατέλαβε πλὴν τῶν Παγασῶν καὶ τὴν Μαγνησίαν, ἣν ὑπεσχέθη ν' ἀποδώσῃ εἰς τοὺς Θεσσαλοὺς· ἀλλ' ὄχι μόνον ταύτην δὲν ἀπέδωκε, ἀλλὰ καὶ ὅλην τὴν Θεσσαλίαν διέκει, καθ' ὃν τρόπον οὗτος ἤθελε, καὶ τοὺς λιμένας αὐτῆς ἐκαρπούτο (πρβλ. Α' Ὀλυμπ. § 13, § 22). — τὸν Φωκικὸν πόλεμον . . . , ὅτε ὁ πόλεμος οὗτος μετετέθη ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ τῶν Φωκῶν Ὀνομάρχου εἰς Θεσσαλίαν (τῷ 353), τὰ μέγιστα ἐβλάπτετο ἡ χώρα αὕτη ὑπ' αὐτοῦ δι' αὐτὸ οἱ Θεσσαλοὶ πολὺ εὐχαρίστως ἤκουσαν τὴν πρότασιν τοῦ Φιλίπ., ὅτι οὗτος θὰ διεξαγάγῃ τὸν πόλεμον ὑπὲρ αὐτῶν· ἀλλ' ὁ Φίλιπ. ἀναμιχθεὶς εἰς τὸν πόλεμον αὐτὸν καὶ νικήσας τοὺς Φωκεῖς (τῷ 352) προσήρτησε τὴν Θεσσαλίαν εἰς τὸ κράτος αὐτοῦ. — οὕτως, πῶς;

§ 8.

Ἡρθη μέγας = ἡρθη καὶ ἐγένετο μέγας. — ἡνίχ' ἕκαστοι κτλ. = ἡνίκα ἕκαστοι ᾤοντο πράξειν αὐτὸν συμφέρον τι εἰς τοῖς. — ἡνίκα = ἐφ' ὅσον. — καθαιροῦμαι = καταπίπτω, κατακρημνίζομαι (ἀπὸ τῆς θέσεως, εἰς ἣν ἔχω ὑψωθῆ). — πάνθ' εἶνεχ' . . . = ἐξεληλέγκται ποιῶν (κτγρμτκ. μετχ.) πάντα εἶνεκα ἑαυτοῦ. — εἶνεχ' ἑαυτοῦ = πρὸς τὸ συμφέρον του (μόνον). — καιροῦ μὲν δὴ κτλ. = τὰ μὲν δὴ πράγματα πάρεστι Φιλίππῳ πρὸς τοῦτο καιροῦ = λοιπὸν τὰ μὲν πράγματα ἔχουσι φθάσει εἰς τοῦτο τὸ κρίσιμον σημεῖον διὰ τὸν Φίλιπ. — ἦ = εἰ δὲ μή. — παρελθῶν τις . . . δειξάτω = παρελθέτω τις καὶ δειξάτω. —

παρέρχομαι = ἀναβαίνω εἰς τὸ βῆμα (ἐνα ὁμιλήσω). — ἐμοί, μάλλον δ' ὑμῖν = εἰς ἐμὲ ἢ καλύτερον εἰς σᾶς. — ὡς οὐκ ἀληθῆ . . . = ὡς ταῦτα, ἃ ἐγὼ λέγω, οὐκ ἀληθῆ ἐσσι. — οἱ τὰ πρῶτ(α) ἐξαπατημένοι = ἐκεῖνοι, οἵτινες τὸ πρῶτον ἔχουσιν ἐξαπατηθῆ. — τὰ λοιπὰ = ἐν τῷ μέλλοντι. — πιστεύουσι, δηλ. αὐτῷ (τῷ Φιλίπ.). — οἱ δεδουλωμένοι Θετταλοὶ = οἱ Θεσσαλαί, οἵτινες ἔχουσιν ὑποδουλωθῆ (ὑπὸ τοῦ Φιλίπ.). — οὐκ ἂν ἐλεύθεροι γένοιτ(ο) = δὲν ἤθελον ἀνακτήσει τὴν ἐλευθερίαν των (ἐὰν δηλ. ἤθελον τύχει εὐκαιρίας). — ἄσμενοι, κατηγορμ. δηλωτικὸν τρόπου = ἄσμενος.

Διὰ τούτων . . . διὰ τῶν αὐτῶν τούτων, δηλ. τῶν ἀγνοούντων αὐτὸν (§ 7). — καθαιρεθῆναι πάλιν, καθ' ὅσον οἱ ἐξ ἀγνοίας τῶν ἀπατηλῶν τρόπων τοῦ Φιλίπ. συντέλεσαντες εἰς τὴν αὔξησιν αὐτοῦ, ὅταν μάθωσιν ὅπως πράγματι εἶναι ὁ Φίλιπ., φυσικὸν εἶναι νὰ στραφῶσι κατ' αὐτοῦ. — παρελθὼν τις, πρὸλ. Α' Ὀλυμπ. § 1 «ἤκει». — ταῦτ(α), δηλ. τὰ ἐν § 6 καὶ § 7 δηλωθέντα (ὅτι δηλ. ὁ Φίλιπ. φενακίζων ἠδὲξήθη).

§ 9 -- 10.

Καὶ μὴν = καὶ ὅμως, ἐν τούτοις. — ταῦτα μὲν . . . = ἡγεῖται μὲν ταῦτα οὕτως ἔχειν. — βία = διὰ τῆς βίας, δι' ἐξανγκαστικῶν μέσων. — κατέχω τὰ (συμμαχικὰ) πράγματα = διατηρῶ τὴν (συμμαχικὴν) δυνάμιν μου. — τῷ . . . προειληφέναι = διότι ἔχει προκαταλάβει. — καὶ λιμένας = καὶ τοὺς λιμένας. — ὑπ' εὐνοίας τὰ πράγματα (δηλ. τὰ συμμαχικὰ) συνίσταται = ἀμοιβαία ἀγάπη συνενώνει τοὺς συμμάχους. — πᾶσι τοῖς μετέχουσι τοῦ πολέμου ταῦτα συμφέρει = πάντες οἱ μετέχοντες τοῦ πολέμου ἔχουσι τὰ αὐτὰ συμφέροντα. — καὶ συμπονεῖν . . ., ἀπόδοσις τῆς χρομ. προτάσεως: ὅταν μὲν γάρ . . . = (τότε) οἱ ἄνθρωποι (εὐχαρίστως) θέλουσι καὶ νά . . . — συμπονῶ = ὑφίσταμαι μαζί τοὺς κόπους καὶ τὰς ταλαιπωρίας (τοῦ πολέμου). — φέρω τὰς συμφορὰς = ὑποφέρω τὰς ἀτυχίας (τοῦ πολέμου). — μένω = μένω πιστὸς (ἐν τῇ συμμαχίᾳ). — ἐκ πλεονεξ., ἢ ἐκ = διὰ. — ἰσχύω = λαμβάνω ἰσχύον, γίνομαι ἰσχυρὸς. — ἡ πρώτη πρόφασις = ἡ τυχοῦσα ἀφορμὴ. — μικρὸν πταῖσμα = ἀσήμαντος ἀτυχία. — ἀνεχαίτισε καὶ διέλυσε, γνωμικοὶ ἀόριστοι, ὡς καὶ ὁ κατωτέρω: ἠνθῆσε = ἀναχαιτίζει.

καὶ διαλύει. — ἀναχαίτιζω = ἀνατρέπω. — ἔστιν = εἶναι δυνατόν. — ἀδικοῦντα καὶ ἐπ. καὶ ψευδ. (δηλ. τινά)... κησασθαι = ν' ἀποκτήσῃ τις ἀδικῶν καὶ ἐπιορκῶν καὶ ψευδόμενος = ν' ἀποκτήσῃ τις δι' ἀδικίας καὶ ἐπιορκίας καὶ ψεύδους... — βεβαία δύναμις = διαρκῆς δύναμις. — τὰ τοιαῦτα = ἢ διὰ τοιούτων μέσων (δηλ. δι' ἀδικίας, ἐπιορκίας καὶ ψεύδους) ἀποκτηθεῖσα δύναμις. — εἰς ἅπαξ = διὰ μίαν φοράν, (ἐπὶ) μίαν στιγμὴν. — καὶ βραχὺν χρόνον, προσδιορίζει ἀκριβέστερον τό: εἰς μὲν ἅπαξ. — ἀντέχω = διαρκῶ. — καὶ σφόδρα γ' ἤνθησεν ἐπὶ ταῖς ἐλπίσει = καὶ μάλιστα πολὺ ἀκμάζουσι (τὰ τοιαῦτα = ἢ διὰ τοιούτων μέσων ἀποκτηθεῖσα δύναμις) στηριζόμενα εἰς τὰς ἐλπίδας, ἃς παρέχουσιν. — ἂν τύχη, δηλ. ἀνθούντα (τὰ τοιαῦτα). — τῷ χρόνῳ = μὲ τὸν καιρόν. — φωρῶμαι = ἐξελέγχομαι, ἀνακαλύπτομαι. — περὶ αὐτὰ καταρρεῖ = καταπίπτουσι (τὰ τοιαῦτα) φυλλορροοῦντα πέριξ ἑαυτῶν. — οἰκίας, ἢ γενικ. αὕτη, καθὼς καὶ αἱ ἐπόμεναι (πλοίου καὶ τῶν ἄλλων...), ἐξαρτ. ἐκ τοῦ: τὰ κάτωθεν = τὰ κάτω μέρη, τὰ θεμέλια. — αἱ ὑποθέσεις = αἱ βάσεις. — οὐκ ἔνι = οὐκ ἔνεστι (προσωπκ.) = δὲν ὑπάρχει. — τὰ πεπραγμένα Φιλίππου = αἱ πράξεις τοῦ Φιλίππου.

Ταῦτα, ποῖα; — τὰ χωρία, νοοῦνται κυρίως αἱ ἐν Θράκῃ καὶ Μακεδονίᾳ ὄχυραί θέσεις τῶν Ἀθηναίων, ἃς εἶχε καταλάβει ὁ Φίλιπ. — λιμένας, ἰδίᾳ τοὺς ἐν Θεσσαλίᾳ. — τὰ τοιαῦτα, δηλ. τὰς ἀγοράς (πρὸς τὸν Β' Ὀλυνθ. § 22). — τῷ... προειληφέναι, ὁ Φίλιπ. κατέλαθε τὰ χωρία καὶ λιμένας καὶ τὰ τοιαῦτα προτοῦ οἱ κατέχοντες αὐτὰ ἐννοήσωσι τοὺς κακοὺς αὐτοῦ σκοποὺς καὶ ἐτοιμασθῶσι πρὸς ἀντίστασιν. — ἐν πλεονεξίας καὶ πονηρίας, δηλ. ἀδικῶν καὶ ἐπιορκῶν καὶ ψευδόμενος (§ 10). — ἡ πρώτη πρόφασις, δηλ. τῶν ἡδικομημένων καὶ δεδουλωμένων. — μικρὸν πταῖσμα, δηλ. τοῦ ἐκ πλεονεξίας καὶ πονηρίας ἰσχύσαντος. — ἂν τύχη, ἀναγκαῖα ἢ ὑπόθεσις, καθ' ἣσον δὲν συμβαίνει πάντοτε ν' ἀκμάξῃ δύναμις προελθούσα ἐξ ἀδικίας, ἐπιορκίας καὶ ψεύδους. — φωρᾶται, δηλ. πόσον σαθρὰ εἶναι τὰ τοιαῦτα. — καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων, δηλ.; — τῶν πράξεων, δηλ. τῶν πολιτικῶν (ὡς συμμαχίας, εἰρήνης κ.τ.τ.). — ἀλήθειαι, ἤτοι ἄνευ ψεύδους καὶ ἐπιορκίας. — τοῦτο, ποῖον;

§ 11 — 13.

Ὅπως τις λ. κάλλιστα καὶ τάχιστα (δηλ. βοηθεῖν), οὕτως ἀρέσκει μοι (δηλ. βοηθεῖν) = ὅποιονδήποτε κάλλιστον καὶ τάχι-

στον τρόπον τῆς βοήθειας προτείνει τις, οὗτος ἀρέσκει εἰς ἐμέ (= τοῦτον ἐπιδοκιμάζω). — πέμπειν, ἐκ τοῦ φημί δεῖν. — ἦ . . . διδάξει . . . παροξυνεῖ, ἀναφρκ. τελκ. πρότασις = ἵνα αὐτῆ . . . διδάξῃ . . . παροξύνῃ. — διδάσκω τινά τι = ἀναγγέλλω εἰς τινά τι. — παροξύνω τινά = ἐξεγείρω τινά. — καὶ γὰρ νῦν . . . = ἐψηφισμένοι γὰρ νῦν εἰσι καὶ Παγ. ἀπαιτεῖν καὶ . . . — ψηφίζομαι (μετ' ἀπρμφ.) = ; (πρβλ. Α' Ὀλυθ. § 22). — λόγους ποιοῦμαι περί τινος = ἔρχομαι εἰς διαπραγματεύσεις (= διαπραγματεύομαι) περί τινος. — σκοποῦμαι τι = φροντίζω περί τινος, ἔχω ὑπ' ὄψει τι. — ὅπως μὴ . . . ἐροῦσι, πλαγία ἐρωτημκ. πρότασις ἐπεξηγοῦσα τὸ: τοῦτο = πῶς δηλ. νὰ μὴ εἴπωσι . . . — οἱ παρ' ἡμῶν (πεμφθησόμενοι) πρέσβεις = οἱ πρέσβεις ἡμῶν. — ἀλλὰ καὶ ἔργον . . . ἐπὶ τοῖς πράγμα., ἄς ἀποδοθῆ εἰς τὴν νέαν ὥσει ἤτο: ἀλλὰ καὶ ἔργον τι δεικνύειν ἔξουσι. Ἐξουσι δὲ δεικνύειν καὶ ἔργον τι, εἰ ἡμεῖς ἐξηληλυθότες ὄμεν ἀξίως τῆς πόλεως καὶ ὄμεν ἐπὶ τοῖς πράγμασιν. — ἀλλὰ (ὅπως) . . . ἔξουσι = ἀλλὰ πῶς νὰ δύνανται. — ἐξέρχομαι = ἐξέρχομαι εἰς ἐκστρατεῖαν, ἐκστρατεύω. — ἀξίως τῆς πόλεως = συμφώνως μετ' τὸ ἀξίωμα τῆς πόλεως. — εἰμι ἐπὶ τοῖς πράγμασιν = καταγίνομαι εἰς τὴν διεξαγωγὴν τοῦ πολέμου. — ὡς, αἰτλγκ. — ἄπεισι τὰ πράγματα = ἐλλείπουσι τὰ ἔργα (αἱ πράξεις). — κενός = ἀνωφελής. — μάλιστα = πρὸ πάντων, ἰδίᾳ. — ὁ παρὰ τῆς ἡμετέρας π. (λόγος) = ὁ λόγος, ὁ προερχόμενος ἀπὸ τῆς ἰδικῆς μας πόλεως. — ὅσῳ . . . ἐτοιμότητι (α) . . . τοσοῦτῳ μᾶλλον = ὅσῳ . . . ἐτοιμότερον . . . τοσοῦτῳ μᾶλλον = ὅσῳ . . . εὐκολώτερον . . . τόσῳ περισσότερον. — αὐτῷ, δηλ. τῷ λόγῳ. — μετὰστασις = ἀλλαγὴ. — δεικτέον (ἔστι) = δεῖ δεικνύειν (ὕμᾱς). — ἐτοιμῶς = προθύμως. — εἴπερ τις ὑμῖν προσέξει τὸν νοῦν = εἰ βεβαίως θέλητε νὰ δίδῃ τις προσοχὴν (= σημασίαν) εἰς τοὺς λόγους σας. — ἐθέλω = ἀποφασίζω. — ὡς προσήκει = προσηκόντως. — καὶ δὴ = καὶ εὐθύς. — περαίνω = ἐκτελῶ. — τὰ συμμαχικὰ (πράγματα) ἀσθενῶς καὶ ἀπίστως ἔχει Φιλίππῳ = οἱ σύμμαχοι τοῦ Φιλίπ. συνδέονται μετ' αὐτοῦ διὰ δεσμοῦ ἀσθενούς καὶ οὐχὶ ἀσφαλοῦς. — τὰ τῆς οἰκείας ἀρχῆς καὶ δυνάμεως κακῶς ἔχει = τὸ ἴδιον κράτος αὐτοῦ (τοῦ Φιλίπ.) καὶ ἡ δυνάμις εὐρίσκειται ἐν κακῇ καταστάσει.

Ὅπως τις λ. κάλλ. καὶ . . . , πρβλ. Α' Ὀλυθ. § 17, ἐνθα

αὐτὸς ὁ Δημοσθ. ὑπέδειξε τρόπον τινὰ βοηθείας. — πρὸς δὲ **Θεταλοῦς** . . . , οἱ Θεσσαλοὶ συνεδέοντο μετὰ τῶν Ἀθηναίων διὰ παλαιᾶς συμμαχίας· οἱ πλεῖστοι δὲ τῶν Θεσσαλῶν τότε ἦσαν δυσηρεστημένοι κατὰ τοῦ Φιλίπ., διότι οὗτος ὄχι μόνον τὸν Φωκικὸν πόλεμον δὲν διεξήγαγεν ὑπὲρ αὐτῶν, ὡς ὑπεσχέθη (§ 7), ἀλλὰ καὶ τὰς πόλεις τῆς Θεσσαλίας εἶχεν ἀρχίσει νὰ τειχίξῃ· δι' αὐτὸ ὁ Δημοσθ. ἐνόμισεν ὅτι οἱ Θεσσαλοὶ εὐκόλως ἠδύναντο νὰ ἐξεγερθῶσι κατὰ τοῦ Φιλίπ. — **τοὺς μὲν**, ἐννοοῦνται ἐκεῖνοι οἱ Θεσσαλοὶ, οἵτινες εἶναι ἤδη ἀποφασισμένοι ν' ἀντιστῶσι κατὰ τοῦ Φιλίπ. — **ταῦτα**, δηλ. τὴν ἀποφασισθεῖσαν ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ὑποστήριξιν τῶν Ὀλυνθίων. — **τοὺς δέ**, ἐννοοῦνται ἐκεῖνοι οἱ Θεσσαλοὶ, οἵτινες εἶναι μὲν δυσηρεστημένοι μὲ τὴν ὑπάρχουσαν κατάστασιν τῶν πραγμάτων, ἀλλὰ δὲν τολμῶσι νὰ ἐπέλθωσι κατὰ τοῦ Φιλίπ. — **Παρασᾶς** . . . **περὶ Μαγνησίας**, πρὸβλ. περὶ τοῦ πράγμ. Α' Ὀλυνθ. § 22. — **ἀξίως τῆς πόλεως**, δηλ. μετὰ δυνάμεις οἰκείας, οὐχὶ ξένης. — **ὄσφ γὰρ ἐτοιμότητι(α)** . . . , οἱ Ἀθηναῖοι, ὡς γνωστόν, ὑπὲρ πάντας τοὺς Ἕλληνας ἠρέσκοντο εἰς τοὺς λόγους. — **τὴν μετᾶστασιν καὶ . . . τὴν μεταβολήν**, δηλ. τῆς πολιτικῆς ὑμῶν. — **εἰσφέροντας**, περὶ τῆς **εἰσφορᾶς** βλ. ἐν σελ. 52. — **εἰσφέροντας** — **ἐξιόντας**, πρὸβλ. Α' Ὀλυνθ. § 6. — **τὰ τῆς οἰκείας ἀρχῆς καὶ δυν.**, δηλ. τὸ Μακεδονικὸν κράτος καὶ ἡ Μακεδονικὴ δύναμις. — **ἐξελεγχθήσεται**, διὰ τοῦ πολέμου.

§ 14 — 15 αὐτῶ.

Ὀλως = ἐν γένει. — **ἐν προσθήκῃ** = ὡς προσθήκη, προστιθεμένη εἰς ἄλλην δύναμιν. — **μερὶς οὐ μικρὰ** = σημαντικὴ βοήθεια. — **οἶον** = καθὼς π. χ. — **ὑπάρχω τινί** = ὠφελῶ τινα, ἀποβαίνω ὠφέλιμος εἰς τινα. — **ἐπὶ Τιμοθέου πρὸς Ὀλυνθίους**, κατ' ἐννοιαν = ἔτε ὑπὸ τὸν Τιμόθεον ἐπολεμεῖτε κατὰ τῶν Ὀλυνθίων. — **πάλιν αὖ** = ἔπειτα πάλιν. — **πρὸς Ποτειδαίαν** = κατὰ τὴν ἐπιχειρήσιν ἐναντίον τῆς Ποτειδαίας. — **ἐφάνη τι** (δηλ. ὄν) **τοῦτο συναμφοτέρον** = αὕτη ἡ δύναμις ἠνωμένη (μετὰ τῆς τῶν Ὀλυνθίων) ἐφάνη σημαντικὴ. — **νυνὶ** = προσφάτως. — **στασιάζω** = σπαράσσομαι ὑπὸ ἐμφυλίων ἐρίδων. — **ταράττομαι** = περιέρχομαι εἰς (ἐσωτερικὰς) **ταραχάς**. — **ἐπὶ τὴν . . .** = κατὰ τῆς . . . — **ἡ τυραννικὴ οἰκία** = ἡ οἰκογένεια τῶν τυράννων. — **κἂν μικρὰν**

δύναμιν (δηλ. προσθῆ) = καὶ μικρὰν ἀκόμη δύναμιν. — *πάντ(α)* = κατὰ πάντα, πάντως. — *κακά* = ἐλαττώματα, ἀτέλειαι. — *καὶ οὗτος* = καὶ αὐτὸς ἀκόμη. — *ἅπανσι τούτοις*, δοτκ. ὄργανκ.: διασαφίζεται διὰ τοῦ: *τοῖς πολέμοις καὶ ταῖς στρατείαις*. — *οἷς* = ἕνεκα τῶν ὁποίων. — *ἔτ' ἐπισφαλεστέραν*, δηλ. *τὴν Μακεδονικὴν δύναμιν καὶ ἀρχήν*. — *ἐπισφαλῆς* = ὁ μὴ ἀσφαλῆς, ἀβέβαιος, ἀσθενής. — *ἢ ὑπῆρχε φύσει*, β' ἕρος τῆς συγκρίσεως = παρ' ὅ,τι (αὕτη) ἦτο ἐκ φύσεως. — *κατασκευάζω* = καθιστῶ. — *αὐτῶ*, δοτκ. ἀντιχαριστικῆ = πρὸς βλάβην του.

Ἐπὶ Τιμοθέου πρὸς Ὀλυνθ., ὁ Τιμόθεος, στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων, ἔχων τὴν ὑποστήριξιν τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας Περδίκκα, ἐπολέμησε τῷ 364 κατὰ τῶν Ὀλυνθίων καὶ ἀφήρσεν ἀπ' αὐτῶν τὰς πόλεις Ποτειδαίαν καὶ Τορώνην· βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 40. — *πρὸς Ποτειδαίαν Ὀλυνθ.*, τῷ 356 ὁ Φίλιππος τῇ συμπράξει τῶν Ὀλυνθίων ἐκυρίευσε τὴν Ποτειδαίαν· βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 41· πρβλ. καὶ § 7. — *νυνί*, τῷ 352· ἐπομένως πόσα ἔτη πρὸ τῆς ἐκφωνήσεως τοῦ παρόντος λόγου; — *Θετταλοῖς* σι. . . ., πρβλ. § 7. — *ἐπὶ τὴν τυραννικὴν οἰκίαν*, ἐννοοῦνται οἱ τύραννοι τῶν Φερῶν Λυκόφρων καὶ Πειθόλαος (§ 7). — *αὕτη*, δηλ. ἡ Μακεδονικὴ δύναμις καὶ ἀρχή. — *οὗτος*, δηλ. ὁ Φίλιπ.

§ 15 μὴ γὰρ—16.

Χαίρω τοῖς αὐτοῖς = εὐχαριστοῦμαι (= εὐρίσκω εὐχαρίστησιν) εἰς τὰ ἴδια (πράγματα). — *οἱ ἀρχόμενοι (ὑπὸ τοῦ Φιλίπ.)* = οἱ ὑπήκοοι (τοῦ Φιλίπ.). — *ἐζήλωκά τι* = μετὰ ζήλου ποθῶ τι. — *προήρημαι* (μετ' ἀπρμφ.) = ἔχω ἀποφασίσει (εἶμαι ἀποφασισμένος) νά . . . — *πράττων καὶ κινδυνεύων*, μετχ. τροπκ. — *πράττω* = κοπιάζω. — *ἂν συμβῆ τι (παθεῖν)* = ὅ,τι δήποτε καὶ ἂν συμβῆ (νά πάθῃ). — *παθεῖν*, ἐκ τοῦ *προήρηται*. — *τὴν τοῦ διαπρ. . . . ἡρημένος τὴν δόξαν τοῦ διαπράξασθαι ταῦτα, ἃ μηδεὶς π. ἄλλος Μ. βασιλεὺς (διεπράξατο)*, ἀντὶ τοῦ ζῆν ἀσφαλῶς. — *ἡρημένος*, μετχ. αἰτλγκ. = ἐπειδὴ ἔχει προτιμήσει. — *τοῖς δὲ* = ἐκείνοις δὲ (δηλ. τοῖς ἀρχομένοις). — *ἡ φιλοτιμία ἢ ἀπὸ τούτων* = ἢ ἐκ τούτων τῶν κατορθωμάτων (τοῦ Φιλίπ.) προερχομένη δόξα. — *μέτεσσί τινί τινος* = μετέχει τίς τινος. — *κόπτομαί τινι* = καταπονοῦμαι, βασιανίζομαι μέ τι. — *αἱ*

στρατεῖαι αὐται αἱ ἄνω κάτω = αἱ γνωσταὶ αὐται ἐκστρατεῖαι αἱ (γινόμεναι) ἄλλοτε μὲν ἐπάνω, ἄλλοτε δὲ κάτω. — *ταλαιπωρῶ* = ταλαιπωροῦμαι. — *οὔτ' .. ἐώμενοι ... οὔθ' .. ἔχοντες*, αἱ μετχ. αἰτλγκ. = διότι οὔτε ἀφίνονται... οὔτε δύνανται. — *τὰ ἔργα* = τὰ ἐπαγγέλματα. — *τὰ ἴδια* = αἱ οἰκία καὶ ὑποθέσεις. — *διατρίβω ἐπὶ τινι* = ἀσχολοῦμαι εἰς τι. — *οὔθ' ὅσ' ἄν ...* = οὔτε ἔχοντες *διαθέσθαι ταῦτα*, ὅσ' ἄν... — *ποιῶ τι* = παράγω τι. — *διατίθεμαι τι* = πωλῶ τι. — *κεκλειμένων* (τοῦ ῥ. κλείομαι) *τῶν ἐμπορίων*, αἰτλγκ. ἀπόλυτος μετχ. — *τὸ ἐμπόριον* = ὁ ἐμπορικὸς λιμὴν ἐν ᾧ ἡ ἐμπορία = τὸ ἐμπόριον.

Τοὺς ἀρχομένους, τίνες ἐννοοῦνται; — *τοῦτ(ο)*, δηλ. τὸ ν' ἀποκτήσῃ δόξαν, τὸ νὰ δοξασθῇ. — *ταῖς στρατεῖαις ταύτ. ταῖς ...*, περὶ τούτων βλ. ἐν Α' Ὀλυμπ. § 12-13. — *ἐπὶ τοῖς ἔργοις*, ἐννοοῦνται ἴδια αἱ γεωργικαὶ ἐργασίαι. — *οὕτως ὅπως ἂν δύνωνται*, δηλ. μετὰ κόπου καὶ μόχθου διὰ τὴν ἐκ τῶν στρατειῶν ἔλλειψιν χρόνου. — *διαθέσθαι*, δηλ. εἰς τὰς ἐκτὸς τῆς Μακεδονίας μεγάλας ἐμπορικὰς πόλεις. — *κεκλειμένων τῶν ἐμπορίων*, οἱ Ἀθην. κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ πολέμου ἀπέκλειον τοὺς Μακεδονικοὺς λιμένας καὶ οὕτω παρεκάλυον τὴν ἐμπορίαν. — *ἐν τῇ χώρᾳ*, δηλ. τῇ Μακεδονίᾳ.

§ 17 — 18.

Οἱ πολλοὶ Μακεδόνων = οἱ πλείστοι τῶν Μακεδ. = ὁ Μακεδονικὸς λαός. — *πῶς ἔχουσι Φίλ.* = πῶς διάκεινται πρὸς τὸν Φίλ. = ποίας διαθέσεις ἔχουσι πρὸς τὸν Φίλ. — *ἐκ τίνος σκοποῦμαι* = συμπεραίνω ἐκ τίνος. — *οἱ περὶ τινα ὄντες* = οἱ περιστοιχίζοντές τινα. — *δὲ δὴ* = ἀλλ' ὅμως. — *δόξαν ἔχω, ὡς ...* = φημί-ζομαι ὅτι... — *συγκεκριημένος τὰ τοῦ πολέμου* = γεγυμνασμένος εἰς τὰ πολεμικά. — *ὡς δ' ἐγὼ ... ὡς δ' ἐγὼ ἤκουόν τινος τῶν γεγενημένων* (γενκ. διαιρτκ.) *ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ*. — *ὡς* = καθὼς. — *ἀκούω τινός* = ἀκούω παρά τινος. — *οἱ γεγενημένοι ἐν ...* = ἐκεῖνοι, οἵτινες εἶχον διατρίψει ἐν... — *ἄνδρός*, παράθεσις εἰς τὸ *τινος* = ὅστις εἶναι ἀνὴρ. — *οὐδαμῶς οἶος* (= τοιοῦτος, οἶος [= ὥστε]) *ψεύδεσθαι* = ἀνίκανος νὰ ψεύδῃται. — *οὐδένων εἰς βελτίους* = δὲν εἶναι καλύτεροι ἄλλων (τίνες;). — *οἶος ἔμπειρος* = τοιοῦτος οἶος ἐστὶν ὁ ἔμπειρος = ἔμπειρος. — *ἀγὼν* = μάχη. —

τούτους, κατὰ πληθυντ., διότι τὸ *τις*, εἰς ὃ ἀναφέρεται, εἶναι περιληπτικόν.— *φιλοτιμία* τινὰ ἀπωθῶ = ἀπωθῶ τινὰ ἐκ φιλοδοξίας.— *αὐτὸν* (δηλ. τὸν Φίλιπ.), ὑποκμ. τοῦ ἀπρμφ. ἀπωθεῖν.— *ἔφη*, ὑποκμ. οὗτος, δηλ. ὁ διατρίψας ἐν Μακεδονίᾳ, παρ' οὗ ἤκουε ταῦτα ὁ ῥήτωρ.— *βουλόμενον*, μετχ. αἰτλγκ.— *πάνθ' αὐτοῦ* . . . = *δοκεῖν πάντα τὰ ἔργα εἶναι αὐτοῦ (ἔργα)*.— *πρὸς τοῖς ἄλλοις* = ἐκτὸς τῶν ἄλλων ἐλαττωμάτων.— *αὐ* = προσέτι, ἀκόμη.— *ἀνυπέροβλ. εἶναι*, τὸ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ ἔφη, ἐξ οὗ ἔξαρτ. καὶ τὰ ἀπρμφ. : *παρεῶσθαι* . . . (ἐν οὐδενὸς) *εἶναι*.— ἡ *φιλοτιμία ἀνυπέροβλητός ἐστι* = ἡ φιλοδοξία του δὲν ἔχει ὄρια.— *εἰ δέ τις* . . . , δηλ. ἐν αὐτοῖς ἐστι.— *δίκαιος ἄλλως* = ἐν γένει δίκαιος ἀνθρωπος.— ἡ *καθ' ἡμέραν ἀκρασία* = ἡ καθημερινὴ ἀκολασία.— *κορδακισμοὶ* = ἄσεμνοι χοροί.— *οὐ δυνάμενος*, μετχ. ἐπιθτκ.— *παρέωσμαι* (πρμ. τοῦ *παρωθοῦμαι* με σημασ. ἐνεστ.) = παραγκωνίζομαι.— *ἐν μέρει οὐδενὸς εἰμι* = θεωροῦμαι ἀνάξιος λόγου, δὲν λογαριάζομαι διὰ τίποτε.

Ἐκ τούτων, δηλ. τῶν εἰρημένων ἀνωτέρω.— *ξένοι*, ἐν τῇ στρατῶ τῶν Μακεδόνων ὑπηρετοῦν καὶ ἀλλοδαποί, Θράκες, Παίονες, Ἀγριαῖνες κ. ἄλ.— *πεζέταιροι*, οὗτοι ἦσαν ἐκλεκτοὶ πεζοὶ Μακεδόνες, ἀποτελοῦντες τὴν σωματοφυλακὴν τοῦ Φιλίπ.— *ἐν αὐτοῖς, τίσι;*— *τὸν τοιοῦτον*, δηλ. τὸν σῶφρονα ἢ δίκαιον ἄλλως.

§ 19.

Λοιποὺς . . . *εἶναι*, τὸ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ ἔφη (§ 18).— *λοιποὶ εἶσι* = ὑπολείπονται.— *λησται* = ἄρπαγες.— *οἴους* . . . *ὄρχεῖσθαι* = ὥστε . . . *ὄρχεῖσθαι*.— *ὄρχοῦμαι τοιαῦτα* (= *τοιαύτας ὄρχήσεις*) = χορεύω τοιοῦτους χορούς.— *ὀκνῶ* = διαστάζω, δὲν τολμῶ.— *καὶ γὰρ οὖς* . . . = διότι (ὄχι μόνον τοὺς ἀνωτέρω μνημονευθέντας ἀγαπᾷ καὶ περὶ αὐτὸν ἔχει, ἀλλὰ) καὶ ὄσους . . . — *πολύ, συναπτόεν τῷ ἀσελγεστέρου*.— *ἀσελγής* = ἀσυχρός, ἀκόλαστος.— *θαυματοποιός* = ἀγύρτης.— *Καλλ. ἐκ.* . . . , ἐπεξήγησις τοῦ: *οὖς*.— *ἐκεῖνος* = ἐκεῖνος ὁ περιβόητος.— *δημόσιος (δοῦλος)* = ὁ τῆς πόλεως δούλος.— *μῖμος γελοίων* = μιμώμενος γελοῖα (ἄξια γέλωτος), γελωτοποιός.— *ὦν* . . . = *ἄ* . . . *ποιοῦσι*.— *ποιῶ, εἷς τινα* = κάμνω ποιήματα ἀναφερόμενα εἷς τινα.— *συνόντες* = ἑταῖροι.— *ἐνεκα τοῦ γελασθῆναι* = ἵνα ἐγερθῇ γέλως.

Λησιτάς, ἐννοεῖ ἀνθρώπους δι' οὐδὲν ἄλλο ἐπιδιώκοντας τὸν στρατιωτικὸν βίον ἢ δι' ἀρπαγὰς καὶ λεηλασίας ἀντιτίθενται δὲ οὗτοι πρὸς τοὺς ἐμπείρους πολέμου καὶ ἀγώνων, ὡς οἱ κόλακες πρὸς τοὺς σὺφρονας καὶ δικαίους. — **ὀκνῶ**, διότι οἱ τοιοῦτοι χοροὶ ἦσαν ἀσεμνοί. — **ὅτι ταῦτι (α)** . . ., δηλ. ὅσα διηγῆθη ὁ ἐν τῇ Μακεδονίᾳ διατρέψας· ὁ δὲ ῥήτωρ συνήθως ὅσα λέγει, ὅτι ἀκούει παρ' ἄλλων, ἐπικυροῖ καὶ αὐτὸς δι' ἄλλων ἀποδείξεων (πρβλ. Α' Ὀλυμπ. § 22). — **ἐνθ' ἐνδε**, δηλ. ἐξ Ἀθηνῶν. — **τῶν θαυματοποιῶν**, οὗτοι πανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος περιφερόμενοι καὶ ἀργυρολογοῦντες δι' ἐντέχνων ὀρχήσεων καὶ ἄλλων θαυμάτων καὶ γοητευμάτων ἔξω ἐυτελῶς καὶ ἀκολάστως. — **τὸν δημόσιον**, οἱ δοῦλοι, οὓς εἶχεν ἡ πόλις, ἐκαλοῦντο **δημόσιοι** εἰς οὗτους ἦσαν ἀνατεθειμένοι ὠρισμένοι τινὲς δημόσιαι ὑπηρεσίαι· οὗτοι λ. χ. καθῆκον εἶχον νὰ τηρῶσι τὴν εὐκοσμίαν καὶ τάξιν ἐν τε τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ τοῖς δικαστηρίοις, καὶ ἐν τοῖς δημοσίοις τόποις καὶ τοῖς δημοσίοις ἔργοις ὡσαύτως οὗτοι ἐχρησιμοποιοῦντο ὡς γραφεῖς, ὡς δήμιοι, βασανισταὶ κλπ. — **καὶ τοιοῦτους**, ὅποῖος ἦτο ὁ Καλλίας (δηλ.;). — **μίμους γελοίων**, οὗτοι ἀπεμιμοῦντο γελοίας σκηνάς, ἅς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ παρελάμβανον ἐκ τῆς ἀρχαίας μυθολογίας, ἵνα προκαλῶσι τὸν γέλωτα τῶν παρισταμένων· πλήθος δὲ γελωτοποιῶν ὑπῆρχε τότε ἐν Ἀθήναις· ἐκ τούτων 60 ἀποτελοῦντες εἶδος συλλόγου συνήρχοντο εἰς ναὸν τινα Ἡρακλέους καὶ ἔσκωπτον ἀλλήλους· εἰς τούτους ὁ Φίλιπ., τὰ μάλιστα φιλόγελως ὢν, ἐπεμφε τάλαντον, ἵνα στέλλωσιν αὐτῷ τὰ γελοῖα γραπτά. — **ποιητὰς αἰσχρῶν ἄσμάτων, ὄν...**, τὰ ἄσματα, δι' ὧν οἱ ποιηταὶ ἔσκωπτον ἐν ταῖς συναναστροφαῖς καὶ μάλιστα ἐν τοῖς συμποσίοις τοὺς ἐταίρους τοῦ Φιλίπ. καὶ αὐτῶν, ἵνα κινήσωσι τὸν γέλωτα, ἦσαν ποικίλα· ἄλλοτε μὲν οἱ ποιηταὶ τὰ δῆθεν πλεονεκτήματά τινος τῶν ἐταίρων ὑπερεπήγουν εἰρωνευόμενοι, ἄλλοτε δὲ τὰς ἐλλείψεις ἄλλου εἴτε σωματικὰς εἴτε ἠθικὰς ἐπὶ τὸ κωμικώτερον καὶ γελοιωδέστερον διέστρεφον ὑπεραυξάνοντες, καὶ ἄλλοτε ἄλλως. — **εἰς τοὺς συνόντας**, δηλ. **Φιλίππῳ καὶ αὐτοῖς**.

§ 20 — 21.

Καίτοι = καὶ ὁμως. — **ταῦτα**, ὑποκμ. τοῦ ἔστι καὶ ἀντικμ. τοῦ ἡγεῖται. — **μικρά**, κατγρμ., ὡς καὶ τὸ : **δείγματα**. — **δείγμα** = ἀπόδειξις. — **γνώμη** = νοῦς, διάνοια. — **καὶ κακοδ.**, ὁ **καὶ** = δηλαδῆ.

— **κακοδαιμονία** = τὸ κατέχεσθαι ὑπὸ κακοῦ δαίμονος, φρενοβλάβεια. — **τοῖς εὖ φρ.**, δοτκ. τῆς κρίσεως. — **νῦν μὲν** = ἐπὶ τοῦ παρόντος μὲν. — **ἐπισκοπῶ τινι** = ἐπιρρίπτω σκότος εἰς τι, ἐπισηιάζω, καλύπτω τι. — **τὸ κατορθοῦν**, ὀνομτκ. ἀπρμφ.: ὡς ὑποκμ. νοητέα ἢ αἰτιατκ. **αὐτὸν** (δηλ. τὸν Φιλ.) = αἱ ἐπιτυχίαι αὐτοῦ. — **εὐπραξία** (ἐκ τοῦ εὖ **πράττω** = **εὐτυχῶ**) = εὐτυχία. — **δειναί**, δηλ. εἰσί. — **δεινός εἰμι** (μετ' ἀπρμφ.) = ἔχω μεγάλην δύναμιν (ἴνα . . .). — **δνειδη**, ἐνταῦθα = ἠθικαὶ ἀτέλειαι, ἐλαττώματα. — **εἰ πταίσει**, ὑποκμ. ὁ Φίλιπ. — **πταίω** = πάσχω ἀτύχημα. — **αὐτοῦ**, γενκ. κτητικῆ τοῦ **ταῦτα** (**τὰ δνειδη**) = ταῦτα τὰ ἐλαττώματα αὐτοῦ. — **ἐξετάζομαι**, παθτκ. = ἀποκαλύπτομαι, φανερώνομαι. — **δοκεῖ ἔμοιγε . . . δείξειν**, τὸ **δείξειν** ἐνταῦθα ληπτέον ἀμεταβάτως ὡς ὑποκμ. δὲ αὐτοῦ νοητέον τὸ: **τοῦτο** (δηλ.;) = νομίζω ἐγὼ τοῦλάχιστον ὅτι τοῦτο θὰ φανῆ. — **οὐκ εἰς μακρὰν** = ἐντὸς ὀλίγου χρόνου, εὐθύς. — **θέλωσι** — **βούλησθε**, τὸ μὲν **θέλειν** = ἀποφασίζειν, τὸ δὲ **βούλεσθαι** = ἐπιθυμεῖν, ἔχειν τὴν διάθεσιν (ᾄρξιν). — **ἕως ἄν . . . ᾗ** = ἐν ᾧ εἶναι. — **ἔρρωμένος** (μτχ. παθτκ. πρκμ. τοῦ β. **ῥώννυμι**) = δυνατός, υγιής. — **οὐδὲν ἐπαισθάνομαι** = δὲν αἰσθάνομαι τίποτε. — **ἀρρώστημα** = ἀσθένεια. — **πάντα κινεῖται** = πᾶν ὑπολανθάνον (ἐν τῷ σώματι) κακὸν ἀνακινεῖται (= τίθεται εἰς κίνησιν, ἀναφαίνεται): τὸ πάντα διασαφεῖται διὰ τοῦ: **ῥήγμα . . . στρέμμα . . . ἄλλο τι**. — **ἂν . . . ᾗ** = εἴτε (τοῦτο) εἶναι. — **ῥήγμα** (ἐκ τοῦ **ῥήγνυμι**) = διάρρηξις (φλεβὸς ἢ ἀρτηρία). — **στρέμμα** (ἐκ τοῦ **στρέφω**) = ἐξάρθρωσις, στραγγούλισμα. — **τῶν ὑπαρχόντων**, δηλ. ἐν τῷ σώματι. — **σαθρὸς** = βεβλαμμένος, χαλασμένος, νοσηρὸς. — **τῶν πόλεων καὶ τῶν τυρ.**, αἱ γενκ. ἐκ τοῦ: τὰ κακά. — **οἱ πολλοὶ** = τὸ πλῆθος, ὁ λαός. — **ὄμορος πόλεμος** = πόλεμος πρὸς γείτονας. — **συμπλέκεται (πόλεμος)** = ἐκρήγνυται (πόλεμος). — **ἐποίησε**, ὑποκμ.: **ὁ ὄμορος πόλεμος**: ὁ δὲ ἄορ. γνωμικός. — **ἐκδηλος** = φανερός, καταφανής.

Ταῦτα, δηλ. τὰ ἀνωτέρω λεχθέντα περὶ Φιλίππου. — **τούτοις**, δηλ.; — **τὰ τοιαῦτα δνειδη**, δηλ. τὴν ἀκολασίαν τοῦ βίου, τὴν μέθην, τοὺς ἀσέμνους χοροὺς κ.τ.τ. — **καὶ ὑμεῖς βούλησθε**, δηλ. **τὰ δέοντα ποιεῖν**. — **οὐδὲν ἐπαισθάνεται**, ἐκ τῶν ὑπαρχόντων δηλ. καὶ μὴ ἀναφανέντων εἰσέτι **σαθρῶν**. — **τῶν πόλεων καὶ τῶν τυράννων**, ἐκ τῆς ἀντιθέσεως καταφαίνεται ὅτι ὑπὸ τὰς πόλεις

ἐννοοῦνται ἐνταῦθα αἱ ἐλεύθεραι πολιτεῖαι, αἱ δημοκρατίαι. — ἔξω, δηλ. τῆς ἰδίας των χώρας. — ἕως ἂν ἔξω πολεμῶσι, δι' αὐτῶν ὑπαινίσσεται ὁ ῥήτωρ τὰς ἔξω τῆς Μακεδονίας στρατείας τοῦ Φιλίπ., ἐν ᾧ διὰ τῶν κατωτέρω λέξεων: ἐπειδὴν ὁμορος π. συμπλακῆ ὑπαινίσσεται τὸν πόλεμον τοῦ Φιλίπ. πρὸς τοὺς Ὀλυνθίους, τοὺς ὁμόρους αὐτοῦ.

§ 22 — 23.

Εὐτυχῶ = εὐνοοῦμαι ὑπὸ τῆς τύχης. — ὄρων, μετγ. αἰτλγκ. — ταύτη = διὰ τοῦτο (δηλ.;). — φοβ. προσπ. νομίζει = νομίζει (τὸν Φίλιπ.) φοβερὸν προσπολεμῆσαι (τινὰ αὐτῶ). — φοβερὸς (μετ' ἀπρμφ.) = φοβερὸς εἰς τὸ νὰ . . . — προσπολεμῶ (τινι) = πολεμῶ κατὰ τινος. — φοβερὸς προσπολεμῆσαι, κατ' ἔννοιαν = φοβερὸς ἀντίπαλος. — χρῶμαι λογισμῶ σῶφρονος ἀνθρώπου = σκέπτομαι: σὰν φρόνιμος ἄνθρωπος. — μεγάλη ῥοπή (ἔστι) = μεγάλην ῥοπήν ἔχει (ἢ τύχη). — ῥοπή, κυρίως = κλίσις πρὸς τὰ κάτω· εἶτα — ὡς ἐνταῦθα — = ἐπιρροή, ἐπίδρασις. — μᾶλλον δ' ὅλον ἢ τύχη . . . ἔστι = ἵνα δὲ εἶπω ὀρθότερον, ἢ τύχη εἶναι τὸ πᾶν. — παρὰ πάντ' . . . τὰ τῶν ἀνθρώπων πράγματα = εἰς ὅλα τὰ πράγματα τῶν ἀνθρώπων (κυρ. = ἐν ᾧ χρόνῳ γίνονται τὰ πράγματα τῶν ἀνθρώπων). — οὐ μὴν ἄλλ' = ἀλλ' ὅμως, ἐν τούτοις τὸ πλήρες θὰ ἦτο: οὐ μέντοι τὴν Φιλίππου τύχην αἰριετέαν εἶναι νομίζω, ἀλλ' ἔγωγε κτλ. — δίδωμι αἴρεσιν τινι = δίδωμι τὸ δικαίωμα τῆς ἐκλογῆς εἰς τινὰ = ἐπιτρέπω εἰς τινὰ νὰ ἐκλέξῃ. — ἐθελόντων ἃ κτλ. = ἐθελόντων ὑμῶν αὐτῶν (= ἀρκεῖ σεῖς αὐτοὶ νὰ θέλῃτε) ποιεῖν ἃ προσήκει. — ποιῶ ἃ προσήκει (ποιεῖν) = πράττω τὸ καθήκόν μου. — καὶ κατὰ μικρὸν = ἔστω καὶ ὀλίγον. — ἢ τὴν ἐκεῖνου (δηλ. τύχην), β' ὅρος τῆς συγκρίσεως, διότι τὸ ἐλοιμην ὡς ῥῆμα σημαῖνον προτίμησιν ἔχει συγκριτικὴν ἔννοιαν. — πολὺ γὰρ πλείους κτλ. = ὄρω γὰρ ἀφορμὰς ἐνούσας πολὺ πλείους ὑμῖν ἢ κείνῳ εἰς τὸ ἔχειν (ὑμᾶς) τὴν παρὰ τῶν θεῶν εὐνοιαν. — ἀφορμαὶ = λόγοι, αἰτίαι. — ἐνεστί τινί τι = δὲν εἶναι δυνατόν. — αὐτὸν ἀργοῦντα (δηλ. τινὰ) = εἰάν τις ὁ ἴδιος κἀθηται ἀργός. — ἐπιτάττειν, ὑποκμ. τοῦ ἐνι. — ὑπὲρ αὐτοῦ . . . = ποιεῖν τι ὑπὲρ αὐτοῦ (= ἀνθ' ἑαυτοῦ). — μὴ τί γε δὴ = πολὺ δὲ ὀλιγώτερον βεβαίως: τὸ πλήρες θὰ ἦτο: μὴ τί γε δὴ

ὑπολάμβανε ἐξεῖναι ἐπιτάττειν τοῖς θεοῖς ὑπὲρ αὐτοῦ τι ποιεῖν.— δὴ = λοιπόν.— θαυμαστόν ἐστι, εἰ . . . περιγίγνεται, μετὰ τὰ ψυχικοῦ πάθους σημαντικά β. (χαίρειν, θαυμάζειν κτλ.) καὶ τὰς ταυτοσημούς ἀπροσώπους ἐκφράσεις (αἰσχρόν ἐστι, θαυμαστόν ἐστι κτλ.) τὸ αἷτιον τοῦ ψυχικοῦ πάθους ἐκφέρεται ὄχι μόνον διὰ τοῦ ὅτι, ἀλλὰ ὑπὸ τὸν τύπον ὑποθέσεως καὶ διὰ τοῦ εἰ, δι' οὗ πολλάκις ἐκ λεπτότητος ἀττικῆς ἐκφέρεται καὶ πραγματικὸν αἷτιον.— αὐτὸς = αὐτοπροσώπως.— ὥρα = ἐποχὴ τοῦ ἔτους.— ἡμῶν . . . περιγίγνεται = περιγίγνεται ἡμῶν μελλόντων καὶ ψηφίζ. καὶ πυνθανομένων· αἱ μετχ. ἀναφρκ.— περιγίγνομαι = ὑπερτερῶ τινος.— μέλλω = βραδύνω, ἀναβάλλω.— πυνθάνομαι = ἐρωτῶ νὰ μάθω (νέα).— εἰ . . . περιῆμεν, ἐπεξήγησις τοῦ: τοῦναντίον.— μηδὲν ποιοῦντες ἡμεῖς = ἐν ᾧ δὲν πράττομεν οὐδέν.— ὧν τοῖς πολεμοῦσι προσήκει = τούτων, ἃ προσήκει τοῖς πολεμοῦσι (ποιεῖν).— περίεμί τινος = περιγίγνομαι τινος.

Εὐτυχοῦντα, μετὰ τὸ προλεχθὲν «τὸ κατορθοῦν» (§ 20) ἡδύνατό τις νὰ συμπεράνη τὴν εὐτυχίαν τοῦ Φιλίππου.— τὴν τῆς πόλεως τύχην, οἱ ἀρχαῖοι ἐπίστευον ὅτι ὄχι μόνον ἕκαστος ἀνθρώπος ἔχει ἴδιαν τύχην, ἀλλὰ καὶ ἕκαστη πόλις καὶ ἕκαστον ἔθνος (πρβλ. Α' Ὀλυμπ. § 1).— πλείους ἀφορμὰς . . . ὑμῖν . . . ἢ κείνω, διότι σεῖς μὲν εἴσθε εὐσεβεῖς καὶ δίκαιοι, ἐκεῖνος δὲ ἐπίορκος καὶ ἄδικος καὶ πλεονέκτης.— αὐτὸς, καὶ οὐχὶ διὰ μισθοφόρων, ὡς οἱ Ἀθηναῖοι.— μηδένα καιρὸν μηδ' ὥραν παραλείπων, ὁ Φίλ. τὰ πλείστα κατῴρθου κατὰ τὸν χειμῶνά ἢ ὅτε ἔπνεον οἱ ἐτησιαί, οἱ ΒΔ δηλ. ἄνεμοι οἱ πνέοντες τακτικῶς κατὰ τὰ κυνικὰ καύματα—κατὰ τὸ θέρος—ἐν τῇ Αἰγαίῳ πελάγει (τὰ Τουρκιστὶ λεγόμενα μετέμια)· διότι τότε οἱ Ἀθην. δὲν ἡδύνατο νὰ πλεύσωσιν εἰς Μακεδονίαν.— ψηφιζομένων, οἱ Ἀθην. συνήθιζον συνεργόμενοι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ νὰ ψηφίζωσι μὲν πολλὰ, εἶτα δ' ὅμως οὐδὲν νὰ ἐκτελῶσι.— πυνθανομένων, δηλ. εἴ τι λέγεται καιρόν· οἱ Ἀθηναῖοι συνήθειαν εἶχον περιερχόμενοι ἀνά τὴν ἀγορὰν νὰ ζητῶσι νέας εἰδήσεις περὶ τοῦ Φιλίπ.— τοῦτ(ο), ποῖον;— τοῦ πάντα ποιοῦντος, ποῖος ἐννοεῖται;

§ 24 — 25.

Ἐκεῖνο, ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ: εἰ Λακεδ. μὲν . . . νυνὶ δὲ ἀπολωλεκότες κἀθήσθε.— θαυμάζω, εἰ (= ὅτι) . . . ; βλ.

ἀνωτέρω ἐν σελ. 88. — ὑπὲρ τῶν... = χάριν τῶν... = πρὸς προστασίαν τῶν... — τὰ Ἑλληνικά δίκαια = τὰ δίκαια τῶν Ἑλλήνων. — ἀντήρατε, ἀβρ. ἀ' τοῦ ἀνταίρω (τινί) = ἐξεγείρομαι, ἐναντιοῦμαι (κατὰ τινος). — πλεονεκτῆσαι, ὑποκμ. τοῦ ἐξόν (= ἐν ᾧ ἦτο δυνατόν νά...), — ἰδίᾳ πλεονεκτῶ = ἔχω ἀτομικὰς ὠφελείας = ὠφελοῦμαι προσωπικῶς. — οὐκ ἠθέλησατε, δηλ. πλεονεκτῆσαι. — τὰ ὑμέτερα αὐτῶν = τὰ ὑμῶν αὐτῶν = τὰ ἰδικά σας (χρήματα). — εἰσφέροντες... στρατευόμενοι, μετχ. τροπκ. — προκινδυνεύω = διακινδυνεύω πρῶτος ἐν τῇ μάχῃ. — ἐξιέναι = στρατεύεσθαι. — καὶ τοὺς μὲν ἄλλους... = καὶ θαυμάζω, εἰ τοὺς μὲν ἄλλους. — καθ' ἑν' αὐτῶν = ἕνα ἕκαστον χωριστὰ ἐξ αὐτῶν. — ἐν μέρει = κατὰ σειράν. — ἀπολωλεκότες, μετχ. χρονκ. — κάθησθε = κάθησθε οὐδὲν ποιοῦντες (§ 23). — εἶτι πρὸς τοῦτοις, δηλ. θαυμάζω. — τί ποιοῦντων ὑμῶν ὁ χρ. διελήλυθεν οὗτος = μὲ ποίας πράξεις σας ἔχει περάσει οὗτος ὁ χρόνος; ἢ = τί ἔχετε πράξει σεῖς καθ' ἕνα τοῦτον τὸν χρόνον. — τοῦθ' ἢ, ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ: ὅτι... διελήλυθεν. — μελλόντων αὐτῶν = μελλόντων ὑμῶν αὐτῶν (δηλ. πράξειν τὰ δέοντα) = ἐν ᾧ σεῖς αὐτοί... — αἰτιῶνται ἄλλήλους = κατηγορεῖ ὁ εἰς τὸν ἄλλον. — κρινῶ = δικάζω. — σχεδόν = (ἐν συντόμῳ) σχεδόν. — ταῦθ' ἄπερ νυνὶ ποιοῦντων = ποιοῦντων ταῦτά, ἄπερ νυνὶ (ποιεῖτε).

Ποτέ, δηλ. κατὰ τὸν Βοιωτικὸν πόλεμον (ἐν ἔτει 378), ὅτε οἱ Λακεδ. παρὰ τὴν Ἀνταλκίδειον εἰρήνην, τὴν ἐξασφαλίζουσαν τὴν ἀνεξαρτησίαν τῶν Ἑλληνίδων πόλεων, κατέλαβον τὴν Καδμείαν τότε οἱ Ἀθην. συμμαχήσαντες τοῖς Θηβαίοις ἐκηρύχθησαν κατὰ τῶν Λακεδ. — ὑπὲρ τῶν Ἑλλ. δικαίων, δηλ. ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας καὶ αὐτονομίας τῶν Ἑλλήνων. — ὑπὲρ τῶν ὑμετέραν αὐτῶν κτ., δηλ. τῆς Ἀμφιπόλεως, Πύδνης, Μεθώνης, Ποτειδαίας καὶ πολλῶν ἄλλων πόλεων καὶ νήσων, ἃς εἶχε καταλάβει ὁ Φίλιπ. — πάντα... καθ' ἑν' αὐτῶν, οἱ Ἀθην. ὄχι μόνον πάντα τοὺς Ἑλληνας ἔσωσαν κατὰ τοὺς Περσικοὺς πολέμους, ἀλλὰ καὶ ἕνα ἕκαστον χωριστὰ ἐξ αὐτῶν ὡς τοὺς Θηβαίους ἀπὸ τῶν Λακεδ., τοὺς Λακεδ. ἀπὸ τῶν Θηβαίων, τοὺς Εὐβοεῖς ἀπὸ τῶν Θηβ. μαρτύρια δὲ τούτων τῶν ὑπὲρ ἕλης τῆς Ἑλλάδος καὶ ἰδίᾳ ἐκάστης πόλεως ἀγώνων τῶν Ἀθην. ἦσαν ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως πολλοὶ χρυ-

σαὶ στέφανοι, δι' ὧν αἰσωθεῖσαι πόλεις εἶχον στεφανώσαι τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων. — τὰ δ' ὑμέτερ' αὐτῶν ἀπ., δηλ. τὴν Ἀμφίπολιν, Πύδναν, Μεθώνην, Ποτείδαιαν καὶ πολλὰς ἄλλας πόλεις καὶ νήσους. — ταῦτα θ., τὰ προειρημένα (δηλ. ;). — πόσον... χρόνον, ὁ πόλεμος εἶχεν ἀρχίσει ἀπὸ τοῦ 357, ἀφ' ὅτου ὁ Φίλ. κατέλαβε τὴν Ἀμφίπολιν ἐπομένως οἱ Ἀθηναῖοι πόσα ἔτη ἐπολέμουν; — ἐτέρους τινάς, δηλ. τοὺς ξένους καὶ τὸν Χαρίδημον καὶ τὸν Χάρητα. — αἰτιωμένων ἀλλήλους, ὡς αἰτίους δηλ. ἀτυχημάτων. — κρινόντων, δηλ. τοὺς στρατηγούς ὡς ἀνικάνους· ὁ ῥήτωρ ὑπαινίσσεται τὰς δίκας τῶν στρατηγῶν Χάρητος, Καλλισθένους, Αὐτοκλέους κ. ἄλ. — πάλιν ἐλπίζόντων, οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς αὐτοὺς στρατηγούς, οὓς ἐδίκαζον ὡς ἀνικάνους, μετ' οὐ πολὺ ἐχάλουν πάλιν ἐπὶ τὰ πράγματα καὶ ἐνεπιστεύοντο τὰ τῆς πόλεως, τὰ βέλτιστα παρ' αὐτῶν ἐλπίζοντες.

§ 26.

Εἶθ' = καὶ ἔπειτα = καὶ λοιπὸν... — οὕτως = τόσον. — ἀγνώμονως (ἐπίρρ. τοῦ ἀγνώμων [γνώμη]) = ἀνοήτως. — ἀγνώμονως ἔχω = εἶμαι ἀνόητος. — ὥστε δι' ὧν... διὰ τούτων ἐλπ. τῶν αὐτῶν πρ. = ὥστε ἐλπίζετε διὰ τῶν αὐτῶν τούτων πράξεων, δι' ὧν... = ὥστε ἐλπίζετε διὰ τῆς ἰδίας πολιτικῆς ἡμῶν διαγωγῆς, διὰ τῆς ὁποίας... — ἐκ, ἐναυθῆ ἢ ἐκ μετὰ γενκ. σημαίνει μεταβολὴν καταστάσεως, ὃ παρ' ἡμῖν ἐκφράζει ἢ ἀπὸ (μετ' ὀνομστ.): ἀπὸ δούλος ἐγεινεν ἐλεύθερος, ἀπὸ πτωχὸς πλούσιος κ. ἄ. — ἔχον ἐστὶ φύσιν = ἔχει φύσιν = φυσικὸν εἶναι. — τοῦτό γε, ὁ γε = βεβαίως. — πολὺ ῥᾶον κτλ. = (τὸ) φυλάττειν (τινὰς) πάντα ἔχοντας πέφυκε (= ἐστὶ φύσει) πολὺ ῥᾶον ἢ (τὸ) κησασθαι (πάντα μὴ ἔχοντας) = τὸ νὰ φυλάττη τις πᾶν πράγμα ὅταν τὸ ἔχη εἶναι ἐκ φύσεως πολὺ εὐκολώτερον παρὰ τὸ νὰ ἀποκτήσῃ (πᾶν πράγμα ὅταν δὲν τὸ ἔχη). — νῦν δὲ ὅ,τι κτλ. = νῦν δὲ οὐδὲν τῶν πρότερόν (δηλ. κτημάτων) ἐστὶ λοιπὸν ὑπὸ τοῦ πολέμου, ὅ,τι φυλάξομεν. — ἐστὶ³ λοιπὸν = ὑπολείπεται. — ἐστὶ λοιπὸν ὑπὸ τοῦ πολέμου = ἀφῆκεν ὁ πόλεμος. — ὅ,τι φυλάξομεν = ἵνα (τοῦτο) φυλάξωμεν. — αὐτῶν οὔν κτλ. = τοῦτο (δηλ. τὸ κησασθαι) ἐστὶν ἤδη ἔργον ἡμῶν αὐτῶν. — ἤδη = τώρα πλέον.

Δι' ὧν ἐκ...., ὁ ῥήτωρ ἐν τῇ προηγουμένῃ § ἐξέθηκε διὰ τίνος πολιτικῆς διαγωγῆς τῶν Ἀθηναίων τὰ πράγματα τῆς πόλεως μετεβλήθησαν ἐκ χρηστῶν εἰς φαύλα. — *τοὔτό γε*, δηλ. ἡ ἐλπίστῶν Ἀθην., ὅτι διὰ τῆς αὐτῆς τακτικῆς των θὰ μεταβληθῶσι τὰ πράγματα ἐκ φαύλων εἰς χρηστά. — *ὑπὸ τοῦ πολέμου*, ἐννοεῖται ὁ πρὸς Φίλιπ. διὰ τὴν Ἀμφίπολιν πόλεμος, ὅστις ποίας κτήσεις τῶν Ἀθηναίων ἐν Μακεδονίᾳ καὶ Θράκῃ εἶχεν ἀφαιρέσει; — *αὐτῶν ἡμῶν*, καὶ οὐχὶ ἄλλων.

§ 27.

Εἰσφέρειν, ὡς ὑποκμ. νοητέα ἢ αἰτιατκ. *ὑμᾶς*. — *αὐτοὺς = ὑμᾶς αὐτοὺς*. — *ἐξιέναι =*; (§ 24). — *πρὶν ἂν* (μεθ' ὑποτακτκ.) = προτοῦ (μεθ' ὑποκτκ.). — *κρατῶ τῶν πραγμάτων* = γίνομαι κύριος τῶν πραγμάτων. — *τηνικαῦτα* = τότε. — *ἂπ' αὐτῶν τῶν ἔργων κρίναντας... τιμᾶν* = ἂφ' οὗ δικάσητε ὀρμώμενοι ἂπ' αὐτῶν τῶν ἔργων (= ἐπὶ τῇ βάσει αὐτῶν τῶν πράξεων)... νὰ τιμᾶτε. — *τὰς προφάσεις*, δηλ. τῶν στρατηγῶν. — *τὰ καθ' ὑμᾶς ἐλλείμματα* = αἱ ἐκ μέρους σας (= αἱ ἰδικαί σας) ἐλλείψεις (ἢ ὀλιγωρία). — *ἔστι* = εἶναι δίκαιον. — *πικρῶς* = αὐστηρῶς. — *τοῖς ἄλλοις*, ποιητκ. αἴτιον διατὶ κατὰ δοτκ.; — *παρὰ τίνος ὑπάρχει τὰ δέοντα* = παρὰ τίνος ἐνεργοῦνται τὰ πρέποντα = ἐκτελεῖ τις τὸ καθήκον του.

Αὐτοὺς, καὶ οὐχὶ ἄλλους, δηλ. ξένους. — *μηδέν' αἰτιασθαι*, ὁ ῥήτωρ ὑπαινίσσεται ἐνταῦθα τὸν στρατηγὸν Χάρητα, ὃν τότε κατηγοροῦν ὅτι κακῶς διεξῆγε τὸν πόλεμον. — *πρὶν ἂν τῶν πρ. κρατήσητε*, προτοῦ δηλ. νικήσητε τὸν Φίλ. καὶ σώσητε τὴν Ὀλυνθον. — *τηνικαῦτα*, δηλ. μετὰ τὴν νίκην ἡμῶν καὶ τὴν σωτηρίαν τῆς Ὀλυνθου. — *ἂπ' αὐτῶν τῶν ἔργων*, καὶ οὐχὶ ἐκ τῶν λόγων τῶν συκοφαντούντων ῥητόρων ἢ ἐκ τῶν ἀδεσπότην φημῶν. — *τὰς προφάσεις (τῶν στρατηγῶν)*, οἱ στρατηγοὶ πολλαίς ἐγκατέλειπον τὸν κατὰ τοῦ Φιλίπ. πόλεμον προφασίζόμενοι ὅτι δὲν ἐλάμβανον μισθόν. — *τὰ καθ' ὑμᾶς ἐλλείμματα*, δηλ. τὸ μὴ στρατεῦσθαι, τὸ μὴ παρέχειν τοῖς στρατευομένοις μισθόν, ἀλλὰ τὸ κατασπατάλαν τὰ στρατιωτικὰ ἐν ταῖς ἑορταῖς κτλ. (πρβλ. Α' Ὀλυθ. § 19-20 καὶ Γ' Ὀλυθ. § 30-33).

§ 28 — 29 φαύλως.

Φεύγειν = ἀποφεύγειν. — *πάντας ὅσους ἂν... στρατηγούς = πάντας τοὺς στρατηγούς*, οὓς ἂν ἐμπέμψητε. — *πάντας τοὺς*

στρατηγούς, υποκμ. τῶν ἀπρμφ. **φεύγειν καὶ εὐρίσκειν**. — οὓς ἂν ἐκπέμψητε = τοὺς ὁποίους ἐκάστοτε ἀποστέλλετε. — **ἴδιοι πόλεμοι** = ἰδιωτικοὶ πόλεμοι (δηλ. πόλεμοι διεξαγόμενοι ὑπὸ τῶν στρατηγῶν παρὰ τὰς διαταγὰς τῆς πόλεως πρὸς ἴδιαν των ὠφέλειαν). — **εὐρίσκω** = ἀναζητῶ. — **τί τῶν ὄντων** = ἀληθές τι. — **δτι, αἰτλγκ.** — **ὁ πόλεμός ἐστιν ὑπὲρ τινος** = διεξάγεται ὁ πόλεμος διὰ τι. — **Ἀμφίπολις...**, ἐπεξηγήσεις τοῦ: **τᾶθλα... ὑμέτερα**. — **λαμβάνω** = κυριεύω. — **κομίζομαι** = λαμβάνω ὀπίσω, ἀνακτῶμαι. — **οἱ ἐφεστηκότες** (δηλ. **τοῖς στρατεύμασι**) = οἱ στρατηγοί. — **ἴδιοι**, δηλ. **εἰσί**. — **μισθός δ' οὐκ ἔστι**, κατ' ἔννοιαν = χωρὶς νὰ δίδηται εἰς αὐτοὺς (τοὺς στρατηγούς) μισθός. — **ἐκεῖ δέ** = τοῦναντίον ἐκεῖ. — **λήμμα (λαμβάνω — εἰλημμαί)** = κέρδος (κυρίως ἐξ ἀρπαγῆς καὶ ληστείας). — **τῶν ἐφεστ. καὶ τῶν στρατ.**, δηλ. **ἔστι**. — **ἔστι τινός τι** = ἀνήκει τι εἰς τινα. — **Δάμψακος, Σίγειον, τὰ πλοῖα**, ἐπεξηγήσεις τοῦ: **τὰ λήμματα**. — **συλῶ** = ληστεύω, διαρπάζω. — **χωρῶ ἐπὶ τὸ λυσιτελοῦν ἐμοί** = ἐπιδιώκω τὸ συμφέρον μου. — **ὑμεῖς δέ, ὅταν μὲν...**, κατ' ἔννοιαν = καὶ σεις; ὅταν μὲν... — **ἀποβλέπω εἰς τὰ πράγματα φαύλως ἔχοντα** = βλέπω τὴν ἀθλίαν κατάστασιν τῶν πραγμάτων. — **κρίνω τινὰ** = φέρω τινὰ εἰς τὸ δικαστήριον. — **ὅταν δόντες λόγον** (δηλ. **τοῖς ἐφεστηκόσι**)... **ἀκούσητε** = ὅταν δώτε λόγον καὶ ἀκούσητε... — **δίδωμι λόγον τινὶ** = δίδω τὴν ἄδειαν εἰς τινα ν' ἀπολογηθῇ. — **ἀφίημί τινα** = ἀφίνω τινα ἐλεύθερον, ἀθψώνω. — **περίεστί τινι** (μετ' ἀπρμφ.) = ὑπολείπεται εἰς τινα (ὡς κέρδος) τὸ νά... = τίποτε ἄλλο δὲν κερδίζει τις παρὰ μόνον νά... — **ὑμῖν ἀλλήλοις, ἢ α' δτι. ἀνήκει τῷ περίεστί, ἢ β' τῷ ἐρίζειν καὶ διεστάναι**. — **ἐρίζειν**, τὸ ἀπρμφ. τοῦτο, καθὼς καὶ τὰ ἀπρμφ. **διεστάναι, ἔχειν**, εἶναι υποκμ. τοῦ **περίεστί**. — **διέστηκα** = διχονοῶ. — **τοῖς μὲν ταῦτα πεπεισμένοις, τοῖς δὲ ταῦτα** = διότι ἄλλοι μὲν ἔχετε (μορφώσει) ταύτην τὴν γνώμην (π.χ. ὅτι πρέπει νὰ πολεμήσητε κατὰ τοῦ Φιλίπ. καὶ νὰ βοηθήσητε τοὺς Ὀλυνθίους), ἄλλοι δὲ ἐκείνην (π.χ. ὅτι πρέπει νὰ ἐπιδιώξητε τὴν φιλίαν τοῦ Φιλίπ.). — **τὰ κοινὰ φαύλως ἔχει** = ἢ ὅλην κατάστασιν τῆς πολιτείας εἶναι ἀθλία.

Τοῦτον... τὸν πόλεμον, τὸν περὶ Ἀμφιπόλεως κατὰ Φιλίπ. καὶ τὸν σύγχρονον αὐτῷ συμμαχικὸν κατὰ τῶν ἀποστάντων συμ-

μάχων (358—355 π. Χ.). — *ιδίους εὐρίσκειν πολέμους*, ὁ ῥήτωρ ὑπονοεῖ ἰδίᾳ τὸν στρατηγὸν Χάρητα, ὅστις τῷ 356 παύσας νὰ πολεμῇ κατὰ τῶν ἀποστάντων συμμάχων, καθ' ὧν εἶχε σταλῆ ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, ἡγαγκάσθη νὰ ὀδηγήσῃ τὸν στρατὸν του εἰς τὸν σατράπην Ἀρτάβαζον, ὅστις εἶχεν ἀποστῆ ἀπὸ τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν περιῆλθε δὲ ὁ Χάρης εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ πράξῃ τοῦτο, διότι δὲν εἶχε νὰ δώσῃ μισθὸν εἰς τὸν στρατὸν του. — *εἰ δεῖ τι τῶν ὄντων . . .*, ὁ Δημοσθ. ἀναγκαζόμενος νὰ εἴπῃ τι καὶ περὶ τῶν στρατηγῶν, οὗς κατηγοροῦν οἱ ῥήτορες ὡς κακῶς διεξάγοντας τὸν πόλεμον, ἀφ' ἑνὸς μὲν ὁμολογεῖ ὅτι κακῶς ἐπολέμουν οἱ στρατηγοί, ἀφ' ἑτέρου δ' ὅμως δικαιολογεῖ αὐτοὺς ἀποδίδων τὸ αἴτιον εἰς τὸν δῆμον. — *ἐνταῦθα*, δηλ. ἐν τῷ κατὰ Φιλίπ. πολέμῳ τῆς πόλεως (ὃν ἀπέφευγον οἱ στρατηγοὶ ὡς ἀνωφελῆ αὐτοῖς). — *ἐκεῖ*, δηλ. ἐν τοῖς ἰδίοις πολέμοις (οὗς αὐτοὶ οἱ στρατηγοὶ ἀνεζήτουν). — *Δάμψακος, Σίγειον*, ταύτας ἐχάρισεν ὁ Ἀρτάβαζος εἰς τὸν Χάρητα διὰ τὴν βοήθειαν, ἣν οὗτος τῷ παρέσχεν. — *τὰ πλοῖα*, δηλ. τὰ ἐμπορικὰ πλοῖα, ἅτινα συλλαμβάνων ὁ Χάρης ἐλήστευεν. — *τοὺς ἐφεισηκότας κρίνετε*, διότι αὐτοὺς θεωρεῖτε ὡς αἰτίους τῆς ἀθλίας καταστάσεως τῶν πραγμάτων. — *τὰς ἀνάγκας ταύτας*, τὰς ἐν § 28 ἐκτεθείσας, δηλ. τὴν ἔλλειψιν χρημάτων, δι' ἣν οἱ στρατηγοὶ ἡγαγκάζοντο τὸν μὲν τῆς πόλεως πόλεμον ν' ἀποφεύγωσι, ἰδίους δὲ πολέμους ν' ἀναζητῶσιν.

§ 29 πρότερον — 30.

Εἰσφέρω = πληρώνω τὸν φόρον (τὸν ἐν καιρῷ πολέμου ἐπιβαλλόμενον πρὸς πολεμικὰς παρασκευάς). — *πολιτεύομαι* = διαχειρίζομαι τὰ τῆς πολιτείας. — *ῥήτωρ ἡγεμῶν ἐκατέρων* (δηλ. ἔστι) = ὑπάρχει δηλ. εἰς ῥήτωρ ὡς ἀρχηγὸς ἐκατέρου τῶν πολιτικῶν κομμάτων. — *καὶ στρατηγὸς ὑπὸ τούτῳ* (δηλ. ἔστι) = καὶ εἰς στρατηγὸς (ὑπάρχει) ὑπὸ τούτου (τὸν ῥήτορα). — *οἱ βοησόμενοι* = οἱ προωρισμένοι διὰ φωνῶν νὰ ἐπιδοκιμάσωσιν ἢ ἀποδοκιμάσωσιν (ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ) — *οἱ δ' ἄλλοι* = σεῖς δὲ οἱ λοιποὶ Ἀθηναῖοι. — *προσνέμομαι* = κατανέμομαι. — *ὡς τούτους . . . ὡς ἐκείνους* = εἰς τοῦτο τὸ (πολιτικὸν) κόμμα . . . εἰς ἐκεῖνο τὸ κόμμα. — *ἐπανέντας* (τοῦ ῥ. ἐπανίημι) . . . *καὶ γενομένους*, νοητέα εἰς ἀμφοτέρας τὰς μετχ. ἢ αἰτιατκ. ὑμᾶς' αἱ μετχ. χρονικ. = ἐπ' αὐτῶν

ἐπανήτε καὶ (ἐπὰν) γένησθε. — ἐπανήμι τι = ἀφίνω τι κατὰ μέρος. — γίγνομαι ἐμαντοῦ = γίνομαι κύριος τοῦ ἑαυτοῦ μου, παύω νὰ ἐξαρτῶμαι ἀπὸ ἄλλους. — ἔτι καὶ νῦν = καὶ τώρα ἀκόμη (ἂν καὶ ἔπρεπε πρὸ πολλοῦ). — ποιῆσαι, ὡς ὑποκμ. νοητέα ἢ αἰτιατκ. ὑμᾶς' τὸ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ δεῖ. — κοινόν τι ποιῶ = καθιστῶ τι κοινόν εἰς ὄλους. — οἱ μὲν... οἱ δέ... οἱ δέ = ἄλλοι μὲν... ἄλλοι δέ... ἄλλοι δέ. — ὥσπερ ἐκ τυραννίδος ὑμῶν = ὥσπερ τυράννοις ὑμῶν = ὡς νὰ ἦσαν τύραννοι ὑμῶν. — ἀποδώσετε, ἐκ τούτου ἐξαρτ. τὰ ἀπρμφ. ἐπιτάττειν, ἀναγκάζεσθαι, ψηφίζεσθαι, συμπονεῖν. — ἀποδίδωμί τι (μετ' ἀπρμφ.) = δίδω δικαίωμα (οἷον ὀφειλόμενον), ἐπιτρέπω εἰς τινα (νά...), — τριηραρχεῖν, εἰσφέρειν, στρατεύεσθαι, ἐκ τοῦ ἀναγκάζεσθαι. — τριηραρχῶ = ἐξοπλίζω τριήρη. — ἄλλο οὐδ' οὐδὲν συμπονώ = εἰς ἄλλο οὐδ' εἰς τὸ παραμικρὸν συνεργάζομαι. — τὸ ἠδικημένον αἰετὸ μέρος (δηλ. τῶν πολιτῶν) = οἱ ἐκάστοτε ἀδίκως ἐπιβαρυνόμενοι πολῖται. — ἐλλείπω = εἶμαι ἐλλιπής (= καθυστερῶ) εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ὑποχρεώσεών μου. — εἶθ' = καὶ τότε. — ὑμῖν... ἐξέσται, κατ' ἔννοιαν = σεῖς θὰ ἔχητε τὴν εὐχαρίστησιν.

Πρότερον μὲν..., ὁ Δημοσθ. λέγει πρότερον... εἰσφέρετε ὄχι διότι τὸ κατὰ συμμορίας εἰσφέρειν ἦτο κατηργημένον, ἀλλὰ διότι ὁ δῆμος εἶχε παύσει ἀπὸ τίνος χρόνου νὰ ψηφίζῃ φόρον, ὅστις ἐπεβάρυνε τὴν πλειονότητα τῶν πολιτῶν. — εἰσφέρετε κατὰ συμμορίας, τὸ κατὰ συμμορίας φορολογικὸν σύστημα, ὅπερ ἐψηφίσθη ἐπὶ ἄρχοντος ἐν Ἀθήναις Ναυσίνικου (τῆ 378/7), ἦτο τοιοῦτο τι: οἱ ὑπόχρεοι νὰ εἰσφέρωσιν εἰσφοράς — καὶ τοιοῦτοι ἦσαν πάντες οἱ πολῖται, ἐξαιρουμένων πᾶν ὅλως ἀπόρων (βλ. ἐν σελ. 52) — κατενέμοντο εἰς συμμορίας (ἦτοι ὁμάδας) — ἄγνωστον πόσας —, ὧν ἐκάστης προΐσταντο δύο, ὁ ἡγεμὼν καὶ ὁ ἐπιμελητής, ἐκλεγόμενοι ἐκ τῶν πλουσιωτάτων· εἰς τὰς συμμορίας κατενέμοντο πολλοὶ ἢ ὀλίγοι ἀναλόγως τῶν εἰσφορῶν, ἅς εἰσέφερον, οὕτως ὥστε ἐξ ἐκάστης αὐτῶν εἰσεπράττετο τὸ αὐτὸ περίπου ποσὴν χρημάτων. Τὴν πρώτην τῆς τιμῆσεως τάξιν ἀπετέλουν οἱ 300 πλουσιώτατοι, κατανεμεημένοι εἰς πάσας τὰς συμμορίας· οὗτοι ἔνα θέτωσιν ἀμέσως εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ δημοσίου τὰ πασά, ὧν τοῦτο εἶχεν ἀνάγκην, ἐπλήρωνον προκαταβολικῶς τὸ σύνολον τῆς τεταγμένης εἰσφοράς, κατόπιν δὲ μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ ἀναλογοῦντος

αὐτοῖς μέρους εἰσέπραττον τὸ ὑπόλοιπον αὐτοὶ παρὰ τῶν συμμοριτῶν τῶν ὡς προκαταβάλλοντες δὲ τὸ σύνολον τῆς τεταγμένης εἰσφορᾶς ἦσαν οἱ 300 οὗτοι πανίσχυροι καὶ διόκουν αὐτοδούλως τὰς συμμορίας· οἱ ἄλλοι ἐν ταῖς συμμορίαις — πλὴν τῶν 300 —, ὡς ὀλιγώτερον πλούσιοι, αὐτοὶ μὲν καθ' ἑαυτοὺς οὐδὲ ὅπως ἴσχυον, ἀλλ' ἤγοντο καὶ ἐφέροντο ὑπὸ τῶν πλουσιωτάτων 300. — **πολιτεύεσθε κατὰ συμμορίας**, ὁ ῥήτωρ δὲν ἐννοεῖ ὅτι αἱ συμμορίαὶ κυβερνώσι τὴν πολιτείαν, ἀλλὰ παραβάλλει τὸν ὀργανισμόν τῶν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του δύο πολιτικῶν κομμάτων («**τοῖς μὲν ταῦτα πεπεισμένοις, τοῖς δὲ ταῦτα**») πρὸς τὸν τῶν συμμοριῶν ὅπως δὲ ἐν ταῖς συμμορίαις κύρια μὲν πρόσωπα ἦσαν οἱ **ἡγεμόνες** καὶ **ἐπιμεληταί**, κατὰ δεύτερον δὲ λόγον ἤρχοντο οἱ 300, δι' ὧν ἐκεῖνοι ἐπεβάλλοντο τοῖς λοιποῖς συμμορίαις, οὕτω καὶ ἐν ἑκατέρῃ τῶν κομμάτων δύο ἦσαν τὰ κύρια πρόσωπα, ὁ **ῥήτωρ** — ὅστις ἐν τῷ κόμματι ἦτο ὅ,τι ὁ **ἡγεμὼν** ἐν τῇ συμμορίᾳ — καὶ ὁ ὑπ' αὐτὸν **στρατηγὸς** — ὅστις ἦτο ὅ,τι ὁ **ἐπιμελητὴς** —· μετ' αὐτοὺς ἐν τῷ κόμματι ἤρχοντο οἱ κομματάρχαι, οἱ ἔχοντες ὡς ἔργον νὰ φωνάζωσιν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐπευφημοῦντες μὲν τὸν ἑαυτῶν ῥήτορα, διακόπτοντες δὲ τὸν τῶν ἀντιθέτων (**οἱ βοησόμενοι**)· οὗτοι παρέσυρον τὴν ἐκκλησίαν καὶ ὑφῆρπαζον τὴν ψήφον αὐτῆς ἦσαν δηλ. ὡς οἱ 300 ἐν ταῖς συμμορίαις. Οἱ δὲ λοιποὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἦσαν ἀγέλη ἀκολουθοῦσα τὴν γνώμην τῶν ἐπὶ κεφαλῆς, ὡς οἱ συμμοριταὶ τὴν τῶν 300. — **οἱ βοησόμενοι τριακόσιοι**, δὲν πρέπει νὰ νοηθῇ ὅτι **οἱ βοησόμενοι** ἦσαν 300 κατ' ἀριθμόν, ἀλλ' ὅτι οὗτοι ἦσαν ὡς οἱ 300 τῶν συμμοριῶν. — **ταῦτα**, δηλ. τὸ κατὰ συμμορίας πολιτεύεσθαι. — **κοινόν**, εἶναι τὸ οὐσιῶδες γνώρισμα τῆς δημοκρατίας· ἐν αὐτῇ **κοινὰ** ὑπάρχουσι πάντα τὰ δικαιώματα καὶ καθήκοντα. — **τοῖς μὲν**, δηλ. τοῖς ῥήτορσι καὶ στρατηγοῖς καὶ ἴσως καὶ τοῖς βοησομένοις. — **τοῖς δ' (ἀναγκ.)**, δηλ. τοῖς εὐπόροις καὶ τῇ μεσαίᾳ τάξει τῶν πολιτῶν. — **τριηραρχεῖν**, οἱ Ἀθην. πολλὰς χρηματικὰς ὑποχρεώσεις ἐπέβαλλον τοῖς εὐπόροις· αὐταὶ ἐκαλοῦντο **λειτουργίαι**· ἡ δαπανηροτέρα τούτων ἦτο ἡ **τριηραρχία**, καθ' ἣν οἱ εὐποροὶ ὑπεχρεοῦντο ἐν πολέμῳ νὰ ἐξοπλίσωσι τὰς τριήρεις, ἃς κενὰς παρελάμβανον παρὰ τῆς πόλεως. — **τοῖς δὲ (ψηφίδ.)**, δηλ. τῷ λαῷ, τῷ μὴ φορολογουμένῳ πλῆθει. — **κατὰ τούτων**, δηλ. κατὰ τῶν εὐπόρων καὶ τῆς μεσαίας τάξεως τῶν

πολιτῶν.— τὸ ἡδίκημένον μέρος, οἱ ἡδίκημένοι πολῖται εἶναι οἱ ῥηθέντες διὰ τῶν «τοῖς δ' ἀναγκάζεσθαι το. κτλ.». — τούτους, δηλ. τοὺς ἡδίκημένους καὶ δι' αὐτὸ τοῦτο καθυστεροῦντας εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ὑποχρεώσεων των.

§ 31.

Λέγω = προτείνω· ἐκ τούτου ἔξαρκ. τὰ ἀπρμφ. εἰσφέρειν, ἐξιέναι, δίδοναι, αἰρεῖσθαι. — *κεφάλαιον* = ἐν κεφαλαίῳ = ἐν περιλήψει, περιληπτικῶς. — *ἀφ' ὅσων ἐκ. ἔχει τὸ ἴσον* = τὸ ἴσον ἀπὸ τούτων, ἃ ἕκαστος ἔχει. — *τὸ ἴσον* = τὸ ἀνάλογον μέρος. — *κατὰ μέρος* = διαδοχικῶς. — *στρατεύομαι* = ἐκπληρῶ τὴν στρατιωτικὴν μου ὑπηρεσίαν. — *ὁ παριῶν* (δηλ. ἐπὶ τὸ βῆμα) = ὁ ἀναβαίνων εἰς τὸ βῆμα (ἵνα ὁμιλήσῃ) = ὁ ῥήτωρ. — *δίδωμι λόγον τινι* = δίδω τὴν ἄδειαν εἰς τινα νὰ ὁμιλήσῃ. — *ᾧν (= τοῦτιον, ἃ) ἂν ἀκούσητε* = ἐξ ὅσων ἀκούσητε. — *μὴ ἂν (= ἃ ἂν) . . . εἴπη* = ὅχι ὅσα εἴπη. — *ὁ εἰπὼν* = ὁ παριῶν. — *τῶν ὄλων πραγμάτων ἐχόντων*, ἢ μετχ. χρονκ. ἀναλυομένη διὰ τοῦ ὅταν καὶ ὑποτακτ. — *τὰ ὅλα πράγματα βέλτιον ἔχει* = ἡ ὅλη κατάστασις τῆς πολιτείας ἔχει βελτιωθῆ. — *ὕμιν, δοκ. χαριστικ.*

Πάντας . . ., τότε τίνες ἠναγκάζοντο ν' ἀναλαμβάνωσι τὰ δημόσια βάρη; βλ. ἐν σελ. 95 «τοῖς δ' (ἀναγκ.)». — *εἰσφέρειν*, περὶ τῆς εἰσφορᾶς βλ. ἐν σελ. 52. — *ἀφ' ᾧν ἐκ. . . τὸ ἴσον*, δηλ. ὁ μὲν πένης ἀπὸ ὀλίγων ὀλίγα, ὁ δὲ πλούσιος ἀπὸ πολλῶν πολλὰ. — *τοῖς παριοῦσι*, βλ. ἐν σελ. 47 «ἤκει». — *ὁ δεῖν (α) ἢ ὁ δεῖν (α)*, ὁ Δημοσθ. ἐνοεῖ ἰδίᾳ τὸν Εὐβουλον, τὸν ἀρχηγὸν τοῦ φιλειρηνικοῦ κόμματος. — *ταῦτα*, δηλ. ποῖα; — *τὸν εἰπόντα . . . ἐπαινέσεσθε*, διὰ τοὺς καλοὺς τοῦ λόγου. — *καὶ ὑμᾶς αὐτούς*, διὰ τὴν καλὴν ἀπόφασιν καὶ τὰς καλὰς σας πράξεις.

III.

ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΣ Γ.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οἱ Ἀθηναῖοι μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Δημοσθένους ἐκφώνησιν τοῦ Β' Ὀλυνθιακοῦ ἀνακαλοῦσι τὸν Χάρητα, ὡς παραμελήσαντα τὰ βοηθήσῃ τοὺς Ὀλυνθίους — βλ. εἰσαγ. εἰς Β' Ὀλυνθιακὸν — καὶ ἀντ' αὐτοῦ ἀποστέλλουσιν εἰς Ὀλυνθον τὸν Χαρίδημον μετὰ δέκα ὀκτὼ τριήρων, τετρακισχιλίων πελταστῶν καὶ ἑκατὸν πεντήκοντα ἰππέων, πάντων μισθοφόρων.

Ὁ Χαρίδημος ἐνωθεὶς μετὰ τῶν Ὀλυνθίων ἔσχεν ἐπιτυχίας τινὰς πορθήσας τὴν χώραν τοῦ Φιλίππου καὶ συλλαβὰν αἰχμαλώτους, ἐν οἷς καὶ τινὰς ἐπιφανεῖς Μακεδόνας· αἱ ἐπιτυχίαι αὗται, ἀσήμαντοί καθ' ἑαυτάς, ἀναγγελθεῖσαι εἰς Ἀθήνας ἐνέπλησαν τοὺς Ἀθηναίους χαρᾶς καὶ τοὺς ῥήτορας τοσοῦτου θάρρους, ὥστε οὔτοι καταλιπόντες τὴν προτέραν αὐτῶν ἀτολμίαν ἐποιοῦντο λόγον περὶ τιμωρίας τοῦ Φιλίππου.

Ὁ Δημοσθένης βλέπων εἰς ποῖον χάος πλάνης ἐβυθίζοντο οἱ Ἀθηναῖοι καὶ φοβούμενος μὴ οὔτοι νομίσαντες ὅτι κατέλυσαν ἤδη τὸ τοῦ Φιλίππου κράτος θεωρήσωσι περιττὸν ν' ἀποστείλωσι νέας βοηθείας εἰς Ὀλυνθον, ἀναβαίνει ἐπὶ τὸ βῆμα καὶ ἀπαγγέλλει τὸν Γ' Ὀλυνθιακὸν — κατὰ τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 349 —, ἐν ᾧ προσπαθεῖ τὰ ὀδηγήσῃ τοὺς Ἀθηναίους εἰς ψυχροτέραν ἐκτίμησιν τῶν πραγμάτων καὶ ὑποδεικνύει αὐτοῖς τὸν τρόπον, καθ' ὃν δύνανται τὰ θεραπεύσωσι τὰ κακῶς νῦν ἔχοντα πράγματα τῆς πόλεως.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

§ 1 — 2.

Παρίσταται μοι = μοῦ ἔρχεται εἰς τὸν νοῦν ὑποκμ. τούτου τὸ: *γινώσκειν*, οὐ ἀντικμ. τὸ: *ταῦτά*. — *ταῦτά γινώσκω* = σκέπτομαι τὰ ἴδια. — *οὐχὶ ταῦτά παρίσταται μοι γ.*, κατ' ἔννοιαν = ἄλλως διαφόρους ἐντυπώσεις λαμβάνω. — *τὰ πράγματα* = ἡ κατάστασις τῶν πραγμάτων. — *γιννομένους... προήκοντα*, κατηγμτκ. μετχ. ἐξαρτώμενοι πόθεν; — *τὰ πράγματα εἰς τοῦτο προήκει* (= *προελήλυθε*) = τὰ πράγματα ἔχουσι φθάσει εἰς τοιοῦτο σημεῖον. — *ὥσθ' ὅπως... ὥσθ' ὄρω δέον* (κτγρμτκ. μετχ.) σκέψασθαι ὅπως μὴ αὐτοὶ πρότερον κακῶς πεισόμεθα. — *ὅπως μὴ... κακῶς πεισόμεθα*, πλαγία ἐρωτημτκ. πρότασις = πῶς νὰ μὴ πάθωμεν κακόν τι. — *αὐτοὶ* = ἡμεῖς αὐτοί. — *οὐδὲν ἄλλο*, δηλ. *ποιεῖν*, ὅπερ ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ: *μοι δοκοῦσι*. — *ἢ τὴν ὑπόθεσιν...* = ἢ ἀμαρτάνειν (ἐκ τοῦ: *μοι δοκοῦσι*) *παριστάντες ὑμῖν οὐχὶ τὴν οὖσαν ὑπόθεσιν*, περὶ ἧς β. = ἢ ὅτι διαπράττουσιν ἀμαρτήματα παρουσιάζοντες εἰς ὑμᾶς οὐχὶ τὸ πραγματικὸν ἀντικείμενον τῆς διασκέψεώς σας (= μετατοπίζοντες τὸ πραγματικὸν ἀντικείμενον τῆς διασκέψεώς σας). — *ἢ πόλις τὰ αὐτῆς ἔχει ἀσφαλῶς* = ἢ πόλις κατέχει τὰς κτήσεις της ἀσφαλῶς. — *καὶ μάλ(α)*, ὁ καὶ ἐπιτατικός. — *ἐπ' ἐμοῦ* = ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μου. — *πέπεισμαι τοῦθ'...* = *πέπεισμαι εἶναι ἡμῖν ἱκανὸν προλαβεῖν τοῦτο τὴν πρώτην*. — *τὴν πρώτην*, ἐπίρρ. κατ' ἔλλειψιν τοῦ οὐσιαστ. *ὀδόν*, ὅπερ κατὰ μικρὸν ἐλησημονήθη = κατὰ πρῶτον πρβλ. *τὴν ταχίστην* (Α' Ὀλυμπ. § 2). — *ὅπως τοὺς συμ...*, ἐπεξήγησις τοῦ *τοῦθ'* = δηλ. πῶς νὰ... — *προλαμβάνω τι*, ἐνταῦθα = (πρότερον) ἐπιζητῶ τι. — *βεβαίως ὑπάρχει τι* = ἐξασφαλίζεταί τι. — *τότε καὶ...* = *τότε ἐξέσται σκοπεῖν καὶ περὶ τοῦ...* — *σκοπῶ περὶ τίνος* =; (πρβλ. Α' Ὀλυμπ. § 1). — *ὑποθέσθαι...* *ποιεῖσθαι*, ὑποκμ. τῶν ἀπρμφ. τὸ: *ἡμᾶς*. — *ὑποτίθεμαι δρθῶς τὴν ἀρχήν* = ἐδραῖω (θεμελιῶ) ἀσφαλῶς τὴν ἀρχήν. — *τελευτή* = τέλος. *Τοὺς λόγους περὶ τοῦ τιμωρ. Φ.*, περὶ τούτων τῶν λόγων, οὐς

ἐποιοῦντο οἱ ῥήτορες λαβόντες θάρρος ἐκ τῶν ἐν τῇ χώρᾳ τοῦ Φιλίπ. ἐπιτυχιῶν τοῦ Χαριδῆμου, βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 99. — τὰ τοιαῦτα, δηλ.; — τὴν ὑπόθεσιν περὶ ἧς β., οὐχὶ τὴν οὖσαν..., τὸ πραγματικὸν ἀντικείμενον τῆς διασκέψεως τῶν Ἀθην. ἦτο ἡ σωτηρία τῆς Ὀλύνθου· οἱ ῥήτορες ὁμῶς μετετόπιζον αὐτὸ ποιούμενοι λόγους περὶ τιμωρίας τοῦ Φιλίπ. — ποί(ε), δηλ. πρὶν ἀυξηθῆ ὁ Φίλιππος. — τὰ αὐτῆς ἔχειν, δηλ. τὴν Ἀμφίπολιν, Ποτειδαίαν, Πύδναν καὶ λοιπὰς κτήσεις, ἃς εἶχε καταλάβει ὁ Φίλιπ· πρβλ. Α' Ὀλυθ. § 12 καὶ § 13. — ταῦτ' ἀμφοτέρω, δηλ. τὸ ἐξεῖναι τὰ αὐτῆς ἔχειν καὶ τὸ ἐξεῖναι τιμωρησασθαι Φίλιπ. — προλαβεῖν, δηλ. πρὸ τοῦ τιμωρησασθαι Φίλιπ. — τοὺς συμμάχους, δηλ. τοὺς Ὀλυνθίους. — τοῦτο, δηλ. ἡ σωτηρία τῶν συμμάχων. — τὴν ἀρχὴν... περὶ τῆς τελευτῆς, ὁ ῥήτωρ ἔννοεῖ ἀρχὴν μὲν τὴν σωτηρίαν τῶν συμμάχων, τελευτὴν δὲ τὴν τιμωρίαν τοῦ Φιλίππου.

§ 3.

Εἴπερ ποτέ, τὸ πλῆρες θὰ εἶχε· εἴπερ ποτέ (καὶ) ἄλλος τις ἐδεῖτο· κατ' ἔννοιαν = ὑπὲρ πάντα ἄλλον καιρὸν (περίστασιν). — οὐχ ὅτι χρῆ... = οὐχ ἠγοῦμαι χαλεπώτατον ὅτι χρῆ συμβουλεῦσαι περὶ τῶν παρόντων. — ἐκεῖν(ο), ἐπεξηγεῖται διὰ τῶν κατωτέρω: τίνα χρῆ τρόπον κτλ. — ἐξ ὧν = ἐκ τούτων, ἄ. — παρὼν καὶ ἀκούων = ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως καὶ ἐξ ἀκοῆς (παρ' ἄλλων). — σύνοιδα = γνωρίζω (καθὼς καὶ ἄλλοι). — τὰ πλείω τῶν πραγμάτων... ἐκπεφ. τῷ μὴ β. ἢ... = τὰ πράγματα... ἐκπεφευγέναι μᾶλλον τῷ μὴ βούλεσθαι ἢ... — τὰ πράγματα = αἱ εὐκαιρίαι. — ἐκπεφευγέναι, ἐκ τοῦ πέπεισμαι. — ἐκφεύγει τί τινα = διαφεύγει τι ἐκ τῶν χειρῶν τινος. — τῷ μὴ βούλεσθαι... ἢ τῷ μὴ συνιέναι (δηλ. ὅτι δεῖ ποιεῖν), αἱ δοτκ. δηλοῦσι τὸ ἀναγκαστικὸν αἴτιον. — τὰ δεόντα ποιῶ = ἐκτελῶ τὸ καθήκον μου. — συνίημι = ἔννοω. — παρρησία (πᾶν-ῆσις) = ἡ περὶ τὸ λαλεῖν ἐλευθερία, τὸ ἐκφράζεσθαι ἐλευθέρως τὸ τί φρονεῖ τις, ἐλευθεροστομία. — ὑπομένειν, δηλ. τὴν παρρησίαν. — τοῦτο (= τοῦτο μόνον), ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ: εἰ τάληθῆ... — καὶ διὰ τοῦτο = καὶ εἰ τάληθῆ λέγω διὰ τοῦτο. — ἵνα τὰ λοιπά..., ἐπεξήγησις τοῦ: διὰ τοῦτο. — ὡς ἐκ τοῦ... = ὡς εἰς πᾶν μοχθηρίας προελήλυθε τὰ παρόντα ἐκ τοῦ δημηγο-

ρεῖν ἐνίους πρὸς χάριν.— εἰς πᾶν μοχθηρίας = εἰς πᾶν εἶδος ἀθλιότητος, εἰς ἐσχάτην ἀθλιότητα.— ἐκ τοῦ δημηγορεῖν ἐνίους πρὸς χάριν = ὅτι (αἰτλγ.) ἐνιοὶ δημηγοροῦσι πρὸς χάριν.— δημηγορῶ πρὸς χάριν ὁμιλῶ = πρὸς εὐχαρίστησιν (τῶν ἀκροατῶν μου).

Περὶ αὐτῶν, δηλ. τῶν παρόντων.— παρών, ἀφ' οὗτου δηλ. μετεῖχεν αὐτὸς ὁ ῥήτωρ τῆς πολιτικῆς παριστάμενος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ· τὸ δὲ ἀκούων ἀναφέρεται εἰς ἀρχαιότερον χρόνον, καθ' ὃν ὁ ῥήτωρ λόγῳ τῆς ἡλικίας δὲν παρίστατο ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἀλλ' ἐμάνθανε παρ' ἄλλων τὰ γινόμενα.

§ 4—5.

Μικρά... ὕμᾶς, ἀντικμ. τοῦ ὑπομνήσαι.— μικρὸς = ὀλίγος.— τῶν γεγενημένων, γενκ. διαιρετκ. τοῦ μικρά.— ὅτ' ἀπηγγέληθη Φ... , ἀντικμ. τοῦ μέμνησθε· τὸ δὲ ὅτ' (οὐχι = ὅτι, ἀλλ') = ὅτε.— ἀπηγγέληθη Φίλιππος πολιορκῶν = ἠγγέληθη τὸν Φίλιππον πολιορκεῖν = ἦλθεν ἢ εἶδηςις ὅτι ὁ Φίλ. ἐπολιορκεῖ.— τρίτον ἢ τέταρτον ἔτος τουτί, αἰ αἰτιατκ. αὐται προσδιορίζουσι χρονικῶς τὸ ἀπηγγέληθη = πρὸ τριῶν ἢ τεσσάρων ἐτῶν μὲ τὸ τρέχον.— πολλῶν λόγων καὶ θορύβου γινομένου παρ' ὑμῖν = ἐν ᾧ ἐγένοντο παρ' ὑμῖν πολλοὶ λόγοι καὶ πολὺς θόρυβος = ἐν μέσῳ πολλῶν λόγων καὶ πολλοῦ θορύβου.— καθέλκω = σύρω εἰς τὴν θάλασσαν.— ἑκατομβαιῶν, δηλ. ἐγένετο (= ἦλθεν) τὸ αὐτὸ β. νοητέον καὶ εἰς τὸ μεταγεινιῶν καὶ εἰς τὸ βοηδρομιῶν.— τούτου τοῦ μηνός, γενκ. χρονκ.— μόγισ = μόλις.— δέκα ναῦς... = ἀπεστείλατε Χαριδημον ἔχοντα δέκα ναῦς κενὰς καὶ πέντε τάλαντα ἀργυρίου.— τάλαντα ἀργυρίου = ἀργυρᾶ τάλαντα.— ἠγγέληθη Φίλ. ἀσθενῶν ἢ τεθνεώς = ; (πρβλ. ἀνωτέρω «ἀπηγγέληθη... πολιορκῶν»).— ἦλθε = ἠγγέληθη.— οὐκέτι καιρὸν... νομίσαντες ἀφεῖτ'... = ἐνομίσατε οὐκέτι καιρὸν οὐδένα (εἶναι) τοῦ βοηθεῖν καὶ ἀφεῖτ'... — ἀφεῖτ(ε), ἀόρ. τοῦ β. ἀφίημι.— ἀπόστολος = ναυτικὴ ἀποστολή.— ἦν δ' οὗτος ὁ καιρὸς αὐτὸς = καὶ ὁμοῦς αὕτη ἢ περίστασις ἦτο ἀκριβῶς ἢ κατάλληλος περίστασις.

Πρῶτον, προτοῦ δηλ. εἰσέλθω εἰς τὸ κύριον θέμα τῆς προκειμένης ὑποθέσεως.— τρίτον ἢ τέταρτον ἔτος, διὰ τῆς ἐκφράσεως

αὐτῆς δὲν δηλοῦται ἀμφιβολία ὡς πρὸς τὸ ἔτος, ἀλλ' ὅτι τὸ ἔτος αὐτό, καθ' ὃ ὠμίλει ὁ ρήτωρ, δύναται νὰ θεωρηθῆ καὶ ὡς τρίτον καὶ ὡς τέταρτον ἀφ' ὅτου ἀνηγγέλθη ἡ πολιορκία τοῦ Ἡραίου τεύχους εἰς Ἀθήνας· ὡς τρίτον μὲν, ἐὰν ὑπολογίσωμεν ἀπὸ τοῦ χρόνου, καθ' ὃν ἠγγέλθη εἰς Ἀθήνας ἡ πολιορκία τοῦ Ἡραίου τεύχους (δηλ. ἀπὸ τοῦ Ν/βρίου 352 μέχρι τοῦ Ὀκτωβρίου 349, καθ' ὃν ἐκφωνεῖται ὁ παρῶν λόγος)· ὡς τέταρτον δέ, ἐὰν ὑπολογίσωμεν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ Ἀττικοῦ ἔτους (δηλ. ἀπὸ τοῦ Ἰουλίου 352 μέχρι τοῦ Ἰουλίου 349 εἶναι τρία πλήρη ἔτη· ἐπομένως κατὰ τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 349 οἱ Ἀθηναῖοι εὕρισκοντο εἰς τὸ τέταρτον ἔτος). Οὕτω καὶ σήμερον δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν κατὰ τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1920 περὶ γεγονότος τινὸς τοῦ Μαΐου τοῦ 1917, ὅτι ἔκτοτε εἶναι τὸ τρίτον (φυσικὸν) ἢ τὸ τέταρτον (ἡμερολογιακὸν) ἔτος.— *τότε*, ὅτε δηλ. ἠγγέλθη ἡ πολιορκία τοῦ Ἡραίου τεύχους.— *μαιμακτηριῶν*, τοῦ ἔτους 352· ὁ δὲ *μαιμακτηριῶν* ἦτο ὁ πέμπτος Ἀττικὸς μῆν, περιλαμβάνων τὸ τελευταῖον μέρος τοῦ Νοεμβρίου καὶ τὸ πρῶτον τοῦ Δεκεμβρίου· ὁ Φίλιπ. συνήθως ἐστράτευε τὸν χειμῶνα ἢ ὅτε ἔπνεον οἱ *ἐτησίοι*—τὰ τουρμιστὶ λεγόμενα μελτέμια—, ἵνα μὴ δύναται οἱ Ἀθηναῖοι νὰ πλέωσι πρὸς βοήθειαν τῶν πολιορκουμένων μερῶν.— *θορύβου γιγνομένου*, ὁ θόρυβος ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῶν Ἀθηναίων ἦτο συνήθης, ὅτε μὲν πρὸς ἀποδοχὴν, ὅτε δὲ πρὸς ἀποδοκιμασίαν τῶν λεγομένων.— *καθέλειν*, τὸν χειμῶνα ἢ ἐν εἰρήνῃ ἀνεῖλκον τὰ πλοῖα εἰς τὴν ξηράν, ἵνα μὴ σήπωνται· ἐν πολέμῳ δ' ἔσυρον εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἀπέστελλον αὐτά.— *τοὺς μέχρι πέντε καὶ τεταρ. ἐτῶν*, περὶ τῆς παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις στρατευομένου ἡλικίας βλ. Α' Ὀλυμπ. § 28 ἐν σελ. 68.— *τάλαντα ἐξήκοντα*, δηλ. πόσας χιλιάδας σημερινῶν δραχμῶν;— *εἰσφέρειν*, περὶ τῆς *εἰσφορᾶς* βλ. Α' Ὀλυμπ. § 6 ἐν σελ. 52.— *μετὰ ταῦτα*, δηλ. μετὰ τὰς ληφθεῖσας μεγάλας ἀποφάσεις.— *τοῦ ἐνιαυτοῦ τούτου*, δηλ. τοῦ 352.— *ἐκατομβαιῶν*, τοῦ ἔτους 351· ὁ δ' *ἐκατομβαιῶν* ἦτο ὁ πρῶτος μῆν τοῦ Ἀττικοῦ ἔτους, ἀντιστοιχῶν πρὸς τὸ τελευταῖον δεκαπενθήμερον τοῦ Ἰουλίου καὶ τὸ πρῶτον τοῦ Αὐγούστου.— *μεταγεινιῶν*, ὁ δεύτερος Ἀττικὸς μῆν περιλαμβάνων τὸ δεύτερον ἡμισυ τοῦ Αὐγούστου καὶ τὸ πρῶτον τοῦ Σεπτεμβρίου.— *βοηδρομίων*, ὁ τρίτος Ἀττικὸς μῆν ἀναλογῶν πρὸς τὸ ἀπὸ 15 Σεπτ.

μέχρι 15 Ὀκτωβρίου διάστημα. — *τούτου τοῦ μηνός*, δηλ.; — *τὰ μυστήρια*, δηλ. τὰ ἐν Ἐλευσίει τὰ πρὸς τιμὴν τῆς Δήμητρος τελούμενα ἀπὸ τῆς 14, 15 ἢ 16-27 βοηδρομιώνος (δηλ. κατὰ τὰς ἀρχὰς Ὀκτωβρίου). — *δέκα ναῦς*, ἀντὶ τῶν 40 ἐψηφισμένων μεθ' ἄλλων τῶν μέχρι 45 ἐτῶν πολιτῶν. — *κενάς*, δηλ. πολιτῶν, ἵνα πληρῶσθ αὐτὰς ὁ Χαρίδημος ξένων. — *πέντε τάλαντα*, ἀντὶ τῶν 60 ἐψηφισμένων. — *ἀσθενῶν ἢ τεθνεώς*, ἢ περὶ θανάτου τοῦ Φιλίπ. ἀγγελία ἦτο ψευδής, ὅχι ὅμως καὶ ἢ περὶ ἀσθενείας πρβλ. Α' Ὀλυμπ. § 13. — *ἀμφοτέρα*, δηλ.; — *τὸν ἀπόστολον*, ποίαν ναυτικὴν ἀποστολὴν ἐννοεῖ; — *τότε*, δηλ. τότε; — *ἐκεῖτο (ε)*, εἰς τὴν Θράκην καὶ Μακεδονίαν, εἰδικῶς δὲ εἰς τὸ Ἑραῖον τεῖχος. — *σωθεῖς*, ἀπὸ τε τῆς νόσου αὐτοῦ καὶ τῆς προσβολῆς ἡμῶν.

§ 6—7.

Οὐκ ἂν ἄλλως ἔχοι = δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἔχωσιν ἄλλως, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μεταβληθῶσιν. — *καὶ* = ἀκριβῶς καί. — *πάσχω ταῦτα* = περιπίπτω εἰς τὰ αὐτὰ σφάλματα. — *τί χρῆσόμεθα τούτῳ* (δηλ. *τῷ καιρῷ*); = ποίαν χρῆσιν θὰ κάμωμεν ταύτης (τῆς εὐκαιρίας), πῶς θὰ χρησιμοποιήσωμεν ταύτην; — *εἰ γάρ...*, ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ τὴν ἐκ τῶν συμφραζομένων ἐννοουμένην ἀπόκρισιν εἰς τὴν προηγηθεῖσαν ἐρώτησιν: «βεβαίως βοηθοῦντες». — *σθένος* = δύναμις. — *παντὶ σθένει κατὰ τὸ δυνατόν*, κατ' ἐννοίαν = με δλην σας τὴν προσπάθειαν καὶ τὴν δύναμιν. — *θεάσασθ (ε)*, ὄν τρόπον = σκέψασθε, ὡς = σκέφθητε πῶς, σκέφθητε ὅτι. — *ἐστρατηγηκότες* ἔσεσθε, τετελεσμ. μέλλων. — *στρατηγῶ πάντα ὑπὲρ Φιλίππου* = διεξάγω ὄλον τὸν πόλεμον πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ Φιλίπ. — *ὑπῆρχον κενημένοι* = ἐκέκτηντο. — *τινα* = σημαντικὴν, σπουδαίαν. — *διέκει(ο)* = εἶχε. — *οὔτω*, ἀναφέρεται εἰς τὰ κατωτέρω: *οὔτε Φίλ... οὔθ' οὔτοι...* — *θαρρῶ τινα* = δὲν φοβοῦμαι τινα: ἐν ᾧ *θαρρ* ὅτινι = ἔχω ἐμπιστοσύνην εἰς τινα. — *ἐπράξαμεν ἡμεῖς...*, βραχυλογία = *ἐπράξαμεν ἡμεῖς πρὸς ἐκείνους ἀκαεῖνοι ἐπράξαν πρὸς ἡμᾶς εἰρήνην*. — *πράττω εἰρήνην* = κατορθῶ νὰ γείνη εἰρήνη. — *τοῦτο*, ἐπεξηγεῖται διὰ τῶν κατωτέρω: *πόλιν μεγάλην ἐφορμεῖν* κτλ. — *ὥσπερ ἐμπόδισμά τι τῷ Φίλ. καὶ δυσχερὲς* = ὡσάν ἐμπόδιόν τι διὰ τὸν Φίλιπ. καὶ μάλιστα δυσαπάλλαχτον. — *πόλιν μεγάλην*, ὕποκμ. τοῦ ἀπρμφ. *ἐφορμεῖν*. — *ἐφορμῶ (-εω)*, κυρίως = μένω.

ἡγυροβολημένος παρά τινι τόπῳ ἢ ἀπέναντι αὐτοῦ, ἐκτελῶ ἀποκλεισμόν· εἶτα — ὡς ἐνταῦθα — παραμονεύω, ἐπιτηρῶ. — τοῖς . . . καιροῖς, ἀντικμ. τοῦ ἐφορμεῖν. — οἱ Φιλίππου καιροὶ = αἱ (ἐκάστοτε) παρουσιαζόμεναι δειναὶ περιστάσεις τοῦ Φιλίπ., τὰ ἀτυχήματα τοῦ Φιλίπ. — διηλλαγμένος (πρkm. μετχ. τοῦ β. διαλλάττομαι) πρὸς τινα = (συμ)φιλιωμένος μέ τινα. — ἐκπολεμῶ τινα (τινὶ ἢ πρὸς τινα) = περιπλέκω τινὰ (ἐρεθίζω τινὰ) εἰς πόλεμον (κατὰ τινος). — θρυλῶ τι = συνεχῶς ὁμιλῶ περὶ τινος. — ὅπως δῆποτε, κατ' ἔννοιαν = δὲν ἐξετάζω πῶς, ἀδιάφορον πῶς.

Ἐτέρου πολέμου, ποῖον πόλεμον ἔννοεῖ; — περὶ τούτων, τῶν ἐν § 4 καὶ 5 ἐκτεθέντων (δηλ.); — ταῦτά, ἅπερ καὶ τότε (δηλ.); — βοηθήσετε, δηλ. τοῖς Ὀλυνθίοις. — δύναμιν τινα, περὶ τῆς δυναμείας, ἣν εἶχεν ἡ Ὀλυνθος, βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 40. — ἐπράξαμεν . . . εἰρήνην, ἡ εἰρήνη ἐγένετο τῇ 352 π. X. βλ. εἰσαγ. εἰς τὸν Α' Ὀλυνθιακ. ἐν σελ. 45. — πόλιν μεγάλην, δηλ. τὴν Ὀλυνθον. — τοὺς ἀνθρώπους, δηλ. τοὺς Ὀλυνθίους. — ἐκπολεμήσαι, πρὸς τίνα; — τοῦτ(ο), δηλ. ποῖον; — ὅπως δῆποτε, ἄνευ δηλ. τῆς ἐνεργείας τῶν Ἀθην. (πρβλ. Α' Ὀλυνθ. § 7 «γέγον' αὐτόματον»).

§ 8—9.

Πλὴν, ἐπίρρ. = εἰ μὴ, παρὰ. — ἐρρωμένως = γενναίως, ἐνεργῶς. — ἐγὼ μὲν, ὁ μὲν ἄνευ ἐπομένου δὲ = μὴν = βεβαίως, ἀληθῶς. — οὐχ ὀρῶ, δηλ. ἄλλο τι ὑπόλοιπον ὄν. — χωρὶς τῆς . . . = ἐκτὸς τῆς . . . — τῆς περιστάσεως ἀν ἡμᾶς αἰσχύνης = τῆς αἰσχύνης, ἡ περισταίη ἀν ἡμᾶς. — περισταταί τινα = περικυκλώνω τινὰ; αἰσχύνη περισταταί τινα = ἐντροπὴ προσάπτεται εἰς τινα. — καθυφείμεθα, μέσος ἀρ. β' εὐκτκ. τοῦ β. καθυφείμαι (τι) = ὄλως διόλου παραμελῶ τι. — οὐδὲ τὸν φόβον μ. ὀρῶ (ὄντα) τὸν τῶν μετὰ ταῦτα = καὶ ὁ φόβος ἀκόμη — ἐκτὸς τῆς ἐντροπῆς —, τὸν ὁποῖον μοῦ ἐμβάλλει τὸ μέλλον, δὲν εἶναι μικρός. — ἐχόντων . . . ἀπειρηκότων . . . ὄντος, μετχ. ὑποθκ. — ἐχόντων ὡς ἔχουσι Θηβ. . . = ἐχόντων Θηβαίων ἡμῖν οὕτως ὡς ἔχουσι. — οὕτως ἔχω τινὶ = οὕτω διάκειμαι πρὸς τινα. — ἀπείρηκα (πρkm. τοῦ β. ἀπαγορεύω) χρήμασι = ἀπείρηκα δαπάνη χρημάτων = ἔχω κουρασθῆ δαπανῶν χρήματα, ἔχω ἐξαντληθῆ χρηματικῶς. — μηδενὸς (οὐδ.), ὑποκμ. τοῦ ὄντος, οὐ κτγρμ. τὸ ἔμπο-

δών.— ἐμποδῶν ἐστὶ τί τι (μετ' ἀπρμφ.) = ἐμποδίζει τί τινα (νά...),— τὰ παρόντα καταστρεψαμένῳ (= ἐπὰν καταστρέψῃται) = ἀφ' οὗ ὑποτάξῃ τὰ παρόντα (ἀπασχολοῦντα αὐτὸν) πράγματα (δηλ. τὴν Ὀλυμπον).— πρὸς ταῦτα τὰ πράγμ. = πρὸς ταῦτα τὰ ἐδῶ πράγματα (δηλ. πρὸς τὴν Ἀττικὴν).— ἐπικλίνει, ἐκ τοῦ ἐμποδῶν.— ἐπικλίνω πρὸς τι = στρέφομαι πρὸς τι.— εἰς τοῦτο (τὸ ἐπικλίνει) = μέχρι τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν θὰ στραφῇ (κατὰ τῆς Ἀττικῆς).— ἐξόν, ἀπόλυτος ἐνδοκ. μετχ. = εἰ καὶ ἔξεστι.— ἀναβάλλεται, συντάσσεται μετ' ἀπρμφ. μέλλ. (ποιήσῃ), ὡς τὰ β. μέλλειν, ἐλπίζειν καὶ τὰ τοιαῦτα.— ζητεῖν, ἐκ τοῦ βούλεται.— περισταταὶ τὰ πράγματα εἰς τοῦτο = καταντοῦν τὰ πράγματα εἰς τοῦτο τὸ σημεῖον.— προώμεθα, μέσος ἀόρ. β' ὑποτακτ. τοῦ β. προῖεμαι.— προῖεμαι τὰ παρόντα = ἀφίνω νὰ φεύγῃ ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὰ χέρια μου ἢ παροῦσα περίστασις.— σχεδόν, συναπτεόν τῆ ἀπαντες.— δήπου, συναπτεόν τῆ ἴσμεν.

Τὶ τῶν πραγμάτων, τῶν Ὀλυμπίων καὶ τῆς Χαλκιδικῆς.— ὡς ἔχουσι, δηλ. δυσμενῶς, ἐχθρικῶς περὶ τοῦ ἀμοιβαίου μίσους Ἀθην. καὶ Θηβαίων βλ. Α' Ὀλυμπ. § 26 ἐν σελ. 66.— ἀπειρηκότων... Φωκ., οἱ Φωκεῖς κατὰ τὸν Φωκικὸν πόλεμον (355) ἵνα ἐπαρκέσωσιν εἰς τὰς μεγάλας ἀνάγκας αὐτῶν, ἔνεκα τῶν πολλῶν μισθοφόρων, ἤρπασαν τοὺς θησαυροὺς τῶν Δελφῶν· ἀλλὰ τούτους ἐξαντήσαντες μετὰ τινα ἔτη περιήλθον εἰς ἀθλίαν κατάστασιν.— δεινά, πρβλ. Α' Ὀλυμπ. § 27, ἔνθα σαφέστερον ὁ ῥήτωρ ὀμιλεῖ περὶ τῶν ἐκ τοῦ πολέμου δεινῶν.— ἄλλοθι, δηλ. ἐν Χαλκιδικῇ καὶ Μακεδονίᾳ.— εἰς τοῦτο (περιστ.), δηλ. εἰς τὸ ἰδεῖν καὶ ζητεῖν.

§ 10.

“Οὐ μὲν... βοηθεῖν, ἀντικμ. τοῦ ἐγνώκαμεν.— εἴποι τις ἀν = ἴσως εἶπη τις.— γινώσκω = ἐννοῶ.— τὸ ὅπως (δηλ. βοηθήσομεν) = τὸ πῶς (νὰ βοηθήσωμεν)· ἀντικμ. τοῦ λέγε ἐπαλααμβανόμενον διὰ τοῦ τοῦτο.— παράδοξον, κτγρμ. τοῦ: τι.— τοῖς πολλοῖς, συναπτεῖα ἢ δοκτ. τῆ παράδοξον.— καθίζω νομοθέτας = βάλω νομοθέτας νὰ καθίσουν (= νὰ συνεδριάσουν), διορίζω νομοθέτας.— ἐν τούτοις = πρὸ τούτων.— τίθεμαι νόμον = θέτω δι' ἑμαυτὸν νόμον (διὰ τῶν νομοθετῶν)· ἐν φ. τὸ τίθεμι νόμον λέγεται περὶ τοῦ νομοθέτου = θέτω νόμον, νομοθετῶ.— εἰς τὸ

παρόν = ὡς πρὸς τὸ παρόν. — *λύω (νόμους)* = ἀκυρῶ (νόμους).

Παράδοξον, τοῦτο κεῖται ἐν τούτῳ: ὁ Δημοσθ. ἀντιὶνὰ ὀμιλήσῃ περὶ βοήθειας — καθὼς ἀνεμένε τις — προτείνει τὸν διορισμὸν νομοθετῶν. — **νομοθέτας καθίσαστε**, ὁ ῥήτωρ προφανῶς ἐνταῦθα — ἐπειδὴ τὸ πρᾶγμα δὲν ἐπιδέχεται ἀναβολήν — προτείνει τὸν διορισμὸν ἐκτάκτων νομοθετῶν· οἱ τακτικοὶ διορίζοντο περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔτους. Ἐτίθεντο δὲ οἱ νόμοι ἐν Ἀθήναις — κατὰ τὸν Δ' αἰῶνα — κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον: τὴν 11^{ην} ἑκατομβαιῶνος ἑκάστου ἔτους ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἣτις συνήγετο τακτικῶς τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ἡρωτάτο ὁ δῆμος, ἂν ἔπρεπε νὰ γείνη ἐπανόρθωσις νόμων· ἂν ἀπεφασίζετο τοῦτο, ὁ βουλόμενος τῶν Ἀθηναίων εἶχεν ἐξουσίαν νὰ ἐκθέτῃ παρὰ τοὺς ἀνδριάντας τῶν ἐπωνύμων — τῶν 10 δηλ. ἡρώων, ὧν τὰ ὀνόματα ἔφερον αἱ δέκα φυλαὶ τῆς Ἀττικῆς — ἐγγράφους προτάσεις νόμων, ὅπως πάντες λάβωσι γνῶσιν, ἀντίγραφον δὲ τῶν προτάσεων ἐνεχειρίζον εἰς τοὺς 6 ἄρχοντας, τοὺς καλουμένους θεσμοθέτας, οἵτινες ἀνεγίνωσκον αὐτὰς εἰς τὴν ἐπιουσαν ἐκκλησίαν. Τὴν τετάρτην δὲ τῶν τακτικῶν ἐκκλησιῶν τῆς πρυτανείας ὁ δῆμος ἐξέλεγε συνηγόρους πέντε ἀνδρας ἐξ ἀπάντων τῶν Ἀθην., ὅπως συνηγορήσωσιν ὑπὲρ τῶν κειμένων νόμων· ἔπειτα δὲ οἱ πρυτάνεις διώριζον **νομοθέτας** — ὧν ὁ ἀριθμὸς διέφερε κατὰ τὰς ἀνάγκας (500, 1000 κτλ.) — ἐκ τῶν 6,000 ἡλιαστῶν (τῶν ἀποτελούντων ἐν Ἀθήναις τὸ ἀνώτατον δικαστήριον). Τῶν νομοθετῶν προῆδρουον πρόεδροι κληρούμενοι ὑπὸ τῆς βουλῆς ἐκ βουλευτῶν· οὗτοι εἰσέφερον εἰς τοὺς νομοθέτας τοὺς ἀναθεωρητέους νόμους καὶ τοὺς προτεινομένους νέους. Οἱ νομοθέται ἤκουον πρώτους μὲν τοὺς ὑπὸ τοῦ δήμου ἐκλεχθέντας συνηγόρους, ἔπειτα δὲ τοὺς προτεινάντας τὴν κατάργησιν τοῦ κειμένου καὶ τὴν ἀντι τοῦτου θέσιν νέου νόμου καὶ ἐψήφίζον περὶ τοῦ κειμένου νόμου, ἂν εἶναι ὠφέλιμος τῷ δήμῳ τῶν Ἀθην. ἢ ὄχι· ἔπειτα δὲ ἂν ἐπιβλαβὴ ἔκρινον τὸν κείμενον, ἐψήφίζον περὶ τοῦ τιθεμένου νέου. Καὶ διὰ τῆς ψήφου τῶν νομοθετῶν ἐπεκυροῦτο ὁ ἀρχαῖος νόμος ἢ ἠκυροῦτο καὶ ἀντὶ αὐτοῦ ἐτίθετο ὁ νέος. — **νόμον μηδένα**, δηλ. νέον.

§ 11 — 12 ποιῆσαι.

Τοὺς περὶ τῶν θ., δηλ. νόμους. — **σαφῶς οὕτως** = καθαρὰ (ὀρθὰ κοφτὰ) οὕτως (καθὼς δηλ. βλέπετε). — **τούς... ἐνίους** =

ένιους τῶν...—θεωρικά, κτηγρμ.—ὡς θεωρικά.—οἱ ἀτακτοῦν-
 τες = οἱ ἀποφεύγοντες τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν.—ἀθῆος =
 ἀτιμώρητος.—εἶτα = καὶ οὕτω.—ἄθυμος = ἀπρόθυμος.—ταῦτα
 = τούτους τοὺς νόμους.—ὁ γράφων = ἐκεῖνος, ὅστις θὰ προτείνῃ
 ἐγγράφως.—σκοπεῖτε = ζητεῖτε.—ἀπολέσθαι, ἐναυθθα (οὐχί
 = ἀποθανεῖν, ἀλλὰ) = παθεῖν (μέγα) τι κακόν.—ἄλλως τε
 καὶ τούτου μόνου περιγ. μέλλ. = καὶ δι' ἄλλους λόγους καὶ
 διότι τοῦτο μόνον θὰ μένῃ ὡς κέρδος (ὡς ἀποτέλεσμα).—παθεῖν
 ... ὠφελῆσαι... ποιῆσαι, τὰ ἀπρμφ. ἐπεξηγοῦσι τὸ: τούτου
 μόνου.—τόν... εἰπόντα καὶ γράψαντα = ὅς ἂν εἴπη καὶ
 γράψῃ.—εἰς τὸ λοιπὸν = εἰς τὸ μέλλον.—ἔτι, ἐπιτείνει τὸ
 μᾶλλον, ὃ πάλιν ἐπιτείνει τὸ φοβερώτερον.—τό... λέγειν,
 ἀντικμ. τοῦ ποιῆσαι, τὸ δὲ φοβερ. κτηγρμ.

Τοὺς περὶ τῶν θεωρικῶν, θεωρικά ἐκαλοῦντο τὰ χρήματα,
 τὰ ὅποια ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ δημαγωγοῦ Κλεοφῶντος—ὅστις
 πρόεστη τοῦ δήμου μετὰ τὸν θάνατον Κλέωγος τοῦ Κλεαινέτου
 (422)—διενέμοντο ἐν ἑορταῖς εἰς τοὺς πολίτας, ἵνα πάντες ἐορτά-
 ζωσι καὶ μηδεὶς δι' ἔνδειαν στερηθῆται θέσεως ἐν τῇ θεάτρῳ καὶ
 ἀπέχη τῶν θυσιῶν. Τὰ χρήματα ταῦτα ἐπληρώνοντο ἐκ τῶν
 περισσευμάτων τῶν δημοσίων εἰσπράξεων· ἐν καιρῷ δ' ὅμως πολέ-
 μου ὥριζετο διὰ νόμου νὰ δαπανῶνται ταῦτα εἰς τὰς στρατιωτικὰς
 χρεῖας. Ἄλλ' ὅτε προστάτης τοῦ δήμου ἦτο ὁ Εὐθύβουλος, ἡκυρώθη
 ὁ νόμος οὗτος καὶ ἔκτοτε κατ' ἔτος, ὅπως ὅποτε ἐχόντων τῶν
 πραγμάτων, διενέμοντο τὰ περισσεύματα εἰς τὸν δῆμον ὡς θεω-
 ρικά.—ὦν, δηλ. νόμων.—οἱ δὲ τοὺς ἀτακτ., ὁ ῥήτωρ ἐννοεῖ
 τοὺς νόμους τοὺς ἀπαλλάσσοντας τάξεις τινὰς πολιτῶν, ὡς τοὺς
 βουλευτάς, τελώνας, ἐμπόρους κ. ἄ., τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας.
 —τὴν τοῦ τὰ β. λ. ὁδόν... ἀσφ., ἐν ὅσῳ ὑπῆρχε νόμος κελεύων
 νὰ διανέμωσιν τοῖς πολίταις τα στρατιωτικὰ ὡς θεωρικά, ἢ ὁδὸς
 τοῦ λέγειν τὰ βέλτιστα—δηλ. τὸ προτείνειν τὴν μετατροπὴν τῶν
 θεωρικῶν εἰς στρατιωτικὰ—δὲν ἦτο ἀσφαλές· διότι ἕκαστος ἐφο-
 ρεῖτο μὴ προτείνων τοῦτο κατηγορηθῆναι ὡς προτείνων παράνομα
 καὶ καταδικασθῆναι εἰς ὑπέρογκον χρηματικὸν πρόστιμον, ἐν περι-
 πτώσει δὲ μὴ ἐγκαίρου ἀποτίσεως αὐτοῦ εἰς ἀτιμίαν (= στέρησιν
 τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων) καὶ δήμευσίν τῆς περιουσίας του.—
 τῆνικαῦτα... ζητεῖτε, πρότερον μάτην θὰ ἐξήτουν τὸν τοιοῦτον,

διότι ἕκαστος τι ἐφοβεῖτο;—*ταῦτα*, δηλ.;—*ἀ πάντες ἴστε δι συμφ.*, δηλ. τὴν μετατροπὴν τῶν θεωρικῶν εἰς στρατιωτικά.—*παθεῖν τι κακόν*, ἦτοι δήμευσιν καὶ ἀτιμίαν.—*φοβερώτερον*, τὸ λέγειν τὰ βέλτιστα, δηλ. ἡ πρότασις περὶ μετατροπῆς τῶν θεωρικῶν, παρῆχε τὸν φόβον τῆς καταγγελίας ἐπὶ προτάσει παρανόμων· ἀλλ' ὁ φόβος θά ἦτο ἔτι μεγαλύτερος, ἂν τολμήσας τις νὰ λέγη τὰ βέλτιστα ὑφίστατο τὰς συνεπείας τῆς τοιαύτης καταγγελίας.

§ 12 καὶ λύειν — 13.

Καί... γε—καὶ μάλιστα.—*λύειν... τοὺς νόμους...=δεῖ* (ὁμᾶς) *ἀξιοῦν λύειν τοὺς νόμους τούτους* (ἀντικμ. τοῦ *λύειν*) *τοὺς αὐτοὺς* (ὑποκμ. τοῦ *λύειν*), *οἵπερ καὶ τεθείκασιν*.—*καὶ λύειν γ'...*, κατ' ἔννοιαν = καὶ αὐτὴν μάλιστα τὴν κατάργησιν τῶν νόμων τούτων πρέπει ν' ἀπαιτῆτε νὰ κάμνωσιν οἱ ἴδιοι, οἱ ὅποιοι καί...—*ἡ χάρις, ἡ...* = ἡ εὐνοία (ἡ δημοτικότης) διὰ πράξιν, ἥτις...—*τοῖς... θεῖσι*, δηλ. *τοὺς νόμους*.—*ὑπάρχειν*, τὸ ἀπρμφ. τοῦτο, ὡς καὶ τὸ κατωτέρω *γενέσθαι*, ὑποκμ. τοῦ *ἔστι δίκαιον*.—*ἡ ἀπέχθεια, δι' ἧς...* = τὸ μίσος (ἡ ἀντιδημοτικότης) διὰ πράξιν, δι' ἧς...—*ἄμεινον πράττω* = εἶμαι εὐτυχέστερος.—*ζημίαν*, κτηγρμ. τοῦ *ἀπέχθειαν*, ὅπερ ὑποκμ. τοῦ *γενέσθαι*.—*γίγνεται τι ζημία τινι* = ἐπιφέρει τι ζημίαν (βλάβην) εἰς τινα.—*εὐτρεπίζω* = διευθετῶ.—*μηδέν' ἀξιοῦτε τηλ. εἶναι* = *μὴ ἀξιοῦτε εἶναι τινα τηλικούτον*.—*ἀξιῶ*, ἐνταῦθα = νομίζω.—*τηλικούτος*, ἐνταῦθα = τόσῳ ἰσχυρός, (ἄνθρωπος) τόσης ἐπιρροῆς.—*δίδωμι δίκην* = τιμωροῦμαι· ποῖον τὸ ἐνεργητικόν του;—*προῦπτος* (ἐκ τοῦ *πρόοπτος*, ῥηματκ. ἐπιθέτου τοῦ *προορῶ*) = προφανής, φανερός.

Τοὺς νόμους τούτους, ἰδίᾳ τοὺς περὶ θεωρικῶν.—*τοὺς αὐτοὺς, οἵπερ...*, ἐννοεῖται ὁ Εὐβουλος καὶ οἱ περὶ αὐτόν.—*τὴν μὲν χάριν*, ἐννοεῖται ἡ δημοτικότης ἐπὶ τοῖς θεωρικῶν νόμοις, δι' ὧν ἐκολακεύθη ὁ δῆμος· διατὶ δὲ ἡ νομοθεσία αὕτη τῶν θεωρικῶν ἐβλαπτε πᾶσαν τὴν πόλιν;—*ἐβλαπτε*, διαρκῶς ἀφ' ὅτου ἐτέθησαν οἱ θεωρικοὶ νόμοι.—*τὴν ἀπέχθειαν*, ἐννοεῖται ἡ ἀντιδημοτικότης διὰ τὴν πρότασιν περὶ τῆς μετατροπῆς τῶν θεωρικῶν εἰς στρατιωτικά.—*κακόν*, ποῖον ἦτο τὸ κακόν, ὃ θὰ ὑφίστατό τις προτείνων τὴν μετατροπὴν τῶν νόμων πρὶν καταλυθῆσι; πρβλ. § 12 «*παθεῖν τι κακόν*».

§ 14 — 15.

Οὐ μὴν οὐδ' ἐκεῖνό γ(ε) . . . δεῖ = ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνο βεβαίως δὲν πρέπει. — ὅτι ψ. κτλ., διασαφεῖ τὸ ἐκεῖνο. — ψήφισμα = ἀπόφασις (ληφθεῖσα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ δήμου). — ἄν μὴ προσγ... = ἄν μὴ προσγένηται τὸ ἐθέλειν ὑμᾶς ποιεῖν προθύμως τὰ γε δόξαντα. — προσγίγνομαι = ἔρχομαι πλησίον τινός, προστίθεμαι. — τὰ γε δόξαντα = τοῦλάχιστον τὰ ἀποφασισθέντα. — αὐτάρκης = αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν ἐπαρκής· ἐνταῦθα = αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν (=μόνος του) ἱκανός. — ἀναγκάζειν... διαπραξασθαι, ἐκ τοῦ αὐτάρκη. — περὶ ὧν ἐγράφη (ὑποκμ. τὰ ψηφίσματα) διαπραξ. = νὰ ἐκτελέσωσι ταῦτα, διὰ τὰ ὅποια ἐγράφησαν. — οὐτ' ἄν... ἐπράττετε ..., ἀπόδοσις τῆς ὑποθηκ. προτάσεως: εἰ... ἦν κτλ.· κατὰ τὴν ἑρμηνείαν ἄς προταχθῆ τῆς ἀποδόσεως τό: τότε. — πολλὰ ψηφίζόμενοι, ἢ μετχ. ἐνδοτχ. — μικρὸς = ; (§ 4). — μᾶλλον δ' οὐδὲν = ἢ διὰ νὰ εἴπω ὀρθότερον οὐδὲν. — οὔτε... ὑβρίζει, νοητέος καὶ ἐνταῦθα ὁ ἄν. — ὑβρίζω = φέρομαι ὑβριστικῶς, αὐθαδῶς (πρὸς τινα). — ἐνεκά γε ψηφισμάτων = ὅσον ἐξαρτᾶται ἐκ ψηφισμάτων τοῦλάχιστον. — χειροτονῶ = ὑψώνω τὴν χεῖρα ὅπως ψηφοφορήσω, ψηφοφορῶ, ἀποφασίζω. — ὕστερον ὄν = ἐν ᾧ εἶναι ὕστερον, ἐν ᾧ ἔρχεται κατόπιν. — τῇ τάξει = κατὰ τὴν (χρονικὴν) τάξιν. — τῇ δυνάμει = κατὰ τὴν σημασίαν. — κρείττων = σπουδαιότερος. — προσεῖναι = προσγίγνεσθαι. — εἰσιν... δυνάμενοι = ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι, οἱ ὅποιοι δύνανται. — καὶ γινῶναι... = καὶ ὑμεῖς (ἔστε) δξύτατοι πάντων γινῶναι τὰ ῥηθέντα. — δξύς (μετὰ ἀπρμφ.) = εὐφυῆς (εἰς τὸ νά...). — γινῶσκω, ἐνταῦθα = ; — καὶ πράξει δὲ = ἀλλὰ καὶ νὰ πράξητε ἀκόμη. — ὀρθῶς ποιῶ = ὀρθῶς φέρομαι, ἐκτελῶ τὸ καθήκον μου.

Τούτων, δηλ. τῶν ἐν ταῖς ψηφίσμασιν ἀναφερομένων. — τοσοῦτον χρόνον, ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ περὶ Ἀμφιπόλεως πολέμου (δηλ. ἔτη;). — οὐχ οὕτω ταῦτ' ἔχει, δηλ. τὰ ψηφίσματα μόνον οὐδὲν δύνανται. — τοῦτ(ο), δηλ. τὸ πράττειν. — τὰ ἄλλ(α), δηλ. τὸ λέγειν καὶ χειροτονεῖν. — καὶ γὰρ εἰπεῖν... , τὸν αὐτὸν ἔπαινον διὰ τὴν εὐφυῖαν τῶν Ἀθηναίων εὐρίσκόμεν καὶ ἐν Α' Ὀλυμπ. § 1 «οὐ γὰρ μόνον κτλ.». — νῦν, ὅτε δηλ. παρέχεται ὑμῖν ἢ

εὐκαιρία τῆς Ὀλύμπου. — ἐὰν ὀρθῶς ποιῆτε, ἐὰν δηλ. μετατρέψητε τὰ θεωρικὰ εἰς στρατιωτικά.

§. 16 — 17.

Εἰ μὴ νῦν, δηλ. πράξετε. — οὐχ, ἀνήκει ὄχι μόνον εἰς τὸ προεἶληφε, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ πεισόμεθα. — προλαμβάνω = προκαταλαμβάνω. — ἄνθρωπος = ὁ ἄνθρωπος. — πάντων, ἀρσνκ. — πεισόμεθα, μέλλ. (οὐχὶ τοῦ πείθομαι, ἀλλὰ) τοῦ πάσχω. — οὐχ οὕς, εἰ... — οὐ πολεμοῦσι νῦν οὗτοι, οὕς σώσειν ὑπισχνόμεθα (πρτκ.), εἰ πολεμήσαιεν (= ἐὰν περιπλακῶσιν εἰς πόλεμον [πρὸς τὸν Φίλ.]). — ἐτοιμῶς = προθύμως. — οὐκ ἐχθρός, δηλ. ἐστὶν ὁ Φίλιππος. — οὐκ ἔχων (ἐστί) = οὐκ ἔχει. — οὐχ ὅτι ἂν εἴποι τις; = οὐκ ἐστὶν ὁ Φίλιππος, ὅτι ἂν εἴποι τις αὐτόν; κατ' ἔννοιαν = μὲ ὅλα τὰ μυσαρὰ ὀνόματα καὶ ἂν ὀνομάσῃ τις τὸν Φίλιπ., δὲν τοῦ ἀξιῶ; — ἐάσαντες ... καὶ ... συγκατασκευάσαντες, μετχ. χρονκ. = ἐπὰν ἐάσωμεν... καὶ... (ἐπὰν) συγκατασκευάσωμεν. — μόνον οὐχί = ; (Α' Ὀλυμπ. § 1). — συγκατασκευάζω τινὶ = βοηθῶ τινά, συνεργάζομαι μετὰ τινος ὡς σύμμαχος αὐτοῦ. — τοὺς αἰτίους οἰνεις (εἰσὶ) τ. ζητήσομεν = ζητήσομεν τίνες εἰσὶν οἱ αἰτιοὶ τούτων. — οὐ γὰρ... = ἐγὼ γὰρ οἶδα τοῦτο σαφῶς, (ὅτι) οὐ φήσομεν εἶναι (ἡμεῖς) αὐτοὶ αἰτιοὶ. — οὐδὲ γὰρ ἐν τοῖς... τῶν φυγόντων οὐδεὶς... = διότι καὶ ἐξ ἐκείνων, οἵτινες κατὰ τοὺς... ἔφυγον (= ἐκ τῶν λιποτακτῶν) οὐδεὶς... — ὁ πλησίον = ὁ παραστάτης (= ὁ παραπλεύρως ἱστάμενος συστρατιώτης). — καὶ πάντων μᾶλλον (δηλ. ἢ ἑαυτοῦ) = καὶ ἐν γένει πάντα ἄλλον μᾶλλον ἢ ἑαυτὸν (κατηγορεῖ). — ἤτιηται, ὑποχμ.: οἱ ἤτιηθέντες. — διὰ πάντας... = ἐξ αἰτίας ὅλων... — νικῶ = εἶμαι νικητής.

Τοῦ παρόντος, δηλ. τοῦ Ὀλυμπιακοῦ πολέμου. — τὰ χωρία, δηλ. Πύδναν, Ποτεΐδαιαν κλπ. πρβλ. Α' Ὀλυμπ. § 9. — ἄνθρωπος, οὕτως ὀνομάζει ὁ Δημοσθ. περιφρονητικῶς τὸν Φίλιπ. — ταύτης... τῆς χώρας, δηλ. τῆς τῶν Ὀλυμπιῶν. — αἰσχίστα πεισόμεθα, δηλ. ὁ Φίλιπ. θά βαδίσῃ ἐπὶ τὴν Ἀττικὴν πρβλ. § 8. — οὗτοι, δηλ. οἱ Ὀλύμπιοι. — τὰ ἡμέτερα, δηλ.; πρβλ. ἀνωτέρω τὰ «χωρία». — πάντα, τὰ τε καταληφθέντα ὑπὸ τοῦ Φιλίπ., ὡς ἡ Πύδνα, Ποτεΐδαια κλπ., καὶ τὰ μέλλοντα νὰ καταληφθῶσι, ὡς ἡ Χαλκιδικὴ καὶ

ἄ.— συγκатаσκευάσαντες, διὰ τῆς ἀπραξίας ἡμῶν.— τούτων, δηλ. τοῦ ἔασαι καὶ συγκатаσκευάσαι.— μένειν, δηλ. ἐν τῇ ἑαυτοῦ τάξει.— τοῦτ(ο), δηλ. τὸ μένειν.

§ 18.

Καὶ νῦν = οὕτω καὶ τώρα.— οὐ λέγει... τὰ βέλτιστα ἀναστιάς ἄλλος εἰπάτω... ἄς ἀποδοθῆ, ὡσεὶ ἦτο: εἰ μὴ λέγει τις τὰ βέλτιστα, ἀναστιάς ἄλλος εἰπάτω οὕτω καὶ κατωτέρω: ἕτερος... βελτιώω ταῦτα ποιεῖτε... = εἰ ἕτερος λέγει τις βελτιώω, ταῦτα ποιεῖτε... — ἀγαθῇ τύχῃ = μετὸ καλόν, μετὴν βοήθειαν τοῦ θεοῦ.— οὐκέτι τοῦθ' ὁ λ. ἀδικεῖ = ὡς πρὸς τοῦτο (δηλ. τὸ ὅτι οὐχ ἡδέα ταῦτα) δὲν ἀδικεῖ πλέον ὁ ῥήτωρ = τοῦτο δὲν εἶναι πλέον πταίσμα τοῦ ῥήτορος (ὡς ἐν τῇ α' περιπτώσει: οὐ λέγει τις τὰ βέλτιστα).— πλὴν εἰ... (= πλὴν ἀδικεῖ, εἰ...) = ἐκτὸς ἐάν... — δέον, μετχ. ἀπόλυτος κατ' αἰτιατκ. = ἐν ᾧ εἶναι ἀνάγκη ὑποκμ. τῆς μετχ. τὸ εὐξασθαι τὸ ἀπρμφ. τοῦτο νοητέον ὡς ἀντικμ. εἰς τὸ παραλείπει.— εὐξασθαι μὲν... = ἔξιον μὲν (ἔστι) εὐξασθαι (τινα) ἀθροίσαντα (= ἐπὶ ἀθροίση) ἐν ὀλίγῳ εἰς ταῦτὸ πάντ(α). — ἀθροίζω εἰς ταῦτὸ = συνοψίζω εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν εὐχὴν.— ἐν ὀλίγῳ (δηλ. χρόνῳ) = παρευθός.— ἐλέσθαι, δηλ. τὸ πρακτέον.— προτιθεται σκοπεῖν περὶ τινος = προβάλλεται (προτείνεται) τι πρὸς σύσκεψιν.— εὐπορος = εὐκολός.— λαμβάνω τι ἀντί τινος = προτιμῶ τι ἀντί τινος.— ἀν μὴ... ἔξῃ, δηλ. λαμβάνειν.— συναμφοτέροι = καὶ οἱ δύο ὁμοῦ.

Καὶ νῦν, οὐ λ. κτλ., ἡ ἔννοια: καθὼς οἱ στρατιῶται ὀφείλουσι νὰ μάχωνται ἀνδρείως καὶ νὰ μὴ ἀποδίδωσι τὴν αἰτίαν τῆς ἥττης εἰς ἄλλους αὐτοὶ λιποτακτήσαντες, οὕτω καὶ σεῖς ὀφείλετε νὰ πράττητε τὸ καθήκόν σας καὶ νὰ μὴ καλύπτητε τὴν ἀδράνειάν σας ἀναβάλλοντες καὶ κατηγοροῦντες τοὺς ῥήτορας.— ἀναστιάς, οἱ ἀγορευόντες ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἀνίσταντο, ἐν ᾧ οἱ λοιποὶ παρευρισκόμενοι Ἀθηναῖοι ἐκάθηντο· πρβλ. Α' Ὀλυμπ. § 1 ἐν σελ. 47.— τοῦτον, δηλ. τὸν προαγορεύσαντα.— πάντ' ὅσα β., δηλ. τιμὴν, εὐημερίαν τῆς πολιτείας, τέρψιν, ἄνεσιν.— προτεθῆ, δηλ. ὑπὸ τοῦ ἐπιστάτου τῶν προέδρων, τοῦ προεδρεύοντος — κατὰ τοὺς Δημοσθενείους χρόνους — τῆς ἐκκλησίας.— ὁμοίως, ὡς τὸ εὐξασθαι.— συναμφοτέρα, δηλ. καὶ τὰ βέλτιστα καὶ τὰ ἡδέα.

§ 19 — 20.

Ἡμῖν, ἢ δοτικ. ἀποδοτέα τῷ εἶναι καὶ λέγειν. — ἔχω (μετ' ἀπρμφ.) = ; — πόροι στρατιωτικοὶ = τρόποι πρὸς προμήθειαν (ἐξεύρεσιν) χρημάτων διὰ στρατιωτικὰς ἀνάγκας. — λέγω = ὑποδεικνύω, προτείνω. — κρείττων, δηλ. ἔστιν. — εἶποι τις ἂν = ; (§ 10). — φήμ' ἔγωγε (δηλ. τοῦτον εἶναι κρείττω) = ναὶ παραδέχομαι τοῦτο (ὅτι δηλ. οὗτος εἶναι προτιμότερος). — εἴπερ ἔστιν, ὑποκμ. τοιοῦτός τις (δηλ. ἔχων εἶναι καὶ λέγειν...). — θαυμάζω, εἰ..., πρβλ. Β' Ὀλυμπ. § 23 «θαυμασιόν ἐστι, εἰ...». — τῷ = τινί. — ἡ γέγονεν ἢ γενήσεται = ἡ ἔχει συμβῆ ἢ θὰ συμβῆ ὡς ὑποκμ. τῶν ῥ. τούτων λαμβανομένων ἀπροσώπως τὸ: εὐπορῆσαι. — ἀναλίσκω τὰ παρόντα = ἐξοδεύω ἐκεῖνα, τὰ ὅποια ἔχω. — εὐπορῶ τῶν ἀπόντων = εὐρίσκω πόρους ἐξ ἐκεῖνων, τὰ ὅποια εἶναι μακρὰν (= τὰ ὅποια δὲν ἔχω). — μέγα (κτγρμ.) τοῖς τοιοῦτοις ὑπ. λ. ἡ παρ' ἐκ. βούλησις = ἡ ἐπιθυμία ἐνὸς ἐκάστου εἶναι ἰσχυρὸν βοήθημα εἰς τοὺς τοιοῦτους λόγους (= μεγάλως ἐνισχύει τοὺς τοιοῦτους λόγους). — διόπερ = διότι. — ἐξαπατήσαι, ὡς ὑποκμ. τοῦ ἀπρμφ. νοητέον τὸ: τινά. — βούλεται, τὸ ὑποκμ. τούτου ὑπάρχει ἐν τῇ ἀκολουθούσῃ κυρία προτάσει. — οὔμαι = πιστεύω, παραδέχομαι. — τὰ πράγματα οὐχ οὕτω πέφυκε = τὰ πράγματα δὲν εἶναι ἐκ φύσεως τοιαῦτα (ὥστε ἕκαστον νὰ γίνηται ὅπως ἡμεῖς ἐπιθυμοῦμεν). — τὰ πράγματα ἐνδέχεται = τὰ πράγματα ἐπιτρέπουν. — καὶ δυνήσεσθε... καὶ ἔξετε, ἐξακολουθεῖ ἢ ἐξάρτησις ἐκ τοῦ ὅπως. — ἐξέρχομαι = ἐκστρατεύω. — οὐ τοι σωφρόνων... = οὐ τοι σωφρόνων οὐδὲ γενναίων ἔστιν ἀνθρώπων φέρειν εὐχερῶς τὰ τοιαῦτα ὀνειδῆ ἐλλείποντάς τι τῶν τοῦ πολέμου δι' ἐνδειαν χρημάτων, οὐδὲ (σωφρόνων καὶ γενναίων ἀνθρώπων ἔστιν) ἐπὶ μὲν Κορινθίους... πορεύεσθαι, Φίλιππον δ' εἶναι... — τοι = βεβαίως. — ἐστὶ τινος (μετ' ἀπρμφ.) = εἶναι ἰδίου τινος (νά...). — γενναῖος = εὐγενής. — φέρω τι = ὑποφέρω τι, ἀνέχομαι τι. — εὐχερῶς = ἐλαφρῶς, ἀνισθῆτως. — ὀνειδος = κατηγορία. — ἐλλείπω τι τῶν τοῦ πολέμου = παραλείπω τι ἐκ τούτων, τὰ ὅποια ὀφείλουσι νὰ γίνωσιν ἐν τῷ πολέμῳ. — ἀρπάζω τὰ ὄπλα = ἐν σπουδῇ ἐξοπλίζομαι. — πορεύομαι ἐπὶ τινα =

ἐκστρατεύω κατά τινος. — Φίλιππον = ἕνα Φίλιππον (ἄνδρα βάρβαρον [§ 16]). — ἀνδραποδίζομαι πόλεις = πωλῶ τοὺς (ἐλευθέρους) πολίτας πόλεων ὡς δούλους. — ἐφόδια = τὰ ἀναγκαῖα μέσα πρὸς συντήρησιν. — τοῖς στρατευομένοις = τῶν στρατευομένων.

Οὗτος, δηλ. ὁ ἔχων καὶ . . . εἶν καὶ . . . λέγειν. — κρείττων, τίνος; — τοῖς τοιούτοις λόγοις, ὅτι δηλ. μενόντων τῶν θεωρικῶν δύνανται νὰ εὐρεθῶσιν ἄλλοι πόροι. — ταῦτ(α), δηλ. τὰ περὶ τοὺς στρατιωτικοὺς πόρους. — τὰ τοιαῦτα ὄνειδη, ὅτι δηλ. δι' ἔλλειψιν χρημάτων σπαταλωμένων εἰς ἑορτὰς παραλείπουσι τὸ ἑαυτῶν καθήκον νὰ βοηθήσωσι τοὺς συμμάχους Ὀλυνθίους. — ἐπὶ Κορινθίους καὶ Μεγαρέας . . ., πιθανῶς ἐννοεῖ τὴν ὑπὸ τὸν Μυρωνίδην ἐκστρατεῖαν τῶν Ἀθην. κατὰ τῶν Κορινθίων τῷ 460 καὶ τὴν ὑπὸ τὸν Περικλέα κατὰ τῶν Μεγαρέων τῷ 431· παρατηρητέον δ' ἐνταῦθα ὅτι τὰ τῶν προγόνων κατορθώματα ἀναφέρονται ὡς κοινὰ καὶ τοῖς ἀπογόνους. — πόλεις Ἑλληνίδας, τὰς τῆς Χαλκιδικῆς.

§ 21 — 22.

Καὶ ταῦτα . . . = καὶ οὐ προήρημαι λέγειν ταῦτα, ἵνα τὴν ἄλλως ἀπέχθωμαι τισιν ὑμῶν. — προήρημαι (μετ' ἀπρμφ.) = ἔγω ἀποφασίσει (νά . . .). — τὴν ἄλλως, ἐπίρρ. σχηματισθὲν κατ' ἔλλειψιν ἐκ τῆς φράσεως τὴν ἄλλως (ἀγούσαν) ὁδὸν = κατὰ τὴν ὁδὸν τὴν φέρουσαν εἰς ἄλλο τέρμα· εἶτα = ἀνευ σκοποῦ, μάτην. — ἀπέχθωμαι, ἀόρ. β' ὑποκτικ. τοῦ β'. ἀπεχθάνομαι (τινι) = γίνομαι μισητὸς εἰς τινά. — ἀτυχῆς = φρενοβλαβῆς. — ὥστ' . . . = ὥστε βούλεσθαι ἀπεχθάνεσθαι. — μηδὲν ὠφελεῖν νομίζων = χωρὶς νὰ νομίζω ὅτι ὠφελῶ κατὰ τι. — δικαίον πολίτου (δηλ. εἶναι) κρίνω = θεωρῶ καθήκον δικαίου πολίτου. — τὰ πράγματα = ἡ πόλις. — αἰροῦμαι τι ἀντί τινος = ; (Α' Ὀλυνθ. § 1). — ἡ ἐν τῷ λέγειν χάρις = ἡ εὐνοία (ἡ δημοσιότης), ἣν ἀποκτᾶ τις διὰ τῶν λόγων. — καὶ γὰρ τοὺς . . . = ἀκούω γὰρ, ὥσπερ ἴσως καὶ ὑμεῖς, καὶ τοὺς ἐπὶ τῶν προγόνων ἡμῶν λέγοντας, οὓς ἐπαινοῦσι μὲν οἱ παριόντες ἅπαντες, μιμοῦνται δ' οὐ πάνυ, τὸν Ἀριστείδην ἐκεῖνον, τὸν Νικίαν, τὸν ὁμώνυμον ἐμαυτῶ, τὸν Περικλέα, τοῦτ' ἔθει καὶ τῷ τρόπῳ τῆς πολιτείας χρῆσθαι. — ἀκούω = γνωρίζω ἐκ φήμης (ἐκ παραδόσεως). — ὥσπερ ἴσως καὶ ὑμεῖς, ποῖον τὸ β'. τῆς προτάσεως; — τοὺς . . . λέγοντας, ὑποκμ. τοῦ ἀπρμφ. χρῆσθαι, ὅπερ ἐξαρτάται ἐκ τοῦ ἀκούω· τὸ δὲ χρῆσθαι = ὅτι ἐχρῶντο. — οἱ λέγοντες = οἱ ῥήτορες. — ἐπὶ τῶν προγόνων = ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῶν προγόνων. — οἱ παριόντες (ἐπὶ τὸ βῆμα) = οἱ λέγοντες. — ἐπαινοῦσι μὲν . . . μιμοῦνται δ' (έ) . . . = ἐπαινοῦσι . . . χωρὶς νὰ μιμῶνται . . . — αὐ

πάνυ = οὐδόλως. — *τὸν Ἄριστ. . . τὸν . . .*, ἐπεξηγήσεις τοῦ: *τοὺς ἐπὶ τῶν προγόνων λέγοντας*. — *ἐκεῖνος* = ὁ περιφημὸς ἐκεῖνος. — *ὀμώνυμός τινι* = ὁ ἔχων τὸ αὐτὸ ὄνομα μέ τινα, ὁ συνώνυμός (= συνονόματός) τινος. — *χρῶμαι τούτῳ τῷ ἔθει καὶ (τούτῳ) τῷ τρόπῳ τῆς πολιτείας* = ἔχω ταύτην τὴν συνήθειαν καὶ τοῦτον τὸν τρόπον ἐν τῇ διοικήσει τῆς πολιτείας = διοικῶ τὴν πολιτείαν κατὰ ταύτην τὴν συνήθειαν καὶ κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον. — *ἐξ οὗ* = ἀφ' ὅτου. — *οἱ διερωτῶντες . . .* = *πεφήνασιν οἱ ῥήτορες οὗτοι οἱ διερωτῶντες ὑμᾶς*. — *πεφήνασι*, πρhm. τοῦ ῥ. *φαίνομαι* = ἐμφανίζομαι. — *διερωτῶ* = δεξιᾶ καὶ ἀριστερᾶ στρεφόμενος ἐρωτῶ. — *τί βούλεσθε; τί . . . τί . . .*, ἀντικμ. τοῦ *διερωτῶντες*. — *γράψω . . . χαρίζομαι*, ὑποτακτ. ἀπορηματικά. — *γράψω* = ; — *χαρίζομαι τινι* = πράττω τι εὐάρεστον εἰς τινα, κάμνω χάριν εἰς τινα. — *τί (= τίνα χάριν) χαρίζομαι ὑμῖν*; = πῶς νὰ σᾶς εὐχαριστήσω; — *προπέποται τῆς . . .*, ἀπόδοσις τῆς χρονικῆς προτάσεως: *ἐξ οὗ*. — *προπίνω* = πίνω εἰς ὑγείαν τινός εἰτα (ἔπειδῆ ἐν εὐωχίαις συνήθεια ἦτο ὁ προπίνων εἰς ὑγείαν τινός νὰ χαρίζῃ τὸ ποτήριον εἰς τὸν ὑπὲρ οὗ προέπιπε) = χαρίζω, παραδίδω ὥστε *προπέποται τὰ τῆς πόλεως πράγματα* = τὰ συμφέροντα τῆς πόλεως ἔχουσι χαρισθῆ (θυσιασθῆ). — *τῆς παραντίκα χάριτος* (γενκ. τοῦ τιμήματος) = ἀντὶ (ἀπλῆς) προσκαίρου εὐνοίας (τοῦ δήμου). — *τοιουτοσί (= αυτηῖ, οουτοῖ)* = τοιούτος δά. — *τὰ τούτων (πράγματα)* = αἱ ὑποθέσεις τούτων.

Καὶ ταῦτα, ἔννοεῖ τὰ ἐν τῇ προηγουμένῃ § («*οὗ τοι σωφροῶν οὐδὲ γενναίων . . .*»), δι' ὧν ἐπετίμησε τοὺς Ἀθηναίους. — *μισιν ὑμῶν*, ἔννοεῖ τὸν Εὐβουλον καὶ τοὺς περὶ αὐτόν, τοὺς φανατικούς ὑποστηρικτάς τοῦ θεσμοῦ τῶν θεωρικῶν. — *οὓς, δηλ. τοὺς ἐπὶ τῶν προγόνων λέγοντας*. — *οἱ παριόντες*, πρβλ. Α' Ὀλυμπ. § 1 ἐν σελ. 47. — *τούτῳ τῷ ἔθει*, δηλ. νὰ προτιμῶσι τὴν σωτηρίαν τῆς πόλεως ἀντὶ τῆς ἐκ τῶν λόγων δημοτικότητος. — *τὸν ὀμώνυμον ἑμαυτῷ*, ἔννοεῖ τὸν Δημοσθένην, τὸν υἱὸν τοῦ Ἀλκισθένους, ἕνα τῶν ἱκανωτάτων Ἀθηναίων στρατηγῶν ἐπὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου — *τοιαντί*, ὅποια τὰ βλέπετε, ἀπαίσια δηλ. καὶ ἀνάξια ἡμῶν (§ 20 «*Φίλιππον . . . πόλεις Ἑλληνίδας ἀνδραποδίζεσθαι*»). — *τούτων, δηλ. τῶν διερωτῶντων ῥητόρων*. — *πάντα καλῶς ἔχει*, πρβλ. § 29 «*ὧν οἱ μὲν ἐκ πτωχῶν πλούσιοι γέγονασιν, οἱ δ' ἐξ ἀδόξων ἔντιμοι κτλ.*».

§ 23.

Σκέψασθε . . . ἅ τις . . . = *σκέψασθε τὰ κεφάλαια, ἃ ἂν ἔχοι τις εἰπεῖν*. — *τὸ κεφάλαιον* = τὸ σπουδαιότατον. — *ἂν ἔχοι* = θὰ ἦδύνατο. — *τῶν ἔργων, ἢ γενκ. ἐκ τοῦ: κεφάλαια*. — *τὰ*

ἐφ' ὑμῶν (ἔργα) = τὰ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν σας ἔργα. — γνώριμος = γνωστός. — οὐ γὰρ ἀλλοτρίοις... = ἔξεστι γὰρ ὑμῖν εὐδαίμοσιν (κτγρμ.) γενέσθαι χρωμένους (μετχ. τροπκ.) οὐκ ἀλλοτρίοις παραδείγμασιν, ἀλλ' οἰκείοις. — ἀλλότρια παραδείγματα = παραδείγματα ἐκ τῆς ἱστορίας ἄλλων λαῶν. — οἰκεῖα παραδείγματα = παραδείγματα ἐκ τῆς πατρίου ἱστορίας.

§ 24.

Οὐδ' ἐφίλουν αὐτοὺς = καὶ οὐς οὐκ ἐφίλουν. — φιλῶ τινα = ἀγαπῶ, καλοπιάνω τινα. — ὥσπερ ἡμᾶς οὔτοι, ποῖον τὸ β. τῆς προτάσεως; — ἀρχω τῶν Ἑλλήνων ἐκόντων = εἶμαι ἡγεμῶν τῶν Ἑλλήνων (καὶ μάλιστα) μετ' ἡγήσιν αὐτῶν. — ἀνάγω = ἀναδιβάζω, ἀποταμιεύω. — ὑπήκουε δ' ὁ... = ὑπήκουε δ' αὐτοῖς ὁ... — ὑπακούω τινὶ = εἶμαι ὑπήκοός τινος. — ἐσὶ προσήκων β. Ἑλλ., δηλ. ὑπακούειν. — πολλὰ καὶ καλὰ = πολλὰ καλὰ. — καλὸς = λαμπρὸς. — καὶ πεζῆ (δηλ. μαχόμενοι) καὶ ναυμαχοῦντες = ἐν πεζομαχίαις καὶ ναυμαχίαις = κατὰ ξηρὰν καὶ κατὰ θάλασσαν. — αὐτοὶ = οἱ ἴδιοι, αὐτοπροσώπως. — δόξα κρείττων τῶν φθονούντων (= τοῦ φθόνου) = δόξα, ἣν δὲν δύναται τις νὰ φθάσῃ ὁ φθόνος (διὰ τὸ μέγεθος αὐτῆς) = δόξα ἀνωτέρα παντὸς φθόνου. — ἡ ἐπὶ τοῖς ἔργοις δόξα = ἡ ἐπὶ τῶν ἔργων στηριζομένη δόξα.

Ἐκεῖνοι, δηλ. οἱ πρόγονοι. — οὔτοι, δηλ. οἱ νῦν παριόντες. — πέντε καὶ τετταρ., δηλ. ἀπὸ τοῦ 477 - 432 π. Χ. — πλείω δ' ἢ μ. τάλαντα... , τὰ χρήματα ταῦτα ἐφυλάττοντο ἐν τῷ ὀπισθοδόμῳ τοῦ Παρθενῶνος ἐν τῇ ἀκροπόλει, ἀνήκοντα τὰ μὲν εἰς τὸ τῶν ἱερῶν τῆς Ἀθηνᾶς ταμεῖον, τὰ δὲ εἰς τὸ τῶν συμμάχων (μετενεχθὲν ἐκ Δήλου εἰς Ἀθήνας περὶ τὸ 454). — τάλαντα, τὸ τάλαντος δραχμᾶς; — ταύτην τὴν χώραν, δηλ. τὴν Μακεδονίαν. — ὁ βασιλεὺς, δηλ. Περδίκκας ὁ β', υἱὸς Ἀλεξάνδρου τοῦ Φιλέλληνης, βασιλεύσας ἐν Μακεδονίᾳ ἀπὸ τοῦ 454 μέχρι τοῦ 413. — τρόπαια, τί ἦτο τὸ τρόπαιον καὶ ἐκ τίνων συνίστατο τοῦτο; — αὐτοί, καὶ οὐχὶ διὰ μισθοφόρων, ὡς νῦν.

§ 25 — 26.

Ἐπὶ τῶν Ἑλληνικῶν = ὡς πρὸς τὰ Ἑλληνικὰ πράγματα = ὡς πρὸς τὰς ὑποθέσεις τὰς ἀφορώσας τὴν Ἑλλάδα. — ἐν τοῖς κατὰ τὴν πόλιν αὐτὴν = ὡς πρὸς τὰς ὑποθέσεις τὰς ἀφορώσας τὴν ἴδιαν τῶν πόλιν. — ὁποῖοι, δηλ. ἦσαν. — ἐν τε τοῖς κοινοῖς καὶ ἐν τοῖς ἰδίοις, παράθεσις κατ' ἐπιμερισμὸν εἰς τὸ «ἐν τοῖς κατὰ τὴν πόλιν αὐτὴν» = καὶ ὡς πρὸς τὰς δημοσίας ὑποθέσεις καὶ ὡς

πρὸς τὰς ἰδιωτικὰς = καὶ ἐν τῇ δημοσίῳ καὶ ἐν τῇ ἰδιωτικῇ βίῳ.
 — δημοσίᾳ = πρὸς τὸ συμφέρον τῆς πόλεως. — οἰκοδ. καὶ . . . =
 κατασκευάσαν ἡμῖν (= κατασκευάσαντες κατέλιπον ἡμῖν)
 τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα οἰκοδομήματα καὶ κάλλη ἱερῶν καὶ . . .
 — κάλλη = ἀριστουργήματα. — ὥστε μηδενί . . . λελείφθαι (πρὸς
 τοῦ ῥ. λείπομαι) = ὥστε εἰς κανένα . . . νὰ μὴ ἔχη μένει. — οἱ
 ἐπιγιγνώμενοι = οἱ μεταγενέστεροι. — ὑπερβολή = τὸ δυνατόν τῆς
 ὑπερτερήσεως. — ὥστε μηδενί τῶν ἐπ. ὑπερβ. λ., κατ' ἔννοιαν
 = ὥστε κανεὶς ἐκ τῶν μεταγενεστέρων νὰ μὴ δύναται νὰ ὑπερ-
 βάλλῃ (περάσῃ) αὐτοῦς (νὰ κάμῃ δηλ. μεγαλοπρεπέστερα). —
 ἰδίᾳ = ἐν τῇ ἰδιωτικῇ βίῳ. — σῶφρων = μέτριος, λιτός. — μένον-
 τες ἦσαν ἐν . . . = ἔμενον ἐν . . . — μένω ἐν τι = μένω (εἶμαι)
 πιστός, σταθερὸς εἰς τι. — ἦθος = χαρακτῆρ, ἀρχαί. — πολιτεία
 = (δημοκρατικὸν) πολιτεύμα. — λαμπρὸς = ἐπιφανής, ἔνδοξος. —
 ἄρα = τυχόν, ἴσως. — ποτε = ἄρά γε. — σεμνὸς = σεβαστός, μεγα-
 λοπρεπής. — οὔσαν, κτηρητικ. μετοχὴ ἑξαρτωμένη πόθεν; — εἰς
 περιουσίαν = πρὸς πλουτισμόν, οὕτως ὥστε αὐτοὶ νὰ πλουτῶσι.
 — ἐπράττετο αὐτοῖς (= ὑπ' αὐτῶν) τὰ τῆς πόλεως = ἔπρατ-
 ταν αὐτοὶ τὰ τῆς πόλεως. — πράττω τὰ τῆς πόλεως = κυβερνῶ
 (διοικῶ) τὴν πόλιν. — τὸ κοινὸν = τὸ σύνολον τῶν πολιτῶν, ἢ πολι-
 τεία. — ἐκ τοῦ . . . διοικεῖν = ἐπειδὴ διοικουν. — πιστῶς = οὕτως
 ὥστε νὰ ἔχωσιν ἐμπιστοσύνην εἰς αὐτοὺς πάντες. — τὰ πρὸς τοὺς
 θεοὺς = αἱ ἀφορῶσαι τοὺς θεοὺς (= αἱ θρησκευτικαὶ) ὑποθέσεις.
 — διοικοῦσι τὰ ἐν αὐτοῖς = κανονίζουσι τὰς μεταξὺ τῶν ὑποθέ-
 σεως (σχέσεις). — ἴσως = μὲ ἰσότητα.

Τοιοῦτοι, αἱ δηλ. περιεγράψαν ἐν τῇ προηγουμένῃ § (δηλ. ;).
 — οἰκοδομήματα, ἐννοεῖ τὴν Ποικίλην Στοάν, τὰ Προπύλαια,
 τὸ Ὁδεῖον τοῦ Περικλέους, τοὺς νεωσοίκους, τὰ μακρὰ τείχη, τὰ
 ὀχυρώματα τῆς ἀκροπόλεως καὶ τοῦ Πειραιῶς. — κάλλη ἱερῶν,
 ἐννοεῖ ἰδίᾳ τὸ Θησεῖον, τὸν Παρθενῶνα καὶ τὸ Ἐρέχθειον. — κάλλη
 ἀναθημάτων, ἐννοεῖ μέγα πλῆθος ἀγαλμάτων καὶ ἀναγλύφων καὶ
 πινακῶν, δι' ὧν ἦσαν κεκοσμημένοι οἱ ναοὶ καὶ τὰ δημόσια οἰκο-
 δομήματα. — ἐν τῇ τῆς πολιτείας ἡθελ, κύριος χαρακτῆρ τοῦ
 δημοκρατικοῦ πολιτεύματος ἦτο ἡ ἰσότης (πρὸς λ. καταπτέρω ἐν
 τέλει τῆς § « τὰ δ' ἐν αὐτοῖς ἴσως διοικεῖν »). — τῶν τότε
 λαμπρῶν, δηλ. τοῦ Θεμιστοκλέους, τοῦ Κίμωνος, τοῦ Περι-
 κλέους κ. ἄ.

§ 27 — 28.

Τοῦτον τὸν τρόπον εἶχε τὰ πράγμ. = τοιαύτη ἦτο ἡ κατά-
 στασις τῆς πολιτείας. — ἐκείνοις, ἢ δοκτ. ἀνῆκει τῷ: εἶχε. — χρω-
 μένοις οἷς . . . = ὅτε ἐχρῶντιο προστάταις (τούτοις), οὗς εἶπον. —
 προστάτης = προϊστάμενος, ἀρχηγός (πολιτικῆς μερίδος). — ὑπό

τῶν... = ὑπὸ τὴν διοίκησιν τῶν... — οἱ χρηστοὶ οἱ νῦν = οἱ σημερινοὶ χρηστοὶ (πολιτικοί). — ὁμοίως καὶ παραπλησ., δηλ. ἔχει τὰ πράγματα = εἰς τὴν αὐτὴν καὶ παρομοίαν κατάστασιν (εὐρίσκεται ἢ πολιτεία). — οἷς, μετὰ ταύτην τὴν λέξιν, ἤτις ἀναφέρεται εἰς τὸ ἡμῖν, ὁ ῥήτωρ διακόπτει τὸν λόγον, ἵνα παρεμβάλλῃ παρένθεσιν τιναῖ ἀλλ' εἶτα λησμονεῖ τὴν ἀρχὴν τῆς φράσεώς του καὶ ἐξακολουθεῖ αὐτὴν ὡς ἐὰν εἶχεν ἀρχίσει διὰ τοῦ: οἱ ἡμεῖς. — οἷς· τὰ μὲν ἄλλα σιωπῶ... , ἄς ἀποδοθῆ εἰς τὴν νέαν, ὡσεὶ ἦτο: πολλοῦ γε καὶ δεῦ καὶ τὰ μὲν ἄλλα σιωπῶ, πόλλ' ἂν ἔχων εἰπεῖν· ἀλλὰ το σὸν δε λέγω· ὄρατε ἄπαντες, ὁσος ἐρημίας ἐπειλημμένοι ἐσμέν, Λακεδαιμονίων ἀπολωλότων... ἀντιτάξασθαί· ἐξὸν δ' ἔνεκα τούτου καὶ τὰ ἡμέτερ' αὐτῶν... — πολλοῦ γε καὶ δεῖ, κατ' ἔννοιαν = οὐδόλως βεβαίως. — ἂν ἔχων, μετχ. ἐνδοτκ. = εἰ καὶ ἔχοιμι ἂν· τὸ δὲ ἔχω μετ' ἀπρμφ. = ; — ἐρημία (δηλ. ἀνταγωνιουμένων) = ἔλλειψις (ἀντιζήλων, ἀνταγωνιστῶν). — ἐπιλαμβάνομαι τινος, ἐνταῦθα = ἐπιτυγχάνω τι. — ἀπολωλότων... ὄντων... ὄντος, μετχ. αἰτλγχ. — ἄσυχλος = ἀψησυχλημένος. — ἀξιόχρεως (μετ' ἀπρμφ.) = ἱκανὸς νά... — ἐξὸν (αἰτιατκ. ἀπόλ.) = ἐν ᾧ ἦτο δυνατόν. — ἔχειν καὶ βραβεύειν, τὰ ἀπρμφ. ὑποκμ. τοῦ ἐξόν. — τὰ ἡμέτερ' αὐτῶν (= τὰ ἡμῶν αὐτῶν) ἔχομεν ἀσφαλῶς = κατέχομεν ἀσφαλῶς τὰς ἰδικὰς μας κτήσεις. — βραβεύω τι = ἐνεργῶ ὡς κριτῆς, κρίνω, ἀποφασίζω περὶ τινος. — εἰς οὐδὲν δέον = οὐδαμῶς δεόντως, ματαίως. — οὓς δ'... συμμαχοῦς = τοὺς δὲ συμμαχοῦς, οὓς... — ἀπολωλέκασιν οὗτοι, κατ' ἔννοιαν = οὗτοι ἔχειναν αἰτίαι νά (τοὺς) χάσωμεν. — ἐχθρὸν ἐφ' ἡμᾶς αὐτοὺς τηλικοῦτον (= ὥστε τηλικοῦτον γενέσθαι) ἦσκ, κατ' ἔννοιαν = ἐκάμαμεν τὸν Φίλιπ. χαλαρῶς πολεμοῦντες πρὸς αὐτὸν ν' ἀσκηθῆ εἰς τὰ πολεμικὰ τοσοῦτον, ὥστε ν' ἀποθῆ ἰσχυρὸς (ἐπικίνδυνος) ἐχθρὸς καθ' ἡμῶν αὐτῶν. — ἦ = εἰ δὲ μή. — φρασάτω τις... παρελθῶν = παρελθῆτω τις (δηλ. ἐπὶ τὸ βῆμα) καὶ φρασάτω ἐμοί.

Τοῦτον τὸν τρόπον, τὸν ἐκτεθέντα ἐν ταῖς § § 24-26 (δηλ.); — ἐκείνοις, δηλ. τοῖς προγόνοις ἡμῶν. — εἶπον, ἀνωτέρω (ἐν § 21). — προστάταις, πόλιος ἐννοεῖ; (πρβλ. § 21). — ὑπὸ τῶν χρηστῶν τῶν νῦν, ἐννοεῖ τὸν Εὐβουλον καὶ τοὺς περὶ αὐτόν. — τὰ μὲν ἄλλα, ὅσα δύναται τις νά εἴπῃ περὶ τῆς νῦν καταστάσεως. — ὁσος... ἐρημίας ἐπ., ὁ Δημοσθ. ἐννοεῖ ὅτι τὸ στάδιον πρὸς ἡγεμονίαν ἦτο ἐλεύθερον τοῖς Ἀθηναίοις διὰ τοὺς εὐθὺς κατωτέρω ἀναφερομένους λόγους (Δακ. ἀπολωλ... Θηβ... τῶν δ' ἄλ...). — Δακ. ἀπολωλότων, διὰ τὰς ἤττας αὐτῶν ἐν Λεύκτροις (371 π. Χ.) καὶ ἐν Μαντιγείᾳ (362 π. Χ.). — Θηβ. ἀσυχλῶν ὄντων, διὰ τὸν Φωκικὸν ἢ ἱερὸν πόλεμον (355-346 π. Χ.). — τῶν δ' ἄλλων, δηλ. Ἑλλήνων. — τὰ τῶν ἄλλων, δηλ. τὰ τῶν Ἑλλήνων. — χώρας

οἰκείας, ἐννοεῖ τὰς ἐν Μακεδονίᾳ καὶ Θράκῃ κτήσεις τῶν Ἀθηναίων.— ἀνηλώκαμεν, κατὰ τὸν περὶ Ἀμφιπόλεως πόλεμον εἰς ξένους μισθοφόρους.— ἐν τῷ πολέμῳ, ἐννοεῖ τὸν Βοιωτικὸν πόλεμον (378), ὃν ἐπολέμουν Θηβ. καὶ Λακεδ., ὅτε οἱ Ἀθηναῖοι διὰ τῶν στρατηγῶν Ἰφικράτους, Χαβρίου καὶ Τιμοθέου προσέλαβον πλείεστας πόλεις καὶ νήσους.— εἰρήνης οὔσης, πρὸς τοὺς Λακ. καὶ Θηβαίους. Ὁ ῥήτωρ ὑπονοεῖ τὸν συμμαχικὸν πόλεμον (357-355), καθ' ὃν οἱ Ἀθηναῖοι ἀπώλεσαν τοὺς συμμάχους.— οὔτοι, δηλ. οἱ χρηστοὶ οἱ νῦν (§ 27).

§ 29.

«Ἄλλ', ὦ τῶν...», ἄς ἀποδοθῆ, ὡσεὶ ἦτο: «ἀλλ', ὦ τῶν» εἶποι τις ἂν «εἰ ταῦτα... ἔχει». — ὦ τῶν = ; (πρβλ. Α' Ὀλυθ. § 26). — εἰ ταῦτα φαύλως, δηλ. ἔχει.— φαύλως ἔχει τι = εδρίσκειται τι εἰς κακὴν κατάστασιν.— τὰ γ'..., ὁ γε = τοῦλάχιστον.— τί ἂν ἔχοι τις εἰπεῖν = τί θὰ ἠδύνατό τις ν' ἀναφέρῃ (πρὸς βεβαίωσιν τούτου τοῦ δισχυρισμοῦ του, ὅτι δηλ. τὰ ἐν αὐτῇ τῇ πόλει νῦν ἄμεινον ἔχει). — τὰς ἐπάλξεις, δηλ. ἔχοι ἂν τις εἰπεῖν.— ἐπαλξίς (συνήθως κατὰ πληθυντ.) = προμαχῶν τείχος.— κονιῶ (-άω) = ἐπιχρῶ δι' ἀσβέστου, ἀσβεστώνω.— λῆρος = φλυαρία.— οἱ ταῦτα πολιτευόμενοι = οἱ εἰς ταῦτα καταγιγόμενοι πολιτικοί = οἱ οὕτω πολιτευόμενοι.— σεμνός = ; (§ 26). — εἰσὶ κατεσκευασμένοι = κατεσκευάσασιν ἑαυτοῖς. — ὅσῳ δὲ... = ἐν συντόμῳ ὅσῳ... — ἔλαττον γίνεταί τι = ἐλαττώνεται τι.

Ταῦτα, δηλ. ἡ ἐξωτερικὴ πολιτικὴ.— τὰς ἐπάλξεις... τὰς ὁδοὺς... κρήνας, ἐννοεῖ τὴν φαύλην διοίκησιν τοῦ Εὐθύλου οὗτος ἐπεμελεῖτο τοιοῦτων δημοσίων ἔργων — μικρῶν καὶ ἀσημάντων — παραμελῶν ἄλλα σπουδαιότατα συμφέροντα τῆς πολιτείας.— οἱ μὲν ἐκ πτωχῶν, ἐννοεῖ τὸν Δημάδην, Εὐβουλον, Φρύωνα, Φιλοκράτην κλπ.— οἱ δ' (ἐ) ἐξ ἀδόξ., τοιοῦτοι ἦσαν ὁ Δημάδης, ὅστις ἦτο υἱὸς ναύτου, καὶ ὁ Αλοχίνης, ὅστις πρότερον ἦτο ὑπεκριτής.— ἐνιοι, ἐννοεῖ ἰδίᾳ τὸν Μειδίαν, ὅστις — κατὰ τὸν Δημοσθ. ἐν ἄλλῳ λόγῳ του — «οἰκίαν ἀνοδόμηκεν Ἐλευσίνι τοσαύτην, ὥστε πᾶσιν ἐπισκοτεῖν τοῖς ἐν τῷ τόπῳ». — (τὰ) τούτων, δηλ. τῶν νῦν πολιτικῶν.

§ 30 — 31.

Τί δὴ τὸ... = τί δὴ (ἔστι) τὸ αἴτιον πάντων τούτων.— τί δὴ ποί = διατί ἄρα γε.— οὐκ ὀρθῶς, δηλ. ἔχει.— πράττω = ἐνεργῶ.— τολμῶν, μετχ. αἰτλγκ. = ἐπεὶ ἐτόλμα.— τολμῶ (μετ' ἀπρμφ.) = ἔχω τὴν τόλμην (τὸ θάρρος) νά... — αὐτός, ἀνέχει εἰς τὸ πράττειν καὶ στρατεύεσθαι πρβλ. § 24 «αὐτοὶ στρατευόμενοι». — δεσπότης = κύριος.— τὰ ἀγαθὰ = τὰ ὠφελήματα

(τῆς κυριαρχίας). — και ἀγαπητὸν ἦν... = και ἐκάστῳ τῶν ἄλλων ἀγαπητὸν ἦν μεταλαβεῖν παρὰ τοῦ δήμου και τιμῆς και ἀρχῆς και ἀγαθοῦ τινος. — ἀγαπητὸν ἐστί τινα = πρέπει νὰ εἶναι τις εὐχαριστημένος. — μεταλαμβάνω τινός = λαμβάνω μέρος ἐκ τινος, λαμβάνω τι. — ἀρχή = ἀξίωμα. — και ἀγαθοῦ, ὁ και = και ἐν γένει. — κύριοι μὲν... = κύριοι μὲν τῶν ἀγαθῶν οἱ πολιτευόμενοι (εἰσι). — πράττεται τι διὰ τινος = ἐκτελεῖται, ἐνεργεῖται τι διὰ τινος. — ὁ δήμος, ἐπεξηγεῖ τό: ὑμεῖς. — ἐκνευρίζω = ἀφαιρῶ τὰ νεῦρα, χαυνώνω, χαλαρώνω ἐκνευρισμένους = ἐξησθενημένοι, κεχαυνωμένοι. — περιαιρῶ τι = λαμβάνω τὰ περίεξ τινός, ἀφαιρῶ τι τὸ παθητ. περιαιροῦμαι τι = ἀπογυμνοῦμαι ἀπὸ τινος, ἀποστεροῦμαι τινος. — ἐν μέρει ὑπηρέτου και προσθήκης γίνομαι = καταντῶ (ὡς) ὑπηρέτης και (ὡς) πρόσθετον, πάρεργόν τι. — ἀγαπῶντες = (μένοντες) εὐχαριστημένοι. — μεταδίδωμί τινί τινος = δίδω εἰς τινα μέρος ἐκ τινος. — πέμπω Βοηδρόμια = ἐορτάζω μετὰ πομπῆς τὰ Βοηδρόμια. — τὸ πάντων ἀνδρειότατον, προεξαγγελτικὴ παράθεσις = ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον ὑπὲρ πάν ἄλλο ἀποδεικνύει ὅτι εἰσθε ἄνδρες, εἶναι τὸ ἐξῆς. — τῶν ὑμετέρων αὐτῶν, γενκ. τῆς αἰτίας τοῦ χάριν = διὰ τὰ ἰδικὰ σας (χρήματα). — προσοφείλω = πρὸς τούτοις ὀφείλω. — καθείργνυμι = ἐγκλείω. — ἐπάγω τινὰ εἰς τι = ὀδηγῶ τινα (ὡς θηρίον) εἰς τι. — τιθασεύουσι χεῖρ... = τιθασεύουσι και χειροθήφεις αὐτοῖς ποιοῦσι. — τιθασεύω = ἡμερώνω. — χειροθήφης = ὃν δύναται τις νὰ μεταχειρισθῆ ὅπως θέλει, ἡμερος, πειθήνιος.

Πάντων τούτων, δηλ. τῶν λεχθέντων ἀπὸ τῆς § 14-29, ἐπομένως 1) τῆς μηδαμινότητος τῶν ἀποφάσεων τῶν Ἀθηναίων και τῆς ἀπερισκεψίας αὐτῶν ὡς πρὸς ἕλας τὰς ἐπιχειρήσεις (§ 14-20), και 2) τῆς ὀλεθρίας πολιτικῆς τῶν φαύλων και ἰδιοτελῶν πολιτικῶν (§ 21-29). — τότε, δηλ. πότε; — τῶν ἀγαθῶν, ὡς τιμῆς, ἀρχῆς κ. τ. τ. — τῶν ἄλλων, δηλ. τῶν πολιτευομένων. — διὰ τούτων, ἴσως; — ἐκνευρισμένοι και περιηρημένοι, διὰ μὲν τοῦ α' (ἐκνευρισμένοι) ἐννοεῖ τὴν ἐσωτερικὴν παραλυσίαν τῆς πολιτείας και τὴν ἠθικὴν κατάρπτωσιν τοῦ δήμου ὡς ἐκ τῶν θεωρικῶν (ἐν ἀντιθέσει πρὸς τό: στρατεύεσθαι τολμῶν [§ 30]), διὰ δὲ τοῦ β' (περιηρημένοι) τὴν ἀπώλειαν τῶν ἐξωτερικῶν ἀγαθῶν, ἦτοι τῶν συμμάχων και τῶν συντάξεων (δηλ. τοῦ συμμαχικοῦ φόρου). — χρήματα, ἐννοεῖ τὰς συντάξεις, ἦτοι τὸν συμμαχικὸν φόρον. — θεωρικῶν, περὶ τούτων βλ. ἐν σελ. 108. — Βοηδρόμια π., ἐννοοῦνται τὰ προσφάτως τελεσθέντα Βοηδρόμια (Σεπτ. 349), καθ' ἃ ὁ Εὐβουλος εἶχε διοργανώσει πολυτελῆ πομπὴν μετὰ γενικῆς ἐστιάσεως τοῦ δήμου (ἐκ τῶν κομισθέντων διὰ τὴν πομπὴν βῶν). — οὔτοι, τίνες; — τῶν ὑμετέρων αὐτῶν, δηλ. χρημάτων, δι' ὧν παρέχονται αἱ ἐάρται και αἱ εὐωχίαι.

καθεύξαντες, διὰ τῆς εἰρηρικῆς πολιτικῆς, ἦτις δὲν ἐπέτρεπε τὸ ἐξιέναι, ὅπερ μετὰ τοῦ εἰσφέρειν χρήματα ἀπῆται ὁ Δημοσθ.— ἐπὶ ταῦτα, δηλ. τὰ θεωρικὰ καὶ τὰ Βοηδρόμια κ. τ. τ.

§ 32.

Ἔστι δ' οὐδ'... = οὐδέποτε δ' ἔστι μέγα καὶ νεανικὸν φρόνημα λαβεῖν (τοὺς ἀνθρώπους) πράττοντας (μετχ. ὑποθκ.) μικρὰ καὶ φαῦλα.— ἔστι (μετ' ἀπρμφ.) = εἶναι δυνατὸν νά... — νεανικὸς = ὁ ἀνήκων εἰς νέον ἢ νεανίαν, γενναῖος.— **πράττω τι** = καταγίνομαι εἰς τι.— **φαῦλος** = εὐτελής, μηδαμινός.— **ὅποι' ἄττα = ὅποιά τινα** = ὅποιαδῆποτε.— **ἐπιτήδευμα** = ἐνασχόλησις.— **ἀνάγκη**, δηλ. ἔστί.— **ἔχειν**, ὡς ὑποκμ. νοητέα ἢ αἰτιατικ. αὐτοῦς (δηλ. τοὺς ἀνθρώπους).— **ταῦτα... οὐκ ἂν θαναμ...** = μὰ τὴν Δήμητρα οὐκ ἂν θαναμάσαιμι, εἰ μείζων βλάβη παρ' ὑμῶν γένοιτό μοι εἰπόντι (μετχ. ἐπιθκ.) ταῦτα τῶν πεπονηκότων αὐτὰ γενέσθαι.— **οὐκ ἂν θαναμ., εἰ...**, πρβλ. Β' Ὀλυμπ. § 23.— **τῶν πεπονηκότων**, β' ὅρος τῆς συγκρισεως = ἡ τοῖς πεπονηκόσι· πόλις ὁ α' ὅρος;— **αὐτὰ γενέσθαι**, τὸ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ πεπονηκότων· τὸ δὲ ποιῶ (μετ' ἀπρμφ.) = κάμνω νά... , συντελῶ νά... — **παρορησία** = ; πρβλ. § 3.— **ἀλλ'** = πολὺ μᾶλλον, τοῦναντίον.— **ὅτι καὶ νῦν γ.**, ἐκ τοῦ θαναμάζω.— **γέγονε** (δηλ. ἐμοὶ παρορησία) = ἔχει ἐπιτραπῆ (εἰς ἐμέ...).

Ταῦτα... αὐτὰ, ὅσα ἀνωτέρω ἐξέθηκα (δηλ.);— **ταῦτα οὐκ ἂν θαναμ.**... **ἀλλ' ἔγωγε ὅτι...** θαναμάζω, ἡ ἔννοια: δὲν θαυμάζω ἂν μὲ βλάβη ἢ ἐλευθεροστομία μου τοῦναντίον ἀπορῶ πῶς τώρα ἐπετράπη εἰς ἐμέ αὕτη.

§ 33.

Ἄλλα νῦν γ(ε) = τοῦλάχιστον τώρα: τὸ πλήρες θά ἦτο: εἰ μὴ πρότερον, ἀλλὰ νῦν γε.— **ἔτι** = ἀκόμη (ὡς κατὰ τὸ παρελθόν)· συναπτόεν τῷ σφαιρεύεσθαι καὶ πράττειν.— **ἐθέλω** = ἀποφασίζω.— **στρ. καὶ πράττειν**, πρβλ. § 30 «**πράττειν καὶ στρ.**».— **περιουσία** = περίσσευμα.— **ἀφορμὴ** = τὸ σημεῖον, ἐξ οὗ ἐρμάταί τις, ἀρχή, μέσα, κεφάλαιον.— **ταῖς περιουσίαις ταύταις ἀφορμαῖς** (κτγρμ.) **ἐπὶ τι χρῶμαι** = χρησιμοποιοῦ ταῦτα — περὶ ὧν ἐγένετο λόγος — τὰ περισσεύματα (τῶν χρημάτων) ὡς μέσα (ὡς κεφάλαιον) πρὸς ἀπόκτησίν τινος.— **ἐπὶ τὰ ἔξω τῶν ἀγαθῶν = ἐπὶ τὰ ἔξω ἀγαθά.**— **λήμμα (λαμβάνω-εἰλημμαί)** = (ἀσήμαντος) ὠφέλεια, κέρδος.— **ἀπαλλάττομαι τῶν τοιούτων λημμάτων** = παραιτοῦμαι, ἀφίνω τὴν ἐπιδίωξιν τῶν τοιούτων... — **ἂ τοῖς...** = **ἂ** (δηλ. λήμματα) ἔοικε τοῖς σιτίοις διδομένοις παρὰ τῶν ἱατρῶν (τοῖς) ἀσθενοῦσι.— **σιτίον**, συνήθως ἐν τῇ πληθυντικ. **σιτία** = τροφαί.— **καὶ γὰρ ἐκεῖνα... καὶ ταῦτα** = διότι καθὼς

ἐκεῖνα... οὕτω καὶ ταῦτα.— *νέμομαί τι* = ἀπολαύω, καρποῦμαι τι.— *ἔχω* = παρέχω.— *οὐτ' ἀπογνόντας...* = *οὐτ' ἐᾶ* (ὕποχμ. ταῦτα, δηλ. τὰ λήματα) ὑμᾶς ἀπογνῶναι (αὐτῶν, δηλ. τῶν λημάτων) καὶ πράττειν ἄλλο τι (τῶν δεόντων).— ἀπογινώσκω τινός = παραιτοῦμαι, ἀπαρνοῦμαι τι.— *ἔστι...* ἐπαυξάνοντα = ἐπαυξάνει.— *ὑμῶν*, ἀνήκει τῷ: ἐκάστου.

Τούτων τῶν ἐθνῶν, τοῦ νὰ καταναλίσκῃτε τὰ δημόσια χρήματα ἀργούντες (§ 31).— *ταῖς περιουσίαις...*, ἐννοεῖ τὰ περισεύματα τῶν δημοσίων εἰσπράξεων, ἅτινα διενέμοντο εἰς τὸν δῆμον ὡς θεωρικά· βλ. ἐν σελ. 108.— *ἐπὶ τὰ ἔξω τῶν ἀγαθῶν*, ὡς ἔξω ἀγαθὰ ἐννοοῦνται σύμμαχοι, κτήσεις, κληρουχίαι.— *τέλειόν τι καὶ μέγα ἀγαθόν*, τοῦτο εἶναι ἡ ἠθικὴ καὶ πολιτικὴ ἀναγέννησις τῶν Ἀθηνῶν.— *τῶν τοιούτων λημάτων*, ἐννοεῖ τὰ θεωρικά (§ 31).— *ἐκεῖνα*, δηλ. τὰ σιτία.— *ἔᾶ*, τίνας;— ταῦτα, δηλ. τὰ λήματα.

§ 34.

Μισθοφορὰν λέγεις; = προτείνεις τὰ θεωρικά νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς στρατιωτικὸς μισθός;— *γε* = βεβαίωτατα, ναί.— *σύνταξις* = τάξις, κανονισμός.— *καὶ παραχερήμα γε τὴν αὐτὴν σύνταξάντων* (οὐδ.), δηλ. λέγω = ναί προτείνω τοῦτο καὶ μάλιστα προτείνω εὐθὺς ὅλα ἀνεξαίρετως νὰ κανονισθῶσι κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον.— *ἵνα τῶν κοινῶν...* = ἵνα ἕκαστος λαμβάνων τὸ μέρος τῶν κοινῶν ὑπάρχοι τοῦθ', οἷου δέοιτο ἡ πόλις ἢ ἡ τελευτὰ πρότασις ἐνταῦθα κατ' ἐδικτ., εἰ καὶ ἐξαρτᾶται ἐκ β. ἀρκτικῶ χρόνου (λέγω), διότι ὁ σκοπὸς ἐκφέρεται ὡς ἰδέα τοῦ λέγοντος.— *τὸ μέρος* = τὸ ἀναλογεῖν μέρος.— *τὰ κοινὰ (χρήματα)* = τὰ δημόσια χρήματα.— *ἵνα... ὑπάρχοι (= εἶη) τοῦθ'* (κτγρμ.), οἷου δέοιτο ἡ πόλις = ἵνα... εἶναι β. τι χρειάζεται ἡ πόλις τὸ τοῦθ' ἐπεξηγεῖται διὰ τῶν: *βελτίων... στρατιώτης... ἐφορῶν καὶ διοικῶν* εἰς πάντα ταῦτα τὰ κτγρμ. νοητέον τὸ ὑπάρχοι.— *ἔξεστιν ἄγειν ἡσυχίαν οἴκοι... βελτίων (ὑπάρχοι)...*, ἐπεξήγησις τῶν ἡγουμένων ἄς ἀποδοθῆ, ὡσεὶ ἦτο: (ἵνα) εἰ ἔξεστιν ἄγειν ἡσυχίαν, οἴκοι μένων βελτίων ὑπάρχοι, ἀπῆλλαγμένος (μετχ. αἰτλγ.) τοῦ ποιεῖν αἰσχρόν τι.— *ἄγω ἡσυχίαν* = ζῶ ἐν εἰρήνῃ, ἔχω εἰρήνην.— *δι' ἔνδειαν ἀνάγκη* = ἐξ ἀνάγκης διὰ πενίαν.— *συμβαίνει τι...* στρατ. αὐτὸς ὑπάρχων (ὑπάρχοι)... ἄς ἀποδοθῆ, ὡσεὶ ἦτο: (ἵνα) εἰ συμβαίνει τι τοιοῦτον, οἶον καὶ τὰ νῦν (συμβαίνει), στρατιώτης αὐτὸς ὑπάρχων ὑπάρχοι ἀπὸ τῶν...— *τὰ νῦν* = νῦν.— *ἵνα... στρατιώτης αὐτὸς ὑπάρχων ὑπάρχοι* = ἵνα... ὑπάρχων στρατιώτης, στρατιώτης αὐτὸς ὑπάρχοι = ἵνα... ὡς στρατεύσιμος ἐχστρατεύῃ, αὐτοπροσώπως.— *ἀπὸ...* = μισθοδοτούμενος ἀπὸ...— *ἔστι τις...* ὅσα οὕτως...

ἀς ἀποδοθῆ, ὡσεὶ ἦτο: (ἴνα) εἰ ἔστι τις ἔξω τῆς ἡλ. ἡμῶν, ὅσα οὗτος... , ταῦτ' ἐν ἴσῃ τάξει λαμβάνων πάντ' ἐφορῶν καὶ διοικῶν ὑπάρχοι, ἄ... — ἡ ἡλικία = ἡ στρατευσίμος ἡλικία. — ἡμῶν, ἐκ τοῦ τις. — ὅσα... λαμβάνων οὐκ ὠφελεῖ = ὅσα λαμβάνει χωρὶς νὰ ὠφελῆ. — ἴνα... πάντ' ἐφ. καὶ διοικ. ὑπάρχοι, ἄ = ἴνα... ἐπιβλέπη καὶ διοικῆ πάντα, ὅσα...

Τὴν αὐτὴν σύνταξιν κτλ., τὰ αὐτὰ εἶπεν ὁ ῥήτωρ καὶ ἐν Α' Ὀλυνθ. § 20 «... καὶ μίαν σύνταξιν εἶναι τὴν αὐτὴν τοῦ τε λαμβάνειν καὶ τοῦ ποιεῖν τὰ δέοντα». — οἷον καὶ τὰ νῦν (συμβαίνει), δηλ. πόλεμος. — ἀπὸ τῶν αὐτῶν τούτων λημμ., ποῖα ἐννοεῖ λήμματα; (§ 33). — ὡσπερ ἐστὶ δίκ. ὑπὲρ τῆς πατρ., δηλ. τοὺς πολίτας αὐτοὺς στρατεύεσθαι. — ἔξω τῆς ἡλικίας, δηλ. ὑπὲρ τὸ 60^{ον} ἔτος· περὶ τῆς στρατευσίμου ἡλικίας βλ. ἐν σελ. 68. — ἀτάκτως, χωρὶς δηλ. νὰ παρέχη ὑπηρεσίας τῇ πόλει ἀντιτίθεται πρὸς τὸ ἐν ἴσῃ τάξει. — ἐν ἴσῃ τάξει, δηλ. τῇ τῶν στρατευσόμενων, οἵτινες λαμβάνοντες ποιοῦσι τὰ δέοντα. — ἐφορῶν καὶ διοικῶν, δηλ. ἐν τῇ βουλῇ, ἐν ταῖς ἐκκλησίαις, ἐν τοῖς δικαστηρίοις. — καὶ παραχρησμά γε... ἂ χρῆ πράττεσθαι, ὁ Δημοσθ. θέλει νὰ εἴπῃ ἐν τῇ § ταύτῃ τὰ ἐξῆς: ἀπέχων πολὺ τοῦ νὰ σὰς στερήσω ἐν γένει τὰς ἐκ τοῦ ταμείου τῆς πόλεως παροχὰς προτείνω μόνον τοῦτο: ἕκαστος ὑμῶν λαμβάνων τὸ ἀναλογικὸν αὐτῷ μέρος τῶν δημοσίων χρημάτων νὰ προσφέρῃ τῇ πόλει, ὅ,τι αὕτη ἀπαιτεῖ ἀναλόγως τῆς ἡλικίας τῶν πολιτῶν καὶ τῶν περιστάσεων· π. χ. ἐν καιρῷ μὲν εἰρήνης λαμβάνων ἕκαστος τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀρκούντα νὰ ἐκτελῆ τὰ πρὸς τὴν πολιτείαν καθήκοντά του βέλτιον ὡς πολίτης εὐπορῶν ἢ ὡς ἄπορος δι' ἔνδειαν χρημάτων· ἐν καιρῷ δὲ πολέμου οἱ μὲν στρατευσίμοι μισθοδοτούμενοι παρὰ τῆς πολιτείας νὰ ἐστρατεύωσιν αὐτοπροσώπως πρὸς ἄμυναν αὐτῆς, οἱ δὲ ὑπερβάντες τὴν στρατευσίμον ἡλικίαν νὰ ὑπηρετῶσι τῇ πολιτείᾳ ὡς ἐπόπται ἢ διοικηταὶ καὶ νὰ λαμβάνωσι τὸ ἀναλογικὸν αὐτοῖς μέρος τῶν χρημάτων ὡς ἀμειβὴν τῆς τοιαύτης δημοσίας ὑπηρεσίας.

§ 35 — 36.

Ὅπως = ; (πρβλ. Β' Ὀλυνθ. § 14). — οὐτ' ἀφελὼν οὔτε προσθεῖς = χωρὶς οὔτε ν' ἀφαιρέσω οὔτε νὰ προσθέσω (τι). — πλὴν μικρῶν = ἐκτὸς ὀλίγων τινῶν, παρὰ μόνον ὀλίγα τινά. — τὴν ἀταξίαν ἀνεῖλον, εἰς τ... = τὴν ἀταξίαν ἀνεῖλον καὶ εἰς τ... — ἀναιρῶ τὴν ἀταξίαν = διαλύω, διορθώνω τὴν ἀταξίαν. — τὴν αὐτὴν τοῦ λ... = ποιήσας (μετχ. τροπκ.) τὴν αὐτὴν τάξιν τοῦ λαβεῖν, τοῦ κτλ. — ποιῶ τὴν αὐτὴν τάξιν τινὸς = ὀρῶ τὴν αὐτὴν τάξιν διὰ τι. — τὴν αὐτὴν τοῦ λ., τοῦ στρατ.,

τοῦ δικ., τοῦ ποιεῖν τοῦθ' ... τάξιν ποιήσας, κατ' ἔννοιαν =
 τακτοποιήσας οὕτω τὰ πράγματα ὥστε ἕκαστος νὰ λάβῃ χρήματα
 καὶ ἀντὶ τούτων νὰ ἐκστρατεύῃ, νὰ δικάζῃ, ἐν γένει νὰ πράττῃ
 τοῦτο. — ὅ,τι ... ἔχοι, δηλ. ποιεῖν τὸ δὲ ἔχω μετ' ἀπρμφ. = ; —
 καθ' ἡλικίαν = ἀναλόγως τῆς ἡλικίας του. — οἱου καιροῦ εἶη
 = ὅ,τι ἡ περίστασις ἀπαιτεῖ = ἀναλόγως τῶν περιστάσεων. — οὐκ
 ἔστιν ὅπου ... = οὐκ ἔστιν ὅπου εἶπον ἐγὼ ὡς δεῖ νέμειν
 (τοῖς) μηδὲν ποιοῦσι τὰ τῶν ποιούντων. — οὐκ ἔστιν ὅπου
 = οὐδαμοῦ. — νέμω τινί τι = ἀπονέμω (δίδω) εἰς τινά τι. — τὰ
 τῶν ποιούντων = τὰ (χρήματα, τὰ) ἀνήκοντα εἰς τοὺς ἐκτε-
 λούντας τὸ καθήκον των. — οὐδ' αὐτούς ... = οὐδ' εἶπον ὡς
 δεῖ (ὕμᾶς) αὐτούς ... — σχολάζω = ἀναπαύομαι, ἀπρακτῶ. —
 ἀπορῶ = εἶμαι πτωχός· τὸ ἀντίθ. εὐπορῶ. — ὅτι δέ ... = πυν-
 θάνεσθαι δὲ ταῦτα, ὅτι (= πυνθάνεσθαι δέ, ὅτι) οἱ τοῦ
 δ. ... ξένοι. — πυνθάνεσθαι, πόθεν ἐξαρτ. τὸ ἀπρμφ.; — πυν-
 θάνομαι ὅτι = ἐρωτῶ (διὰ νὰ μάθω) ἄν. — οἱ ξένοι τοῦ δεινός =
 οἱ μισθοφόροι τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ στρατηγοῦ. — καὶ οὐχὶ μέμφο-
 μαι = καὶ λέγων ταῦτα οὐ μέμφομαι. — ἐφ' οἷς = διὰ τὰ ὅποια. —
 παραχωρῶ τινος = ἀποχωρῶ, ἀποσύρομαι ἀπὸ τι. — τῆς τάξεως, ἦν
 ... τῆς ἀρετῆς = τῆς τάξεως τῆς ἀρετῆς, ἦν (δηλ. τάξιν τῆς ἀρετῆς)
 ... — τάξις = θέσις. — τάξις τῆς ἀρετῆς = τιμητικὴ θέσις. — καλὸς
 = ἔνδοξος. — ὅ,τι καὶ ... = ὅ,τι μέλλει συνοίσειν καὶ τῇ πόλει
 καὶ ἅπασιν ὑμῖν. — συμφέρει τί τινι = ὠφελεῖ τί τινα.

Πλὴν μικρῶν, ἢ μικρὰ καινοτομία, ἦν θέλει ὁ Δημοσθ. νὰ
 ἐπιφέρειν εἰς τὴν υπέρχουσαν κατάστασιν, εἶναι ἢ ἐξῆς: 1) νὰ
 καταργηθῇ ἡ ἀπαλλαγὴ τάξεων τινων πολιτῶν ἀπὸ τῆς στρατιω-
 τικῆς ὑπηρεσίας (§ 11) καὶ 2) ἐν καιρῷ πολέμου νὰ διανεμῶνται
 τὰ δημόσια χρήματα εἰς τοὺς στρατιώτας καὶ εἰς τοὺς οἴκοι μένον-
 τας, ἀλλ' ὑπηρετοῦντας τῇ πολιτείᾳ (§ 34). — ἤγαγον, ὁμιλεῖ ὁ
 ῥήτωρ δι' ἀορίστου, διότι ἀναφέρεται εἰς ὅσα ἤδη εἶπεν ἀνωτέρω
 οὕτω καὶ κατωτέρω «οὐκ ἔστιν ὅπου ... εἶπον». — τὴν αὐτὴν
 τοῦ λ. ... τάξιν ποιήσας, πρβλ. § 34 «τὴν αὐτὴν σύνταξιν
 ἀπάντων» καὶ Α' Ὀλυμπ. § 20 «μίαν σύνταξιν εἶναι τὴν
 αὐτὴν τοῦ τε ...». — ἀπορεῖν, νὰ λαμβάνητε δηλ. τοὺς δύο
 ὀβολοὺς (τὰ θεωρικά), ἐν ᾧ ἦτο δυνατόν νὰ πλουτήτε ἀπὸ τοῦ
 πολέμου. — ὅτι δὲ οἱ τοῦ δεινός ... ξένοι, ἴσως ἔννοεῖ ὁ Δημοσθ.
 τὰ ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ στρατηγοῦ Χαριδῆμου μισθοφορικὰ
 στρατεύματα, ἅπερ προσφάτως ἔσχον ἐπιτυχίαν τινὰς ἐν τῇ γῶρᾳ
 τοῦ Φιλίπ. (πρβλ. § 5)· βλ. καὶ εἰσαγ. ἐν σελ. 99. — τῆς τάξεως
 ... τῆς ἀρετῆς, ἔννοεῖ τὴν ἡγεμονίαν τῆς Ἑλλάδος.

ΠΙΝΑΞ ΚΥΡΙΩΝ ΟΝΟΜΑΤΩΝ

Α.

Ἀθηναῖοι, ὧν, οἱ κάτοικοι τῶν Ἀθηνῶν· ἐξηγέρθησάν ποτε κατὰ τῶν Λακεδ. ὡς προασπιστοὶ τῶν Ἑλληνικῶν δικαίων· συμμαχοῦσι μετὰ τῶν Μακεδόνων κατὰ τῶν Ὀλυνθίων· ὑπόσχονται τῷ Φιλίπ. νὰ παραδώσωσιν αὐτῷ τὴν Πύδναν ἐπ' ἀνταλλαγματοῦ τῆς Ἀμφιπόλεως· ἀποπέμπουσιν ἀπράκτους τοὺς πρέσβεις τῶν Ἀμφιπολιτῶν καὶ τῶν Ὀλυνθίων· ἐκστρατεύουσιν εἰς Εὐβοίαν καὶ ἐκδιώκουσιν ἐξ αὐτῆς τοὺς Θηβαίους· συνομολογοῦσιν εἰρήνην μετὰ τῶν Ὀλυνθίων· ἐπὶ τῇ ἀγγελίᾳ τῆς πολιορκίας τοῦ Ἡραίου τείχους λαμβάνουσι μὲν γενναίως ἀποφάσεις, ἀλλὰ τὴν ἐκτέλεσιν τούτων ἀναβάλλουσιν.

Ἀμφίπολις, εως, μία τῶν σπουδαιοτάτων πόλεων κατὰ τὰ παράλια τῆς Θράκης οὐ μακρὰν τῶν ἐκβολῶν τοῦ Στρυμόνος (νῦν Νεοχώρι)· αὕτη ᾤκειτο πρότερον ὑπὸ τοῦ Θρακικοῦ φύλου τῶν Ἡδῶνων καὶ ἑκαλεῖτο *Ἐννέα ὁδοί*· τῷ 437 οἱ Ἀθηναῖοι ἐξέπεμψαν ἀποίκους ὑπὸ τὴν ἡγεμονίαν τοῦ Ἄγνωνος, οἵτινες ἐξελάσαντες τοὺς Ἡδῶνας κατέλαβον τὰς *Ἐννέα ὁδοὺς* μετονομάσαντες αὐτὰς Ἀμφίπολιν. Οἱ Ἀμφιπολιταὶ συνοικισθέντες ὑπὸ τοῦ Ἄγνωνος κατὰ τὸ πλεῖστον ἐκ περιοίκων δὲν διέκειντο εὐμενῶς πρὸς τοὺς Ἀθην. διὰ τοῦτο κατὰ τὸν πόλεμον τούτων καὶ τῶν Πελοπον. παρέδωκαν ἐν ἔτει 424 τὴν πόλιν αὐτῶν εἰς τὸν στρατηγὸν τῶν Λακεδ. Βρασίδα. Καὶ μετὰ τὴν Νικίειον εἰρήνην (421), δι' ἧς ἀπεδίδοτο εἰς τοὺς Ἀθην. ἢ Ἀμφίπολις, οἱ κάτοικοι ταύτης ἠρνήθησαν νὰ παραδοθῶσιν εἰς αὐτοὺς. Μάτην ἀπεπειράθησαν καὶ ὕστερον οἱ Ἀθηναῖοι διὰ τῶν στρατηγῶν Ἰφικράτους (368-365) καὶ Τιμοθέου (364) ν' ἀνακτήσωσι τὴν πόλιν. Δι' αὐτὸ καὶ ἐπὶ Φιλίππου ἤρξαντο (τῷ 358) διαπραγματεύσεων πρὸς αὐτὸν περὶ ἀνακτίσεως τῆς Ἀμφιπόλεως διὰ τῆς ἐπεμβάσεως τῶν Μακεδόνων. Οἱ ἀποσταλέντες ἐξ Ἀθηνῶν πρέσβεις συνεφώνησαν μετ' αὐτοῦ, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι νὰ δώσωσι τῷ Φιλίππῳ τὴν Πύδναν, ἦν οὗτοι κατεῖχον, ὁ δὲ Φίλιππος καταλαμβάνων τὴν Ἀμφίπολιν νὰ δώσῃ αὐτὴν τοῖς Ἀθηναίοις· ἀλλ' ὁ Φίλιππος πᾶν ὅ,τι συνεφώνησε μετὰ τῶν Ἀθηναίων δὲν ἐτήρησε· διότι τῷ 357 καταλαβὼν τὴν Ἀμφίπολιν δὲν παρέδωκεν αὐτὴν τοῖς Ἀθηναίοις.

Ἀμφιπολιταί, ὧν, οἱ κάτοικοι τῆς Ἀμφιπόλεως.

Ἀριστιδέης, ου, ὁ γνωστὸς Ἀθηναῖος πολιτικὸς καὶ στρατηγὸς ἐπὶ τῶν Περσικῶν πολέμων, ὁ ἰδρυτὴς καὶ ὄργανωτὴς τῆς πρώτης ἀθηναϊκῆς ναυτικῆς συμμαχίας (477 π. Χ.)· ἐπαινεῖται

ὑπὸ τοῦ Δημοσθένους διὰ τὴν διαγωγὴν αὐτοῦ ἐν τῷ ἰδιωτικῷ καὶ δημοσίῳ βίῳ.

Ἀρύββας, ου, βασιλεὺς τῶν Μολοσσῶν — μιᾶς τῶν σπουδαιότερων φυλῶν τῆς ἀρχαίας Ἡπείρου — υἱὸς τοῦ Ἀλκέτα καὶ θεῖος τῆς Ὀλυμπιάδος, τῆς συζύγου τοῦ Φιλίππου· κατὰ τοῦ Ἀρύββου ἔξεστράτευσεν ὁ Φίλιππος ἐν ἔτει 352 π. Χ.

B.

Βοηδρομία, ων, ἑορτὴ τελουμένη ἐν Ἀθήναις κατὰ μῆνα Βοηδρομιῶνα (15 Σεπτ. - 15 Ὀκτ.) πρὸς τιμὴν τοῦ Βοηδρομιῶ Ἀπόλλωνος.

H.

Ηραϊον τείχος, φρούριον ὄχυρόν ἐπὶ τῆς Προποντίδος παρὰ τὴν Πέρινθον· ἐπολιορκήθη ὑπὸ τοῦ Φιλίππου κατὰ τὸν Νοέμβριον τοῦ 352.

Θ.

Θετταλία, ας, χώρα Ἑλληνικὴ πρὸς τὸ βόρειον τῆς Ἑλλάδος· ὁ Φίλιππος προσκλήθεις ὑπὸ τοῦ Θεσσαλικοῦ λαοῦ καὶ τῶν Ἀλευαδῶν κατὰ τῶν τυράννων τῶν Φερῶν Λυκόφρονος καὶ Πειθολάου εἰσήλασεν εἰς Θεσσαλίαν ἐν ἔτει 352· οἱ κάτοικοι: **Θετταλοί, ὧν**.

Θηβαῖοι, ων, οἱ κάτοικοι τῶν Θηβῶν· ἐκδιώκονται ἐκ τῆς Εὐβοίας ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ἐν ἔτει 357.

Θράκη, ης, ἡ μεταξὺ τοῦ Ἰστροῦ, τοῦ Πόντου καὶ τῆς Προποντίδος, τοῦ Ἑλλησπόντου, τῆς λεγομένης Θρακικῆς θαλάσσης (τοῦ Β. μέρους τοῦ Αἰγαίου πελάγους) καὶ τέλος τοῦ Νέστου πρὸς Δ. κειμένη χώρα· κατ' αὐτῆς τὸ πρῶτον ἔξεστράτευσεν ὁ Φίλιππος ἐν ἔτει 352.

I.

Ἰεραξ, κος, Ἀμφιπολίτης, ἀποσταλεὶς ὡς πρεσβευτὴς εἰς Ἀθήνας τῷ 358/7 μετὰ τοῦ Στρατοκλέους.

Ἰλλυριοί, ὧν, λαὸς κατοικῶν ἐν ταῖς Α. ἀκταῖς τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους (ἐνθα νῦν ἡ Δαλματία, Βοσνία καὶ Ἀλβανία)· οὗτοι ἀνέκαθεν διέκειντο ἐχθρικῶς πρὸς τοὺς Μακεδόνας· τὸ πρῶτον καθυπέταξεν αὐτοὺς ὁ Φίλιππος, εὐθὺς ὡς ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον τῆς Μακεδονίας (359)· ὀλίγω δὲ ὕστερον (τῷ 355) ἐπιχειρήσαντας ν' ἀποσειώσωσι τὸν ζυγὸν κατὰ κράτος ἐνίκησε καὶ ὑποχειρίους πάλιν κατέστησε διὰ τοῦ Παρμενίωνος.

K.

Καλλίας, ου, δημόσιος δοῦλος ἐν Ἀθήναις· ἐκδιωχθεὶς ὑπὸ τοῦ δήμου ὡς μὴ ἀνεχόμενον τὴν βδελυρίαν τούτου κατέφυγεν εἰς Μακεδονίαν καὶ διέτριβε παρὰ τῷ Φιλίππῳ.

Κορίνθιοι, ων, οἱ κάτοικοι τῆς Κορίνθου πολεμοῦνται ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ἐν ἔτει 460.

Λ.

Λακεδαιμόνιοι, ων, οἱ κάτοικοι τῆς Λακεδαίμονος ἐν Λεύκτροις καὶ ἐν Μαντινεΐα νικῶνται ὑπὸ τῶν Θηβαίων.

Δάμψακος, ου, μικρὰ πόλις τῆς Ἀσίας παρὰ τὸν Ἑλλήσποντον ἀπέναντι τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου.

Μ.

Μαγνησία, ας, τὸ ἀνατολικώτατον τῆς Θεσσαλίας μέρος, περιλαμβάνον τὴν περιοχὴν τῶν ὄρεων Ὀσσης καὶ Πηλίου καὶ τὴν ὑπὸ τῆς ἐκ τούτου ἐκπεμπομένης ὄροσειρᾶς σχηματιζομένην χερσόνησον τὴν Μαγνησίαν κατέλαβεν ὁ Φίλιπ. ἐν ἔτει 352.

Μακεδονία, ας, ἡ μετὰ τὴν Θεσσαλίαν καὶ Θράκην χώρα ἤρθη εἰς ἀκμὴν ἐπὶ Φιλίππου τοῦ Β' (359-356): οἱ κάτοικοι **Μακεδόνες, ων** καὶ ἐπίθ.: **Μακεδονικός, ἡ, ὄν**.

Μεγαρεῖς, ἑων, οἱ κάτοικοι τῶν Μεγάρων πολεμοῦνται ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ἐν ἔτει 431.

Μεθώνη, ης, πόλις ἐν τῇ Μακεδονικῇ Πιερίᾳ παρὰ τὸν Θερμαϊκὸν κόλπον (νῦν Ἐλευθεροχώρι), ἀποικία τῶν Ἑρετριῶν τῷ 353 ἐκφυρθεῖσα ὑπὸ τοῦ Φιλίππου καὶ κατεστράφη.

Μιλτιάδης, ου, υἱὸς τοῦ Κίμωνος, ὀνικητῆς τῶν Περσῶν ἐν Μαραθῶνι ἐπαινεῖται ὑπὸ τοῦ Δημοσθένους διὰ τὸν λιτὸν αὐτοῦ βίον.

Ν.

Νικίας, ου, Ἀθηναῖος πολιτικός καὶ στρατηγὸς κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον ἐπαινεῖται ὑπὸ τοῦ Δημοσθένους διὰ τὴν πολιτικὴν αὐτοῦ δρασίαν.

Ο.

Ὀλυνθος, ου, ἐπίσημος πόλις τῆς Χαλκιδικῆς ἐπὶ τῆς ΒΔ. πλευρᾶς τοῦ Τορωναίου κόλπου· ἱστορίαν αὐτῆς βλ. ἐν σελ. 39-41· οἱ κάτοικοι: **Ὀλύνθιοι, ων**.

Π.

Παγασαί, ὦν, πόλις παράλιος τῆς Θεσσαλίας καὶ ἐπίνειον τῶν Φερῶν τῷ 352 κατέλαβεν αὐτὰς ὁ Φίλιππος.

Παίονες, ων, λαὸς κατοικῶν τὴν μετὰ τὴν Σκάρδου καὶ Ὀρβήλου χώραν τῆς Β. Μακεδονίας· τούτους μετὰ τῶν Ἰλλυριῶν καθυπέταξεν ὁ Φίλιππος ἐν ἔτει 355.

Περικλῆς, ἑους, ὁ γνωστός Ἀθηναῖος πολιτικός καὶ στρατηγός ἐπαινεῖται ὑπὸ τοῦ Δημοσθένους διὰ τὴν πολιτικὴν αὐτοῦ δρασίαν.

Ποτεΐδαια, ας, πόλις τῆς Χαλκιδικῆς ἐπὶ τοῦ στενοῦ ἰσθμοῦ τοῦ

συνδέοντος τὴν χερσόνησον Παλλήνην μετὰ τῆς στερεᾶς, ἀποικία τῶν Κορινθίων· κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων καὶ μετὰ τὴν μετανάστευσιν τῶν κατοίκων κατὰκρήθη ὑπὸ ἀποίκων ἐξ Ἀθηῶν· τῷ 356 κατελήφθη ὑπὸ τοῦ Φιλίππου.

Πύδνα, *ης*, σπουδαία πόλις ἐν τῇ Μακεδονικῇ Πιερίᾳ οὐχὶ μακρὰν τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου, κτισθεῖσα ὑπὸ Ἑλλήνων ἀποίκων· τῷ 364 ἐκυριεύθη αὐτὴ ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων διὰ τοῦ Τιμοθέου· ἐν ἔτει δὲ 358 οἱ Ἀθηναῖοι συνεφώνησαν μυστικῶς μετὰ τοῦ Φιλίππου ὅπως ἐπ' ἀνταλλάγματι τῆς Πύδνης παραδώσῃ οὗτος αὐτοῖς τὴν Ἀμφίπολιν· ἀλλ' ὁ Φίλιππος δὲν ἐτήρησε πᾶν ὅ,τι συνεφώνησε μετὰ τῶν Ἀθηναίων· διότι τῷ 357 καταλαβὼν τὴν Ἀμφίπολιν ὄχι μόνον δὲν παρέδωκε τοῖς Ἀθηναίοις αὐτήν, ἀλλ' ἀπ' ἐναντίας εἰσελθὼν εἰς τὴν Πύδναν κατέλαβε καὶ αὐτήν· οἱ κάτοικοι: *Πυδναῖοι, ων*.

Σ.

Σίγειον, *ου*, μικρὰ πόλις τῆς Ἀσίας παρὰ τὸν Ἑλλήσποντον πλησίον τοῦ ὁμωνύμου ἀκρωτηρίου.

Στρατοκλῆς, *έους*, Ἀμφιπολίτης, ἀποσταλεὶς ὡς πρεσβευτὴς εἰς Ἀθήνας τῷ 358/7 μετὰ τοῦ Ἰέρακος.

Τ.

Τιμόθεος, *ου*, υἱὸς τοῦ Κόνωνος, ἐπιφανὴς στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων· ἔχων τὴν ὑποστήριξιν τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας Περδίκκα κατεπολέμησε τῷ 364 τοὺς Ὀλυνθίους.

Φ.

Φεραί, *ων*, ἀρχαιοτάτη θεσσαλικὴ πόλις, κειμένη ἐν τῷ ΝΑ. πέρασι τοῦ Πελασγικοῦ πεδίου· ταύτην κατέλαβεν ὁ Φίλιππος ἐν ἔτει 352 π. Χ.

Φίλιππος, *ου*, βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας, υἱὸς τοῦ Ἀμύντου, γεννηθεὶς τῷ 382 π. Χ.· ἱστορίαν αὐτοῦ βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 37-39.

Φωκικὸς πόλεμος, οὗτος ἐξερράγη ἐν Ἑλλάδι τῷ 355 καὶ διήρκεσε μέχρι τοῦ 364· εἰς αὐτόν, ὀφειλόμενον κυρίως εἰς τὴν ἐχθρὰν τῶν Θεσσαλῶν καὶ Θηβαίων κατὰ τῶν Φωκῶν, ἀφορμὴν ἔδωκεν ἢ εἰς τοὺς τελευταίους ἀποδοδομένη κατάληψις τόπων τινῶν ἐκ τῶν ἀνηκόντων εἰς τὸ ἱερὸν τῶν Δελφῶν.

Χ.

Χαρίδημος, *ου*, ἐξ Ὠρεοῦ τῆς Εὐβοίας, στρατηγὸς μισθοφορικῶν στρατευμάτων πολιτογραφηθεὶς ἐν Ἀθήναις· τῷ 351 ἀπεστάλη ἐξ Ἀθηῶν εἰς Θράκην.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

I. ΑΝΑΛΥΣΕΙΣ

ΑΝΑΛΥΣΙΣ ΤΟΥ Α' ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΥ:

A. Προοίμιον (§ 1 - 2 πρὸς αὐτά).

Ἐπίδειξις ὑπὸ τοῦ ῥήτορος τῆς εὐκόλου παρὰ τῶν Ἀθηναίων ἐκλογῆς τῆς κρείττονος γνώμης.

Πρέπει, ὦ ἄνδρες Ἀθην., ν' ἀκούητε πάντας τοὺς θέλοντας νὰ σὰς δίδωσι τὴν γνώμην των· διότι εἰσθε ἱκανοὶ ὄχι μόνον νὰ ἐννοήσητε τοὺς προπαρασκευασμένους λόγους τῶν ῥητόρων, ἀλλὰ καὶ οἱ ἴδιοι νὰ διατυπώσητε ἐκ τοῦ προχείρου εὐστόχους γνώμας· ὡς ἐκ τούτου εὐκολὸς ἀποβαίνει εἰς ὑμᾶς ἡ ἐκλογή τῆς κρείττονος γνώμης, μάλιστα τώρα, ὅτε αὐτὰ τὰ πράγματα σὰς φωνάζουσι ποῖον εἶναι τὸ καθήκον σας.

B. Διήγησις (§ 2 ἔστι - 15).

I. Ἡ ὑπὸ τῶν Ὀλυνθίων παρεχομένη νῦν τοῖς Ἀθην. εὐκαιρία (§ 2 ἔστι - 11).

1. Διήλωσις ὑπὸ τοῦ ῥήτορος τῆς γνώμης αὐτοῦ περὶ τοῦ πρακτέου (§ 2 ἔστι - 3).

Λοιπὸν ἡ ἰδική μου γνώμη εἶναι νὰ βοηθήσητε εὐθύς τοὺς Ὀλυνθίους διὰ στρατοῦ ἐκ πολιτῶν συγκειμένου καὶ ν' ἀποστείλητε τάχιστα πρεσβείαν, ἵνα αὕτη ἀναγγεῖλῃ τοῖς Ὀλυνθίοις τὴν ἀπόφασιν ὑμῶν καὶ ἵνα ἐκ τοῦ πλησίον παρακολουθῇ τὴν ἐξέλιξιν τῶν ἐν Ὀλύμφω πραγμάτων· διότι φόβος εἶναι μήπως ὁ Φίλιπ. ὡς πανούργος καὶ ἐπιτήδειος εἰς τὸ νὰ ἐπωφεληθῆται τὰς περιστάσεις κατορθώσῃ νὰ συμφιλιωθῇ πάλιν μετὰ τῶν Ὀλυνθίων.

2. Αἷτια, δι' ἃ οἱ Ὀλύνθιοι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ συμφιλιωθῶσι μετὰ τοῦ Φιλ. (§ 4 - 5).

Ἀλλὰ μὴ φοβεῖσθε· ὁ Φίλ., ἂν καὶ οὗτος, ὡς συγκεντρῶν ἐν ἑαυτῷ πάσας τὰς ἐξουσίας, κατὰ πολὺ ὑπερτερεῖ ἡμῶν ὡς πρὸς τὴν ταχειαν καὶ ἔγκαιρον διεξαγωγὴν τῶν πολεμικῶν ἐπιχειρή-

σεων, δὲν θὰ κατορθώσῃ νὰ συμφιλιωθῇ μετὰ τῶν Ὀλυνθίων· διότι οἱ Ὀλυνθιοὶ α') εἶναι πεπεισμένοι, ὅτι τώρα πολεμοῦσι περὶ τῆς ὑπάρξεως τῆς πατρίδος των, β') ἔχουσι πρὸ ὀφθαλμῶν τὴν διαγωγὴν τοῦ Φιλίπ. πρὸς τοὺς ἐν Ἀμφίπολει καὶ Πύδνῃ ἀρχηγούς τῶν δημοκρατικῶν καὶ γ') γνωρίζουσιν ὅτι τύραννος ὁμορὸς ἐλευθέρῳ πολιτείᾳ εἶναι πάντοτε ἐπικίνδυνος.

3. Αἰτία, δι' ἣν ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην περίστασιν ὀφείλουσιν οἱ Ἀθην. νὰ δράσωσιν (§ 6 - 7).

Ταῦτα ἔχοντες ὑπ' ὄψει ὀφείλετε, ὦ ἄνδρες Ἀθην., ν' ἀναλάβητε σοβαρῶς τὸν πόλεμον, μὴ φειδόμενοι χρημάτων καὶ κόπων, τώρα ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην περίστασιν· διότι ὁ κατὰ τοῦ Φιλίπ. πόλεμος τῶν Ὀλυνθίων, ὃν πάντες πρὸ πολλοῦ ἠύχοντο καὶ ἀνέμενον, ἐγένετο ἀφ' ἑαυτοῦ καὶ κατὰ τὸν συμπερῶτερον εἰς ὑμᾶς τρόπον· καθ' ὅσον οἱ Ὀλυνθιοὶ ὡς ἀναλαβόντες ἀφ' ἑαυτῶν — καὶ οὐχὶ τῇ ἐνεργείᾳ ὑμῶν — τὸν κατὰ τοῦ Φιλίπ. πόλεμον, δι' ὅσα παρ' αὐτοῦ ἔπαθον καὶ ἐκ φόβου πρὸς τὸ μέλλον, θὰ εἶναι ἀδιάλλακτοὶ μὲν ἐχθροὶ τοῦ Φιλίπ., σταθεροὶ δὲ σύμμαχοι ὑμῶν.

4. Προτροπὴ τοῦ ῥήτορος πρὸς τοὺς Ἀθην. καὶ ὑπόδειξις ὑπ' αὐτοῦ τῆς ὀφειλομένης παρὰ τῶν Ἀθην. εὐγνωμοσύνης εἰς τοὺς θεοὺς (§ 8 - 11).

Λοιπὸν τοιαύτην εὐκαιρίαν ἀνεπίστως παρουσιασθεῖσαν δὲν πρέπει ν' ἀφήσωμεν νὰ διαφύγῃ ἡμᾶς, ὅπως ἀφήκαμεν ἄλλας εὐκαιρίας τότε, ὅτε ἠμελήσαμεν νὰ βοηθήσωμεν τὴν Ἀμφίπολιν, τὴν Πύδναν, τὴν Ποτειδαίαν, τὴν Μεθώνην, τὰς Παγασὰς καὶ ἄλλας κινδυνευούσας πόλεις, καὶ ἔνεκα τούτου κατεστήσαμεν τὸν Φίλιπ. μέγαν καὶ ἰσχυρὸν (§ 8 - 9). Τοῦναντίον ὀφείλομεν νὰ ἐπιληφθῶμεν τῆς εὐκαιρίας αὐτῆς καὶ νὰ γνωρίζωμεν χάριν τοῖς θεοῖς, διότι οὗτοι πάλιν παρέχουσιν ἡμῖν συμμαχίαν δυναμένην ν' ἀντισταθμίσῃ τὰς μέχρι τοῦδε ἀπωλείας ἡμῶν· δὲν πρέπει δὲ νὰ ἐξομοιωμέθα πρὸς τὸν σπάταλον, ὅστις λησμονεῖ τὸν εὐεργέτην του, εὐθὺς ὡς δαπανήσῃ τὰ χρήματα, ἃ παρ' αὐτοῦ ἔλαβεν (§ 10 - 11).

II. Τὰ ἐκ νέας τινὸς ἀδρανείας τῶν Ἀθηναίων ἀποτελέσματα (§ 12 - 15).

1. Ποῖα ἀποτελέσματα θὰ ἔχῃ νέα τις ἀδράνεια τῶν Ἀθην. καὶ πόθεν δύναται οὗτοι νὰ συμπεράνωσι ταῦτα (§ 12 - 13).

Ἐὰν ἐξακολουθοῦντες τὴν ἀδράνειάν μας ἀφήσωμεν τὸν Φίλιπ. νὰ καταλάβῃ τὴν Ὀλυνθον, οὐδὲν θὰ ἐμποδίσῃ αὐτὸν νὰ βαδίσῃ

κατὰ τῆς Ἀττικῆς (§ 12)· δύνασθε δὲ νὰ συμπεράνητε τοῦτο ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε πράξεων τοῦ Φιλίπ· οὗτός δηλ. ἐπωφελοῦμενος τὴν ἡμετέραν ἀδράνειαν κατέλαβε τὴν Ἀμφίπολιν, Πύδναν, Ποτειδαίαν καὶ Μεθώνην, ἐκανόνισε πάντα τὰ ἐν Φεραίς, Παγασαῖς καὶ Μαγνησίᾳ κατ' ἀρέσκειαν, ἐν Θράκῃ βασιλεῖς ἐξεθρόνισε καὶ ἄλλους κατέστησε, προσέβαλε τοὺς Ὀλυνθίους καὶ ἐξεστράτευσεν κατὰ τῶν Ἰλλυριῶν, κατὰ τῶν Παιόνων καὶ κατὰ τοῦ Ἀρύββα (§ 13).

2. Ὑπόδειξις ὑπὸ τοῦ ῥήτορος τοῦ κινδύνου, ὃν διατρέχει τὸ ἔδαφος αὐτῆς τῆς πατρίδος (§ 14 - 15).

Ἐὰν ἀπέναντι τῆς ἀόκνου δραστηριότητος τοῦ Φιλίπ. ἀντιτάττωμεν τὴν ἀδράνειάν μας, ἀσφαλῶς θὰ μεταφέρωμεν τὸν πόλεμον ἐκ τῆς Μακεδονίας εἰς αὐτὴν τὴν Ἀττικὴν· καὶ τότε φοβοῦμαι μήπως, καθὼς οἱ δανειζόμενοι χρήματα ἐπὶ μεγάλῳ τόκῳ χάνουσι μετὰ βραχυχρόνιον εὐπορίαν τὰ πατρικά των κτήματα, οὕτω καὶ ἡμεῖς φανῶμεν ὅτι ἐπὶ μεγάλῃ ζημίᾳ ἀπελαύσαμεν τὴν ἡσυχίαν καὶ εἰρήνην, καὶ κινδυνεύσωμεν νὰ χάσωμεν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ τῇ Ἀττικῇ ὑπάρχοντα ἡμῶν.

Γ. Πρόθεσις (§ 16 - 20).

α') Προεισαγωγή (§ 16).

Δήλωσις τοῦ τρόπου, καθ' ὃν ὁ ῥήτωρ θὰ εἴπῃ πᾶν ὅ,τι θεωρεῖ συμφέρον τῇ πατρίδι.

Νῦν θὰ εἴπω μετὰ παρησίας, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πᾶν ὅ,τι θεωρῶ συμφέρον τῇ πατρίδι ἀδιαφορῶν διὰ τὸν κίνδυνον, εἰς ὃν ἐκτίθεμαι καθ' ἣν περιπτώσιν τὰ πράγματα δὲν ἀποβῶσι κατ' εὐχὴν.

β') Εἶδος καὶ πλῆθος τῆς στρατιωτικῆς δυνάμεως (§ 17 - 18).

Πρότασις τοῦ ῥήτορος περὶ ἀποστολῆς δύο στρατῶν.

Προτείνω ν' ἀποστείλωμεν δύο στρατοὺς ἐκ πολιτῶν Ἀθηναίων συγκειμένους, τὸν μὲν ἓνα πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν ἐν τῇ Χαλκιδικῇ πόλεων, τὸν δὲ ἄλλον πρὸς λεηλασίαν τῆς χώρας τοῦ

Φίλιπ. ἐὰν μὴ ἀποσταλῶσι καὶ οἱ δύο στρατοὶ, ἀλλ' ὁ εἷς μόνον, ἢ στρατεία θ' ἀποβῆ ματαία.

γ') Τὰ χρηματικά μέσα (§ 19 - 20).

Ἀήλωσις τοῦ ῥήτορος περὶ τοῦ τί ὀφείλουσιν οἱ Ἀθην. νὰ πράξωσι πρὸς συντήρησιν ἀμφοτέρων τῶν στρατῶν.

Πρὸς συντήρησιν δ' ἀμφοτέρων τῶν στρατῶν πρέπει νὰ πράξωμεν δυοῖν θάτερον ἢ τὰ ὑπάρχοντα θεωρικὰ νὰ χρησιμοποιήσωμεν ὡς στρατιωτικά ἢ νὰ εἰσφέρωμεν πάντες.

Δ. Πίστις (§ 21 - 27).

I. Ἡ ἐκ τῆς δυσχεροῦς θέσεως τοῦ Φίλιπ. παρεχομένη τοῖς Ἀθην. εὐκαιρία (§ 21 - 24).

1. Αἷτια, δι' ἃ ἡ παροῦσα θέσις τοῦ Φίλιπ. εἶναι κακὴ (§ 21 - 23).

Τὰ τοῦ Φίλιπ. πράγματα δὲν εὐρίσκονται ἐν καλῇ καταστάσει διότι

α') ὁ Φίλιπ., ἐν ᾧ ἠλπίζεν ὅτι ἐπερχόμενος θὰ κυριεύσῃ τὰ πάντα, ἀπροσδοκῆτως εὐρίσκει μεγίστην ἀντίστασιν καὶ τοῦτο ταράττει αὐτὸν καὶ παρέχει αὐτῷ πολλὴν ἀθυμίαν (§ 21).

β') οἱ ἐκ φύσεως ἄπιστοι Θεσσαλοὶ ἀπαιτοῦσι παρὰ τοῦ Φίλιπ. τὰς Παγασάς, κωλύουσιν αὐτὸν νὰ τειχίξῃ τὴν Μαγνησίαν καὶ θέλουσι νὰ μὴ παραχωρῶσι πλέον εἰς αὐτὸν τὰς ἐκ τῶν λιμένων τῶν καὶ ἀγορῶν προσόδους (§ 22).

γ') καὶ οἱ Παίονες, οἱ Ἰλλυριοὶ καὶ πάντες οἱ ἄλλοι λαοὶ οἱ ὑποτεταγμένοι τῷ Φίλιπ., ἀσυνήθεις εἰς τὸ νὰ ὑπακούωσιν, εἶναι πρόθυμοι νὰ ἐξεγερθῶσι κατὰ κυριάρχου ὑβριστοῦ, οἷος ὁ Φίλιπ. (§ 23).

2. Τὸ ἐκ τῶν ἡγουμένων συμπέρασμα (§ 24).

Λοιπὸν ὀφείλετε, ὦ ἄνδρες Ἀθην., ἐπωφελοῦμενοι τὴν παροῦσαν εὐκαιρίαν, ἣν παρέχει ὑμῖν ἡ δυσχερὴς θέσις τοῦ Φίλιπ., νὰ ἐκστρατεύσητε σεῖς αὐτοὶ καὶ νὰ παροξύνητε τοὺς ἄλλους πάντας κατ' αὐτοῦ, συλλογίζόμενοι ὅτι καὶ ὁ Φίλιπ. θὰ ἐπρατε τοῦτο καθ' ὑμῶν, ἐὰν ἐλάμβανε παρομοίαν εὐκαιρίαν.

II. Τὰ ὀλέθρια ἀποτελέσματα, ἃ θὰ ἔχῃ ἀδράνεία τις τῶν Ἀθην. ἐν τῇ παρουσίᾳ περιστάσει (§ 25 - 26).

1. Ὑπόδειξις ὑπὸ τοῦ ῥήτορος τῆς ἐπικειμένης ἐπιδρομῆς τοῦ Φιλίπ. εἰς τὴν Ἀττικὴν ἐν περιπτώσει ὀλιγορίας τῶν Ἀθην. (§ 25-26).

Ἐὰν νῦν ἐπωφελούμενοι τὴν παρουσίαν σπεύσῃτε εἰς βοήθειαν τῆς Ὀλύνθου, ὁ πόλεμος ἐντοπίζεται ἐκεῖ πρὸς βλάβην τοῦ Φιλίπ. ἐὰν δ' ὅμως ἀμελήσῃτε καὶ ὁ Φίλιπ. κατορθώσῃ νὰ ὑποτάξῃ τὴν Ὀλύνθον, θὰ ἐπέλθῃ οὗτος μετὰ ταῦτα καθ' ἡμῶν· διότι α) οὔτε οἱ Θηβαῖοι οὔτε οἱ Φωκεῖς οὔτε ἄλλος τις θὰ ἐμποδίσῃ αὐτὸν νὰ εἰσβάλλῃ εἰς τὴν Ἀττικὴν· καὶ β) οὗτος πράγματι ἐπιθυμεῖ νὰ πολεμήσῃ καθ' ἡμῶν.

2. Ὑπόδειξις ὑπὸ τοῦ ῥήτορος τῆς ζημίας, ἣν θὰ ὑποστῶσιν οἱ Ἀθην. ἐκ τῆς ἐπιδρομῆς τοῦ Φιλίπ. εἰς τὴν Ἀττικὴν (§ 27).

Ἐὰν δ' ὁ Φίλιπ. εἰσβάλλῃ εἰς τὴν Ἀττικὴν· οὐ μόνον μεγίστην ὕλικὴν ζημίαν θὰ ὑποστῶμεν, ἀλλὰ καὶ ἠθικὴν, δηλ. θὰ προσάψωμεν ἡμῖν αὐτοῖς ὄνειδος καὶ κατασχύνῃν.

E. Ἐπίλογος (§ 28).

Παραίνεσις τοῦ ῥήτορος πρὸς πάσας τὰς τάξεις τῶν πολιτῶν καὶ εὐχὴ τούτου.

Λοιπὸν πάντα ταῦτα λαμβάνοντες ὑπ' ὄψει πρέπει πάντες νὰ σπεύδῃτε εἰς βοήθειαν τῆς Ὀλύνθου, οἱ μὲν πλούσιοι, ἵνα τὸν πλοῦτόν των καρπῶνται ἀδεῶς, οἱ δὲ στρατεύσιμοι, ἵνα γένωνται φοβεροὶ φύλακες τῆς πατρίδος, οἱ δὲ ῥήτορες, ἵνα δύνανται εὐκόλως ν' ἀπολογῶνται διὰ τὴν πολιτικὴν αὐτῶν.

Εἶθε τὰ πράγματα ν' ἀποβῶσιν αἰσίως πρὸς τὸ συμφέρον πάντων!

ΑΝΑΛΥΣΙΣ ΤΟΥ Β' ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΥ:

Α. Προοίμιον (§ 1-2).

Υπόδειξις ὑπὸ τοῦ ῥήτορος τῆς πρὸς τοὺς Ἀθην. εὐνοίας τῶν θεῶν καὶ τοῦ καθήκοντος, ὅπερ ἔχουσιν οἱ Ἀθην. ἀπέναντι αὐτῆς.

Τὸ ν' ἀναφανῆ, ὃ ἄνδρες Ἀθην., ἐχθρὸς τοῦ Φιλίπ., κατοικῶν χώραν ὁμορον αὐτῷ, ἔχων σημαντικὴν δύναμιν καὶ θεωρῶν πᾶσαν συμμαχίαν μετ' αὐτοῦ ἀδύνατον, εἶναι ἀπόδειξις εὐνοίας τῶν θεῶν πρὸς ἡμᾶς· ταύτης δὲ δὲν πρέπει ἡμεῖς νὰ φανῶμεν ἀνάξιοι, ἀλλ' ὀφείλομεν νὰ ἐπωφεληθῶμεν τὴν παρουσιασθεῖσαν εὐκαιρίαν.

Β. Διήγησις (§ 3-10).

Τὸ ἐπισφαλὲς τῆς συμμαχικῆς δυνάμεως τοῦ Φιλίππου.

1. Δήλωσις τοῦ ῥήτορος περὶ τοῦ τίνος θὰ ὁμιλήσῃ οὗτος (§ 3-5).

Δὲν θὰ ὁμιλήσω περὶ τῆς δυνάμεως τοῦ Φιλίπ., διότι πάντα ὅσα ἤθελέ τις εἶπει περὶ αὐτῆς, εἰς αὐτὸν μὲν παρέχουσι δόξαν, εἰς ἡμᾶς δ' αἰσχύνῃν· ἀλλὰ θὰ ὁμιλήσω περὶ ἐκείνων, τὰ ὁποῖα ἡμῖν μὲν εἶναι συμφέροντα, τῷ δὲ Φιλίπῳ μεγάλα ὄνειδη (§ 3-4). ἤτοι θὰ ὁμιλήσω περὶ τῆς ἀπιστίας καὶ ἐπιπορίας τοῦ Φιλίπ., ἵνα καὶ αὐτὸς φανῆ εἰς ὑμᾶς ὁποῖος πράγματι εἶναι, δηλ. φαῦλος, καὶ ἐκείνοι, οἵτινες θεωροῦσι τὸν Φίλιπ. ὡς ἀκαταμάχητον ἴδωσιν, ὅτι ἡ δι' ἀπάτης αὐξηθεῖσα δύναμις του εἶναι ἤδη εἰς τὸ τέλος τῆς (§ 5).

2. Παραδείγματα τῆς δολίας καὶ ἀπίστου πολιτικῆς τοῦ Φιλίπ. καὶ ἐνδεχόμενον ἀποτέλεσμα ταύτης (§ 6-8).

Ὁ Φίλιπ. ηὔξηθη καὶ ἐγένετο μέγας ἀπατήσας α') ἡμᾶς διὰ τῆς ὑποσχέσεως ὅτι θὰ παραδώσῃ ἡμῖν τὴν Ἀμφίπολιν καὶ διὰ τῆς ἐπινοήσεως τοῦ θρυλουμένου ποτὲ ἐκείνου ἀπορρήτου, β') τοὺς Ὀλυνθίους διὰ τῆς παραδόσεως εἰς αὐτοὺς τῆς Ποτειδαίας, τῆς ἀνηκούσης εἰς ἡμᾶς, γ') τοὺς Θεσσαλοὺς διὰ τῆς ὑποσχέσεως ὅτι θὰ παραδώσῃ εἰς αὐτοὺς τὴν Μαγνησίαν καὶ θὰ διεξαγάγῃ τὸν Φωκικὸν πόλεμον ὑπὲρ αὐτῶν καὶ δ') πάντας τοὺς ἐλθόντας

εἰς σχέσεις πρὸς αὐτὸν (§ 6-7). Ὡς ἐκ τούτου, ἀφ' οὗ διὰ τοιούτων μέσων ηὔξηθη, ἐπόμενον εἶναι νὰ καταπέσῃ ἐκ τῆς ὑψηλῆς αὐτοῦ θέσεως, διότι ἀποκαλυφθεῖσθαι τῆς δολίας καὶ ἐπιόρκου πολιτικῆς αὐτοῦ οὐδεὶς θὰ θελήσῃ εἰς τὸ ἐξῆς νὰ πιστεύσῃ αὐτῷ (§ 8).

3. Ἀνασκευὴ τῆς ἀντιρρήσεως ὅτι ὁ Φίλιπ. δύναται διὰ τῆς βίας νὰ διατηρήσῃ τὴν συμμαχικὴν δύναμίν του (§ 9-10).

Ὁ νομίζων ὅτι ὁ Φίλιπ. δύναται διὰ τῆς βίας νὰ διατηρήσῃ τὴν συμμαχικὴν δύναμίν του δὲν νομίζει ὀρθῶς· διότι

α) κοινὰ μόνον συμφέροντα καὶ ἀμοιβαία ἀγάπη πιστῶς ἐνοῦσι πρὸς ἀλλήλους τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ ἔθνη·

β) ἀδικία, ἐπιτορκία καὶ ἀπάτη οὐδέποτε δύναται νὰ ἐδραιώσῃ δύναμιν, ἀλλὰ δικαιοσύνη καὶ ἀλήθεια.

Γ. Πρόθεσις (§ 11-13).

Ἐποδείξεις τοῦ ῥήτορος πρὸς τοὺς Ἀθην. περὶ τοῦ τί οὗτοι ὀφείλουσι νὰ πράξωσι.

Δουτὸν ὀφείλετε. ὦ ἄνδρες Ἀθην.,

α) νὰ βοηθήσητε τοὺς Ὀλυνθίους·

β) ν' ἀποστείλητε πρεσβείαν εἰς τοὺς Θεσσαλοὺς, ἵνα αὕτη ἄλλους μὲν διδάξῃ, ἄλλους δὲ παροξύνῃ· ἀλλὰ πρὸ πάντων πρέπει νὰ φροντίσητε πῶς οἱ πρέσβεις ὑμῶν νὰ μὴ ἀρκεσθῶσιν εἰς λόγους, οὓς οὐδεὶς πιστεύει, ἀλλὰ πῶς νὰ δύνανται οὗτοι ν' ἀναφέρωσι καὶ ἔργον τι, ὅτι δηλ. ὑμεῖς εἰσφέρετε χρήματα διὰ τὸν πόλεμον, ὅτι ἐκστρατεύετε, ὅτι ἅπαντα προθύμως ἐκτελεῖτε· ἐὰν δὲ ταῦτα γίνωσι, τότε καὶ αὕτη ἡ οἰκεία ἀρχὴ τοῦ Φιλίπ. καὶ ἡ δύναμις θὰ φανῇ κακῶς ἔχουσα.

Δ. Πίστις (§ 14-30).

I. Τὸ ἐπισηφάλες τῆς οἰκειᾶς ἀρχῆς καὶ δυνάμεως τοῦ Φιλίπ. (§ 14-21).

1. Αἷτια, δι' ἧς ἡ οἰκεία ἀρχὴ καὶ ἡ δύναμις τοῦ Φιλίπ. ἔχει κακῶς (§ 14-19).

Ἡ οἰκεία ἀρχὴ καὶ δύναμις τοῦ Φιλίπ., ὦ Ἀθην., ἔχει κακῶς, διότι

α) γαί μὲν ἡ Μακεδονικὴ δύναμις καὶ ἀρχὴ προστιθεμένη εἰς ἑτέραν δύναμιν εἶναι σημαντικὴ — καθὼς αὕτη ἦτό ποτε ἐνωθεῖσα μεθ' ἡμῶν κατὰ τῶν Ὀλυνθίων, ἄλλοτε πάλιν ἐνωθεῖσα μετὰ τῶν Ὀλυνθίων κατὰ τῆς Ποτειδαίας, προσφάτως ἐνωθεῖσα μετὰ τῶν Θεσσαλῶν κατὰ τῶν τυράννων τῶν Φερῶν —, ἀλλ' αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν εἶναι ἀσθενὴς καὶ μεστὴ πολλῶν κακῶν· ἔτι δ' ἀσθενεστεράν κατέστησεν αὐτὴν ὁ Φίλ. διὰ τῶν πολέμων καὶ στρατειῶν (§ 14 - 15 *αὐτῶ*).

β') ὁ Φίλιπ. εὐρίσκειται ὡς πρὸς τὰς τάσεις του εἰς ἀντίθεσιν πρὸς τοὺς Μακεδόνας· καθ' ὅσον οὗτος μὲν ἐπιθυμεῖ δόξης καὶ τοῦτο μόνον ἐπιδιώκει, οἱ δὲ Μακεδόνες δὲν μετέχουσι τῆς ἐκ τῶν κατορθωμάτων αὐτοῦ δόξης, ἀλλὰ καταπονοῦνται διὰ τῶν ἀπαισῶν πολέμων, οὔτινες δὲν ἐπιτρέπουσιν αὐτοῖς νὰ φροντίσωσι περὶ τῶν ἀγρῶν των καὶ τῆς πωλήσεως τῶν προϊόντων των (§ 15 *μὴ γάρ* - 17).

γ') οἱ περὶ τὸν Φίλιπ. ξένοι καὶ πεζέταιροι οἱ τόσῳ πεφημισμένοι ὡς ἐμπειροπόλεμοι δὲν εἶναι καλύτεροι ἄλλων καὶ δὲν δύνανται νὰ εἶναι, καθ' ὅσον ὁ Φίλιπ. ἐπιθυμῶν ἐκ φιλοδοξίας νὰ φαίνονται πάντα τὰ ἔργα ἰδικά του ἀπομακρύνει ἀφ' ἑαυτοῦ πάντα ἐμπειροπόλεμον ἄνδρα, περιφρονεῖ δὲ καὶ σὺδὸλως λογαριάζει πάντα σῶφρονα καὶ δίκαιον (§ 17 - 18).

δ') οἱ περιστοιχιζόντες τὸν Φίλιπ. εἶναι ἄρπαγες, κόλακες καὶ μέθυσοι, οὔτινες οὐδεμίαν ἀξίαν ἔχουσιν (§ 19).

2. Τὸ ἐκ τῶν ἡγουμένων συμπέρασμα (§ 20 - 21).

Λοιπὸν ὁ Φίλιπ., καθὼς ἐκ τῶν ἀνωτέρω καταφαίνεται, εἶναι ἀνισόρροπος τις διάνοια καὶ πάντα τὰ ἐλαττώματα αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ παρόντος μὲν συγκαλύπτουσιν αἱ μέχρι τοῦδε πολεμικαὶ του ἐπιτυχίαι, εὐθὺς ὅμως ὡς περιπλακῆ εἰς πόλεμον ὁμορον θ' ἀποκαλυφθῶσι ταῦτα, καθὼς, ὅταν συμβῆ ἀρρώστημά τι τοῦ ἀνθρώπινου σώματος, παρουσιάζονται ἐμφανῶς πάντα τὰ μέχρις ἐκείνου τοῦ χρόνου κεκρυμμένα στρεβλά καὶ σαθρά.

II. Τὸ τῆς τύχης τοῦ Φιλίπ. ζήτημα (§ 22 - 26).

1. Δῆλωσις τοῦ ῥήτορος περὶ τοῦ πόθεν προέρχονται αἱ μέχρι τοῦδε πολεμικαὶ ἐπιτυχίαι τοῦ Φιλίπ. (§ 22 - 25).

Εἶναι μὲν ἀληθές, ὅτι ὁ Φίλιπ. ὡς εὐνοούμενος τώρα ὑπὸ τῆς τύχης εἶναι ἐπικίνδυνος ἐχθρὸς καὶ ὅτι ἡ τύχη ἀσκει μεγάλην

ἐπιρροὴν εἰς ὅλα τὰ ἀνθρώπινα πράγματα, δὲν εἶναι δ' ὅμως ὀρθὸν νὰ νομίζῃ τις ὅτι ἡ τύχη τοῦ Φιλίπ. εἶναι μεγαλυτέρα τῆς τύχης τῆς ἡμετέρας πόλεως· ἐὰν δὲ ὁ Φίλιπ. τώρα φαίνεται κατορθῶν καὶ ὑπερετέρων, τοῦτο δὲν προέρχεται ἐκ τῆς τύχης αὐτοῦ, ἀλλὰ μᾶλλον ἐκ τούτου, ὅτι αὐτὸς πάντοτε εἶναι ἀκούραστος εἰς τὸ πράττειν (§ 22 - 23), ἐν ᾧ σεῖς, οἵτινες ἄλλοτε ποτε ἐξηγήθητε κατὰ τῶν Λακεδ. ὡς προασπισταὶ τῶν Ἑλληνικῶν δικαίων, τώρα ὑπὲρ τῶν ὑμετέρων συμφερόντων ἀναβάλλετε νὰ ἐκστρατεύσητε, κάθησθε ἀδρανοῦντες, ἀναθέτετε τὰς ἐλπίδας σας εἰς ἄλλους καὶ κατατρίβετε τὸν χρόνον κατηγοροῦντες ἀλλήλους καὶ δικάζοντες (§ 24 - 25).

2. *Πῶς θεωρεῖ ὁ ῥήτωρ τὴν ἐλπίδα τῶν Ἀθηναίων περὶ βελτιώσεως τῶν κακῶς ἐχόντων διὰ τῆς μέχρι τοῦδε πολιτικῆς των (§ 26).*

Θὰ ἦτο δὲ ἀνόητον νὰ ἐλπίζητε ὅτι τὰ κακῶς ἔχοντα θὰ βελτιωθῶσι διὰ τῆς μέχρι τοῦδε πολιτικῆς ὑμῶν, τοσοῦτ' μᾶλλον, καθ' ὅσον τώρα δὲν πρόκειται νὰ διαφυλάξητε τὰς κτήσεις ὑμῶν, ἀλλὰ ν' ἀνακτήσητε αὐτάς.

III. *Τὸ ἐκ τῶν ἡγουμένων συμπέρασμα (§ 27 - 30).*

Συμβουλαὶ τοῦ ῥήτορος πρὸς τοὺς Ἀθηναίους.

Λοιπὸν ὀφείλετε ἤδη ν' ἀκολουθήσητε νέαν ὅλως πολιτικὴν. ἦτοι

α') ὀφείλετε νὰ εἰσφέρητε χρήματα, νὰ ἐκστρατεύητε οἱ ἴδιοι, μηδένα προώρως νὰ κατηγορήτε καὶ ἕκαστον κατὰ τὰς πράξεις αὐτοῦ νὰ τιμᾶτε ἢ νὰ κολάζητε (§ 27), ἵνα μὴ οἱ στρατιῶται ἀποφύγῃσι τὸν πόλεμον τῆς πόλεως καὶ ἀναζητῶσιν ἰδίους πολέμους, δι' ὃ σεῖς αὐτούς, ὅταν ἀκούσητε ἀπολογουμένους, συνήθως ἀφθοῦτε (§ 28 - 29 *φάυλως*).

β') πρέπει νὰ παύσωσι τὰ πολιτικὰ κόμματα, ὑφ' ὧν νῦν ἡ πόλις διοικεῖται· σεῖς δὲ γινόμενοι κύριοι τοῦ ἑαυτοῦ σας ὀφείλετε νὰ καταστήσητε κοινὸν τοῖς πᾶσι τὸ βουλευέσθαι καὶ τὸ λέγειν καὶ τὸ πράττειν, ἵνα μὴ διανεμῶνται ἀνίσως τὰ δημόσια βάρη καὶ δι' αὐτὸ τοῦτο καθυστερῶσιν οἱ ἀδικούμενοι ἐν τῇ ἐκπληρώσει τοῦ καθήκοντος αὐτῶν (29 τέλος - 30).

E. Ἐπίλογος (§ 30).

Συγκεφαλαίωσις τῶν ἀνωτέρω συμβουλῶν τοῦ ῥήτορος.

Λοιπὸν ὀφείλετε

- α') πάντες νὰ εἰσφέρητε ἀναλόγως τῆς περιουσίας ὑμῶν,
 - β') πάντες νὰ ἐκστρατεύητε διαδοχικῶς,
 - γ') ν' ἀκούητε οὐχὶ ὠρισμένους ἀρχηγούς πολιτικῶν κομμάτων,
- ἀλλὰ τοὺς συμβουλευόντας τὰ βέλτιστα.

Ἐὰν ταῦτα πράττητε, ἡ ὅλη κατάστασις τῆς πολιτείας ἀσφαλῶς
θὰ βελτιωθῇ.

ΑΝΑΛΥΣΙΣ ΤΟΥ Γ' ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΥ:

Α. Προοίμιον (§ 1-3).

1. Ὑπόδειξις ὑπὸ τοῦ ῥήτορος τῆς δυσχεροῦς καταστάσεως τῶν πραγμάτων (§ 1-2).

Οἱ λόγοι πολλῶν, ὧ ἄνδρες Ἀθην., προτρέπουσιν ἡμᾶς νὰ τιμωρήσωμεν τὸν Φίλιπ., ἐν ᾧ τὰ πράγματα ἔχουσι περιέλθει εἰς τοιοῦτον σημεῖον, ὥστε νὰ κινδυνεύωμεν ἡμεῖς νὰ πάθωμεν τοῦτο· ἐπομένως οἱ περὶ τιμωρίας τοῦ Φιλίπ. ἀγορεύοντες διαστρέφουσι τὴν ἀληθῆ κατάστασιν τῶν πραγμάτων. Ἄλλοτε ἦτο δυνατόν νὰ τιμωρήσωμεν τὸν Φίλιπ., ἀλλὰ τώρα ἀρκετὸν εἶναι νὰ σώσωμεν τοὺς συμμάχους· ἂν κατορθώσωμεν τοῦτο, τότε σκεπτόμεθα καὶ περὶ ἐκείνου.

2. Ὑπόδειξις ὑπὸ τοῦ ῥήτορος τῆς δυσχεροῦς θέσεως, ἐν ἣ οὗτος εὐρίσκειται, καὶ παράκλησις αὐτοῦ (§ 3).

Ἡ παροῦσα περίστασις καθιστᾷ εἰς ἐμέ δύσκολον οὐχὶ τί νὰ συμβουλευσω, ἀλλὰ πῶς νὰ σᾶς συμβουλευσω· διότι αἱ εὐκαιρίαι διαφεύγουσιν ἡμᾶς οὐχὶ διότι δὲν ἐννοοῦμεν τί πρέπει νὰ πράττωμεν, ἀλλὰ μᾶλλον διότι δὲν θέλομεν νὰ πράττωμεν τὰ δέοντα. Διὰ τοῦτο παρακαλῶ ὑμᾶς νὰ μοὶ ἐπιτρέψητε νὰ ὁμιλήσω μετὰ παρησίας καὶ ν' ἀποβλέπητε εἰς τοῦτο μόνον, ἂν λέγω τὴν ἀλήθειαν καὶ ἂν διὰ τοῦ λόγου μου ἐπιζητῶ τὸ συμφέρον τῆς πατρίδος.

Β. Διήγησις (§ 4-9).

Ἀναγκαῖα ἢ ἀποστολὴ βοηθείας εἰς τοὺς Ὀλυνθίους.

1. Ὑπόμνησις ὑπὸ τοῦ ῥήτορος προγενεστέρας διαγωγῆς τῶν Ἀθην. (§ 4-5).

Ὅτε πρὸ 3 ἢ 4 ἐτῶν ἀνηγγέλθη εἰς ὑμᾶς ἢ ὑπὸ τοῦ Φιλίπ. πολιορκία τοῦ ἐν Θράκῃ Ἡραίου τείχους, ἀπεφασίσατε νὰ ἐξοπλίσητε 40 τριήρεις, νὰ ἐπιβαίνητε οἱ ἴδιοι αὐτῶν καὶ νὰ εἰσφέρητε 60 τάλαντα· ἔπειτα ὅμως μετὰ παρέλευσιν πολλῶν μηνῶν

ἀπεστείλατε ἀσήμαντον μόνον βοήθειαν· διότι ἐπὶ τῇ διαδόσει ὅτι ὁ Φίλιππος ἀσθενεῖ κατελίπετε τὴν ἀποφασισθεῖσαν ἀποστολὴν χρίσαντες οὕτω λαμπρὰν εὐκαιρίαν.

2. Ὑπόδειξις ὑπὸ τοῦ ῥήτορος τῆς παρουσιαζομένης νῦν τοῖς Ἀθῆν. εὐκαιρίας (§ 6-7).

Ἀνέφερον τὰ ἀνωτέρω, ἵνα μὴ περιπέσωμεν εἰς τὰ αὐτὰ σφάλματα τώρα, ὅτε παρουσιάζεται ἕτερα εὐκαιρία: Ἡ Ὀλυνθος, πόλις πολὺ ἰσχυρά, περιεπλάκη εἰς πόλεμον πρὸς τὸν Φίλιππον, ὅπερ πάντες πρότερον μετὰ θερμότητος ἤχεσθε.

3. Τὸ ἐκ τῶν ἡγουμένων συμπέρασμα (§ 8-9).

Λοιπὸν ὀφείλομεν νὰ βοηθῶμεν ἐρρωμένως καὶ προθύμως τοὺς Ὀλυνθίους· διότι εἰάν νῦν δὲν πράξωμεν τοῦτο, ὄχι μόνον αἴσχος μᾶς περιμένει, ἀλλὰ καὶ φόβον μέγαν προκαλεῖ τὸ μέλλον· καθ' ὅσον ὁ Φίλιππος, εἰάν ὑποτάξῃ τὴν Ὀλυνθον, ἀφεύκτως θὰ ἐπέλθῃ κατὰ τῆς Ἀττικῆς· τότε δὲ θὰ ἴδωμεν τὰ ἐκ τοῦ πολέμου δεῖνὰ ἐν τῇ Ἀττικῇ καὶ οὐχὶ ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ ἀντὶ νὰ βοηθῶμεν ἄλλους θὰ ἐπικαλώμεθα βοηθοὺς.

Γ. Πρόθεσις (§ 10-13).

Τὰ προτεινόμενα ὑπὸ τοῦ ῥήτορος μέτρα.

Ὡς πρὸς τὸν τρόπον, καθ' ὃν θὰ βοηθήσωμεν τοὺς Ὀλυνθίους, προτείνω, ὦ ἄνδρες Ἀθῆν., τὰ ἑξῆς:

α') πρέπει νὰ διορίσητε ἐκτάκτους νομοθέτας (§ 10).

β') οἱ νομοθέται οὗτοι ὀφείλουσι ν' ἀκυρώσωσι τοὺς περὶ θεωρικῶν νόμων καὶ τινος τῶν περὶ τῶν στρατευομένων· διότι ἐφ' ὅσον οἱ νόμοι οὗτοι δὲν ἀκυροῦνται καὶ δὲν καθίσταται ἀσφαλὴς ἡ ὁδὸς τοῦ λέγειν τὰ βέλτιστα, οὐδεὶς θὰ εὐρεθῇ νὰ προτείνῃ τὰ συμφέροντα ὑμῖν· καθ' ὅσον πᾶς τις θὰ φοβῆται νὰ πράξῃ τοῦτο, ἀφ' οὗ διατρέχει τὸν κίνδυνον νὰ πάθῃ μέγιστον κακόν, χωρὶς κἂν νὰ ὠφελῆσῃ τὴν πατρίδα του ἢ νὰ καθιερώσῃ τοῖς ἑσπερίαις ἐν καλὸν προηγούμενον διὰ τὸ μέλλον (§ 11-12 ποιῆσαι).

γ') τὴν κατάργησιν τῶν νόμων τούτων ὀφείλουσι νὰ προτείνωσιν ἐκεῖνοι, οἵτινες ἔχουσι θέσει αὐτούς· διότι δίκαιον εἶναι οἱ ἀδίκως τῆς εὐνοίας τοῦ λαοῦ τυχόντες διὰ τοὺς ὀλεθρίους νόμους

νά τύχῳσι καὶ τῆς ἀπεχθείας αὐτοῦ διὰ τὴν πρότισιν τῆς καταργήσεως (§ 12 καὶ λύειν - 13).

Δ. Πίστις (§ 14 - 32).

Ι. Ἀνάγκη ἔργων καὶ οὐχὶ ψηφισμάτων μόνον (§ 14-20).

1. Τί ἀπαιτεῖται, ἵνα τὰ ψηφίσματα ἔχῳσιν ἀξίαν (§ 14 - 15).

Ἄλλὰ καὶ τοῦτο πρέπει νὰ γνωρίζητε, ὦ ἄνδρες Ἀθῆν., ὅτι τὰ ψηφίσματα μόνα δὲν ἔχουσιν ἀξίαν, ἀν μὴ ἐκτελῶνται προθύμως τὰ ἀποφασισθέντα. Δι' αὐτὸ ἔχομεν ἀνάγκην τοῦ πράττειν ὅλα τὰ ἄλλα ὑπάρχουσιν ἡμῖν· διότι καὶ ἄνθρωποι παρ' ἡμῖν ὑπάρχουσι δυνάμενοι νὰ ὀμιλήσωσι τὰ δέοντα καὶ ὑμεῖς εἰσθε εὐφρέστατοι πάντων νὰ ἀντιληφθῆτε τὰ λεχθέντα.

2. Σπουδαῖοι λόγοι καὶ ἀφορμαὶ πρὸς δρᾶσιν τῶν Ἀθῆν. — Τίνες θὰ θεωρῶνται αἴτιοι τῶν ἐκ τῆς ὀλιγορίας τῶν Ἀθῆν. ἀτυχημάτων (§ 16-17).

Ὁ παρὼν καιρὸς εἶναι καταλληλότετος νὰ πράξητε τὰ δέοντα· ἔχετε σπουδαίους λόγους καὶ ἀφορμὰς εἰς τοῦτο:

α') ὁ Φίλιπ. ἔχει ἀφαιρέσει πάσας τὰς ὀχυρὰς θέσεις ἡμῶν καὶ ἀπειλεῖ τὴν Ὀλυνθον, ἧς κυριευθείσης θὰ ὑποστῶμεν τὰ αἰσχιστά·

β') οἱ Ὀλύνθιοι περιεπλάκησαν εἰς πόλεμον πρὸς τὸν Φίλιπ., ὅπερ πρὸ πολλοῦ ἐπεξητοῦμεν, καὶ

γ') ὁ Φίλιπ. εἶναι ἐχθρὸς, βάρβαρος, ὀτιδήποτε ἤθελέ τις ὀνομάσει αὐτόν.

Ἄν δὲν πράξωμεν νῦν τὰ δέοντα, πάντες θὰ εἴμεθα αἴτιοι τῶν ἐκ τῆς ὀλιγορίας ἡμῶν ἀτυχημάτων, ὡς ἐν τοῖς κινδύνοις τοῦ πολέμου πάντες οἱ φυγόντες ἐκ τῆς μάχης εἶναι αἴτιοι τῆς ἥττης.

3. Αἰτία, δι' ἣν ὁ λέγων τὰ βέλτιστα καὶ οὐχὶ τὰ εὐάρεστα δὲν ἀδικεῖ (§ 18).

Ἄν τις τῶν ῥητόρων λέγῃ τὰ βέλτιστα καὶ οὐχὶ τὰ εὐάρεστα, οὗτος δὲν ἀδικεῖ· διότι μόνον δι' εὐχῶν δύναται τις νὰ ἐκφράσῃ παρευθὺς καὶ εὐχηθῇ τὴν πραγμάτων ὅλων τῶν ἐπιθυμιῶν του· προκειμένου ὅμως περὶ πραγμάτων πρέπει νὰ ἐκλέξῃ τὰ ὠφελιμώτατα καὶ οὐχὶ τὰ εὐάρεστα, ἀν μὴ συνταυτίζονται.

4. Τί ὀφείλουσι νὰ πράξωσιν οἱ Ἀθηναῖοι, ἀφ' οὗ ἄλλος πόρος πλὴν τοῦ τῶν θεωρικῶν δὲν δύναται νὰ εὔρεθῇ (§ 19-20).

Ἄν τις ἠδύνατο καὶ τὰ θεωρικὰ ν' ἀρίσῃ ἄδικτα καὶ ἐτέρους πόρους στρατιωτικούς νὰ ὑποδείξῃ, τοῦτο θὰ ἦτο προτιμότερον· ἀλλὰ τὸ θεωρῶ ἀδύνατον. Δι' αὐτὸ ὀφείλετε νὰ κανόνιστε τὰ μέσα τῆς διεξαγωγῆς τοῦ πολέμου οὐχὶ ὅπως ἐπιθυμεῖτε, ἀλλ' ὅπως τὰ πράγματα ἀπαιτοῦσι· διότι εἶναι ἐντροπή ν' ἀφίνητε τὸν Φίλιπ. νὰ ὑποδουλώη πόλεις Ἑλληνικὰς δι' ἔλλειψιν χρημάτων.

II. Τὸ παρελθὸν τῶν Ἀθην. καὶ σύγκρισις αὐτοῦ πρὸς τὸ παρὸν (§ 21-32).

- α') Προεισαγωγὴ (§ 21-22).

Αἰτία, δι' ἣν ὁ ῥήτωρ εἶπε τοὺς ἀνωτέρω δυσαρέτους λόγους.

Εἶπον τάνωτέρω οὐχὶ μάτην, ἀλλὰ διότι φρονῶ ὅτι καθήκον δικαίου πολίτου εἶναι νὰ προτιμᾷ τὴν σωτηρίαν τῆς πατρίδος ἀντὶ τῆς τῶν πολλῶν εὐνοίας. Οὕτω φρονοῦντες καὶ οἱ ἐπὶ τῶν προγόνων ἡμῶν ῥήτορες, ὁ Ἀριστείδης ἐκεῖνος, ὁ Νικίας, ὁ Δημοσθένης καὶ ὁ Περικλῆς, διώκουν τὴν πολιτείαν ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς νῦν ῥήτορας, οἵτινες θυσιάζοντες τὰ συμφέροντα τῆς πατρίδος ἀντὶ προσκαίρου εὐνοίας τοῦ δήμου εἶναι αἴτιοι τῆς σημερινῆς καταστάσεως τῶν πραγμάτων.

- β') Πρόθεσις (§ 23).

Δήλωσις τοῦ ῥήτορος περὶ τοῦ τί θὰ εἴπη.

Ἦδη θὰ σᾶς ἀναφέρω συντόμως τὰ σπουδαιότατα τῶν ἔργων τῶν πραχθέντων ἐπὶ τῶν ἡμετέρων προγόνων καὶ τῶν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν.

- γ') Ἡ προτέρα κατάστασις τῆς πολιτείας ἐξωτερικῶς καὶ ἐσωτερικῶς (§ 24-26).

1. Ἡ ἐξωτερικὴ πολιτικὴ τῶν προγόνων τῶν Ἀθην. (§ 24).

Οἱ πρόγονοι ἡμῶν ἐπὶ 45 ἔτη ἄνευ ἀντιρρήσεως ἦσαν ἡγεμόνες τῶν Ἑλλήνων, περισσότερα τῶν 10,000 ταλάντων ἀπεταμίευ-

σαν εἰς τὴν ἀκρόπολιν, τὸν βασιλέα τῆς Μακεδονίας εἶχον ὑπὸ-
κοον, πολλὰ τρόπαια ἔστησαν κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν καὶ
πλείστην δόξαν ἐκτίσαντο.

2. Ἡ ἐσωτερικὴ διοίκησις τῶν προγόνων τῶν Ἀθην. (§ 25-26).

Οἱ πρόγονοι ἡμῶν κατασκευάσαντες κατέλιπον ἡμῖν ἀριστοτε-
ρήματα τέχνης καὶ ἀπαράμιλλα δημόσια οἰκοδομήματα· ἐν δὲ τῷ
ιδιωτικῷ αὐτῶν βίῳ ἦσαν τόσοι λιτοὶ καὶ πιστοὶ εἰς τὰς ἀρχάς τοῦ
δημοκρατικοῦ πολιτεύματος, ὥστε αἱ οἰκίαι τῶν μεγάλων πολι-
τικῶν οὐδόλως διέφερον τῶν οἰκιῶν τῶν λοιπῶν πολιτῶν.

δ') Ἡ σημερινὴ κατάστασις τῆς πολιτείας ἐξωτερικῶς καὶ ἐσωτε-
ρικῶς (§ 27-29).

1. Ἡ ἐξωτερικὴ πολιτικὴ τῶν συγχρόνων Ἀθην. (§ 27-28).

Ἐν τῷ ἡδυνάμεθα διὰ τὴν ἔλλειψιν ἀντιζήλων νὰ ἔχωμεν τὴν
ἡγεμονίαν τῶν Ἑλλήνων ὅλων, ἐν τούτοις καὶ τῶν κτήσεών μας
ἐστερήθημεν καὶ χρήματα πολλὰ μάλιστα ἐδαπανήσαμεν καὶ τοὺς
συμμάχους μας ἐχάσαμεν καὶ ἐπικινδυνότατον ἐχθρὸν καθ' ἡμῶν
αὐτῶν παρεσκευάσαμεν.

2. Ἡ ἐσωτερικὴ διοίκησις τῶν συγχρόνων Ἀθην. (§ 29).

Τὰ δημόσια ἔργα, ὡς ἡ ἀσβέστωσις τῶν ἐπάλλεων, αἱ ἐπι-
σκευαὶ τῶν ὁδῶν καὶ ἡ τοποθέτησις κρηνῶν, εἶναι εὐτελεῆ καὶ
ἀνάξια λόγου· ἐκ τῶν πολιτευομένων τινὲς ἐκ πτωχῶν καὶ ἀση-
μῶν ἔχουσι γίνεαι πλούσιοι καὶ ἐπιφανεῖς καὶ ἔχουσι κατασκευά-
σει τὰς ἰδίας τῶν οἰκίας μεγαλοπρεπεστέρας τῶν δημοσίων οἰκο-
δομημάτων.

ε') Αἷτια τῆς προγενεστέρας εὐκλείας καὶ τῆς σημερινῆς καταπτώ-
σεως (§ 30-32).

1. Αἷτια, δι' ἣν τὰ πράγματα τότε εἶχον καλῶς (§ 30).

Τὰ πράγματα τότε εἶχον καλῶς, διότι ὁ δῆμος στρατεύων ἦτο
δεσπότης τῶν πολιτευομένων καὶ κύριος ἀπάντων τῶν ἀγαθῶν,
Κ. ΚΟΣΜΑ — ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ οἱ τρεῖς Ὀλυνθιακοὶ

οἱ δὲ πολιτευόμενοι ἤρζοοντο νὰ λάβωσιν ἀγαθόν τι παρὰ τοῦ δήμου.

2. Αἰτία, δι' ἣν τὰ πράγματα νῦν ἔχουσι κακῶς (§ 31 - 32).

Νῦν δὲ τὰ πράγματα ἔχουσι κακῶς, διότι κύριοι εἶναι οἱ πολιτευόμενοι δελεάζοντες καὶ τιθασεύοντες ὑμᾶς διὰ τῶν θεωρικῶν καὶ τῶν ἑορτῶν (§ 31)· ἀλλ' ὅστις ἀσχολεῖται εἰς εὐτελεῆ καὶ μικρά, καθὼς σεῖς τώρα ἀσχολεῖσθε, οὐδέποτε δύναται ν' ἀποκτήσῃ μέγα καὶ γενναῖον φρόνημα (§ 32).

E. Ἐπίλογος (§ 33 - 36).

1. Ἐπανάληψις τῶν ἐν τῇ προθέσει (§ 10 - 13) λεχθέντων καὶ ἐκτενεστέρα διαπραγματέουσι αὐτῶν (§ 33 - 36 κατέλιπον).

Λοιπὸν καταλιπόντες ταύτας τὰς συνηθείας, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι.

α') ἐνεργήσατε ἐπαξίως τῆς πόλεως, ἐστρατεύσατε σεῖς αὐτοὶ καὶ διαθέσατε ὑπὲρ τοῦ πολέμου τὰ περισσεύματα τὰ τώρα διανεμόμενα καὶ οὐδὲν ἀληθῶς ὠφελοῦντα (§ 33).

β') κανονίσατε μίαν καὶ τὴν αὐτὴν τάξιν καὶ διανεῖματε τὰ χρήματα οὕτως, ὥστε νὰ εἶναι πρὸς ὄφελος τοῦ κοινοῦ: ἐν εἰρήνῃ πρὸς ὑποστήριξιν τῶν ἀπόρων, ἐν πολέμῳ πρὸς πληρωμὴν μισθοῦ εἰς τοὺς στρατειομένους καὶ πρὸς ἀμοιβὴν ἐκείνων, οἵτινες μένοντες οἴκοι ὑπηρετοῦσι τῇ πολιτείᾳ (§ 34)· ἐν συντόμῳ διανεῖματε τὰ χρήματα ὀρθῶς καὶ δικαίως καὶ μὴ δίδετε αὐτὰ εἰς τοὺς ἀργοὺς τοὺς περιφερομένους ἐν τῇ πόλει καὶ φλαροῦντας περὶ τῶν κατορθωμάτων τῶν μισθοφόρων (§ 35).

γ') μὴ ἀποχωρήσητε τῆς τιμητικῆς θέσεως, ἣν οἱ ὑμέτεροι πρόγονοι μετὰ πολλῶν καὶ ἐνδόξων κινδύνων κτησάμενοι κατέλιπον ὑμῖν (§ 36 - κατέλιπον).

2. Εὐχὴ τοῦ ῥήτορος (§ 36 σχεδόν).

Ταῦτα εἶχον νὰ εἶπω· σεῖς δὲ εἶθε νὰ ἐκλέξητε ὅ,τι θὰ ὠφελήσῃ τὴν πατρίδα καὶ πάντας ὑμᾶς!

II. ΑΙΣΘΗΤΙΚΑ, ΗΘΙΚΑ

Ὀλυμπ. Α.

§ 1-2 (πρὸς αὐτά). *Πολλῶν... χρημάτων*, ὁ χωρισμὸς τῶν λέξεων τούτων δι' ἄλλων ἐν τῷ μεταξύ πρὸς ἔμφασιν. — *πρὸ οὐδύμως, ἐθέλειν ἀκούειν, βουλομένων συμβουλεύειν*, παρηγήσεις. — *ὁ μὲν οὖν παρῶν καιρὸς... μόνον οὐχὶ λέγει*, ἡ φράσις αὕτη θὰ ἦλθε πρώτη εἰς τὰ χεῖλη τοῦ ῥήτορος ἀπολέσαντος τὴν ὑπομονὴν ἐκ τῶν δισταγμῶν τοῦ συμπολιτῶν του· ἀλλὰ δὲν ἐτόλμησε νὰ τὴν ῥίψη ἐξ ἀρχῆς καὶ ex abrupto. Ὁ ἐπιτακτικὸς οὗτος τόνος θὰ ἀπήρεσκεν εἰς τοὺς ἀκροατὰς καὶ μάλιστα προσερχόμενος παρὰ ῥήτορος ἀκόμη νέου. Δι' αὐτὸ προετίμησε ν' ἀρχίσῃ μὲ τόνον ἡπιώτερον: ἐξέλεξε κοινόν τινα τόπον (*ἀντὶ πολλῶν ἄν χρημ.* κτλ.) κατάλληλον νὰ ἐκδηλώσῃ τὴν ζωντανὴν ἔκφρασιν τῆς ἀνυπομονησίας του. Τὸ κοινὸν ἀκούον τὸ προοίμιον τοῦτο, τὸ κατὰ τὸ φαινόμενον ἀθῶν, δὲν ἀνέμενε τὸ πόρισμα, εἰς ὃ ἔβαινε· «εἶσθε εὐφρεῖς, δεξιοὶ νὰ ἐννοήτε τοὺς ἄλλους, ἱκανοὶ καὶ οἱ ἴδιοι νὰ δώσητε γνώμας· μὲ τοιαῦτα πλεονεκτήματα εἶναι εὐκολώτατον νὰ υἰοθετήσητε τὴν χρεῖττονα γνώμην». Καλὰ τὰ ἡξεύρομεν αὐτά, ἔλεγον σιγανά οἱ ἀκροαταί. «Τί θὰ γείνη λοιπόν» ἐξηκολούθησεν ὁ ῥήτωρ «τόρα, ὅτε τὰ πράγματα μόνον των φωνάζουν;» Τοῦτο ἦτο ἀπροσδόκητον καὶ κατάλληλον ν' ἀφυπνίσῃ τὸ ἀκροατήριον, ἴσως ἤδη καταπεπονημένον ἐκ τῶν προσηγηθέντων λόγων. — *ὁ καιρὸς λέγει*, προσωποποιεῖ δίδουσα ζωὴν οὕτω καὶ παρ' ἡμῖν: *τὰ πράγματα φωνάζουν*. — *ὑμῖν... αὐτοῖς*, ἐχωρίσθησαν αἱ λ. διὰ τοῦ *ἐκεῖνων* τὸ μὲν διὰ ῥυθμικὸν λόγον, τὸ δὲ πρὸς ἔξαρσιν. — *εἶπερ ὑπέρ*, παρηγήσεις. — *ἡμεῖς οὐκ οἶδ'*... , ὁ ῥήτωρ, ἵνα μὴ δυσαρρεστήσῃ τοὺς ἀκροατὰς του, ἀντὶ νὰ εἴπῃ «*ῥαθυμεῖτε*» ἢ «*ὀλιγόρως ἔχειν δοκεῖτε πρὸς αὐτὰ*» περιέπλεξε τὸν λόγον ἐν περιφράσει ἄοριστῶν σχήμα *περιπλοκῆς* ἢ *ἀποσιωπήσεως*: διὰ τὸν αὐτὸν λόγον, πρὸς ἀποφυγὴν δηλ. δυσαρρεσκείας, μετέβη καὶ ἀπὸ β' προσώπου (*φροντίζετε*) εἰς α' (*ἡμεῖς... δοκοῦμεν*). — *ἀντὶ πολλῶν ἄν... χρημ... πρὸς αὐτά*, ἐν τῷ προοίμιῳ ὁ ῥήτωρ ζητεῖ νὰ ἐγείρῃ τὴν εὐνοίαν τῶν ἀκροατῶν ὑπὲρ ἑαυτοῦ λέγων α') ὅτι αὐτοὶ προτιμῶσι τὸ συμφέρον τῆς πατρίδος ἀντὶ πάσης ἄλλης ὕλικῆς ὠφελείας καὶ β') ὅτι εἶναι ἱκανοὶ νὰ ἐννοῶσι τοὺς προπαρεσκευασμένους λόγους τῶν ῥητόρων καὶ οἱ ἴδιοι νὰ ἐκφέρωσι σατηρίους γνώμας.

Ἀντὶ πολλῶν ἄν ἐλέσθαι, εἰ φ... σκοπεῖτε — τοῦτ' ἄν ἀκ.

λάβοιτε — πολλὰ τῶν δεόντων ἐνίοις ἂν ἐπελθεῖν εἰπεῖν, κατὰ ταῦτα οἱ Ἀθην. πῶς χαρακτηρίζονται;

§ 2 ἔστι-3. Ἦδη... τὴν ταχίστην, μετ' ἐμφάσεως αἱ λέξεις. — ταῦτόν, πρὸς ἀποφυγὴν τῆς χασμωδίας (ταῦτὸ ὄπερ) ἔλαβεν ἡ λέξις τὸ ν. — ἡ μᾶς διαβάλλων καὶ τὴν ἡμετέραν ἀποουσίαν, εἶδος ῥητορικοῦ πλατασιαμοῦ, καθ' ὃν ἐκ προηγουμένης γενικῆς ἐννοίας ἀποχωρίζεται ἐκεῖνο τὸ σημεῖον αὐτῆς, ὅπερ πρόκειται νὰ ἐξαρθῇ. — τρένηται καὶ παρασπᾶσθαι, συνωνυμία πρὸς ἐντονότεραν παράστασιν τῆς ἐννοίας.

Πανοῦργος ὢν καὶ δεινὸς κτλ., ὑποδεικνύων ὁ Δημοσθ. εἰς τοὺς Ἀθην. τὸν χαρακτήρα τοῦ Φιλίπ. τί ἐπιζητεῖ; — ἀξιώσιμος δ' ἂν... φαίνοιτο, διὰ τῆς παρεμβληθείσης αὐτῆς παρατηρήσεώς του ὁ ῥήτωρ ζητεῖ νὰ προκαλέσῃ ποῖον συναίσθημα τῶν Ἀθην. καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν;

§ 4-5. Τοῦθ', ὁ δυσμαχ... βέλτ. ὑμῖν, τοῦτο, ὅτι δηλ. θὰ ὠφελήσῃ τοὺς Ἀθην. ἡ ιδιότης τοῦ Φιλίπ., ἡ καθιστώσα αὐτόν λιαν δυσπολέμητον, δὲν περιμένει τις ν' ἀκούσῃ· σχῆμα ἀπροσδόκητον διὰ τοῦ σχήματος τούτου ὁ ῥήτωρ ζητεῖ νὰ διεγείρῃ τὴν προσοχὴν τῶν ἀκροατῶν ἐπὶ τὰ λεγόμενα. — καὶ ῥητῶν καὶ... καὶ... καὶ..., πολυσύνδετον διὰ τοῦ σχήματος τούτου ὁ λόγος λαμβάνει δύναμιν καὶ μεγαλοπρέπειαν. — πανταχοῦ ἂν τόν, ἡ χασμωδία δύναται ν' ἀρθῇ, ἐὰν ἀπαγγελθῶσιν αἱ λ. αὗται χωριστὰ μετὰ μικρὰν τινα παύσιν μεταξὺ αὐτῶν: πανταχοῦ — αὐτόν. — πρὸς μὲν... πρὸς δὲ — προέχει... ἔχει, αἱ προτάσεις ἄρχονται ἀπὸ τῆς αὐτῆς λέξεως καὶ λήγουσιν εἰς τὴν αὐτὴν λέξιν· ἐπαναφορὰ μετ' ἀντιστροφῆς· διὰ τούτων ἡ ἀντίθεσις ἐξαίρεται. — ἄσμενος, παραστατικώτερον τοῦτο τοῦ ἐπιρρ. ἀσμένως. — δῆλον γάρ... ὅτι, παρὰ Δημοσθ. εὐρίσκονται σποραδικῶς ἔμμετροι στίχοι, συνήθως ἵαμβοι, ὡς ἐνταῦθα: δῆλον/ γὰρ ἔστι τοῖς/ Ὀλυν/ θίοις/ ὅτι· ἀλλὰ καὶ δακτυλικοὶ ἑξάμετροι (πρβλ. Α' Φιλίπ. § 6 «καὶ προσέ/ χειν τὸν/ νοῦν/| τοῦ/ τοῖς ἐθέ-/ λουσιν ἄ/ παντες»). — ἀλλ' ἀναστάσεως καί... , ἡ παράλειψις τῆς προθ. ὑπὲρ μετὰ τὸ ἀλλὰ καὶ ἡ ἀντικατάστασις τῶν λ. σωτηρίας καὶ ἐλευθερίας διὰ τῶν τρομακτικῶν ἀναστάσεως καὶ ἀνδραποδισμοῦ ἐγένετο ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ γείνη ἡ ἐντύπωσις τοῖς ἀκροαταῖς ταχύτερα καὶ σπουδαιότερα. — Ἀμφιπολιτῶν... Πυθναίων, αἱ λ. ἐν τοιαύτῃ θέσει πρὸς ἔμφρασιν. — ἄπιστον, οἶμαι... , γνώμη γενικοῦ κύρους· αὕτη διὰ τῶν προηγηθέντων συγκεκριμένων παραδειγμάτων καθίσταται ἀληθεστέρα καὶ σπουδαιότερα (πρβλ. καὶ Β' Φιλίπ. § 21 «οὐ γὰρ ἀσφαλεῖς ταῖς πολιτείαις αἱ πρὸς τοὺς τυράννους αὗται λιαν ὀμιλεῖν καὶ Εὐριπ. Ἰκέτ. 429 «οὐδὲν τυράννου δυσμενέστερον πόλει»).

Οὐ μὴν ἀλλ' . . . , δι' ὅσων ἀνωτέρω (ἐν § 3) εἶπεν ὁ ῥήτωρ περὶ ἐνδεχομένης συμπιλιώσεως μεταξύ Ὀλυνθίων καὶ Φιλίπ. ἐπεξήτησε νὰ ἐξεγείρῃ τοὺς Ἄθην. εἰς δρᾶσιν διὰ τῶν αὐτῶν ὄμων τούτων — τῶν ἐν § 3 λεχθέντων—ἠδύνατο νὰ ἐπέλθῃ συγχρόνως τὸ μὴ ἐπιζητούμενον ἀποτελεσμα, ἤτοι νὰ διατεθῶσιν οἱ ἀκροαταὶ δυσμενῶς κατὰ τῶν Ὀλυνθίων καὶ ν' ἀποδειλιάσωσιν ἀπέναντι τοῦ Φιλίππου. Δι' αὐτὸ ὁ ῥήτωρ σπεύδει τί νὰ ἐμβάλῃ εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἀκροατῶν τοῦ δι' ὅσων λέγει κατωτέρω «*τοῦθ' ὁ δυσμαχ.* κτλ.» ; — *τὸ γὰρ εἶναι* κτλ., τὰ πλεονεκτήματα ταῦτα ἀναφέρει ὁ ῥήτωρ, διότι ἦσαν ἀναμφίλεκτα καὶ διότι ἔπρεπε νὰ γνωρίσωσιν οἱ Ἄθην. τὸν ἰσχυρὸν τῶν ἐχθρῶν· ἀλλ' ἀκούοντες οἱ Ἄθην. ταῦτα ἦτο δυνατόν νὰ φοβηθῶσιν ὑπερβολικῶς τὸν Φίλιπ. πῶς ὁ ῥήτωρ τὸν ἐνδεχόμενον αὐτὸν φόβον τῶν Ἄθην. ζητεῖ νὰ διαλύσῃ; (παρουσιάζων τὰ πλεονεκτήματα ἐν τοιοῦτῳ συνδυασμῷ, ὥστε παρὰ τῶν Ἄθην. μόνον νὰ ἐξαργτάται νὰ μεταβάλλωσιν αὐτὰ εἰς μειονεκτήματα διὰ τὸν Φίλιπ.) — *πανταχοῦ αὐτὸν παρ. τῷ στ.*, ἐκ τούτου πῶς χαρακτηρίζεται ὁ Φίλιπ.; πόλλαι διαφεύγουσιν ἐκ τοῦ στόματος τοῦ ῥήτορος τοιοῦτοι ἔπαινοι περὶ τοῦ Φιλίπ. πρβλ. καὶ Β' Ὀλυνθ. § 23 «*πονῶν ἐκείνος αὐτὸς καὶ παρῶν . . .*» — *ἄ τ' Ἀμφιπ. . . καὶ Πύδν.* . . . , οἱ παραδώσαντες τῷ Φιλίπ. τὴν Ἀμφίπολιν καὶ Πύδναν ἦσαν ἀρχηγοὶ τῶν δημοκρατικῶν (βλ. ἐν σελ. 50) ἐπομένως ποῖον αἴσθημα τοῦ Φιλίπ. πρὸς τὴν δημοκρατίαν ἠνάγκασεν αὐτὸν νὰ δειχθῇ τόσῳ σκληρῶς πρὸς τοὺς προδότας, τοὺς ἐξυηρητήσαντας τὰ ἑαυτοῦ συμφέροντα;

§ 6-7. *Εἴπερ ποτὲ καὶ νῦν*, παρεμβολή· διὰ ταύτης ἡ ἀπαίτησις τοῦ ῥήτορος (*φημί . . . προσέχειν*) καθίσταται ἐπιτακτικωτέρα.— *βεβαίαν*, ἡ ἐν ἀρχῇ τῆς προτάσεως θέσις τῆς λ. πρὸς ἔμφασιν.— *ὑπὲρ ὧν φοβ. καὶ πεπόνθ.*, ἀντί: *ὑπὲρ ὧν πεπόνθασι καὶ φοβόνται*· ἀλλ' ὁ ῥήτωρ προέταξεν ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα δὲν ἐγένοντο ἀκόμη, ὡς καταπληκτικώτερα τῶν ἤδη συμβάντων.

§ 8-9. *Ταῦτόν*, πρὸς ἀποφυγὴν τῆς χασμωδίας (*ταὐτὸ ὅπερ*) ἔλαβεν ἡ λ. τὸ ν' βλ. ἐν σελ. 148.— *εἰ γὰρ ὅθ' . . . καὶ πάλιν . . .*, σχῆμα κατὰ συστροφὴν· κατ' αὐτὸ τὰ νοήματα ἐκφέρονται συνηφιστάμενα καὶ σύντομα. — *ἤνπερ ὑπέρ*, παρήχησις προκαλοῦσα κακοφωνίαν ἐνὰ πρβλ. καὶ ἀνωτέρω § 2 «*εἴπερ ὑπέρ*», § 1 «*γένεοιτο τό*».— *παρειχόμεθ' . . . εἶχετ'*, παρονομασία· κατὰ ταύτην ἀντιπαρὰ τίθενται ὁμοίαι ἢ ὁμοίως ἠχοῦσαι λέξεις καὶ οὕτως ὁ λόγος καθίσταται χαριέστερος ἢ ἐμφαντικώτερος. — *παρειχόμεθ' . . . εἶχετ' ἂν*, οἱ παρατι.— ὡς χρόνος τῆς διαρκείας—παριστάσι τὸ πρᾶγμα ζωηρότερον ἢ οἱ ἀόριστοι.— *Πύδνα, Ποτ.* . . . , ἀσύνδετον· τί διὰ τούτου ἐπιζητεῖται;— *αὐτοί*, ἡ λ. τιθεμένη ἐν τέλει τῆς προτάσεως λαμβάνει ἰδιάζουσας ἔμφασιν· ὁμοίως καὶ κατωτέρω ἡ λ. *ἡμεῖς*. — *καιρός τις*, ἡ ἀντωνυ-

μία ἐξαίρει τὴν ἔννοιαν (*καιρός*) καὶ αἶρει τὴν πρὸ τοῦ οὗτος χασμωδῖαν (*ἢ κ ε ι ο ὗ τ ο ς*).

“Οἱ” ἤκομεν *Εὐβ. β.*, πῶς ἐδείχθησαν οἱ Ἄθην. κατὰ τὴν εἰς Εὐβοίαν ἐκστρατείαν καὶ πῶς ἐν τῇ ὑποθέσει τῆς Ἀμφιπόλεως, Πύδνης καὶ τῶν ἄλλων ἐνταῦθα ἀναφερομένων πόλεων; ὑπομνήσκων δὲ ὁ Δημοσθ. τὰ παρελθόντα σφάλματα τῶν Ἄθην. τί ἐπίζητεῖ;—*ἠὺξήσαμεν... κατεστήσαμεν*, πολλάκις ὁ Δημοσθ. ἀναφέρει ὅτι ὁ Φίλιπ. ὀφείλει τὴν μεγάλην του δύναμιν εἰς τὴν ἀδράνειαν καὶ ἀμέλειαν τῶν Ἄθην. καὶ οὐχὶ εἰς τὴν πολεμικὴν του ἰκανότητα καὶ δραστηριότητα (πρβλ. Β’ Ὀλυμπ. § 4 καὶ Γ’ Ὀλυμπ. § 28) εἶναι ὁμῶς ἀπολύτως ἀληθὴς ὁ ἰσχυρισμὸς οὗτος τοῦ ῥήτορος;—*νυνὶ δὲ καιρός τις...*, οἱ Ἄθην. ἀκούοντες τοῦ Δημοσθ. ἀφηγουμένου τὰς ἀπολείας τῶν πόλεων καὶ κατηγοροῦντος αὐτοὺς διὰ τὴν ἐν γένει διάγωγὴν των (*νῦν δὲ... προῖεμένοι κτλ.*) περιέπεσον εἰς ἀθυμίαν δι’ αὐτὸ ὁ ῥήτωρ σπεύδει νὰ παρηγορήσῃ αὐτοὺς λέγων τί; (*πάλιν ἦκει καιρός οὐ χείρων ἐκείνου*).

§ 10-11. “*Ἄν... ἂν ἔχειν*, ὁ ἂν ἐτέθη ἐν ἀρχῇ, ἵνα ἀμέσως δηλωθῇ ἡ ὑποθετικὴ φύσις τῆς προτάσεως· ἐπειδὴ δὲ ἀπειμακρύνθη τὸ *ἔχειν*, εἰς ὃ ἀνήκει, ἐπιανελήφθη πρὸ αὐτοῦ πρὸς σαφήνειαν. — *λογιστής*, μεταφορὰ κυρίως *λογισταῖ* ἐν Ἀθήναις ἦσαν δέκα ἄνδρες ἐκλεγόμενοι ὑπὸ τῆς βουλῆς διὰ κλήρου, εἰς οὓς οἱ ἄρχοντες κατὰ τὴν λῆξιν τῆς ἀρχῆς αὐτῶν ὑπέβαλλον πρὸς ἔλεγχον τοὺς λογαριασμοὺς των. — *καίπερ οὐκ ἐχόντων*, προκατάληψις· διότι ἡδύνατό τις νὰ εἴπῃ: τί; μᾶς προτρέπεις νὰ ὀφειλωμεν χάριτας εἰς τοὺς θεοὺς μετὰ τοσαύτας ἀτυχίας;— *τὸ μὲν... ἂν τις θεῖη δ., τὸ δέ... ἂν ἔγωγε θεῖην*, ἐπαναφορὰ μετ’ ἀντιστροφῆς· διὰ τούτων ἡ ἀντίθεσις ἐξαίρεται· πρβλ. § 4 “*πρὸς μὲν... πρὸς δέ—προέχει... ἔχειν*.”—*ἂν τις θεῖη, τὸ τίθημι* λαμβάνεται ἐνταῦθα μεταφορικῶς ἀπὸ τῶν *λογιστῶν*.—*ἀντίροπον*, μεταφορὰ ληφθεῖσα ἀπὸ τῆς πλάσιγγος. — *εὐνοίας εὐεργέτημα*, ἡ τελευταία λ. ἡδύνατο νὰ λειπῇ· ἀλλ’ ὁ Δημοσθ. σκοπιμῶς θέτει δύο λέξεις ὁμοίως ἀρχομένας πρὸς ἔξαρσιν τῆς ἐννοίας. — *ἂν ἔγωγε* (μετριοφρονέστερον τοῦ *ἐγὼ*) *θεῖην*, ἀνωτέρω ὁ ῥήτωρ εἶπεν “*ἂν τις θεῖη*” ἢ μεταβολὴ τῶν προσώπων ἐγένετο ἐπὶ σκοπῷ, ἵνα τὸ μὲν δυσάρεστον λεχθῇ παρ’ ἄλλου, τὸ δ’ εὐάρεστον παρ’ αὐτοῦ τοῦ ἰδίου. — *παρόμοιον ἔστιν, ὅπερ...*, παρομοίωσις· αὕτη κατ’ ἀρχὰς τίθεται συνεπτυγμένη (“*παρόμοιον ἔστιν... κτήσεως*”), ἔπειτα δὲ ἀναπτύσσεται· ὁ τρόπος οὗτος καθιστᾷ τὸν ἀρροατὴν προσοικτιώτερον, παρὰ ἂν ὁ ῥήτωρ ἔλεγεν εὐθύς: *ἀλλὰ γὰρ, ὥσπερ περὶ τῆς τῶν χρ. κτήσεως, ἂν μὲν..., οὕτως...*· ποῖον τὸ κύριον σημεῖον τῆς παραβολῆς;—*τὴν χάριν... τὴν χάριν*, ἀντιστροφή. — *συνανήλωσε*, μεταφορικῶς εἰς τό: *τὸ μεμνησθαι τὴν χάριν*. — *πρὸς τὸ τελευταῖον ἐκβάν...*, γνώμη γενικοῦ κύρους· τὴν γνώμην ταύτην πρὸ τοῦ

Δημοσθ. ἐξέφρασεν ὁ Περικλῆς «εἰδὼς τοὺς ἀνθρώπους... πρὸς τὰς ξυμφορὰς καὶ τὰς γνώμας τρεπομένους» Θουκ. 1, 140 πρβλ. καὶ Sall. Cat. 51, 15: «plerique mortales postrema meminēre» — Cic. Att. IX, 8: «Nedum hominum nobilium, — sed etiam amplissimorum virorum consilia ex eventu, non ex voluntate a plerisque probari solent».

Τῶν παρὰ τῶν θ. ὑπηργμ.—τῆς παρ' ἐκείνων εὐνοίας, ὑποδεικνύων ὁ ῥήτωρ ὅτι οἱ θεοὶ εὐνοοῦσι τοὺς Ἀθην. τί ἐπίζητεῖ νὰ ἐμβάλῃ εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἀκροατῶν του: πῶς δὲ δύναιται νὰ χαρακτηρισθῇ ὁ ῥήτωρ ἐξ ὧσων λέγει ἐνταῦθα (ἐν § 10):

§ 12. Ἐπανορθωσάμενοι, τὸ ἐπανορθοῦσθαι ἐνταῦθα μεταφορικῶς, κυριολεκτούμενον ἐπὶ τῶν πιπτόντων, οὐς στήνομεν ὀρθίους.—ἀποτριφώμεθα, μεταφορὰ τὸ ἀποτριβεσθαι κυριολεκτεῖται ἐπὶ τῶν κηλίδων ἐσθῆτος.—τί τὸ κωλῶν ἔσται, ἐμφαντικώτερον τοῦ: τί κωλύσει.—ὅποι βούλεται, εὐφημισμὸς ἀντί: ἐπὶ τὴν Ἀττικὴν.

§ 13. Λογίζεται καὶ θεωρεῖ, συνωνυμία πρὸς ἐντονωτέραν παράστασιν τῆς ἐννοίας.—τὸ πρῶτον... μετὰ ταῦτα... πάλιν, αὐθις, εἶτα... μετὰ ταῦτα..., ἀσύνδετον εἰκονίζον τὴν ἀκατάπαυστον δραστηριότητα τοῦ Φιλίπ. καὶ τὸ ἀλλεπάλληλον τῶν πολεμικῶν αὐτοῦ ἐπιχειρήσεων· παρατηρητέα δὲ καὶ ἡ ποικιλία καὶ ἡ ἐναρμόνιος θέσις τῶν ἐπιρρ., πρὸς δὲ τοῦτοις καὶ ὁ ῥυθμὸς· οὗτος κατ' ἀρχῆς ἐν τοῖς: «τὸ πρῶτον... Μεθ. αὐθις» εἶναι ἄπως βραδύς· ἔπειτα ταχύτερος γίνεται ἀπὸ τοῦ Θετταλίας καὶ τέλος γοργότατος ἐν τοῖς: «μετὰ ταῦτα κ. ε.» (ἀνάπαιστοι).—οὐκ ἐπὶ... ἀλλ', σχῆμα κατ' ἄρρον καὶ θέσιν διὰ τοῦτον ἐξαίρεται ἡ φιλοπραγμοσύνη τοῦ Φιλίπ.—ῥαῖσας—ῥαθυμεῖν, παρονομασία.—οὐκ ἀπέκλινεν ἐπὶ τὸ ῥαθυμίαν τῶν Ἀθην. κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸν Φίλιπ., ὅστις ἐν ἀναρρώσει διατελῶν ἐνήργει δραστηρίως.—τὰς δ'... στρατείας, ὑπερβατόν.—καὶ Παγ... καὶ... καὶ, πολυσύνδετον εἰκονίζον τὸ πολυἀριθμον τῶν στρατειῶν τοῦ Φιλίπ.—παραλείπω στρ., παράλειψις.

Τὸ πρῶτον Ἀμφίπολιν κτλ., ἀφηγοῦμενος ὁ Δημοσθ. ἐνταῦθα τὰ κατορθώματα τοῦ Φιλίπ. τί ἐπίζητεῖ; (α': νὰ καταστήσῃ πιστευτὸν εἰς τοὺς Ἀθην. ἐκεῖνο, ὅπερ ἐν τέλει τῆς προηγουμένης § εἶπεν, ὅτι δηλ. οὐδὲν θὰ ἐμποδίσῃ τὸν Φίλιπ. νὰ βαδίσῃ ὅποι βούλεται, καὶ β': νὰ ἐξεγερῇ τὴν φιλοτιμίαν τῶν ῥαθυμούντων Ἀθην.). Πῶς δὲ ὁ Φίλιπ. χαρακτηρίζεται ἐξ ὧσων λέγει ὁ ῥήτωρ περὶ αὐτοῦ;

§ 14-15. «Τί οὖν...», ὁ ῥήτωρ εἰσάγει ἐνδεχομένην ἐνοστάσιν τινος καὶ ἀμέσως ταύτην ἀνασκευάζει (ἵνα γινώτε...): σχῆμα ὑποφορᾶς· τοῦτο παρέχει ποικιλίαν εἰς τὸν λόγον συντελοῦσαν πολὺ εἰς

τὴν διέγερσιν τῆς προσοχῆς τῶν ἀκροατῶν. — *νῦν*, ἢ ἐν τέλει τῆς προτάσεως θέσις τοῦ ἐπιρρ. πρὸς ἔμφασιν. — *γνώτε καὶ αἰσθησθε*, συνωνυμία (πρβλ. § 12 «*λογίζεται καὶ θεωρεῖ*»). — *χρηταὶ καὶ συζῆ*, συνωνυμία: τὸ β' ῥήμα — μεταφορικῶς εἰρημένον — εἶναι ἐμφαντικώτερον καὶ παραστατικώτερον τοῦ α'. — *πόλεμον ἢ ξοῖνα*, προσωποποιία. — *τὸν αὐτὸν τρόπον, ὡσπερ...* οὕτω..., παραβολή: ὁ Δημοσθ. ἐνταῦθα παραβάλλει τοὺς Ἄθην. πρὸς τοὺς ἀσώτους, τοὺς ἀνοήτως καὶ ἀπερισκέπτως δανειζομένους ἐπὶ μεγάλοις τόκοις: ὁ Φίλιπ. εἶναι ὁ δανειστής, οἱ μεγάλοι τόκοι, οὗς αὐτῷ πληρώνουσι, εἶναι αἱ ἀφαιθεῖσαι αὐτῷ ἐν Θράκη καὶ Μακεδονίᾳ κτήσεις, ἢ ἐκ τῶν δανείων πρὸς στιγμὴν εὐπορία εἶναι ἡ βραχυχρόνιος εἰρήνη καὶ ἡσυχία (ἢ *ἔραθυμία*), τὰ δὲ παλαιὰ πατρικὰ κτήματα εἶναι αὐτῆ ἡ πατρίς. Ἡ ἔννοια τῆς παραβολῆς: καθὼς οἱ ἀνοήτως δανειζόμενοι, ἐπειδὴ δανεῖζονται μὲ μεγάλους τόκους, μετὰ βραχυχρόνιον εὐπορίαν χάνουσι τὰ πατρικὰ τῶν κτήματα, οὕτω καὶ οἱ Ἄθην., ἐπειδὴ παρὰ Φιλίπ. δανεῖζονται τὴν ἡσυχίαν καὶ εἰρήνην (τὴν *ἔραθυμίαν*) μὲ μεγάλους τόκους, δηλ. μὲ τὴν ἀπώλειαν τῶν ἐν Θράκῃ καὶ Μακεδονίᾳ κτήσεων αὐτῶν, κινδυνεύουσι νὰ χάσῃ καὶ τὰ ἐν αὐτῇ τῇ Ἀττικῇ ὑπάρχοντά των. Ὁ Δημοσθ. δις μέχρι τοῦδε ἔλαβε παρομοιώσεις ἐκ τοῦ χρημάτων — ἐνταῦθα καὶ ἐν τῇ § 11 —, διότι ἔχει πάντοτε ὑπ' ὄψει τὰ *θεωρικὰ* χρήματα καὶ τὴν χρῆσιν αὐτῶν.

Ὁ μὲν ὡς αἰεὶ τι... , λέγων ταῦτα ὁ ῥήτωρ περὶ τοῦ Φιλίπ. ζητεῖ νὰ ἐξεγείρῃ ποῖον αἰσθημα τῶν Ἄθην.; πρβλ. καὶ ἀνωτέρω ἐν § 12 - 13.

§ 16. *Φῆσαι τις ἄν*, ὑποφορά: πρβλ. § 14 «*ἄν τις εἴποι*». — *τοῦτ'*, διὰ τῆς λέξεως ταύτης συγκεφαλαιοῦται ἡ προηγηθεῖσα ἔννοια «*τὸ... ἀποφαίνεσθαι*» καὶ οὕτως ὁ λόγος καθίσταται σαφῆς καὶ ἐμφαντικός: ἀλλαγῆ ἢ συγκεφαλαίωσις προηγηθείσης ἔννοιός γίνεται διὰ τοῦ οὕτως (πρβλ. Β' Ὀλυμπ. § 7 «*ἔξαπατῶν καὶ προσλαμβάνων οὐ τῶς ἠῤῥῆθη*») ἢ διὰ τοῦ τότε (πρβλ. Γ' Ὀλυμπ. § 17 «*εἰσάντες καὶ... συγκατασκευάσαντες αὐτῷ, τότε*»). — *τὸ ἐπιτιμῶν ἴσως φῆσαι... εἶναι συμβούλου*, γνώμη γενικοῦ κύρους. — *οὐκ ἄγνοῶ*, λιτότης. — *ὑποστελλασθαι*, τὸ ὑποστελλέσθαι λέγεται κυρίως ἐπὶ τῶν ναυτῶν, οἵτινες φοβούμενοι ἐπικειμένην καταγίδα καταβιβάζουσι τὰ ἰστία: εἶτα μεταφορικῶς καὶ ἐπὶ τῶν ζητήρων, οἵτινες ἐκ φόβου ἀποσιωπῶσι τι.

Πολλάκις ὑμεῖς οὐ τοὺς..., οἱ Ἄθην. ὀργιζόμενοι οὐχὶ κατὰ τῶν αἰτίων, ἀλλὰ κατὰ τῶν τελευταίων ὁμιλησάντων περὶ τῆς ὑποθέσεως ἔπραττον καλῶς; πῶς ἐκ τούτου δύναται νὰ χαρακτηρισθῶσιν οὗτοι; — *οὐ μὴν οἶμαι...*, ὁ Δημοσθ. φρονεῖ ὅτι πρέπει γὰρ προτιμᾶ τῆς ἰδίας ἀσφαλείας τὸ συμφέρον τῆς πατρίδος περιφρονῶν

πάντα κίνδυνον πῶς ἐκ ταύτης τῆς γνώμης του δύναται νὰ χαρακτηρισθῆ ὁ ῥήτωρ;

§ 17-18. *Διχῆ*... *ἐτέροις*, ἡ πρότασις τοῦ ῥήτορος ἀρχίζει καὶ τελειώνει μὲ ταύτας τὰς χαρακτηριστικὰς λέξεις. — *μάταιος* (ἢ *στρατεία*), ἐνταῦθα τὸ ἀρσενικ. γένος τοῦ ἐπιθέτου, ἂν καὶ ἀπαντᾷ τὸ θηλ. τούτου (καὶ παρὰ Δημοσθ.), πρὸς ἀποφυγὴν τῆς χασμωδίας (*ματαία ὑμῖν*). — *εἴτε*... *εἴτε*, ἐπαναφορά. — *προσακαθεδεῖται καὶ προσεδρεύσει*, συνωνυμία, δι' ἧς ἐμφαντικῶς εἰκονίζεται ἡ πείσμων ἐπιμονὴ τοῦ Φιλίπ. πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ σχεδίου του (δηλ.); — *διχῆ τὴν βοήθειαν εἶναι*, ἐπαναλήψις τῆς ἐν § 17 ἐκφραστῆσις γνώμης τοῦ ῥήτορος « *φημί δὴ διχῆ β. εἶναι* ».

Εἴτε γάρ... *εἴτε*..., τὸ ἐπιχείρημα τοῦτο ὁ ῥήτωρ δὲν ἔπρεπε ν' ἀναπτύξῃ διὰ περισσοτέρων; εἰς τοῦτο, οὕτω συντόμως διατετυπωμένον, δὲν δύναται τις ν' ἀντιτάξῃ τὴν ἀντίρρῃσιν ὅτι ἰσχυρὸς τις ἀντιπερισπασμὸς ἐν Μακεδονίᾳ θὰ εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα τὸν ἐξαναγκασμὸν τοῦ Φιλίπ. νὰ λύσῃ τὴν πολιορκίαν τῶν ἐν τῇ Χαλκιδικῇ πόλεων; ἢ προσέτι τὴν ἀντίρρῃσιν ὅτι οἱ Ἀθῆν., οὔτινες δὲν ἠδύναντο νὰ διαθέσωσι σημαντικὰς δυνάμεις, θὰ εἶχον συμφέρον νὰ συγκεντρώσωσιν ὅλας τὰς προσπάθειάς των εἰς τὰς ἐν τῇ Χαλκιδικῇ πόλεις, ἵνα ἐγκλείσωσι τὸν Φίλιπ. μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν πολιορκουμένων;

§ 19-20. *Ἔστιν*... *ἔστιν*, σχῆμα ἐπαναλήψεως διὰ τούτου μετὰ πάθους ἐκφράζεται ἡ πεποίθησις τοῦ ῥήτορος καὶ ἐντυπύεται τὸ πρᾶγμα ἰσχυρότερον εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἀκροατῶν. — *χερήματα*... *στρατ.*... *ταῦτα κτλ.*, ὅλον τοῦτο τὸ τμήμα, τὸ ἀφορῶν εἰς τὰ θεωρικὰ, εἶναι θαυμάσιον εἰς ὑπαινιγμοῦς εἶναι ἀληθῶς ἰσχυρὸς τρόπος ἐκφράσεως νὰ υποδηλώνῃ ὁ ῥήτωρ πρᾶγμα τι κατὰ τρόπον τόσον αἰσθητὸν χωρὶς οὐδ' ἅπαξ νὰ ὀνομάσῃ αὐτό. — *στρατιωτικά*, ὁ ἀποχωρισμὸς τοῦ ἐπιθ. ἀπὸ τοῦ οὐσιαστ. (*χερήματα*) καὶ ἢ ἐν τέλει θέσις πρὸς ἕξαρσιν. — *οὕτως, ὡς βούλεσθε*, ἐνταῦθα ὁ ῥήτωρ ἠπιώτερον ἐκφράζεται· κατωτέρω ἐν § 20 πικρότερον (« *οὕτω πως ἄνευ πραγμάτων* »). — *πόρον*... *τοῦ πόρου*, ἀντιστροφὴ· πρβλ. § 10, § 11. — *μᾶλλον δέ*, ἐπανόρθωσις· πρβλ. Β' Ὀλυμπ. § 2 « *ἔστι τῶν αἰσχρῶν, μᾶλλον δὲ τῶν αἰσχίστων* ». — *τί οὖν*... , ὑποφορά· πρβλ. § 14 « *τί οὖν*... » — *πολλῶν*... *πολλά*, *ὀλίγων*... *ὀλίγα*, σχῆμα ἐπαναλήψεως. — *δεῖ χερμάτων καί*... , γνώμη ἔχουσα γενικὸν κῆρος· πρβλ. γνώμην Βίαντος παρὰ Διογένην τῷ Λαερτίῳ IV, § 48 « *ὁ πλοῦτος νεῦρα πραγμάτων* » — Εὐριπ. Φοῖν. 439 « *τὰ χεῖματ' ἀνθρώποισι τιμώτατα, δυνάμιν τε πλείστην τῶν ἐν ἀνθρώποισι ἔχει* » — Cic. pro leg. Man. c. 7: « *vectigalia nervos esse rei publicae semper duximus* » — Phil. V, 2: « *Quid est aliud*

omnia ad bellum civile hosti arma largiri? primum nervos belli, pecuniam infinitam ».

Ἔστι χρ. ... στρατ. ... ταῦτα ... ταῦτ' εἶναι ... , πῶς ὀμιλεῖ ἐνταῦθα ὁ ῥήτωρ περὶ τῶν θεωρικῶν καὶ πῶς ἐν τῷ Γ' Ὀλυμπ. § 11 « λέγω δὲ τοὺς περὶ θεωρικῶν σαφῶς οὕτωςι... » ; — ὑμεῖς ἄνευ πραγμάτων... εἰς τὰς εορτάς, κατὰ ταῦτα ποῖοι ἦσαν οἱ Ἀθην. κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Δημοσθ. ; εἰς τί ἠσχολοῦντο οὗτοι ; — ἔστι δὴ λοιπὸν κτλ., ἐπειδὴ ὁ ῥήτωρ διέτρεχε μέγαν κίνδυνον (ποῖον ;), ἐάν προέτεινε τὴν μετατροπὴν τῶν θεωρικῶν εἰς στρατιωτικά, πῶς ζητεῖ νὰ ἀναγκάσῃ τοὺς συμπολίτας του νὰ ζητήσωσιν οἱ ἴδιοι τὴν μετατροπὴν αὐτὴν ;

§ 21-22. Ἐνθυμηθῆναι καὶ λογίσασθαι, συνωνυμία· πρβλ. § 13 « λογίζεται καὶ θεωρεῖ » . — τὰ Φιλίππου, ἢ ἐν τέλει τῆς προτάσεως θέσις τῶν λ. πρὸς ἔξαρσιν. — τὰ τῶν Θετταλῶν ἄπιστα φύσει καὶ αἰεὶ πᾶσιν ἀνθρώποις, ἢ ἀπιστία τῶν Θεσσαλῶν ἤτο παροιμιώδης (« αἰεὶ τὰ Θετταλῶν ἄπιστα »)· πρβλ. καὶ κατ' Ἀριστοκρ. § 112 « ὑμεῖς μὲν οὐδένα προυδώκατε πάποτε τῶν φίλων, Θετταλοὶ δὲ οὐδένα πάποθ' ὄντινα οὐ » . — τοὺς λιμένας καὶ τὰς ἀγοράς, μετωνυμία.

Οὔτε γάρ, ὡς..., ὑποδεικνύων ὁ ῥήτωρ τὴν κακὴν κατάστασιν τῶν πραγμάτων τοῦ Φιλίπ. τί ἐπιζητεῖ ; — ἤκουον... τινων, ὡς... κατ' οὐδένα τρόπον ἐπετρέπετο εἰς τὸν ῥήτορα νὰ διακινδυνεύσῃ τὴν φήμην αὐτοῦ ὡς ἀξιόπιστου, καὶ μάλιστα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ δι' αὐτὸ πῶς ζητεῖ οὗτος νὰ καταστήσῃ ἀξιόπιστα πάντα ὅσα λέγει ἐνταῦθα ; πρβλ. καὶ Β' Ὀλυμπ. § 17 « ὡς δ' ἐγὼ... ἤκουον » .

§ 23. Ἀυτονόμους καὶ ἐλευθέρους, συνωνυμία. — χρὴ ἢ αὐτονόμους..., διὰ μικρᾶς πάψεως μετὰ τὸ χρὴ αἶρεται ἡ χασμωδία καὶ ἐξαίρεται τὸ : αὐτονόμους... εἶναι. — τὸ εὖ πράττειν παρὰ τὴν ἀξίαν... γίγνεται, γνώμη πολλᾶκις καὶ ὑπὸ πολλῶν ἐπαναληφθεῖσα τὸ πάλαι οὔτε Θεουκ. 3, 39 « εἶθε δὲ τῶν πόλεων αἷς ἂν μάλιστα καὶ δι' ἐλαχίστου ἀπροσδόκητος εὐπραξία ἔλθῃ, ἔς ὕβριν τρέπειν » — ὁ Σόλων λέγει « τίκει τοι κόρος ὕβριν, ὅταν κακῷ ἄλβος ἐπιταί ἀνθρώπων » . — πολλᾶκις δοκεῖ τὸ... χαλεπώτερον, γνώμη καὶ αὕτη ἔχουσα γενικὸν κῶρος· πρβλ. καὶ 20, § 50 « τῶν γὰρ ἀνθρώπων οἱ πλείστοι κτῶνται μὲν τάγαθὰ τῷ καλῶς βουλευέσθαι καὶ μηδεὶν καταφρονεῖν, φυλάττειν δ' οὐκ ἐθέλουσι τοῖς αὐτοῖς τούτοις » — Ξενοφ. Κύρου Παιδ. VII, 5, 76 « τὸ δὲ λαβόντα κατέχειν οὐκέτι τοῦτο ἄνευ σωφροσύνης οὐδ' ἄνευ ἐγκρατείας οὐδ' ἄνευ πολλῆς ἐπιμελείας γίγνεται » . Ἄλλ' αὐτὴν ταύτην τὴν γνώμην ὁ Δημοσθ. ἐκφέρει καὶ ἀντιθέτως ἐν Β' Ὀλυμπ. § 26 « πολὺ ἔξον ἔχοντας φυλάττειν ἢ κηρῶσθαι πάντα πέφυκεν », ἥτις ἐπίσης ἀληθεύει.

Ἀθήνεις τοῦ κατακούειν τινός... , κατὰ ταῦτα πῶς χαρακτηρίζονται οἱ Παίονες καὶ οἱ Ἰλλυριοί; — ὡς φασιν, πῶς ζητεῖ ὁ ῥήτωρ νὰ καταστήσῃ ἀξιόπιστον πᾶν ὅ,τι λέγει ἐνταῦθα; πρβλ. ἀνωτέρω § 22 « ἤκουον ... τινων, ὡς ... »

§ 24. Τὴν ἀκαιρίαν ... καιρόν, παρονομασία. — *συνάρασθαι*, μεταφορά: τὸ ὅ. κυρίως λέγεται ἐπὶ φορητίου, τὸ ὁποῖον πολλοὶ συγχρόνως σηκώνουσι καὶ θέτουσιν ἐπάνω των. — *πῶς ἂν οἶσθε* ... *ἔλθεῖν* ; ὁ ῥήτωρ μετὰ τὸ *λογιζομένους* ὤφειλεν οὕτω νὰ προχωρήσῃ: ὡς *ετοίμως ἂν ἔλθοι ἐφ' ὑμᾶς*: ἀλλὰ διὰ νὰ παραστήσῃ ζωηροτέραν τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ Φίλιπ. πρὸς ἀρπαγὴν τοιαύτης εὐκαιρίας διέκοψε τὴν ἐξάρτησιν καὶ μετέτρεψε τὸν λόγον εἰς εὐθείαν ἐρώτησιν. — *εἰ μὴδὲ ... οὐ τολμήσετε* ; τὸ *οὐ* πρὸ τοῦ *τολμήσετε* ἀνακολούθως διὰ τὴν πολλὴν ἀπομάκρυνσιν αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ *μὴδὲ*: ἐπέθη δὲ *οὐ* καὶ οὐχὶ *μή*, διότι λησμονηθεῖσθαι τῆς ἀ' ἀρνήσεως (*μὴδὲ*) ἐπανελάβην αὐτὴν ὁ ῥήτωρ ἐντονώτερον, ὥσει ὑπῆρχε λόγος ὀρθός.

Εἰ Φίλ. ... πῶς ἂν ... ετοίμως ..., πῶς χαρακτηρίζει ἐνταῦθα ὁ ῥήτωρ τὸν Φίλιπ.; ἤτο πράγματι τοιοῦτος ὁ Φίλ.; πρβλ. § 3 « *δεινὸς ἄνθρωπος πράγμασι χρῆσθαι* ».

§ 25-26. Τὴν ὑπάρχουσαν καὶ τὴν οἰκειάν, ὁ ῥήτωρ θέλων νὰ προσδώσῃ ἰδιαίτεραν βαρύτητα καὶ σημασίαν εἰς ἕκαστον τῶν ἐπιθ. ἐπαναλαμβάνει τὸ ἄρθρον. — *τίς αὐτόν ... ; Θηβαῖοι ; ... ἀλλὰ Φωκεῖς ; ...*, ἡ βραχύτης τῶν προτάσεων καὶ ἡ ἐπισφραγεὺς τῶν ἐρωτήσεων ἐκφράζει ἄριστα τὴν σφοδρότητα τοῦ λόγου. — *μὴ λίαν πικρὸν εἰπεῖν ἦ*, ὁ ῥήτωρ προτιθέμενος νὰ εἴπῃ, ὅτι οἱ Θηβ. θὰ εἰσβάλωσι μαζὶ μὲ τὸν Φίλιπ. εἰς τὴν Ἀττικὴν, ζητεῖ ἐκ τῶν προτέρων νὰ μετριάσῃ πῶς τὴν ἐκ τούτου δυναμένην νὰ προέλθῃ κακὴν ἐντύπωσιν: σχῆμα προδιορθώσεως. — *πικρὸν*, μεταφορά: τοῦ κυριολεκτεῖται ἡ λ.; — *ἀλλὰ Φωκεῖς ; οἱ ... ὑμεῖς ;*, ἡ δι' ἐρωτήσεως ἀποκρίσις εἰς ἐρώτησιν ἔχει πολλὴν σφοδρότητα καὶ δύναμιν, ἐκφράζουσα ἐκπληξιν καὶ θαυμασμόν διὰ τὸ παράδοξον τῆς ἐρωτήσεως. — *ἢ ἄλλος τις ;*, ἀπλὴ ῥητορικὴ ἐρώτησις, πρὸς ἣν οὐδεμία δίδεται ἀπάντησις, διότι — ὡς ἐγνώριζον καλῶς καὶ οἱ Ἀθην. — οὐδεὶς ἄλλος πλὴν τῶν Θηβ. καὶ τῶν Φωκ. ἠδύνατο τότε νὰ κολύσῃ τὸν Φίλιπ. νὰ εἰσβάλῃ εἰς τὴν Ἀττικὴν. — « *ἀλλ' ὦ τᾶν ...* », ὁ ῥήτωρ εἰσάγει ἐνδεχομένην ἀντίρρησιν τινος καὶ ἀμέσως ταύτην ἀνασχευάζει (*τῶν ἀτοπωτάτων ...*)· σχῆμα ὑποφορᾶς· πρβλ. § 14. — *ὀφλισκάνω*, μεταφορά.

Τίς αὐτόν κωλύσει δεῦρο β., ἐπισείων ὁ ῥήτωρ τὸν φόβον τοῦτον τῆς εἰσβολῆς τοῦ Φίλιπ. εἰς τὴν Ἀττικὴν τι ἐπιζητεῖ;

§ 27. Ὑμᾶς... αὐτούς, ἐχωρίσθησαν αἱ λέξεις διὰ τοῦ δεῖξαι πρὸς ἕνα τῶν ἀσπαστικῶν ἐνοίας τοῦ: αὐτούς (πρβλ. καὶ § 2 «ὕμιν... αὐτοῖς»). — πόλεμος ἤξει, προσωποποιᾷ: πρβλ. § 15. Ἡ ὕβρις καὶ ἡ... αἰσχύνη, διὰ τῶν λ. τούτων ἐπιζητεῖ ὁ ῥήτωρ νὰ ἐξεγείρῃ ποῖον αἰσθημα τῶν ἀκροατῶν του;

§ 28. Βοηθεῖν - ἀποθεῖν, παρήχησις. — χρηστά δ' εἶη πάντες εἴνεκα, πάντες σχεδὸν οἱ πολιτικοὶ λόγοι τοῦ Δημοσθ. τελειώουσι μὲ εὐχὴν τινα: ἡ τελευταία λέξις εἶναι συνήθως εὐοίωνιστος (χρηστά): πρβλ. Β' Ὀλυνθ. § 31 «βέλτιον ἐχόντων» — Γ' Ὀλυνθ. § 36 «συνόισεν».

Ἐποῖ ἅττα... τοιοῦτοι κριταί..., πῶς οἱ Ἄθην. ἔκρινον τὰς πράξεις τῶν πολιτικῶν τῶν; καλῶς ἔπραττον κρίνοντες οὕτως; — χρηστά δ' εἶη..., ἡ εὐχὴ αὕτη τοῦ ῥήτορος πῶς χαρακτηρίζει αὐτόν;

Ὀλυνθ. Β.

§ 1-2. Ἐπί πολλῶν μὲν... οὐκ ἦκιστα δ' ἐν τοῖς παροῦσι πρ., εἰς ὄριστόν τι (ἐπί πολλῶν...) ἐπιφέρεται ὄρισμένον τι (ἐν τοῖς παροῦσι πρ.)· σχῆμα περιβολῆς· διὰ τούτου ἡ ἔννοια ἐξαιρεται. — οὐκ ἦκιστα, λιτότης. — τὸ γεγενῆσθαι... κεκτημένους καὶ ἔχοντας, περιφρασις ἀντι: τὸ κεκτηῆσθαι καὶ ἔχειν· διὰ τῆς περιφράσεως ἡ ἔννοια καθίσταται παραστατικωτέρα. — καὶ χώραν... καὶ δύν... καὶ τό... , πολυσύνδετον διὰ τοῦ σχήματος τούτου ὁ λόγος λαμβάνει δύναμιν καὶ μεγαλοπρέπειαν. — δαιμονία καὶ θεία, ἀμφοτέροι αἱ λέξεις ἔχουσι σχεδὸν τὴν αὐτὴν σημασίαν· σχῆμα συνωνυμίας· τί διὰ τούτου ἐπιζητεῖται; — ἔστι τῶν αἰσχωρῶν, μᾶλλον δὲ τῶν αἰσχίστων, ὁ ῥήτωρ ἐπανορθοῖ τὴν λέξιν, ἣν μετεχειρίσθη (αἰσχωρῶν) οὐχὶ ὡς ἐσφαλμένην, ἀλλ' ἵνα ἐπιφέρει ἄλλο τι μεγαλύτερον· σχῆμα ἐπανορθώσεως. — ἐπί πολλῶν μὲν ἂν τις... συμ. τε καὶ καιρῶν, ἐν τῷ προοίμιῳ ὁ ῥήτωρ λέγων ἡδέα καὶ χρηστά, ὅτι δηλ. οἱ θεοὶ εὐνοοῦσι τὴν πόλιν ἐν τῇ παρουσίᾳ περιστάσει. ζητεῖ νὰ ἐγειρῇ τὴν εὐνοίαν καὶ προσοχὴν τῶν ἀκροατῶν, πρὸς τούτοις δὲ καὶ νὰ ἐμβάλῃ θάρρος εἰς τὰς ψυχὰς αὐτῶν.

Ἐπί πολλῶν μὲν ἂν τις... , ἐξ ὅσων λέγει ὁ ῥήτωρ ἐν τῷ προοίμιῳ πῶς δύναται οὗτος νὰ χαρακτηρισθῇ; — μὴ μόνον πόλ... φαίνεσθαι πρ., κατὰ ταῦτα ὅποιοι οἱ Ἄθην. κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Δημοσθ.;

§ 3-4. Τὸ μὲν οὖν... , ἡ ἀντίθεσις τούτου κατωτέρω ἐν § 4: « ἂ δὲ καὶ χωρὶς τούτων... »· τὰ δὲ παρεμπροσθέντα: « ταῦτα μὲν οὖν », « ὧν οὖν », εἶναι ἐπανάληψις. — τὸ... διεξιέναι οὐχὶ καλῶς ἔχειν ἤγ., παράλειψις· αὕτη ἐπαναλαμβάνεται δις ἔτι: « ταῦτα μὲν οὖν παραλείψω » — « ... οὐχὶ νῦν ὀρῶ τὸν καιρὸν τοῦ λέγειν » παρατηρητέον δὲ ὅτι, ἐν ᾧ ὁ ῥήτωρ διαβεβαιοῖ ὅτι θ' ἀποσιωπήσῃ ταῦτα, λέγει ὅμως περὶ αὐτῶν ὀλίγα μὲν, ἀλλὰ βαρυσήμαντα, ὥστε οἱ Ἄθην. νὰ αἰσχύνονται διὰ τὰς μέχρι τούδε πράξεις των. — διὰ τί;, ἐρωτήσεις· διὰ τῆς ἐρωτήσεως ὁ λόγος καθίσταται ἐντονώτερος καὶ διεγείρεται ἡ προσοχὴ τῶν ἀκροατῶν. — ἡμῖν δ' οὐχὶ καλῶς πεπραχθαι, κατ' εὐφημισμὸν λέγει τούτο ὁ ῥήτωρ ἀντι νὰ εἴπῃ — ὡς ἀνεμένετο ἐν ἀντιθέσει πρὸς τό: φιλοτιμίαν — « ἡμῖν δ' αἰσχύνῃ ». — βέλτιόν ἐστι κτλ., λέγων ὁ Δημοσθ. ὅτι θὰ ὀμλήσῃ περὶ ἐκείνων, τὰ ὅποια τοῖς μὲν Ἄθην. εἶναι συμφέροντα, τῷ δὲ Φιλίπ. φέρουσι τὴν μεγίστην κατασχύνην ἐπιζητεῖ νὰ ἐγειρῇ τὴν προσοχὴν καὶ εὐνοίαν τῶν ἀκροατῶν· διότι οἱ Ἄθην. νῆχαριστοῦντο ν' ἀκούωσι κατηγορίας καὶ λοιδορίας ἐκτοξευομένας κατὰ τοῦ Φιλίπ. Τὸ μὲν οὖν... τὴν Φιλ. ῥώμην διεξιέναι, δὲν εἶναι ἀπίθανον

ὅτι ἄλλοι ῥήτορες ἀγορεύσαντες πρὸ τοῦ Δημοσθένους ἐπραξαν τοῦτο θέλοντες νὰ ἐμποδίσωσι τὴν ἀποστολὴν βοήθειας εἰς Ὀλυμπον ἢ νὰ ἀναβάλωσιν αὐτὴν ὁ Δημοσθ. ὅμως ἀποφεύγει νὰ διηγηθῆι περὶ τῆς δυνάμεως καὶ ἐν γένει περὶ τῆς πολεμικῆς ἐμπειρίας τοῦ Φίλιπ., οὐχὶ δι' ἣν αἰτίαν λέγει ὁ ἴδιος κατωτέρω (*διὰ τί; ὅτι μοι κτλ.*), ἀλλὰ πράγματι διότι γνωρίζει ὅτι ἡ τοιαύτη διήγησις τί θὰ ἐνέβαλεν εἰς τὰς ψυχὰς τῶν Ἀθην.; πράτταν δὲ τοῦτο ὁ Δημοσθ. πῶς δύναται νὰ χαρακτηρισθῆι; — *ἐνθένδ' ἂν αὐτὸν ἴδοι μέγαν γεγεννημένον, οὐχὶ παρ' αὐτοῦ*, πολλάκις ὁ Δημοσθ. ἀναφέρει ὅτι ὁ Φίλιπ. ὀφείλει τὴν μεγάλην του δύναμιν εἰς τὴν ἀδράνειαν καὶ ἀμέλειαν τῶν Ἀθην. καὶ οὐχὶ εἰς τὴν πολεμικὴν του ἱκανότητα καὶ δραστηριότητα (πρβλ. καὶ Α' Ὀλυμπ. § 9) εἶναι ὅμως ἀπολύτως ἀληθῆς ὁ ἰσχυρισμὸς οὗτος τοῦ ῥήτορος; πρβλ. κατωτέρω § 15 καὶ § 23.

§ 5. *Τὸ μὲν οὖν... τὸ δὲ πάνθ'...*, ἀντίθεσις. — *βραχείος λόγου συμβ. δεῖσθαι*, ὁ ῥήτωρ προλαμβάνων διορθοῖ τὸ δυνάμενον νὰ κάμῃ κακὴν ἐντύπωσιν ὡς μακρὸν καὶ ἐκτενές· *σχῆμα προδιορθώσεως*. — *δεῖσθαι... εἰρησθαι*, ὁμοιοτέλειον. — *ὅπερ καὶ ἀληθῆς ὑπάρχει*, παρεμβολή· διὰ ταύτης ὁ ῥήτωρ ἐπιζητεῖ νὰ προδιαθέσῃ τοὺς ἀκροατὰς εἰς τὴν εὐκολωτέραν ἀποδοχὴν τῆς ἐπομένης ἐννοίας, εἰς ἣν ἀποδίδει μεγάλην σπουδαιότητα. — *διεξέληλυθεν*, μεταφορὰ· *διεξέρχομαι* κυρίως = διανύω ὁδόν. — *παρακρούομαι*, μεταφορὰ· *παρακρούομαι* κυρίως = κτυπῶ ὀλίγον τὴν ζυγαρίαν ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος (πλαγίως) καὶ οὕτως ἐξαπατῶ εἰς τὸ ζῦγι διὰ τῆς μεταφορᾶς πῶς αἱ ἐννοιαὶ παρίστανται; — *μέγας ἠξήθη*, πρόληψις.

Ὅπερ ἀληθῆς ὑπάρχει..., ὁ ἰσχυρισμὸς οὗτος τοῦ ῥήτορος, ὅτι δηλ. ὁ Φίλιπ. εἶναι *φαῦλος*, εἶναι ἀληθῆς; πρβλ. κατωτέρω § 15 καὶ § 23.

§ 6-7. *Θεωρῶν καὶ σκοπῶν*, συνωνυμία. — *τὴν δ' Ὀλυμπ. φιλίαν...*, τὸ εὐσύνοπτον τῆς ἀλληλουχίας κατορθοῖ ὁ ῥήτωρ διὰ τῆς διατηρήσεως ἐν τοῖς τρισὶν ἀντικειμένοις, τοῖς ἐξαρτωμένοις ἐκ τοῦ *προσαγαγόμενου*, τῆς συμμετρίας καὶ τῆς διαδοχικῆς σειρᾶς τῶν καθ' ἕκαστα μερῶν: *τὴν μὲν... τῷ φάσκειν π. καὶ κατασκ., τὴν δέ... τῷ ἐξελεῖν καὶ τοὺς μὲν ἀδικ. παραδοῦναι δέ, Θετταλοὺς δέ... τῷ π. ὑποσχέσθαι καὶ πόλ. ἀναδ.* — *πεφενάκιεν...* *ἐξαπατῶν... οὕτως ἠξήθη*, ῥητορικὸς κύκλος, καθ' ὃν ὁ ῥήτωρ τελειώνει διὰ τῶν αὐτῶν ἢ ὁμοίων λέξεων, δι' ὧν καὶ ἤρχισεν (§ 6 *παρακρούομενος μέγας ἠξήθη*). — *πεφενάκιε*, μεταφορὰ· τὸ *φενάκιζω* κυριόλεκτεται ἐπὶ τῶν φαλακρῶν ἀνθρώπων τῶν διὰ τῆς *φενάκης* (= προσθέτου κόμης, περούρας) ἀπατώντων. — *οὕτως*, πρβλ. Α' Ὀλυμπ. § 16 *«τό... ἀποφαιγεσθαι, τὸ ὕτ' εἶναι συμβούλου»*.

Τὴν ἡμετέραν εὐήθειαν..., ἀποκαλῶν ὁ ῥήτωρ τοὺς Ἀθην. ἀπονηρέτους, τοιοῦτους δηλ. ὥστε μῆτε αὐτοὶ νὰ διανοῶνται πονηρόν τι μῆτε τοὺς ἄλλους νὰ νομιζῶσι δολίους καὶ πανούργους, τί ἐπιδιώκει; — τὴν μὲν ἡμετ. εὐήθειαν . . . προσαγαγόμενον, τὴν δ' Ὀλυνθ. . . . οὕτως ἠδῆ, κατὰ ταῦτα ὁποῖος ὁ Φίλ.;

§ 8. Ἡρόθῃ . . . καθαιρεθῆναι, μεταφορὰ τὰ ῥ. αἰρεσθαι· καθαιρεῖσθαι κυριολεκτοῦνται ἐπὶ τῶν τειχῶν.— ἥρθη μέγας, πρόληψις· πρβλ. § 5 «μέγας ἠδῆ ῥθῃ». — ἕκαστος συμφ. αὐτὸν ἔ. φοντό τι πρ., ὑπερβατόν· τὸ σχῆμα τοῦτο, καθ' ὃ μετατίθενται ἀπὸ τῆς οἰκείας θέσεως εἰς ἄλλην λέξεις, συχνάκις μεταχειρίζεται ὁ ῥήτωρ δ' εὐδουμιαν. — καιροῦ, ἢ λ. προτάσσεται δι' ἔμφασι. — ἢ παρελθόν . . ., ῥητορικὴ πρόκλησις καταδεικνύουσα τὴν ζωηροτέραν τότε ἐπιμυξίαν μεταξὺ ῥήτορος καὶ ἀκροατῶν· πρβλ. Γ' Ὀλυνθ. § 28. — μάλλον δ' ὑμῖν, ἐπανόρθωσις (πρβλ. § 2 «τῶν αἰσχυρῶν, μάλλον δὲ τῶν αἰσχίστων»). — ἄσμενοι, ἢ ἐν τέλει θέσις τῆς λ. πρὸς ἔμφασι.

Οἱ δεδουλωμένοι, οἱ Θεσσαλοὶ διωκοῦντο μὲν ὑπὸ τοῦ Φιλίπ., ἀλλὰ δὲν ἦσαν δούλοι αὐτοῦ· ἐπομένως πῶς ὀμιλεῖ ἐνταῦθα ὁ ῥήτωρ; οὕτω δ' ὀμιλῶν τί ἐπιζητεῖ;

§ 9-10. Εἴ τις ὑμῶν . . ., σχῆμα ὑποφορᾶς· κατὰ τοῦτο ὁ ῥήτωρ εἰσάγει ἐνδεχομένην ἀντίρρησιν τινος, ἣν εὐθύς ἀνασκευάζει· ἐνταῦθα ἀνασκευάζει τὴν ἀντίρρησιν διὰ τῶν ἐξῆς: 1) διὰ μιᾶς ἀναμφισβητήτου πολιτικῆς γνώμης («ὅταν μὲν . . . διέλυσεν»), 2) διὰ μιᾶς ἀναμφισβητήτου ἠθικῆς ἀληθείας («οὐ γὰρ ἔστιν . . . καταρρεῖ») καὶ 3) διὰ μιᾶς ἀνεξελέγκτου παραβολῆς («ὥσπερ γὰρ οἰκίας . . . εἶναι προσήκει»). κατὰ ταῦτα ὁ ῥήτωρ ἀνασκευάζει τὴν ἀντίρρησιν διὰ τριῶν ἀληθειῶν, αἵτινες ἐπιδρῶσιν ἐπὶ τὴν νόησιν, τὴν καρδίαν, τὴν φαντασίαν. — συμφέρει . . . φέρειν τὰς συμφορὰς, παρονομασία· πρβλ. Α' Ὀλυνθ. § 8 «παρεχόμεθ' . . . εἶχετ'». — ἀνεχαίτισε, μεταφορὰ κυρίως τὸ ῥ. λέγεται ἐπὶ ἵππου, ὅστις ὀρθούμενος ἢ λακτίζων ἀνατρέπει τὸν ἵππῴα. — οὐ γὰρ ἔστιν, οὐκ ἔστιν, ἐπαναδίπλωσις ἢ ἐπανάληψις· πρβλ. Α' Ὀλυνθ. § 19 «ἔστιν . . . ἔστιν». — ἦνθησε, μεταφορὰ· τὸ ῥ. κυριολεκτεῖται ἐπὶ τῶν ἀνθέων· διὰ τοῦ ἀνθεῖν ὁ ῥήτωρ δεικνύει τὸ πρόσκαιρον τῆς ἐξ ἀδικίας, ἐπιπορείας καὶ ψεύδους προερχομένης δυνάμεως, ἐπομένως καὶ τῆς τοῦ Φιλίπ.· διότι καὶ τὰ ἄνθη εἶναι πρόσκαιρα καὶ οὐχὶ πολυχρόνια· τὴν δὲ βραχυτέτα τῆς εὐτυχίας παραβάλλουσι πρὸς τὰ ἄνθη ὄχι μόνον οἱ Ἕλληνες, ἀλλ' ἀπάντων τῶν ἐθνῶν οἱ ποιηταὶ καὶ οἱ λοιποὶ συγγραφεῖς (πρβλ. Ψαλμ. «ἄνθρωπος ὡσεὶ χόρτος, αἱ ἡμέραι αὐτοῦ ὡσεὶ ἄνθος, οὕτως ἐξανθήσει»). — φωρᾶται, μεταφορὰ· τὸ ῥ. κυρίως λέγεται ἐπὶ τῶν κλεπτῶν, οἵτινες ἀνακαλύπτονται κλέπτοντες. — καταρρεῖ, μεταφορὰ· τὸ ῥ. κυρίως λέγεται ἐπὶ τῶν μαραινόμενων ἀνθέων. — ὥσπερ γὰρ οἰκίας . . ., παραβολή· τί

ἐπιδιώκει ὁ ῥήτωρ διὰ τῆς παραβολῆς καὶ ποῖον τὸ κύριον σημεῖον ταύτης;

§ 11-13. *Λόγους* ... ἔργον τι, ἀντίθεσις. — *δεικνύειν*, μετεχειρίσθη ὁ ῥήτωρ τὸν τύπον τοῦτον τοῦ ἀπρμφ. ἀντὶ τοῦ συνήθους *δεικνύειν* πρὸς ἀποφυγὴν τῆς χασμωδίας (*δεικνύναι ἐξουσι*). — *ἅπας λόγος* ... καὶ *κενόν*, γνώμη γενικοῦ κύρους. — *πολλὴν τὴν μετᾶστασιν* κτλ., ἡ ἐκπλήρωσις ταύτης τῆς ἀπαιτήσεως εἶναι ὁ πρῶτος ὅρος πάσης εὐδοκιμήσεως τῶν Ἀθην. δι' αὐτὸ ἡ μετ' ἐμφάσεως ἐπανάληψις τῆς αὐτῆς ἐννοίας—ἡ συνωνυμία — (*τὴν μετᾶστασιν* ... *τὴν μεταβολὴν*) καὶ ἡ πρὸ τῶν οὐσιαστικ. ἐμφαντικῆς θέσεως τῶν ἐπιθέτων (*πολλὴν* ... *μεγάλην*). — *εἰσφέροντας, ἐξιόντας, ἀπ. ποιοῦντας*, ἀσύνδετον· τί διὰ τούτου ἐπιδιώκει ὁ ῥήτωρ;

Ὅσῳ ἔτοιμ. αὐτῷ (τῷ λόγῳ) ... , κατὰ ταῦτα ὁποῖοι οἱ ἐπὶ Δημοσθ. Ἀθηναῖοι;

§ 14-15 (αὐτῷ). *Ἐν μὲν προσθήκῃ* ... αὐτὴ δὲ καθ' ἑαυτήν, ἀντίθεσις. — *πάλιν αὖ ἐφάνη* ... *νυνὶ Θετ.* ... , αἱ προτόσεις αὐταὶ συνδέονται πρὸς ἀλλήλας;—*στασιάζουσι καὶ τεταραμένοι*, συνωνυμία. — *αὐτὴ δὲ καθ' αὐτήν* ... , παρατηρητέα ἐν τῇ προτάσει ταύτῃ ἡ εὐφωνία καὶ ἡ εὐρυθμία. — *ὅποι τις ἂν* ... *πάντ' ὠφελεῖ*, γνώμη γενικοῦ κύρους· πρβλ. Ἰσοκρ. Πανηγ. § 139 *πολλάκις μικρὰὶ δυνάμεις μεγάλας τὰς ὄσπας ἐποίησαν*.

Αὐτὴ καθ' αὐτὴν ἀσθενής ... , ὁ ἰσχυρισμὸς οὗτος τοῦ Δημοσθ. συμβιβάζεται πρὸς τὰ πράγματα;

§ 15 (*μὴ γὰρ*) - 16. *Τοῦ(το) ἐξήλωκε*, τὸ περιεχόμενον τῆς προσηγομένης ἐννοίας (*δόξης ἐπιθυμεῖ*) ἐπαναλαμβάνεται διὰ τῆς ἀντωνυμίας *τοῦτο* καὶ ἀναπτύσσεται εἰς αὐτοτελεῖ ἔννοιαν ῥητορικός πλατεῖασμὸς· διὰ ταύτης τί ἐπιδιώκει ὁ ῥήτωρ;—*ἂν συμβῆ τι* (= *ἂν ἀποθάνῃ*), εὐφημισμὸς. — *τὴν τοῦ διαπραξασθαι* ... , ὑπερβατὸν· πρβλ. § 8 *ἕκαστοι συμφ.* — *ἄνω κάτω, παρήχησις*. — *ποιήσωσι* ... *διαθέσθαι*, ἀμφοτέροι αἱ λ. αὐταὶ εἶναι τεχνικαὶ εἰλημμένα ἐκ τοῦ κοινού βίου· αὐταὶ προσδίδουσιν εἰς τὴν ἔκφρασιν σαφήνεια.

Τοῦτ' ἐξήλωκε καὶ προήρηται ... , ταῦτα, ἅτινα ἐκ τοῦ στοματος τοῦ ῥήτορος διαφεύγουσιν, εἶναι μεγάλοι ἔπαινοι περὶ τοῦ Φιλίπ. ἐπομένως πᾶν ὅ,τι ἰσχυρίσθη ἀνωτέρω (ἐν § 4-5) ὁ ῥήτωρ περὶ τοῦ Φιλίπ. εἶναι ἀληθές; — *τοῖς δὲ τῆς φιλοτιμίας* ... , τὰ λεγόμενα ἐναυθα ὑπὸ τοῦ ῥήτορος περὶ τῶν Μακεδόνων ὑπηκόων τοῦ Φιλίπ. εἶναι ἀληθῆ;

§ 17-18. *Συγκροτημένοι*, κύριως τὸ *συγκροτεῖσθαι* λέγεται περὶ πραγμάτων οὕτως ἐξεργασμένων, ὥστε πάντα τὰ μέρη τούτων

νά εἶναι κάλλιστα συνηρισμένα· ἐπομένως τίνα λεκτικὸν τρόπον ἔχομεν ἐνταῦθα;

Οἱ...*ἔξνοι καὶ πεξ...οὐδένων βελτ. εἰσί*, οἱ περὶ τὸν Φίλιπ. ἔξνοι καὶ πεξέταιροι ἦσαν πράγματι τοιούτοι;—*εἰ δέ τις σώφρων...παρεῶσθαι*, εἶναι ἀληθής ὁ ἰσχυρισμὸς οὗτος τοῦ ῥήτορος;—*ὡς δ' ἐγώ...ἤκουον*, πῶς ζητεῖ ὁ ῥήτωρ νὰ καταστήσῃ ἀξίόπιστα πάνθ' ὅσα λέγει ἐνταῦθα; πρβλ. Α' Ὀλυνθ. § 22 «*ἤκουον.. τιῶν.. ὡς*».

§ 19. *Τούτους*, ἐπαναλαμβάνει μετ' ἐμφάσεως τὸ προταχθέν ἀντικμ.: οὕς *ἀπήλυνον*.

§ 20-21. *Μικρά τις ἡγεῖται*, πολλοὶ ἀκροαταὶ ἦτο δυνατόν νὰ νομίζωσιν ὅτι ταῦτα—τὰ ἀνωτέρω λεχθέντα—εἶναι μηδαμινὰ καὶ ἀσήμαντα· δι' αὐτὸ ὁ ῥήτωρ προλαμβάνει τὴν ἐνδεχομένην ταύτην δοξασίαν τῶν ἀκροατῶν διὰ τοῦ *καίτοι ταῦτα... μέγάλ. κτλ.*—*αἱ εὐπραξίαι δειναὶ συγκρῦνται τὰ δνειδῆ*, γνώμη γενικοῦ κύρους· πρβλ. καὶ Ἰσοκρ. 6, 102 «*αἱ μὲν εὐτυχίαι καὶ τοῖς φαύλοις τῶν ἀνθρώπων τὰς κακίας συγκρῦπτουσι, αἱ δὲ δυσπραξίαι ταχέως καταφανεῖς ποιοῦσιν ὁποιοὶ τινες τυγχάνουσιν ὄντες*».—*ὡσπερ ἐν τοῖς σώμασιν, ἕως μὲν... ἐποίησεν ἐκδηλα*, γνώμη καὶ αὕτη γενικοῦ κύρους.—*ὡσπερ ἐν τοῖς σ... οὕτω καί...*, παραβολή· τί ἐπιδιώκεται διὰ ταύτης; ἡ παραβολή δὲ τῶν πολιτειῶν πρὸς τὰ ἀνθρώπινα σώματα εἶναι συχὴ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις—*τῶν πόλεων καὶ τυράννων*, αἱ γενικ., ὡς καὶ τὸ: *ἐν τοῖς σώμασι*, προετάχθησαν, διότι ἀποτελοῦσι τὸ ἐπικρατέστερον μέρος τῆς προτάσεως.—*συμπλακῆ*, μεταφορᾶ· κυρίως τὸ *συμπλέκεσθαι* λέγεται περὶ ἀθλητῶν, εἶτα δὲ καὶ περὶ τῶν ἀγωνιζομένων καὶ μαχομένων περὶ οἰουδήποτε πράγματος· ἀπὸ τῶν προσώπων δὲ μετηνέχθη ὕστερον καὶ εἰς πράγματα (ὡς: *πόλεμος, μάχη συνεπλάκη*).

Ἄν οἱ θεοὶ θέλωσι, ὁ Δημοσθ. φρονῶν ὅτι πρὸς τῇ καλῇ θελήσει τῶν ἀνθρώπων ἀναγκαιὰ εἶναι πρὸς ἐπιτυχῆ ἔκβασιν πράγματός τινος καὶ ἡ βοήθεια τῶν θεῶν καταδεικνύει ποίαν ἀρετὴν αὐτοῦ; πρβλ. § 1.

§ 22-23. *Εἰ δέ τις ὕμῶν* κτλ., σχῆμα προλήψεως· ἐνταῦθα ὁ ῥήτωρ προλαμβάνων δὲν ἀνασχευάζει κατ' εὐθείαν τὴν ἐνδεχομένην ἐνστασίαν τινος τῶν ἀκροατῶν, ἀλλ' ἀποδέχεται μὲν αὐτὴν πρὸς στιγμήν ὡς ὀρθήν, εἶτα δὲ ἄλλως πὼς ἀναίρει. Ἀποδέχεται μὲν δηλ. ὁ ῥήτωρ ὅτι ὁ Φίλιπ. ἔχει εὖνον ἄχρι τοῦδε τὴν τύχην καὶ ὅτι αὐτὴ ἔχει μεγάλην ἐπίδρασιν εἰς ὅλα τὰ ἀνθρώπινα πράγματα, ἀλλ' ἀποφαίνεται ὅτι ἡ τύχη διευθύνει τὰ πάντα κατὰ βούλησιν τῶν θεῶν, βοηθοῦσα μὲν τοὺς δραστηρίους καὶ εὐσεβεῖς, καταβάλλουσα δὲ τοὺς

ὄκηρους καὶ φαύλους. — *μεγάλη ῥοπή, μᾶλλον δ'... πράγματα*, γνώμη γενικοῦ κύρους· πρβλ. Πλάτ. Νόμ. Δ' «*τύχας εἶναι σχεδὸν ἅπαντα τὰ ἀνθρώπινα πράγματα*» — Νικόστρ. πρὸς Ἀθην. ΙΕ' «*τύχη τὰ θνητῶν πράγματα*». — *ῥοπή*, μεταφορὰ ληφθεῖσα ἀπὸ τῆς πλάστιγγος τοῦ ζυγοῦ, ἣτις λαβοῦσα βάρος πλειότερον τῆς ἄλλης κλίνει πρὸς τὰ κάτω. — *μᾶλλον δ' ὄλον*, ἐπανόρθωσις· πρβλ. § 2. — *ὄλον*, δὲν ἐτέθη μετὰ τοῦ ἄρθρου (τὸ ὄλον) — ὡς ἀνεμένετο — διὰ νὰ διατηρηθῆ ἡ εὐρυθμία μεταξὺ τῶν *μεγάλη... τύχη* καὶ *παρὰ... πράγματα*. — *δρῶ ὑμῖν*, μετὰ τὸ *δρῶ* πρέπει νὰ γίνῃ μικρά τις παῦσις διὰ τὴν ἀντίθεσιν τὴν ἀρχομένην διὰ τοῦ *ὑμῖν*: διὰ τῆς παύσεως ταύτης ἡ χάσμαδια (*δρῶ ὑμῖν*) καθίσταται ἥττον αἰσθητή. — *οἶμαι*, εἰρωνικῶς ἐνταῦθα τὸ *οἶμαι*. — *οὐκ ἐνὶ αὐτὸν ἀργ...* *μὴ τι γε δὴ τοῖς θ.*, γνώμη γενικοῦ κύρους· πρβλ. Εὐριπ. «*τῶ ποιοῦντι χῶ θεὸς συλλαμβάνει*» — Ἐπίχαρμ. ἐν τοῖς Ξενοφ. Ἀπομν. Β', α', 20 «*τῶν πόνων πωλοῦσιν ἡμῖν πάντα τὰγαθὰ οἱ θεοί*» — Sall. Cat. «*ubi socordiae te atque ignaviae tradideris, nequidquam deos implores*». — *οὐ δὴ θαυμαστὸν χτλ.*, μετὰ σαρκασμοῦ ἐνταῦθα ἀντιτίθησιν ὁ ῥήτωρ τὴν ἐνεργητικότητα τοῦ Φιλίπ. πρὸς τὴν ἀδράνειαν τῶν Ἀθην.· ὡσαύτως μετ' εἰρωνείας καὶ σαρκασμοῦ ἐπαναλαμβάνει τὸ *θαυμαστὸν* καὶ *θαυμάζω*, πρὸς δὲ τούτοις καὶ τό: *μηδὲν ποιοῦντες ἡμεῖς τοῦ πάντα ποιοῦντος*. — *θαυμάζω τοῦτ' ἐγώ*, αἱ τρεῖς λέξεις μετ' ἐμφάσεως ἰδίᾳ τό: *τοῦτ'* (ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ ἐπόμενον *ἐκεῖνο* καὶ *ταῦτα θαυμάζω*).

Εἰς τὸ τὴν παρὰ τῶν θεῶν εὐνοίαν..., τί ἐπιζητεῖ ὁ ῥήτωρ λέγων ὅτι οἱ θεοὶ εὐνοοῦσι τοὺς Ἀθην.; πῶς θὰ διετίθεντο ψυχικῶς οὗτοι ἀκούοντες τοῦτο; πρβλ. καὶ § 1. — *πονῶν ἐκεῖνος αὐτὸς καὶ παρῶν...*, ταῦτα, ἅτινα ἐκ τοῦ στόματος τοῦ ῥήτορος διαφεύγουσιν, εἶναι μεγάλοι ἐπαινοὶ περὶ τοῦ Φιλίπ.· ἐπομένως πᾶν ὅ,τι ἰσχυρίσθῃ ἀνωτέρω (ἐν § 4-5) ὁ ῥήτωρ περὶ τοῦ Φιλίπ. εἶναι ἀληθές; πρβλ. καὶ § 15. — *στρατευόμενος καὶ πονῶν* χτλ., ἐκ τούτων πῶς χαρακτηρίζεται ὁ Φίλ. καὶ πῶς οἱ Ἀθην.;

§ 24-25. *Μέν ποτε... νυνὶ δέ*, ἀντιθεσις. — *ἀντήρατε*, μεταφορὰ ληφθεῖσα ἐκ τοῦ πυγμάχου, ὅστις ἐγείρει τὸν βραχίονα κατὰ τοῦ ἀντιπάλου του, ἵνα ἀποφύγῃ τὸ κτύπημα αὐτοῦ καὶ ἐπιφέρῃ τὸ ἰδικόν του. — *πολλάκις (πάντας)*, ῥητορικὴ ὑπερβολή. — *ἀντήρατε... κάθησθε*, ἡ ἐννοία: «ὑπερ ἄλλων ἐξηγέρθητε, ὑπερ τῶν ὑμετέρων συμφερόντων οὐδὲν θέλετε νὰ πράξητε» ἀναπτύσσεται διὰ τοῦ σχήματος *κατ' ἄρσιν καὶ θέσιν* («*οὐκ... ἀλλά...*») εἰς τόσφ ζωηρὰν ἀντίθεσιν, ὥστε αἱ κύρια ἰδέαι ὑπερ τῶν ἄλλων καὶ τὰ ὑμέτερ' αὐτῶν τρις ἐπαναλαμβάνονται ἐν νῆξ' ἐκάστοτε πλοκῇ. — *κάθησθε*, ὁ ῥήτωρ τελειώνει διὰ τῆς αὐτῆς λέξεως, δι' ἧς καὶ ἤρχισεν (§ 23 «*καθήμεθα*»); πρβλ. καὶ εὐθύς κατωτέρω (§ 25): «*τί*

ποιούντων ὁ χρόνος διελήλυθεν — ποιούντων ἅπας ὁ χρόνος διελήλυθεν · ῥητορικός κύκλος· πρβλ. § 7. — *μηδὲ εἷς*, ἐμφαντικώτερον τοῦ *μηδεῖς*. — *μελλόντων ... ἐλπίζόντων κτλ.*, ἀσύνδετον διὰ τούτου καταφανέστερος καθίσταται ὁ σαρκασμὸς καὶ ἡ εἰρωνεία τοῦ ῥήτορος, μεθ' ἧς περιπαίζει τὴν κουφότητα καὶ ἀβουλίαν τῶν Ἀθην.

Δακεδαίμ. μὲν ποτε ... νυνὶ δ' ὀκνεῖτε ... μελλόντων αὐτῶν ... ἐλπίζόντων ... αἰτιωμένων, ἐξ ὧσων ἐπραξαν ἄλλοτέ ποτε οἱ Ἀθην. πῶς δύνανται νὰ χαρακτηρισθῶσι καὶ πῶς ἐκ τῆς διαγωγῆς, ἣν δεικνύουσι τώρα ;

§ 26. *Εἰθ'*, διὰ τούτου ἐν ἀρχῇ ἐρωτήσεως ἐκφράζει ὁ ῥήτωρ συνήθως τὴν σφοδρὰν αὐτοῦ ἀγανάκτησιν διὰ τὰ προεκτεθειμένα. — *διὰ τούτων ... τῶν αὐτῶν*, ἐμφαντικώτερον τοῦ: *δι' αὐτῶν τούτων*. — *ἐλπίζετε*, διὰ τούτου ὁ ῥήτωρ παρῳδεῖ μετὰ πικρίας τὸ ἀνωτέρω: *ἐλπίζόντων*. — *ἔχον ἐστὶ φύσιν*, ἐτέθη περιφραστικῶς καὶ διὰ τὴν συμμετρίαν πρὸς τὸ ἐπίθετον *εὐλογον* καὶ διὰ τὴν ἔλλειψιν ἐπιθέτου ἐκ τῆς λέξεως *φύσις* ἔχοντος τὴν ἐνταῦθα ἀπαιτουμένην σημασίαν (διότι τὸ *φυσικόν* παρ' ἀρχαίους ἄλλο σημαίνει). — *πολὸν ἄγον ... πέφυκεν*, γνώμη γενικοῦ κύρους· πρβλ. Sall. Jug. 31, 18: « Majus dedecus est parva amittere quam omnino non paravisse » — Ovid. Art. am. II, 13 « non est virtus quam quaerere parva tueri » — Τὴν αὐτὴν γνώμην ἐκφέρει, ὁ Δημοσθ. καὶ ἀντιθέτως ἐν Α' Ὀλυνθ. § 23 « *πολλάκις δοκεῖ τό ... χαλεπώτερον* », ἧτις ἐπίσης ἀληθεύει. — *αὐτῶν ... ἦδη*, ἐτέθησαν ἐν τοιαύτῃ θέσει αἱ λέξεις — ἡ μὲν α' ἐν ἀρχῇ, ἡ δὲ β' ἐν τέλει — χάριν ἐμφάσεως.

§ 27. *Φημί δὴ*, προετάχθη μετ' ἐμφάσεως (ὡς ἀνωτέρω ἐν § 11). — *πικρῶς*, μεταφορᾷ. — *οὐκ ἔστι πικρῶς ... τὰ δέοντα*, γνώμη γενικοῦ κύρους.

Ἀπ' αὐτῶν τῶν ἔργων ..., ἐπὶ Δημοσθ. οἱ Ἀθην. ἔκρινον τοὺς στρατηγούς οὐχὶ ἐκ τῶν ἔργων αὐτῶν, ἀλλ' ἐκ τῶν λόγων τῶν συκοφαντούντων ῥητόρον ἢ ἐκ τῶν ἀδεσπότων φημῶν ἐπραττον καλῶς ; πῶς δ' ἐκ τούτου δύνανται οὗτοι νὰ χαρακτηρισθῶσιν ;

§ 28-29 (*φάυλος*). *Τίνος ἔνεκα ...*, ἐρώτησις διὰ ταύτης ὁ λόγος καθίσταται ἐντονώτερος καὶ διεγείρεται ἡ προσοχὴ τῶν ἀκροατῶν. — *ἐνταῦθα μὲν ... ἐκεῖ δὲ — τὰθλα ... οἱ δὲ κίνδυνοι*, ἀντιθέσεις. — *τὰθλα*, μεταφορᾷ ληφθεῖσα πόθεν ; — *Ἀμφίπολις κἂν ...*, ἢ *Ἀμφίπολις* — ἧς ἡ ἀνάκτησις ἦτο ὁ διακαέστερος πόθος τῶν Ἀθηναίων — ἐτέθη ἐν ἀρχῇ τῆς προτάσεως πρὸς ἐμφασιν. — *παρὰ χροῆμ' ὑμεῖς κομεισθε*, ὁ ῥυθμὸς εἰκονίζει τὴν σπουδὴν, μεθ' ἧς οἱ Ἀθην. λαμβάνουσι τὰ ὑπ' ἄλλων κτηθέντα. — *τὰθλα ὑμέτερα ... οἱ*

δὲ κίνδυνοι τῶν ἔφεστ. ἴδιοι, σαρκασμός. — περίεστι τοίνυν ὑμῖν ..., σαρκασμός. — ἐρίζειν καὶ διεστάναι, συνωνυμία.

Ἐμεῖς... τοὺς ἔφεστ. κρίνετε... ἀφίετε... περίεστι... ἐρίζειν καὶ...; κατὰ ταῦτα ὁποῖοι οἱ Ἄθην. ἐπὶ Δημοσθ.;

§ 29 (πρότερον) - 30. Εἰσεφέρετε κατὰ συμμ... πολιτεύεσθε κατὰ συμμ., λογοπαίγνιον μετὰ πικροῦ σαρκασμοῦ. — τοῖς δ' (ἀποδώσετε) ἀναγκάζ..., σαρκαστικῶς λέγει τοῦτο ὁ ῥήτωρ. — οὐχί, ἐμφαντικώτερον τοῦ οὐ. — ἐν καιρῷ, ἐτέθη ἐν τέλει πρὸς ἔμφασιν. — εἶθ' ὑμῖν... ἐξέσται, ταῦτα λέγει ὁ ῥήτωρ μετὰ σαρκαστικῆς εἰρωνείας.

§ 31. Πάντας... πάντας... πᾶσι, ἡ θέσις τῶν λ. ἐν ἀρχῇ καὶ ἡ ἐπανάληψις αὐτῶν πρὸς ἔμφασιν. — βέλτιον ἐχόντων, πρβλ. Α' Ὀλυμπ. § 28 « χρηστά εἶη » — Ὁ ἐπίλογος τοῦ λόγου εἶναι ἤρεμος, σεμνοπρεπής καὶ ἀφελής, ὡς εἶναι πάντες σχεδὸν οἱ ἐπίλογοι τῶν συμβουλευτικῶν ἰδία λόγων τοῦ Δημοσθ.

Ὀλυνθ. Γ.

§ 1-2. *Εἰς τὰ... πρὸς τοὺς*, ἡ ποικιλία τῶν προθέσεων δι' εὐρυθμίαν καὶ εὐφωνίαν. — *τὰ πράγματα... τοὺς λόγους... — τοὺς λόγους... τὰ πράγματα*, χιαστὸν σχῆμα· διὰ τούτου ὁ ῥήτωρ τηρεῖ πληρέστερον τὴν συνέχειαν τῶν διανοημάτων αὐτοῦ, ἐν ᾧ συγχρόνως εἰς τὸ μετὰ τόνου ἐπιφερόμενον *τὰ πράγματα* προσαρτᾶται ἡ ἐυρύτερα ἀνάπτυξις. — *τὴν πρώτην*, ἡ ἐν τέλει θέσις τῆς λέξεως πρὸς ἔμφασιν. — *περὶ τοῦ*, τὸ ἄρθρον οὐσιαστικοποιεῖ τὴν ἐπομένην ἔρωτημκ. πρότασιν, ἐν ἣ ὁ κύριος τόνος πίπτει ἐπὶ τῆς ἄλλως τε ἐν τῷ προοιμίῳ λίαν ἐξαρθείσης λέξ. *τιμωρήσεται*.

Τοὺς λόγους περὶ τοῦ τιμ..., ἔπρεπε νὰ ἦσαν τόσον αἰσιόδοξοι οἱ ῥήτορες, ὥστε νὰ ὀμιλῶσι περὶ τιμωρίας τοῦ Φιλ.; δὲν ἔπρεπε νὰ ἐκτιμῶσι ψυχρότερον τὴν κατάστασιν τῶν πραγμάτων; — *ὅπως μὴ πεισόμεθα...*, πῶς ζητεῖ ὁ ῥήτωρ ν' ἀφαιρέσῃ τὸ μέγα θάρος τῶν ῥητόρων; ἐμβάλλων εἰς τὰς ψυχὰς αὐτῶν ποῖον αἰσθημα διὰ τῆς ὑποδηλώσεως ὅτι αὐτοὶ οἱ Ἀθην. διατρέχουσι τὸν κίνδυνον πρότερον νὰ κακοποιηθῶσιν ὑπὸ τοῦ Φιλίπ.;

§ 3. *Φροντίδος καὶ βουλῆς*, συνωνυμία πρὸς ζωηροτέραν ἔξαρσιν τῆς ἐννοίας. — *ἡ μᾶς ἐκπεφευγένοι*, προτιθέμενος ὁ ῥήτωρ νὰ εἴπῃ δυσάρεστόν τι τοῖς Ἀθηναίοις (*τῷ μὴ βουλ...*) μεταχειρίζεται τὸ ἀ' πρόσωπον (*ἡμᾶς*), ἐν ᾧ πρὸ ὀλίγου μετεχειρίσθη τὸ β' (*πρὸς ὑμᾶς*) καὶ εὐθὺς κατατέρω ὡσαύτως τὸ αὐτὸ πρόσωπον (*ἀξιῶ ὑμᾶς*). — *ἐκπεφευγένοι*, μεταφορά· τὸ ὁ. κυριολεκτεῖται ἐπὶ τῶν πτηνῶν, τὰ ὁποῖα ἐξ αὐτῶν τῶν χειρῶν τοῦ θηρευτοῦ φεύγουσι. — *οὐχὶ ταῦτα παρίσταται μοι...* *τὰ παρόντα* (§ 1-3), ἐν τῷ προοιμίῳ ὁ ῥήτωρ ζητεῖ νὰ ἐγείρῃ α') τὴν εὐνοίαν τῶν ἀκροατῶν ὑπὲρ ἑαυτοῦ ἐπαινῶν αὐτοῦ διὰ τὴν ὀξύνοίαν καὶ ὑποδηλῶν ὅτι αὐτὸς θὰ εἴπῃ τὴν ἀλήθειαν ἀποβλέπων εἰς τὸ συμφέρον τῆς πατρίδος, β') τὴν ἀποστροφὴν πρὸς τοὺς ῥήτορας, τοὺς πρὸς χάριν δημηγοροῦντας, ὑποδηλῶν ὅτι αὐτοὶ εἶναι αἴτιοι τῆς παρούσης κακῆς καταστάσεως τῶν πραγμάτων καὶ γ') τὴν προσοχὴν τῶν ἀκροατῶν παραστάων τὴν παροῦσαν περίστασιν ἀξίαν πολλῆς φροντίδος καὶ σκέψεως.

Τῷ μὴ βούλεσθαι τὰ δ... ἢ *τῷ μὴ συνίεναι*, πῶς ἐκ τούτων χαρακτηρίζονται οἱ Ἀθην.; πρβλ. καὶ Cic. Cato § 64 «Athenienses scire quae recta essent, sed facere nolle». — *τῷ μὴ βούλεσθαι τὰ δ ποιεῖν*, τὴν κατηγορίαν αὐτὴν, ἣν ἐπιρρίπτει ὁ ῥήτωρ τοῖς Ἀθην., πῶς ζητεῖ νὰ καταστήσῃ ἡπιωτέραν; (ἐπιφέρων τὸ: *τῷ συνίεναι*, δικαιολογῶν αὐτὴν διὰ τοῦ ἐγκαρδίου του πόθου νὰ ὠφελήσῃ τὴν πατρίδα καὶ τέλος θεωρῶν ὡς κυρίου αἰτίους τῆς κακῆς καταστά-

σεως τοὺς πρὸς χάριν δημηγοροῦντας).—*ἵνα τὰ λοιπὰ βελτίω γένηται*, ἀπ' οὗ ὁ ῥήτωρ ὡς σκοπὸν τοῦ λόγου του προβάλλει τὴν βελτίωσιν τῶν πραγμάτων τῆς πατρίδος του, ὑπὸ ποίου αἰσθήματος κατέχεται πρὸς αὐτήν;

§ 4-5. *Μὴν μὲν ἦν μαιμακτηριῶν*, ὅπως ἀπερίττος ἢ ἀρχὴ τῆς διηγήσεως παρατηρητέα ἢ παρήχσις.—*καὶ μετὰ ταῦτα* . . . , πᾶσα ἡ διήγησις περιέχει ἐν τῇ λίαν ἀπερίττω ἀπλότητι αὐτῆς τὸν πικρότατον σαρκασμὸν καὶ εἰρωνειαν ἢ ἀπαγγελία ὀφείλει πᾶσας τὰς ἐννοίας (*καὶ μετὰ ταῦτα* |διελθ. τ. ἐν τ. |ἐκατ. |μετ. |βοηθρ. |τ. τ. μῆν. / μόγίς/μ. τ. μυστ./), δηλ. πάντα τὰ σημεῖα, τὰ ὁποῖα κείνται μετὰ τῆς ἀποφάσεως καὶ τῆς ἐκτελέσεως, ἐν ἑκάστον χωριστὰ καὶ βραδέως ν' ἀποχωρῶσι καὶ οὕτω ν' ἀπεικονίσῃ τὴν ἑκάστοτε παρατηρουμένην ἀναβολήν.—*δέκα ναῦς* . . . , ἀληθῆς παρωδία τῶν γενναίων ἐκείνων ἀποφάσεων! οἱ Ἄθην. ἀποστέλλουσι 10 ναῦς (ἀντὶ τῶν 40), κενάς, καὶ 5 τάλαντα (ἀντὶ τῶν 60) ἵνα δ' ἐξάρῃ ὁ ῥήτωρ ταύτην τὴν ἀντίθεσιν κάμει χρῆσιν τοῦ ὑπερβατοῦ.—*σωθεῖς*, ἡ ἐν τέλει τῆς προτάσεως θέσις τῆς λέξεως πρὸς ἔμφασιν ἔχει δὲ ἡ λ. διπλὴν σημασίαν: σωθεῖς ἀπὸ τε τῆς νόσου αὐτοῦ καὶ τῆς προσβολῆς ἡμῶν: λογοπαίγνιον.

Ἐψηφίσασθε τεττ. . . , δέκα ναῦς . . . ἀπεστείλατε . . . ἀφεῖτ' . . ., ἐκ τούτων πῶς δύνανται νὰ χαρακτηρισθῶσιν οἱ Ἄθην.; πρβλ. κατοιτέρω § 14 καὶ Β' Ὀλυμπ. § 23.

§ 6-7. *Τί δὴ χρῆσόμεθα* . . . , ἐρώτησις σκοποῦσα τὴν διέγερσιν τῆς προσοχῆς τῶν ἀκροατῶν.—*χρῆσόμεθα . . . βοηθήσετε . . . θεάσασθ'*, ἡ μεταβολὴ ἐναυθία τῶν προσώπων χάριν ποικιλίας ἀλλαγῆς ὁ ῥήτωρ ποιεῖται τὴν μεταβολὴν τῶν προσώπων πρὸς τίνα σκοπὸν; πρβλ. ἀνωτέρω ἐν § 3 «*πρὸς ὑμᾶς . . . ἡμᾶς ἐκπεφυγέ- ναι . . .*» καὶ Α' Ὀλυμπ. § 2 «*εἴπερ φροντίζετε . . . ἡμεῖς . . . δοκοῦ- μεν . . .*»—*παντὶ σθένει κατὰ τὸ δυνατόν*, πλεονασμὸς.—*ὑπῆρχον . . . οὔτε Φίλ. . . ἐπράξαμεν . . . ἦν τοῦθ'* . . . ἐκπολεμήσοι . . . πέπρα- κται, τὸ ἀσύνδετον ἀπ' ἐνὸς τῶν προτάσεων, ἡ συντομία ἀπ' ἑτέρου καὶ ἡ ἀπλότης αὐτῶν, ἐπιχέουσι τόσην σαφήνειαν εἰς τὴν διήγησιν, ὥστε τὸ σκοπούμενον συμπέρασμα («*τί οὖν ὑπόλοιπον . . . πλὴν βο- ηθεῖν ἐ.κ.π.*») γίνεται καταληπτόν καὶ εἰς τὸν πλέον ἀμβλύν τὸν νοῦν ἔχοντα ἀκροατήν.—*ὑπῆρχον κεκτημένοι*, περιφράσις ἀντί: *ἐκέ- κτητο* διὰ τῆς περιφράσεως ἡ ἐννοία καθίσταται παραστατικω- τέρα: πρβλ. Β' Ὀλυμπ. § 1 «*τὸ γεγενῆσθαι κεκτημένους καὶ ἔχον- τας*».—*ἐρορμεῖν*, μεταφορὰ τὸ ὄ. κυριολεκτεῖται ἐπὶ πλοίων, ἅπαντα εἶναι ἠγχυροβολημένα καὶ ἐπιτηροῦσι καιρῶν ἐπιθέσεως.

Ἐστρατηγηκότες ἔσεσθε . . ., λέγων ὁ ῥήτωρ ὅτι, ἐὰν οἱ Ἄθην. δὲν

τρέξωσιν εἰς βοήθειαν τῶν Ὀλυνθ., θὰ διεξαγάωσι τὸν πόλεμον ὡσεὶ ἦσαν μισθωτοὶ στρατηγοὶ τοῦ Φιλίπ. τί ἐπιζητεῖ;

§ 8-9. *Τὸν φόβον*, ἐξαίρεται ἡ λ. διὰ τῆς ἐν ἀρχῇ τῆς προτάσεως θέσεως τῆς καὶ διὰ τῆς παρεμβεβλημένης ἐπιφωνήσεως: «*ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι*». — *ὡς ἔχουσι*, ἀποφεύγει ὁ ῥήτωρ νὰ ἐκφράσῃ ἐπὶ τὸ σαφέστερον πράγματα δυσάρεστα· οὕτω καὶ κατοπτέρω: «*πρὸς ταῦτα τὰ πράγματα*»· εὐφημισμός. — *ἐπικλῖναι*, μεταφορά· τὸ ὅ. τοῦτο — ὡς καὶ τὸ ἀπλοῦν *κλίνω* — κυριολεκτεῖται ἐπὶ τοῦ τυγοῦ — *ιδεῖν* — *ἀκούειν*, ἀντίθεσις. — *δήπου*, τοῦτο τιθέμενον ἐν τέλει λαμβάνει μεγαλυτέραν ἔμφασιν.

Τὸν φόβον . . . ὑποδεικνύων ὁ ῥήτωρ τὴν ἐκ τῆς ὀλιγορίας κατασχύνῃ καὶ ἐπισείων τὸν φόβον, ὃν προκαλεῖ τὸ μέλλον, τί ἐπιζητεῖ;

§ 10. *Εἴποι τις ἄν . . .*, ὑποφορά· πρβλ. Α' Ὀλυνθ. § 14 «*ἄν τις εἴποι*». — *τὸ δ' ὄπως*, τὸ ὄπως ἐξαίρομενον διὰ τοῦ τὸ ἐξαίρεται καὶ διὰ τῆς ἐν ἀρχῇ θέσεως αὐτοῦ. — *μὴ θαυμάσητε*, προδιόρθωσις, δι' ἧς προδιαθέτει τοὺς ἀκροατὰς εἰς ἀκρόασιν προτάσεως παραδόξου καὶ λιαν δυσαρέστου πρβλ. Α' Ὀλυνθ. § 26 «*μὴ πικρόν . . .*». — *ἄν παράδοξον . . .*, δηλῶν ὁ ῥήτωρ ὅτι θὰ εἴπῃ *παράδοξόν τι* ἐπιζητεῖ νὰ διεγείρῃ τὴν προσοχὴν τῶν ἀκροατῶν. — *νομοθέτας καθίσσατε*, παρατηρητέος ὁ ἐπιτακτικὸς τόνος τῆς φράσεως. — *εἰσὶ γάρ . . .*, εἰρωνικῶς λέγει τοῦτο· οἱ πολλοὶ νόμοι εἶναι ἀπόδειξις τῆς κακῆς καταστάσεως τῶν πολιτειῶν πρβλ. Ἰσοκρ. Ἄρεστ. κεφ. 16, § 4 «*τὰ γε πλήθη τῶν νόμων σημείον εἶναι τοῦ κακῶς οἰκεῖσθαι τὴν πόλιν αὐτήν*» — Tacit. Annal. III, 27: «*Corruptissima re publica plurimae leges*».

§ 11-12 (*ποιήσαι*). *Οἱ μὲν τὰ στρατ. . . θεωρικὰ*, ἐν τῇ προτάσει ταύτῃ αἱ λέξεις εἶναι διατεταγμέναι μετὰ πολλῆς τέχνης: ἐχωρήσθησαν αἱ λ. *στρατιωτικὰ* — *θεωρικὰ* πρὸς περισσοτέραν ἔξαρσιν αὐτῶν· αἱ δὲ λ. *τοῖς οἴκοι μένουσι* ἐτέθησαν μετὰ τῶν *στρατιωτικὰ* — *διανέμουσι*, μεθ' ὧν εὐρίσκονται ἐν πλήρει ἀντιθέσει, διότι τὰ στρατιωτικὰ χρήματα δὲν ἦσαν προσωρισμένα διὰ τοὺς *οἴκοι μένοντας* οὐδὲ τούτοις ὄφειλον νὰ διανέμονται· ἐτέθησαν δὲ οὕτω, ἵνα καταδειχθῇ τὸ ἄτοπον τοῦ πράγματος· ἡ παρήχησις *μένουσι διανέμουσι* ἐπίσης συμβάλλεται εἰς τὴν ἔξαρσιν τοῦ χωρίου. — *τὴν τοῦτά, παρατηρητέα* ἢ ἐπισώρευσις τῶν ἄρθρων. — *ὀδόν*, μεταφορικῶς ἡ λ. — *ὑπὲρ ὑμῶν ὑφ' ὑμῶν*, ἢ παράθεσις λέξεων διαφόρων κατ' ἔννοιαν παρέχει χάριν καὶ ἔμφασιν εἰς τὸν λόγον. — *μᾶλλον φοβερότερον*, πλεονασμός (ἀντί: *μᾶλλον ἔτι φοβερόν* ἢ — παραλειπομένου τοῦ *μᾶλλον* — *ἔτι φοβερότερον*).

§ 12 (καὶ λύειν) - 13. Λύειν, ἢ λ. αὕτη, ἣτις κεῖται ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ *τεθείκασαι*, ἐξαίρεται διὰ τῆς ἐν ἀρχῇ τῆς προτάσεως θέσεώς της καὶ διὰ τοῦ: *καὶ ... γε. — οὐ γὰρ ἔστιν ...*, ἡ αἰτιολογία ἀποτελεῖται ἐκ δύο μελῶν, ἐξ ὧν τὸ μὲν πρῶτον (*τὴν μὲν χάριν...*) ἀναφέρεται εἰς τὸ *τεθείκασαι*, τὸ δὲ δεύτερον (*τὴν ἀπέχθειαν...*) εἰς τὸ *λύειν*: σχῆμα χιαστὸν (πρβλ. § 1 «*τὰ πράγματα ... τοὺς λόλους ... τοὺς λόγους τὰ πράγματα*»). — *τὴν μὲν ... τὴν δέ...*, ἐπαναφορά: διὰ ταύτης ἔτι μᾶλλον ἐξαιρούνται αἱ οὐχὶ φυσικαὶ ἀντιφάσεις «*τὴν μὲν χάριν, ἢ ἔβλαπτε*» καὶ «*τὴν δ' ἀπέχθειαν, δι' ἧς ἂν ἄμεινον πρ.*». — *μηδαμῶς ... μηδένα*, ἡ ἐπανάληψις τῶν ἀρνητικῶν ἐμφαίνει σφοδρότητα καὶ πάθος.

Καὶ λύειν γε..., ὑποδεικνύων ὁ ῥήτωρ εἰς τοὺς Ἀθην. ὅτι πρέπει νὰ ἀπαίτησῃσι τὴν κατάργησιν τῶν νόμων παρ' αὐτῶν ἐκείνων, οἵτινες ἔθεσαν αὐτούς, δηλ. τοῦ Εὐβούλου καὶ τῶν περὶ αὐτόν, τί ἐπιζητεῖ; — *τὴν μὲν χάριν ... ὑπάρχειν, τὴν δ' ἀπέχθ.*..., κατὰ ταῦτα οἱ Ἀθην. κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Δημοσθ. πῶς διέκειντο πρὸς τοὺς κολακεύοντας τῶν ῥητόρων; πῶς δὲ πρὸς τοὺς συμβουλευόντας τὰ συμφέροντα; — *μηδὲν' ἀξιούτε τηλικ. εἶναι ... μηδ' οὕτως ἀνόητον...*, κατὰ ταῦτα δύναται νὰ ἐγερωθῇ ὑπόνοια περὶ τοῦ Δημοσθ. ὅτι αὐτὸς λύει τοὺς νόμους;

§ 14 - 15. Τὸ *ποιεῖν*, ἡ ἐν ἀρχῇ θέσις τῆς λέξεως πρὸς ἔμφασιν διὰ τὸν αὐτὸν λ. ἐτέθησαν ἐν τέλει αἱ λ. *προθύμως ὑμᾶς χωρισθεῖσαι* δι' ἄλλων ἐν τῷ μεταξὺ λέξεων ἀπὸ τοῦ *ποιεῖν*, εἰς ὃ ἀνήκουσιν αὐταί. — *μᾶλλον δ' οὐδὲν*, σχῆμα ἐπανορθώσεως: πρβλ. Α' Ὀλυνθ. § 19 καὶ Β' Ὀλυνθ. § 2. — *εἰ γὰρ αὐτάρκη... ἐδεδώκει δίκην*, τὴν περίοδον ὅλην χαρακτηρίζει σαρκαστικὴ εἰρωνεία. — «*ψήφισμα(α) οὐδενὸς ἄξιον ... τὰ γε δόξαντα προθύμως*» — «*τὸ πράτειν, τοῦ ... κρείττον ἔστι*», γνώμαι ἐχουσαι γενικὸν κύρος.

«*Οὐ ψήφισμα...* οἱ Ἀθην. ἐπὶ Δημοσθ. πολλὰ μὲν ἀπεφάσιζον ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, εἶτα δ' ὅμως ὀλίγα ἢ οὐδὲν ἐξετέλουν» τοῦ πρέπει ν' ἀποδοθῇ τοῦτο; πρβλ. καὶ ἀνωτέρω § 4 - 5. — *καὶ γὰρ εἰπεῖν τὰ ... δξύτατοι τὰ ἐθηθέντα*, ἦσαν πράγματα τοιοῦτοι οἱ Ἀθην.; κατὰ τί δὲ διέφερον οἱ ἐπὶ Δημοσθ. Ἀθηναῖοι τῶν ἐν προγενεστέροις χρόνοις Ἀθηναίων; πρβλ. Θουκυδ. 1, 70, 2: «*καὶ ἐπινοῆσαι δξύεις* (οἱ Ἀθηναῖοι) *καὶ ἐπιτελέσαι ἔργω δ' ἂν γινῶσιν*». — *δυνάμενοι — δξύτατος*, ὁ Δημοσθ. μεταχειρίζομενος περὶ τῶν ῥητόρων, ὧν εἷς ἦτο καὶ αὐτός, τὸ θετικὸν *δυνάμενοι* (ἐν ᾧ περὶ τῶν ἀκροατῶν μεταχειρίζεται τὸ ὑπερθτικ. *δξύτατοι*) ποῖαν ἀρετὴν αὐτοῦ καταδεικνύει; — *καὶ πρᾶξαι δὲ δυνήσεσθε*, οἱ ἀκροαταὶ ἀμέμωτον ν' ἀκούσωσι: *πρᾶξαι δὲ οὐ δύνασθε* — ἀλλ' ὁ Δημοσθ. ἀντὶ τοῦτου ἐπιφέρει τὸ «*καὶ πρᾶξαι δὲ δυνήσεσθε*» ἐπιζητῶν νὰ ἐμβάλῃ εἰς τὰς ψυχὰς τῶν Ἀθην. ποῖα αἰσθήματα;

§ 16-17. *Τίνα χρόνον...*, αἱ ἀλλεπάλληλοι ἐρωτήσεις, ἐξ ὧν ἀποτελεῖται ὁλόκληρος ἡ § 16, καὶ μάλιστα τὸ ἀσύνδετον αὐτῶν, εἰκονίζουσι μεγάλην ψυχικὴν ἐξέγερσιν καὶ πάθος ἀσύνηθες· διὰ τῶν ἐρωτήσεων αὐτῶν ὁ ῥήτωρ διὰ βραχέων ἀναμνησκὼν τοὺς Ἀθηναίους τὰ συμφέροντα, τὰ δέοντα, τὰ συμβάντα, τὰ συμβησόμενα, κεντᾶ τὰς ἡθάρμους τῶν Ἀθην. ψυχὰς πρὸς δραστηρίαν ἐνέργειαν. — *οὐχ... οὐχ... οὐκ... οὐ... οὐχ...*, ἐπαναφορὰ προσδίδουσα ἔμφασιν εἰς τὸν λόγον. — *τότε*, διὰ τῆς λ. ταύτης συγκεφαλαιοῦται ἡ προηγηθεῖσα ἔννοια: «*ἐάσαντες καὶ... συγκατασκευάσαντες*» καὶ οὕτως ὁ λόγος καθίσταται σαφῆς καὶ ἐμφαντικός· ἀλλαχοῦ ἡ συγκεφαλαίωσις προηγηθείσης ἔννοιας γίνεται διὰ τοῦ *τοῦτ(ο)* (πρβλ. Α' Ὀλυνθ. § 16) ἢ διὰ τοῦ *οὕτως* (πρβλ. Β' Ὀλυνθ. § 7). — *οὐ... φήσομεν εἶναι*, ἡ πρότασις αὕτη χρησιμεύουσα ὡς ἀντικμ. τοῦ *οἶδα* ἔπρεπε νὰ εἶχε πρὸ αὐτῆς τὸ *οἷ* ἢ ἔλλειψις τούτου δίδει ἔμφασιν εἰς τὸν λόγον. — *ἐγώ*, ἡ ἐν τέλει τῆς περιόδου θέσις τῆς λ. πρὸς ἔμφασιν. — *οὐ γὰρ αὐτοί... οὐδὲ γὰρ ἐν τοῖς...*, παρομοίωσις ἡ ἔννοια αὐτῆς: καθὼς ἐν τῇ μάχῃ οὐδεὶς θέλει νὰ θεωρήσῃ ἑαυτὸν αἰτιὸν τῆς φυγῆς κτλ., οὕτω οὐδεὶς τῶν Ἀθην. θέλει νὰ θεωρήσῃ ἑαυτὸν αἰτιὸν τῶν ἀποτυχιῶν κτλ. — *δήπου*, πρβλ. § 9. — *εἰ ἐποίει... ἐνίκων ἄν*, οἱ παρατατκ. — ὡς χρόνος τῆς διαρκείας — παριστώσι τὸ πρᾶγμα ζωηρότερον ἢ οἱ ἀόριστοι· πρβλ. Α' Ὀλυνθ. § 8 «*παρεχόμεθ'... εἶχετ' ἄν*».

Οὐχ... σώσειν ὑπισχνόμεθα, τί ἔπρεπε νὰ εἶπῃ ἐνταῦθα ὁ ῥήτωρ «*σώσειν*» ἢ «*βοηθήσειν*», ἀφ' οὗ ἡ σωτηρία τῶν Ὀλυνθίων δὲν ἐξηρτᾶτο ἐκ τῶν Ἀθην. μόνον; πῶς ὀμιλεῖ ἐνταῦθα ὁ ῥήτωρ καὶ τί ἐπιζητεῖ μεταχειρισθεὶς τὸ *σώσειν*; — *βάρβαρος*, εἶναι ἱστορικῶς ἀληθές ὅτι ὁ Φίλιπ. ἦτο *βάρβαρος*, ἀφ' οὗ — κατὰ τὰς μαρτυρίας τῶν ἀρχαίων συγγραφέων (πρβλ. Ἡροδ. 8, 137 — 9, 45 — Θουκυδ. 2, 99 — 5, 80 — Ἰσοκρ. 5, 32) — οἱ βασιλεῖς τῶν Μακεδ. εἴλλον τὸ γένος ἐκ τῶν Ἡρακλειδῶν τοῦ Ἄργου; τί ἀναγκάζει τὸν ῥήτορα νὰ θυσίασῃ τὴν ἱστορικὴν ἀλήθειαν; ποῖον αἰσθημα αὐτοῦ πρὸς τὸν Φίλιππον; — *οὐ γὰρ αὐτοί...*, οἱ Ἀθην. ἀποδίδοντες τὴν αἰτίαν τῶν ἀποτυχιῶν αὐτῶν εἰς πάντα ἄλλον μᾶλλον ἢ εἰς ἑαυτοὺς ἔπραττον καλῶς; πῶς ἐκ τούτου δύνανται νὰ χαρακτηρισθῶσιν οὗτοι;

§ 18. *Καὶ νῦν*, τὸ ἀσύνδετον ἐνταῦθα καὶ ἐν ταῖς ἐπομέναις προτάσεσι προσδίδει ἔμφασιν εἰς τὸν λόγον. — *οὐ λέγει τις τὰ βέλτ.* ... *ποιεῖτε ἀγαθῇ τύχῃ*, ἡ σχέσις καὶ ἡ σύνδεσις τῶν κώλων αὐτῶν πρέπει νὰ ἐννοηθῇ ὡς ἠγούμενον πρὸς ἐπόμενον ὑποθετικοῦ λόγου· ἐπέθησαν δὲ τὰ δύο μέλη τοῦ ὑποθτικ. λόγου πρὸς μείζονα ἔμφασιν κατὰ τὸν τύπον τῶν παρατακτικῶν προτάσεων καὶ οὐχὶ τὸν τῶν συνημμένων καὶ ὑποταγῶν, δι' οὗ κυρίως ἐκφέρεται ὁ ὑποθετικὸς λόγος. Κατὰ τὸν συνημμένον καὶ ὑποταγῆ τύπον ὁ ῥήτωρ θά

ἔλεγεν: *εἰ μὴ λέγει τις τὰ βέλτιστα, ἀναστὰς ἄλλος εἰπάτω... εἰ ἕτερός τις λέγει βελτίω, ταῦτα ποιεῖτε ἅ. τ.* ὁ τρόπος οὗτος τῆς συνδέσεως συνήθης παρὰ Δημοσθ.· πρβλ. § 34 «*ἔξεσιν ἄγειν... ὄτω καὶ παρ' ἡμῖν: ἔχω ἔξοδόν. Ἄν ἔχω δὲν ἔξοδόν.*» — «*ἄλλ' οὐχ ἡδέα ταῦτα*», ὁ ῥήτωρ εἰσάγει ἐνδεχομένην ἔνστασιν τινος, ἢν ἀμέσως ἀνασκευάζει διὰ τοῦ: *οὐκέτι... σχῆμα ὑποφορᾶς.* — *πλὴν εἰ δέον εὐξασθαι π.*, μετὰ λεπτῆς εἰρωνείας σκώπτει ἐν ταῦθα ὁ ῥήτωρ τοὺς Ἀθην. περιοριζομένους εἰς εὐχὰς μόνον ὡς νομίζοντας τὰ πάντα δι' αὐτῶν κατορθωτά. — *περὶ πραγμάτων*, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς γενὰς εὐχὰς τῶν ῥητόρων.

§ 19-20. *Εἰ δέ τις...; εἴποι τις ἄν*, σχῆμα ὑποφορᾶς· πρβλ. Α' Ὀλυμπ. § 14. — *πρὸς ἃ μὴ δεῖ* — *πρὸς ἃ δεῖ*, ἀντιστροφῆ· πρβλ. Α' Ὀλυμπ. § 11. — *τῶν ἀπόντων εὐπορήσαι*, ὀξύμωρον. — *οὐδενὶ πάποτ' ἀνθρ...* *πρὸς ἃ δεῖ*» — «*Ῥᾶστον ἀπάντων... καὶ οἶεται*», γνῶμαι ἔχουσαι γενικὸν κῆρος· πρβλ. Θουκυδ. Δ', 108, 4 «*τὸ δὲ πλεόν βουλήσει κρίνοντες ἀσαφεῖ ἢ προνοίᾳ ἀσφαλεῖ, εἰωθότες οἱ ἄνθρωποι οὐ μὲν ἐπιθυμοῦσιν ἑλπίδι ἀπερὶσκέπτω διδόναι, ὃ δὲ μὴ προσίενται λογισμῷ αὐτοκράτορι διωθεῖσθαι*» — Caes. de b. civ. 2, 27, 2 «*quae volumus ea credimus libenter*» — Quintil. 6, 2, 5 «*id quod volunt credunt quoque*». — *τι δι' ἔνδειαν χρ. τῶν τοῦ πολ.*, ὑπερβατόν· ποία ἢ φυσικὴ σειρὰ τῶν λέξεων; — *ἐπὶ μὲν Κορινθ.*... *Φίλιπ. δὲ ἔάν*, σύνταξις κατὰ παράταξιν ἀντι καθ' ὑπόταξιν διὰ τῆς κατὰ παράταξιν συντάξεως ἀμφοτέρων αἰ προτάσεις παρίστανται ὡς ἐξ ἴσου σπουδαῖαι. — *ἀρπάσαντας*, παροστατικῆ ἐκφρασις τῆς τότε σπουδῆς καὶ προθυμίας τῶν Ἀθην.

Οὐ σωφρ. οὐδὲ γενναίων..., κατὰ ταῦτα πῶς χαρακτηρίζονται οἱ Ἀθην. ὑπὸ τοῦ Δημοσθ.; τὴν ἐπιρριπτομένην δὲ τοῖς Ἀθην. κατηγορίαν πῶς καθιστᾷ ὁ ῥήτωρ ἠπιωτέραν; (μὴ ἀποδίδον αὐτὴν ἀπ' εὐθείας τοῖς Ἀθην., ἄλλ' ὁμιλῶν γενικῶς). — *οὐδ' ἐπὶ μὲν Κορ. καὶ Μεγ...* *Φίλιπ. δ' ἔάν...*, διὰ τούτων ζητεῖ ὁ ῥήτωρ νὰ διεγείρῃ ποῖον αἰσθημα τῶν Ἀθην.;

§ 21-22. «*Δικαίον πολίτου... αἰρεῖσθαι*», γνώμη ἔχουσα γενικὸν κῆρος. — *οὐ πάνν*, λιτότης μετὰ εἰρωνείας. — *τῷ ἔθει καὶ τῷ τρόπῳ*, συνωνυμία. — *διερωτῶντες*, γραφικώτατον· διὰ τοῦ συνθέτου εἰκονίζεται ὁ τρόπος, καθ' ὃν ὁ ῥήτωρ περιφερόμενος μεταξὺ τῶν Ἀθην. ἀπευθύνει πανταχοῦ τὰς ἐσπευσμένας ἐρωτήσεις «*τί βούλεσθε; τί... τί...;*». — *προπέποται*, μεταφορᾶ· πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ ῥήτορος παρίσταται ἢ εἰκὼν εὐνοχίας τινός, ἢν παρέχουσιν οἱ νῦν ῥήτορες τῷ λαῷ διὰ τῶν θεωρικῶν χρημάτων· καθὼς δ' ἐν τῇ κραυγῇ τοῦ συμποδίου ὁ προπῖνον ἐχάριζεν εἰς τὸν ὑπὲρ οὐ ἐγίνετο ἢ πρόποσις τὸ ποτήριον ἢ ἄλλο τι· οὕτω ἐν τῇ κραυγῇ

τῆς τοιαύτης διαχειρίσεως τῶν κοινῶν ἀσυνείδητοι δημαγωγοὶ θυσιάζουσι τὰ συμφέροντα τῆς πόλεως ἀντὶ ἀπλῆς προσκαίρου εὐνοίας τοῦ δήμου.

Τισιν ὑμῶν, κατηγορήσας ἀνωτέρω (ἐν § 20 «οὔτοι σωφρόνων...») ὁ ῥήτωρ τοὺς Ἀθην. πῶς διέθεσεν αὐτούς; τώρα δ' ἐπιρρίπτων τὴν κατηγορίαν αὐτὴν εἰς τινὰς μόνον (τὸν Εὐβουλον καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν) καὶ οὐχὶ εἰς πάντας τοὺς Ἀθην. τί ἐπίζητεῖ; — *οὐ γὰρ... ἄφρων... ὥστ' ἀπ...* μηδὲν ὠφελεῖν νομ., κατὰ ταῦτα τί ἠνάγκασε τὸν ῥήτορα νὰ εἴπῃ τὰ ἐν § 20 ἀδιαφορήσας πρὸς τὴν ἐκ τούτων προκληθεῖσαν δυσαρέσκειαν τῶν συμπολιτῶν του; ἢ κατωτέρω δὲ γνώμη τοῦ ῥήτορος («δικαίον πολίτου κρίνω...») εἶναι ὀρθή; πῶς ἐκ ταύτης δύναται οὗτος νὰ χαρακτηρισθῇ; — *οἱ διερωτῶντες οὗτοι ῥήτορες...*, τί προσιμῶν οἱ ἐπὶ Δημοσθ. ῥήτορες καὶ τί οἱ ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῶν προγόνων τῶν Ἀθην.; ποῖον τὸ ἀποτέλεσμα τῆς τοιαύτης προτιμήσεως τῶν ἐπὶ Δημοσθ. ῥητόρων; (*προπέπεται* κτλ.) πῶς δὲ οὗτοι δύνανται νὰ χαρακτηρισθῶσιν;

§ 23. *Καίτοι...*, τὰ ἀπὸ τῆς § 23 μέχρι τῆς § 32 κατὰ σχῆμα ῥητορικῆς *ἐκβολῆς* (ἀπὸ τοῦ κυρίου θέματος) παρεμβεβλημένα θεωροῦνται ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ὡς πρότυπον δειγμα ῥητορικῆς δεινότητος, τέχνης καὶ πειθοῦς. — *ἔχοι ἄν*, ἢ διὰ τῆς εὐκτικῆς *ἔχοι ἄν* ἔκφρασις εἶναι μετριωτέρα τῆς δι' ὀριστικῆς ἔκφρασις (*ἔχει τις εἰπεῖν*), καθόσον διὰ τῆς α' ἔκφρασεως ὁ ῥήτωρ ζητεῖ τρόπον τινὰ καὶ τὴν συγκατάθεσιν τῶν ἀκροατῶν (= ἐὰν ἤθελεν ἐπιτραπῆ) ὡς πρὸς τὴν σύγκρισιν καὶ παραβολὴν *τῶν τε ἐπὶ τῶν προγόνων ἔργων καὶ τῶν ἐφ' ὑμῶν*. — *ἔσται βραχύς*, προδιόρθωσις, διότι τὰ μέλλοντα νὰ λεχθῶσιν ἠδύναντο νὰ θεωρηθῶσιν ὡς *ἐκβολή* (παρέκβασις) ἀπὸ τοῦ κυρίου θέματος. — *οὐ... ἄλλοτριόις*, τίθεται μόνον πρὸς ἕξαρσιν τῆς ἀντιθέσεως *οἰκείοις*, ὅπερ ἔτι μᾶλλον ἐξαιρεται καὶ διὰ τῆς μετ' αὐτὸ τιθεμένης κλητικῆς προσφωνήσεως «*ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι*».

Οὐ γὰρ ἄλλ... *ἀλλ' οἰκείοις*, διὰ τῶν ἐκ τῆς πατριῶν ἱστορίας παραδειγμάτων, ἅτινα ὑπόσχεται ὁ ῥήτωρ ν' ἀναφέρῃ εἰς τοὺς Ἀθην., ἐπίζητεῖ νὰ ἐξεγείρῃ ποῖον αἶσθημα τῶν Ἀθην.; τὴν διήγησιν δὲ τῶν τοιούτων παραδειγμάτων ὑπαγορεύει ποῖον αἶσθημα τοῦ ῥήτορος πρὸς τὴν πατρίδα του;

§ 24. *Οἷς...* *οὐδὲ ἐφίλουν αὐτούς*, ἀντὶ τῆς καθ' ὑπόταξιν συντάξεως (*καὶ οὐκ ἐφίλουν*) ἐτέθη τὸ β' μέλος τῆς ἀναφρ. προτάσεως κατὰ παρατάξιν (*οὐδὲ ἐφίλουν αὐτούς*) ἐπὶ τὸ ζῆλοπρότερον. — *ὑπήκουσε*, ὁ πρῶτ. ἐκφράζει τὸ πρᾶγμα πλατύτερον καὶ γραφικώτερον, οἰοεὶ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν ἀναπτυσσόμενον ἢ ὁ ἀόριστος *ὑπήκουσε*.

Τῶν Ἑλλήνων ἐκόντων, ἀληθεύει ἀπολύτως τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήτο-

ρος ἐνταῦθα λεγόμενον, ἀφ' οὗ ἱστορικῶς ἀληθές εἶναι ὅτι αὐτοπροαιρέτως μὲν μετὰ τὴν προδοσίαν τοῦ Πανουαίου ἐτάχθησαν ὑπὸ τὴν ἡγεμονίαν τῶν Ἀθηναίων οἰσόμενοι Ἕλληνες (πρβλ. Θουκ. Α', 96), διὰ τῆς βίας ὁμως κατόπιν ἐκράτουν αὐτοὺς ὑπὸ τὴν δυναστείαν τῶν οἱ Ἀθην.; πρβλ. Θουκ. Α', 99. — *ὑπήκουε*, ὁ Περδίκκας καὶ οἱ Ἀθην. πολλάκις ἀνεμετρήθησαν πρὸς ἀλλήλους ὡς ἐχθροί· ὅτε δὲ ἠγωνίζετο πρὸς τὸν ἀδελφὸν Φίλιππον, οἱ Ἀθην. ἐβοήθησαν αὐτῷ νὰ νικήσῃ· καὶ ἡ βοήθεια αὕτη παρεσχέθη ὑπὸ ὄρους ὑποβάλλοντας τὸν βασιλέα ὑπὸ ποιάν τινα ἐξάρτησιν ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων. Κατὰ ταῦτα ὁ ἰσχυρισμὸς τοῦ ῥήτορος ὅτι ὁ Περδίκκας *ὑπήκουε* τοῖς Ἀθην. ἀληθεύει, ἀφ' οὗ οὗτος μόνον ποιάν τινα ἐξάρτησιν εἶχεν ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων; πῶς ὀμιλεῖ ἐνταῦθα ὁ ῥήτωρ; πρβλ. καὶ κατωτέρω «μόνοι δ' ἀνθρώπων». — *βάρβαρον*, οἱ βασιλεῖς τῶν Μακεδ. ἦσαν βάρβαροι; πρβλ. § 16. — *ἤρξαν... ἐκόντων... ὑπήκουε... μόνοι δ' ἀνθρώπων...*, ὑπερβάλλον τὰ πράγματα ὁ ῥήτωρ τί ἐπιζητεῖ;

§ 25-26. *Ἐπι... ἐν...*, ὁμοία ἐναλλαγὴ τῶν προθέσεων καὶ ἐν Β' Ὀλυμπ. § 1. — *μένοντες (ἦσαν)*, περιφρασίς· πρβλ. Β' Ὀλυμπ. § 26 «*ἔχον ἐστὶ φύσιν*». — *ὥστε... ὄρᾳ...*, κανονικῶς ἔπρεπε νὰ εἴπῃ: «*ὥστε τὴν Ἀρ. καὶ Μιλτ. οἰκίαν τῆς τοῦ γείτονος οὐ σεμνοτέραν ὄρᾳσθαι* (ἢ φαίνεσθαι)· ἀλλὰ διὰ τὴν παρεμπροσθίαν ὑποθῆτι. πρότασιν «*εἴ τις ἄρ'... ἐστὶν*» μετέβαλεν ὁ ῥήτωρ τὸν λόγον (ὄρᾳ κτλ.). — *εἴ τις ἄρ' οἶδε...*, διὰ τῆς παρεμβληθείσης ταύτης ὑποθῆτι. προτάσεως ὁ ῥήτωρ ὑποδηλοῖ μετὰ περικρίας ὅτι τόσον ὀλίγον ἐφρόντιζον οἱ τότε Ἀθην. περὶ τῶν μεγάλων ἐκείνων ἀνδρῶν, ὥστε μὴδὲ τὰς οἰκίας αὐτῶν νὰ γνωρίζωσιν ὅποια ἦσαν. — *ἐκ δὲ τοῦ τὰ μὲν... τὰ δὲ πρὸς... τὰ δ' ἐν...*, παρατηρητέα ἡ συμμετρία καὶ ἡ παρήχησις τῶν μελῶν τῆς φράσεως αὐτῆς.

Ὅποτε μηδενὶ... ὑπερβολὴν λ., πῶς ὀμιλεῖ ἐνταῦθα ὁ ῥήτωρ πρβλ. § 24 «*μόνοι ἀνθρώπων*». — *τὰ μὲν Ἑλλ. πιστῶς...*, ἀληθεύει ἀπολύτως τοῦτο; πρβλ. § 24 «*τῶν Ἑλλήνων ἤρξαν ἐκόντων*».

§ 27-28. *Ὑπὸ τῶν χρηστῶν*, εἰρωνεῖα ἐξαιρωμένη διὰ τῆς ἐτυμολογικῆς παρηχίσεως τοῦ *χρηστῶν* καὶ *χρωμένους*· ὡσαύτως ἐξαιρεται ἡ εἰρωνεῖα διὰ τοῦ *ἀρὰ γε* καὶ διὰ τῶν δύο συνωνύμων «*ὁμοίως καὶ παραπλησίως*». — *οἷς τὰ μὲν... ἐπιειχημένοι...*, ἀνακόλουθον. — *τὰ μὲν ἄλλα σιωπῶ*, ἀποσιώπησις. — *ἐρημίας... πρωτείων... βραβεύειν... ἠσκήκαμεν*, αἱ λέξεις μεταφορικῶς ἐλήφθησαν ἐκ τῶν ἀγώνων. — *ἀπεστέρημεθα...*, ἡ ἀπόδοσις κατεσκευασμένη συμμετρικῶς κατὰ τὴν ὅλως ἀντίθετον § 24 εἶναι ὀγκηρὰ καὶ ἐπιβλητικὴ. Ἀποτελεῖται ἐκ 4 βαρυσημάντων ῥημάτων *ἀπεστέρημεθα, ἀνηλώκαμεν, ἀπολωλέκασι, ἠσκήκαμεν*· ἕκαστον

τούτων ἔχει ἰδιαίτερον σημαντικὴν προσθήκην: *ἄπεισ. οἰκείας, ἀνηλ. εἰς οὐδὲν δέον, ἀπολ.* ἐπιτεινόμενον διὰ τῆς ἀντιθέσεως *πολέμου - εἰρήνης, ἡσυχίαμεν τηλικούτου* (προληπτκ. κατηγορημ.). Οὕτως ὁ Δημοσθ. συμπεριλαμβάνων ἐν μιᾷ περιόδῳ (*οἷς... ἡσυχίαμεν*) τὰς εὐνοϊκὰς περιστάσεις καὶ τὰ θλιβερὰ ἀποτελέσματα χαρακτηρίζει τελείως τὴν ὀλεθρίαν ἐξωτερικὴν πολιτικὴν τοῦ Εὐβρόλου. — ἢ φρασ. *τις παρελθὼν*, ἡτορικὴ πρόκλησις· πρβλ. Β' Ὀλυνθ. § 8.

Πόθεν ἄλλοθεν... ἢ παρ' ἡμῶν αὐτῶν, ἡ μεγάλη δύναμις τοῦ Φιλίπ. ὠφείλετο εἰς τὴν ἀδράνειαν μόνον τῶν Ἀθην.; πρβλ. Α' Ὀλυνθ. § 9, Β' Ὀλυνθ. § 4.

§ 29. «*Ἄλλ' ὦ τᾶν...*», ὁ ῥήτωρ εἰσάγει ἐνδεχομένην ἀντίρρησιν τινος, ἣν εὐθὺς ἀνασκευάζει (*καὶ τί ἂν εἰπεῖν...*)· σῆμα ὑποφορᾶς· πρβλ. Α' Ὀλυνθ. § 26. — *καὶ λήρους*, τοῦτο εἰς τὸ τέλος δεικνύει συγκεφαλαιωτικῶς τὸ γελοῖον τῶν προειρημονευθέντων ἔργων καὶ τὸ μηδαμῖον σχετικῶς πρὸς τὰς σπουδαίας καὶ μεγάλας ἄλλας ἐλλείψεις τῆς πόλεως. — *ἐλάττω γ... ἠῤῥηται*, ἀντίθεσις.

Νυνὶ δέ... ἠῤῥηται (§ 27 - 29), κατὰ τὰ ἐκτιθέμενα ἐν ταῦταις ταῖς § § ὅποιοι ἦσαν οἱ ἐπὶ Δημοσθ. Ἀθηναῖοι καὶ οἱ πολιτικοὶ αὐτῶν;

§ 30-31. *Τί δὴ τό...*, ἡτορικὴ ἐρώτησις· τί διὰ ταύτης ἐπιζητεῖ ὁ ῥήτωρ; πρβλ. Β' Ὀλυνθ. § 28 «*τίνας γὰρ ἔνεκα...*» — *τί δὴ τὸ πάντων... καὶ τί δὴ ποτ' ἅπαντ' εἶχε...*, ἡ γενικῶς ἐκφρασθεῖσα ἔννοια (*τί δὴ τὸ π...*) ἐπεκτείνεται δι' ἀμέσου ἐπαναλήψεως (*καὶ τί δὴ ποτ' ἅπ...*) ἐν εἰδικῇ μορφῇ· ἡτορικὸς πλατειασμός. — *αὐτὸς ὁ δῆμος*, ἡ προσθήκη τοῦ αὐτός, καθὼς καὶ ἡ ἐπανάληψις αὐτοῦ κατωτέρω: *καὶ κύριος αὐτός*, παρέχει ἔμφασιν ἰσχυράν. — *παρὰ τοῦ δήμου*, ὁ ἐμπρόθ. οὗτος προσδιορισμὸς προετάχθη τοῦ *μεταλαβεῖν*, εἰς ὃ ἀνήκει, πρὸς ἔμφασιν μεγαλυτέραν. — *ἐκνευρισμένοι*, μεταφορὰ ληφθεῖσα ἐκ τοῦ σώματος, ὅπερ παραλύει καὶ ἀποβάλλει πᾶσαν δύναμιν ἀποκοπέντων τῶν νευρῶν. — *χρήματα, συμμαχοὺς*, ἀσύνδετον. — *τὸ πάντων ἀνδρειότατον*, εἰρωνεῖα ἀντί: *τὸ πάντων ἀνανδρότατον, τὸ αἰσχιστον*. — *καθεῖρξαντες*, μεταφορὰ ληφθεῖσα ἀπὸ τῶν ἐν κλωβῷ κλειομένων θηρῶν· ἡ αὐτὴ μεταφορὰ ἐξακολουθεῖ καὶ εἰς τὰς λ. *ἐπάγονσι, τιθαοῦνοσι, χειροῖθις*· ἐν ταῖς μεταφορ. λέξεσιν ὑπολανθάνει ἡ ἐξῆς παραβολή: καθὼς οἱ θηριοτρόφοι πρὸς τὰ ἐν κλωβῷ κεικλισμένα καὶ πεινῶντα θηρία παρέχουσιν ἰδίαις χερσὶ τροφὰς καὶ οὕτω κατὰ μικρὸν ἀναγκάζουσιν αὐτὰ νὰ κάμνωσιν ὅ,τι διατάσσονται, οὕτω καὶ οἱ πολιτευόμενοι κλείσαντες τὸν δῆμον τῶν Ἀθην. ἐν τῇ πόλει καὶ ὡς κοῦφον μείρακιον διαπαιδαγωγοῦντες αὐτὸν διὰ πομπῶν καὶ ἐστιάσεων καὶ δια-

νομῶν χρημάτων ἠνάγκαζον ἀδρανῆ καὶ μαλθακὸν ἦδη ὄντα νὰ ψηφίσῃ ὅ,τι ἤθελον.

Τί δὴ τὸ π. . ., ἀναφέρων ὁ ῥήτωρ τὴν αἰτίαν, δι' ἣν ἅπαντα τότε εἶχε καλῶς καὶ νῦν οὐκ ὀρθῶς, τί ἐπιζητεῖ; θὰ ἐξηκολούθουν οἱ Ἀθην. ν' ἀδρανῶσι μανθάνοντες ταύτην παρὰ τοῦ ῥήτορος; — τότε μὲν πράττειν καὶ στρ. . . νῦν δέ. . ., ὁποῖος ἦτο ὁ δῆμος τῶν Ἀθην. ἐπὶ τῶν προτέρων χρόνων καὶ ὁποῖος ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Δημοσθ.; εἰς τί ἠρέσκετο οὗτος πρότερον καὶ εἰς τί νῦν;

§ 32. *Οὐδέποτε ἔστι μέγα . . . καὶ τὸ φρ. ἔχειν*, γνώμη ἔχουσα γενικὸν κῆρος; πρβλ. Πλάτ. Θεαίτ. σελ. 173 «τὴν αὔξην καὶ τὸ εὐθύ τε καὶ ἐλεύθερον ἢ ἐκ νέων δουλεία ἀφήρηται». — Cic. de amicis. c. 9 «Nihil enim altum, nihil magnificum ac divinum suscipere possunt, qui suas omnes cogitationes abjecerunt in rem tam humilem tamque contemptam» καὶ Tusc. Disp. III, 18 «Simul animus cum re concidit» — Ovid. Pont. IV, 12, 47 :

«Crede mihi: miseros prudentia prima relinquit,
et sensus cum re consiliumque fugit».

μικρὰ καὶ φαῦλα, συνωνυμία. — *ταῦτα μὰ τὴν Δήμ. . .*, ἡ πρόταξις τοῦ *ταῦτα* καὶ τὸ ἀσύνδετον καθιστῶσι τὸν λόγον παθητικώτερον καὶ προοιδιόουσι εἰς αὐτὸν μεγαλυτέραν δύναμιν.

Ἔστι δ' οὐδέποτε. . ., τί ἐπιζητεῖ ὁ ῥήτωρ λέγων ταύτην τὴν γνώμην του; ποῖαι αἱ ἐνασχολήσεις τῶν ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ ῥήτορος Ἀθηναίων; — *ταῦτα. . . εἰ μείζων εἰπόντι. . .*, οἱ Ἀθην. συνήθως ἡγανάκτουν οὐχὶ κατὰ τῶν αἰτίων τῆς ἀθλίας καταστάσεως τῶν πραγμάτων, ἀλλὰ κατ' ἐκείνων, οἵτινες ἀπεκάλυπτον αὐτὴν ἔπραττον καλῶς; πρβλ. Α' Ὀλυμπ. § 16 (καὶ Ἰσοκρ. 8,14 «πρὸς δὲ τοὺς ἐπιπλήττοντας καὶ ρουθειοῦντας ὑμᾶς οὕτω διατίθεσθε δυσκόλως, ὥσπερ πρὸς τοὺς κακὸν τι τὴν πόλιν ἐργαζομένους»).

§ 33. *Τὰ ἔξω τῶν ἀγαθῶν*, ἰσχυρότερον τοῦ: τὰ ἔξω ἀγαθῶν διὰ τῆς α' ἐκφράσεως ἐκλείπει καὶ ἡ χασμωδία τῆς β'. — *ἴσως. . . ἴσως*, ἀναδίπλωσις ἐμφαίνουσα τὸ δυσκολώτατον τῆς ἀνακτήσεως τῆς κοινῆς εὐδαιμονίας. — *ἂ τοῖς. . .*, υπερβατόν. — *ἂ. . . εἴκοι*, παρομοίωσις: τί ἐπιδιώκεται διὰ ταύτης; — *ἔστιν. . . ἐπανξάνοντα*, περιφρασις τεθεῖσα διὰ τὴν συμμετρίαν πρὸς τὸ ἀνωτέρω: *οὕτε τοσαῦτά ἐστι* πρβλ. § 25 καὶ Β' Ὀλυμπ. § 26 «οὗτ' εὐλογον οὗτ' ἔχον ἐστὶ φύσιν». — *ταῦτα*, ἡ ἐπανάληψις τῆς ἀνωττωμ. χάριν ἐμφάσεως.

ἴσως ἂν ἴσως. . ., ὑποδεικνύων ὁ ῥήτωρ μετὰ πόνου ψυχῆς τὸ δύσκολον τῆς ἀνακτήσεως τῆς παρελθούσης εὐτυχίας τί ἐπιζητεῖ; νὰ ἐμβάλῃ δειλίαν εἰς τοὺς Ἀθην. ἢ νὰ δεῖξῃ τὴν ἀνάγκην τῆς ἀνευ ἀναβολῆς δράσεως αὐτῶν;

§ 34. Οὐκοῦν... λέγεις; , ὑποφορά· διὰ ταύτης ὁ ῥήτωρ ὡς ἐρωτώμενος δηθεν ὑπό τινος ἀναπτύσσει παραστατικώτερον τὴν περὶ τροποποιήσεως τῶν θεωρικῶν γνώμην του· πρβλ. Α' Ὀλυνθ. § 14 καὶ § 19.—*ἔξεστιν ἄγειν ἡσυχίαν οἴκοι μένων...—συμβαίνει τι... τὰ νῦν στρατιώτης αὐτός...—ἔστι τις... ἡμῶν· ὅσα οὗτος... , ἡ σχέσις καὶ ἡ σύνδεσις τῶν κώλων αὐτῶν πρέπει νὰ νοηθῇ ὡς ἡγούμενον πρὸς ἐπόμενον ὑποθετικ. λόγου· πρβλ. § 18 «οὐ λέγει τις τὰ β... ποιεῖτε ἀγαθῇ τύχῃ».*

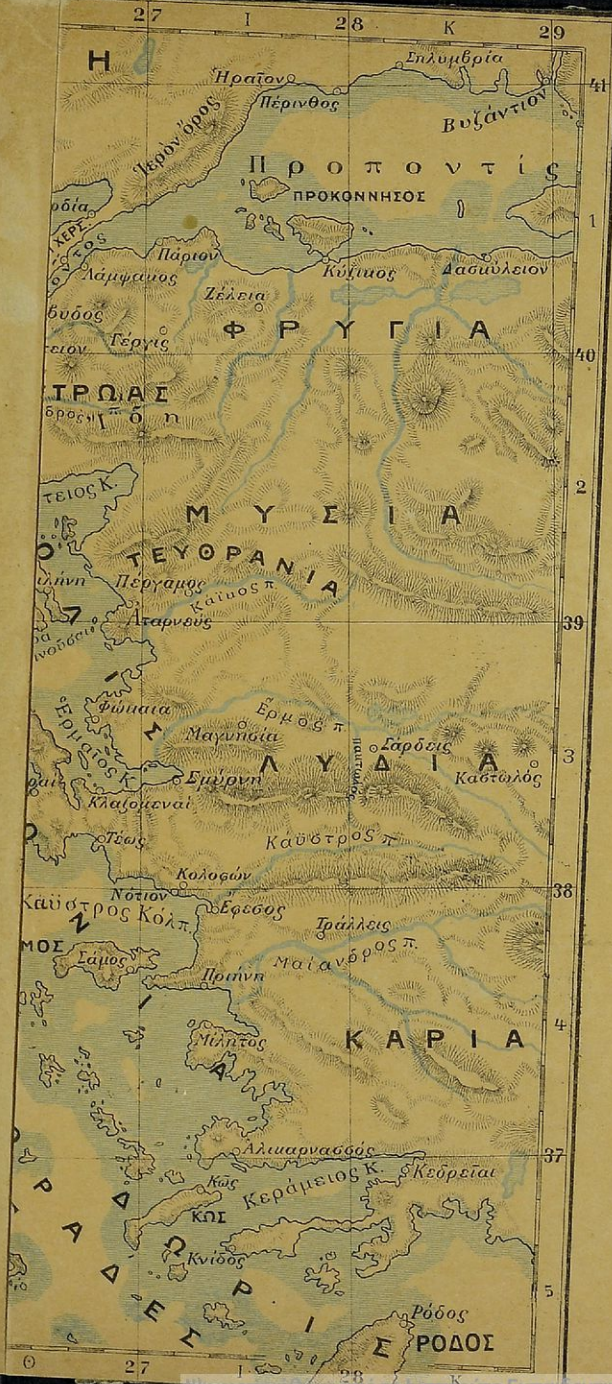
Τὴν αὐτὴν σύνταξιν... , ὁ Δημοσθ. πῶς προσπαθεῖ νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἐν μέρει μετατροπὴν τῶν θεωρικῶν εἰς στρατιωτικά; ὑποδεικνύον ποῖον τρόπον τῆς διανομῆς τῶν δημοσίων χρημάτων;

§ 35-36. Οὐκ ἔστιν ὄπου... , ἀσυνδέτως πρὸς τὰ ἀνωτέρω μετὰ τόνου ῥητορικοῦ.—*μηδέν, προετάχθη μετ' ἐμφάσεως. — ἀργεῖν καὶ σχολάζειν, συνωνυμία. — τῆς τάξεως, μεταφορὰ ἀπὸ τῶν στρατιωτικῶν· κυρίως τάξις = θέσις ἐν τῇ γραμμῇ τῆς μάχης. — συνοίσειν μέλλει, πρβλ. Α' Ὀλυνθ. § 28 «χρηστά δ' εἶη».*

Ὅτι δὲ οἱ τοῦ... πυνθάνεσθαι, διὰ τούτων ὁ ῥήτωρ σκώπτει ποῖαν συνήθειαν τῶν Ἀθην.;—καὶ οὐχὶ μέφομαι... , ὁ Δημοσθ. ἀνωτέρω (οἱ τοῦ δεῖνος ξένοι) ὠμίλησε μετὰ ποιῆς τινος περιφρονήσεως περὶ τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν μισθοφόρων πῶς τώρα ζητεῖ νὰ μετριάζῃ τὴν ἐντύπωσιν ἐκείνην; λέγων τί;—ἦν οἱ πρόγονοι... , ποῖα αἰσθήματα τῶν Ἀθην. ζητεῖ νὰ ἐξεγείρῃ ὁ ῥήτωρ ἀναμνηστικῶν τοὺς ἐνδόξους προγόνους;—ὕμεις δ' ἔλοισθ'... , ἡ εὐχὴ αὐτῆ τοῦ ῥήτορος πῶς χαρακτηρίζει αὐτόν;

$$\begin{array}{r} 1358 \\ 45 \\ \hline 6790 \\ 5432 \\ \hline 611,10 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 1332 \\ 61110 \\ \hline 1943100 \end{array}$$



$$\begin{array}{r} 1358 \\ 45 \\ \hline 6790 \\ 5432 \\ \hline 611,10 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 1332 \\ 61110 \\ \hline 1943100 \end{array}$$

